

Міністерство освіти і науки України
Національний університет «Львівська політехніка»

КОВАЛЬ ЮРІЙ ЄВГЕНОВИЧ

УДК 343.98

МЕТОДИКА РОЗСЛІДУВАННЯ
КРАДІЖОК ОСОБИСТОГО МАЙНА ПАСАЖИРІВ,
ВЧИНЕНИХ НА ЗАЛІЗНИЧНОМУ ТРАНСПОРТІ УКРАЇНИ

12.00.09 – кримінальний процес і криміналістика;
судова експертиза; оперативно-розшукова діяльність

Дисертація
на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук

Науковий керівник
Гумін Олексій Михайлович
доктор юридичних наук, професор

Львів – 2016

ЗМІСТ

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ	04
ВСТУП	05
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ МЕТОДИКИ РОЗСЛІДУВАННЯ КРАДІЖОК ОСОБИСТОГО МАЙНА ПАСАЖИРІВ, ВЧИНЕНИХ НА ЗАЛІЗНИЧНОМУ ТРАНСПОРТІ УКРАЇНИ	12
1.1 Поняття та структура методики розслідування крадіжок особистого майна пасажирів, вчинених на залізничному транспорті України	12
1.2 Криміналістична характеристика крадіжок особистого майна пасажирів, вчинених на залізничному транспорті України	22
1.2.1 Предмет злочинного посягання за злочинами щодо крадіжок особистого майна пасажирів, вчинених на залізничному транспорті України	22
1.2.2 Способи та обстановка вчинення крадіжок особистого майна пасажирів на залізничному транспорті України	30
1.2.3 Особа потерпілого та злочинця від крадіжок особистого майна пасажирів на залізничному транспорті України	45
Висновки до розділу 1	56
РОЗДІЛ 2 ПЛАНУВАННЯ РОЗСЛІДУВАННЯ КРАДІЖОК ОСОБИСТОГО МАЙНА ПАСАЖИРІВ, ВЧИНЕНИХ НА ЗАЛІЗНИЧНОМУ ТРАНСПОРТІ УКРАЇНИ	59
2.1 Типові слідчі ситуації та програми їх вирішення під час розслідування крадіжок особистого майна пасажирів, вчинених на залізничному транспорті України	59
2.2 Обставини, що підлягають доказуванню при провадженні досудового розслідування крадіжок особистого майна пасажирів, вчинених на залізничному транспорті України	77

2.3 Взаємодія слідчого, оперативних підрозділів та інших державних органів під час розслідування крадіжок особистого майна пасажирів, вчинених на залізничному транспорті України	99
Висновки до розділу 2	111
РОЗДІЛ 3. ОСОБЛИВОСТІ ТАКТИКИ ПРОВЕДЕННЯ ОКРЕМИХ СЛІДЧИХ (РОЗШУКОВИХ) ДІЙ ПІД ЧАС РОЗСЛІДУВАННЯ КРАДІЖОК ОСОБИСТОГО МАЙНА ПАСАЖИРІВ, ВЧИНЕНИХ НА ЗАЛІЗНИЧНОМУ ТРАНСПОРТІ УКРАЇНИ	115
3.1 Тактика допиту учасників кримінального провадження під час розслідування крадіжок особистого майна пасажирів, вчинених на залізничному транспорті України	115
3.2 Тактика проведення інших слідчих (розшукових) та процесуальних дій під час розслідування крадіжок особистого майна пасажирів, вчинених на залізничному транспорті України	131
3.3 Криміналістична профілактика крадіжок особистого майна пасажирів, вчинених на залізничному транспорті України	168
Висновки до розділу 3	176
ВИСНОВКИ	179
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	185
ДОДАТКИ	210

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ

СОГ	Слідчо-оперативна група
ЗМІ	Засоби масової інформації
КК України	Кримінальний Кодекс України
КУпАП	Кодекс України про адміністративні правопорушення
МВС	Міністерство внутрішніх справ
ОВС	Органи внутрішніх справ
УМВСУ	Управління Міністерства внутрішніх справ України
ЦК України	Цивільний Кодекс України
ЕОМ	Електронна обчислювальна машина
ОВСТ	Органи внутрішніх справ на транспорті

ВСТУП

Актуальність теми. Відповідно до ст. 41 чинної Конституції України кожен має право володіти, користуватися і розпоряджатися своєю власністю. За життя людина набуває права власності на особисте майно, яке використовує для забезпечення нормальних умов життєдіяльності, а тому посягання на це конституційно гарантоване право людини та громадянина визнається за кримінальним правом нашої країни злочином. З-поміж найбільш поширених і кримінально переслідуваних таких посягань особливе місце займають крадіжки.

Аналіз діяльності транспортної міліції України щодо протидії крадіжкам особистого майна пасажирів, вчинених на залізничному транспорті України, засвідчує певне послаблення криміногенної ситуації, однак на сьогодні вона залишається складною. За статистичними даними, серед злочинів у сфері власності найбільший відсоток припадає на крадіжки – таємне викрадення чужого майна (ст. 185 КК України). Генеральною прокуратурою України зафіксовано, що у 2013 р. на залізничному транспорті України вчинено 571 крадіжку особистого майна пасажирів, у 2014 р. – 515, у 2015 р. – 231.

Розслідування таких злочинних посягань, вчинюваних на залізничному транспорті України, становить для правоохоронних органів серйозні труднощі. Вони значною мірою пов'язані з відсутністю науково обґрунтованої криміналістичної методики як системи теоретико-прагматичних положень і розроблених на їх основі практичних рекомендацій щодо організації виявлення, розслідування, запобігання окремих видів кримінальних правопорушень, зокрема крадіжок особистого майна. Саме цим і обумовлено вибір предмета нашого дослідження.

Теоретичним підґрунтям виконаної роботи стали праці вчених-криміналістів України та близького зарубіжжя Ю. Аленіна, К. Антонова, О. Баєва, В. Бахіна, Р. Белкіна, В. Берназа, А. Вінберга, В. Весельського, А. Волобуєва, В. Гончаренка, В. Журавля, А. Іщенка, Н. Карпова, В. Коновалової, Н. Клименко, В. Кузьмічова, В. Лисиченка, В. Лисенка, Є. Лук'янчикова, В. Лукашевича, Г. Матусовського, В. Нора, В. Образцова, М. Порубова, Є. Россинської, М. Салтевського, М. Сегая, Р.

Степанюка, В. Тertiшника, В. Тищенко, Л. Удалової, П. Цимбала, К. Чаплинського, С. Чернявського, В. Шепітька, О. Гуміна, М. Шумила, Н. Шурухнова, Б. Щура, О. Юхна, М. Яблокова, С. Якимової та ін. У їх працях не приділено уваги такому злочину, як крадіжки особистого майна пасажирів, вчинених на залізничному транспорті України, що завдає значної шкоди суспільству, порушує права людини. Оскільки виявлення цього злочину має свою особливу специфіку, то дослідження методики розслідування крадіжок особистого майна пасажирів України, належить до числа важливих напрямів оперативно-розшукової роботи правоохоронних органів України, що обумовлює актуальність науково-теоретичного і прагматичного дослідження проблеми.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Напрямок дисертаційного дослідження відповідає «Переліку пріоритетних напрямів наукового забезпечення діяльності органів внутрішніх справ України на період 2015 - 2019 років», затвердженого чинним наказом №275 від 16.03.2015, Розпорядженню Кабінету Міністрів України № 1209-р від 30.11.2011 р. «Про схвалення концепції реалізації державної політики у сфері профілактики правопорушень на період до 2015 року» та переліку пріоритетних тематичних напрямів наукових досліджень і науково-технічних розробок на період до 2015 р. НУ «Львівська політехніка».

Мета і завдання дослідження. Мета роботи полягає у комплексному дослідженні та вдосконаленні методики розслідування крадіжок особистого майна пасажирів, вчинених на залізничному транспорті України.

Для реалізації цієї мети необхідно вирішити такі основні завдання:

- визначити поняття та структуру методики розслідування крадіжок особистого майна пасажирів, вчинених на залізничному транспорті України;
- розробити криміналістичну характеристику крадіжок особистого майна пасажирів, які вчиняються на залізничному транспорті України;
- змоделювати типові слідчі ситуації та програми їх вирішення за злочинами щодо крадіжок особистого майна пасажирів, вчинених на залізничному транспорті України;

- визначити обставини, що підлягають доказуванню при провадженні досудового розслідування крадіжок особистого майна пасажирів, вчинених на залізничному транспорті України;

- встановити способи вчинення крадіжок особистого майна пасажирів, вчинених на залізничному транспорті України;

- з'ясувати особливості організації і тактики проведення слідчих (розшукових) та процесуальних дій під час розслідування крадіжок особистого майна пасажирів, вчинених на залізничному транспорті України.

Об'єкт дослідження - суспільні відносини, що виникають під час розслідування крадіжок особистого майна пасажирів, вчинених на залізничному транспорті України.

Предмет дослідження - методика розслідування крадіжок особистого майна пасажирів, вчинених на залізничному транспорті України.

Методи дослідження передбачають комплекс загальнонаукових та спеціальних методів пізнання, обраних відповідно до поставлених мети і завдань, з урахуванням об'єкта і предмета дослідження. Методологічною основою дисертаційного дослідження є загальний діалектичний метод, а також сукупність інших методів і прийомів наукового пізнання. Їх практичне застосування визначається системним підходом, що надає можливість досліджувати проблеми в єдності їх соціального змісту і юридичної форми. Так, використання методів формальної логіки дозволило детальніше усвідомити сутність основних ознак предмета злочинного посягання, обставин та способів вчинення злочину (підрозділи 2.1 та 2.2). Системно-структурний метод використовувався при розробці класифікації способів вчинення злочину та зв'язків між іншими елементами криміналістичної характеристики (розділ 2.3 та 2.4), а також при встановленні особливостей тактичних прийомів проведення слідчих (розшукових) та процесуальних дій (підрозділ 3.1 та 3.2). Порівняльно-правовий метод використано для дослідження елементів криміналістичної характеристики аналізованих злочинів у циклі кримінально-правових наук (підрозділи 1.2.1-1.2.4). Соціологічний метод застосовувався при вивченні результатів анкетування та

інтерв'ювання слідчих, працівників оперативних підрозділів та інших працівників УМВС на залізницях України. Статистичний метод використовувався для аналізу й узагальнення емпіричної інформації стосовно теми дослідження та результатів статистичної звітності.

Правову базу дослідження становлять Конституція України, закони України, постанови Верховної Ради України та Кабінету Міністрів України, пленумів Верховного Суду України, що регулюють суспільні відносини у сфері розслідування та попередження злочинів, відомчі та міжвідомчі нормативно-правові акти.

Теоретичною основою дисертаційного дослідження є праці вітчизняних та зарубіжних учених щодо досліджуваної проблеми, при опрацюванні яких застосовувався комплексний міжгалузевий підхід.

Емпіричну базу дослідження становлять матеріали опитування працівників УМВС України на Львівській залізниці, УМВС України на Південній залізниці, УМВС України на Придніпровській залізниці, УМВС України на Південно-Західній залізниці, УМВС України на Донецькій залізниці, УМВС України на Одеській залізниці з проблем методики розслідування крадіжок особистого майна пасажирів, вчинених на залізничному транспорті України. Дослідження проводилися протягом червня – липня 2013 р. Всього було опитано 466 осіб, крім того, проаналізовано 85 кримінальних проваджень (кримінальних справ) та 100 вироків суду під час практичної роботи дисертанта (з 2011 р. до 2015 р.). У цих матеріалах зафіксовано факти вчинення крадіжок у пасажирів на залізничному транспорті.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в комплексному науковому аналізі особливостей вчинення посягань на одне з конституційно гарантованих прав людини і на цій основі в напрацюванні актуальних теоретичних та практичних питань методики розслідування крадіжок особистого майна пасажирів, вчинених на залізничному транспорті. За результатами дослідження сформульовано низку теоретичних висновків, а також науково обґрунтовано й уточнено зміст окремих понять, положень, що мають теоретичну та практичну

значущість і, зокрема:

вперше:

- визначено ключові структурні елементи криміналістичної характеристики крадіжок майна у пасажирів на залізничному транспорті України, зважаючи на особливості їх розслідування, а саме: предмет злочинного посягання, спосіб, обставини, особа потерпілого й злочинця;

- змодельовані типові слідчі ситуації залежно від факту крадіжки майна у пасажира на залізничному транспорті України та відомостей про особу, яка вчинила цей злочин;

- обґрунтовано метод поетапного розслідування цього кримінального посягання, якщо а) виявлено факт крадіжки особистого майна пасажира, вчинений на залізничному транспорті України, однак відсутні будь-які відомості про особу злочинця; б) встановлено факт крадіжки особистого майна пасажира, вчинений на залізничному транспорті України, а також відома інформація про особу злочинця: вік, стать, особливості зовнішності, одяг тощо.; в) особу, яка вчинила крадіжку особистого майна пасажира на залізничному транспорті України, затримано;

удосконалено:

- теоретичні положення щодо поняття та структури методики розслідування крадіжок особистого майна, вчиненого на залізничному транспорті України, оскільки чинна являє собою сукупність науково-практичних рекомендацій з планування та організації розслідування таємного викрадення майна в пасажирів залізничного транспорту України; структура методики розслідування крадіжок особистого майна пасажирів, вчинених на залізничному транспорті України, яка складається з: криміналістичної характеристики; типових слідчих ситуацій та програм їх вирішення; обставин, що підлягають доказуванню; взаємодії слідчого із учасниками розслідування; проведення слідчих (розшукових) та інших процесуальних дій; криміналістичної профілактики;

- знання щодо переліку обставин, які підлягають дослідженню та доказуванню при розслідуванні крадіжок особистого майна пасажирів, вчинених на залізничному транспорті України (обставини, що характеризують особу

потерпілого та свідка; місце приховування або збуту викраденого майна; сліди кримінального правопорушення);

набули подальшого розвитку:

- положення про організацію й тактику проведення слідчих (розшукових) та процесуальних дій під час розслідування крадіжок особистого майна пасажирів, вчинених на залізничному транспорті України;

- знання про поширеність способів крадіжок особистого майна пасажирів, вчинених на залізничному транспорті України, а саме: а) крадіжки, що вчиняються з використанням «вільного» доступу до предмета злочинного посягання – 36,63%; б) крадіжки інструментальні, у ході вчинення яких злочинець використовує технічні засоби (в тому числі й спеціального призначення, злодійський інвентар та інструменти) – 14,65%; в) крадіжки, що вчиняються комбінованими способами – 48,72%;

- класифікація за окремими ознаками потерпілого залежно від характеру та спрямування поведінки за окремих обставин (поведінка спрямована на запобігання, припинення злочину; поведінка має аморальний характер, провокує на вчинення злочину; поведінка пов'язана з інсценуванням злочину) та залежно від взаємозв'язку суб'єкта крадіжки з потерпілим пасажиром (перебуває або не перебуває у зв'язку із суб'єктом злочину).

Практичне значення одержаних результатів. Наведені положення, висновки та пропозиції можуть бути використані:

- у практичній діяльності слідчих та оперативних підрозділів ОВС щодо оптимізації та організації розслідування крадіжок особистого майна пасажирів, вчинених на залізничному транспорті України (акт про впровадження результатів дисертації № 3164 від 15.03.2016);

- у навчальному процесі – при викладанні криміналістики і відповідних спеціальних курсів в юридичних вузах;

- у науковій діяльності – для удосконалення викладених рекомендацій та їхнього використання під час розробки методик розслідування інших видів кримінальних правопорушень;

- у законотворчості – для підготовки й внесення змін до ряду законодавчих і підзаконних актів.

Особистий внесок здобувача. Дисертація є самостійною завершеною науковою роботою. Сформульовані в ній положення, узагальнення, висновки і пропозиції, що виносяться на захист, опрацьовано автором за консультативної допомоги наукового керівника.

Апробація результатів дисертації. Дисертацію виконано та обговорено на кафедрі кримінального права і процесу Навчально-наукового інституту права та психології НУ «Львівська політехніка». Наукові узагальнення, ідеї, теоретичні висновки та положення, а також практичні рекомендації, одержані в результаті дисертаційного дослідження, відображено в опублікованих автором наукових статтях та тезах конференцій.

Публікації. Основні результати дисертації викладено у 10 публікаціях, із них п'ять – у фахових наукових виданнях України, одна – у науковому періодичному іноземному виданні, чотири – тези доповідей на науково-практичних заходах.

Структура дисертації. Дисертація складається зі вступу, трьох розділів, які охоплюють вісім підрозділів, трьох пунктів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Загальний обсяг дисертації становить 322 сторінки, з яких 185 – основний текст, 24 – список використаних джерел (256 найменування), 113 – додатки.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ МЕТОДИКИ РОЗСЛІДУВАННЯ КРАДІЖОК ОСОБИСТОГО МАЙНА ПАСАЖИРІВ, ВЧИНЕНИХ НА ЗАЛІЗНИЧНОМУ ТРАНСПОРТІ УКРАЇНИ

1.1 Поняття та структура методики розслідування крадіжок особистого майна пасажирів, вчинених на залізничному транспорті України

Коли йдеться про теоретичні основи методики розслідування певних видів кримінально-правових явищ, то мається на увазі формування конкретної системи знання, в якій координується виконання конкретних операцій із поняттями, з допомогою яких конкретизують, обґрунтовують, узагальнюють, систематизують, формують уявлення про сутність протиправного посягання, а відтак на цій основі конструюють, розвивають, моделюють, удосконалюють структуру методики вивчення причин виникнення, поширення, локалізації цього посягання, його аналітичного осмислення та відповідного реагування на його наслідки. У нашому контексті це стосується крадіжки особистого майна пасажира, вчиненого на залізничному транспорті України. Отже, крім основного координуючого поняття «крадіжка», про яке мовиться нижче, не можна уникнути розгляду низки суміжних понять, а саме: «розслідування», «майно», «пасажир», «залізничний транспорт України», визначальне трактування котрих необхідне для чіткого формулювання методологічних рекомендацій.

В юридичній літературі зустрічаємо різні підходи до розуміння сутності поняття «розслідування». Зокрема, найбільше поширеним вважається діяльнісний. Так, В. Зеленський вказує, що розслідування – це регламентована кримінально-процесуальним законом і заснована на ньому діяльність слідчого або особи, що здійснює дізнання, за участю інших осіб щодо збирання, дослідження, оцінки доказів та використання їх з метою встановлення істини [84, с. 34]. Таке розуміння цього поняття цілковито узгоджується зі словниковим тлумаченням значення цього терміна. Цитуємо: «Розслідування – дія за знач. розслідувати. 1. Робити дослідження, вивчення кого-,

чого-небудь. 2. Вияснити, з'ясувати, проводячи слідство або розбираючись в якомусь питанні» [84, с. 1074].

Слід зазначити, що термін “розслідування” використовується в багатьох сферах життєдіяльності, зокрема розслідування в кримінальному процесі, парламентське розслідування, службове розслідування (перевірка), адміністративне розслідування тощо. Загальними ознаками розслідування у будь-якій сфері суспільного життя є наявність певної пошукової діяльності, регламентованої чинним законодавством, що виконується спеціально уповноваженими суб'єктами з метою з'ясування певних обставин чи подій.

Отже, на наш погляд, розслідування – процес діяльності слідчого або особи, яка на підставі кримінального процесуального закону, а також за участю інших осіб виконує діяльність, спрямовану на отримання, фіксацію та оцінку інформації, необхідної для встановлення обставин кримінального провадження, порушеного з приводу крадіжки — найбільше поширеного і небезпечного злочину, що посягає на державне, колективне та особисте майно громадян. Відповідно до ст. 185 КК України він кваліфікується як таємне викрадання чужого майна [177, с. 500-502]. У цьому трактуванні знаходимо мовознавче підтвердження тлумачного словника: «Крадіжка (синонім – крадіж, таємне привласнення чужих речей, грошей і т. ін.; злодійство)». Крім зазначених, пояснюється словником ще як украдені речі (тобто як збірне поняття, предмет злочину) [84, с. 460]. Ступінь суспільної небезпеки цього виду злочинних посягань значно підвищується, коли вони вчиняються у вигляді злочинного промислу злодіями-рецидивістами чи особами, які ухиляються від суспільно корисної праці, або неповнолітніми, які об'єдналися в організовані злочинні групи з метою систематичного вчинення крадіжок.

Об'єктом злодійства є майно. Це поняття охоплює речі матеріального світу, яким притаманні специфічні ознаки фізичного, економічного та юридичного характеру (наприклад, грошові кошти, цінні папери, особисті речі, побутова техніка, предмети домашнього господарства тощо) [196], тобто, за тлумачним словником, «речі, які комусь належать за правом власності» [84, с. 504].

Важливо у цьому контексті, на нашу думку, визначити поняття «особисте майно». Це – речі матеріального світу, які мають певні особливості та ознаки

майна. В межах дисертаційного дослідження автор вважає, що «особисте майно» - це всі речі (предмети), що знаходяться (перевозяться) разом із пасажиром під час його проїзду в залізничному транспорті України, незалежно від форми та права власності.

Характерно, що обґрунтовано вивчаючи кримінально-правову характеристику таких злочинних посягань, В. Кузнєцов під крадіжкою як кримінально-правовим явищем розглядає сукупність злочинів, пов'язаних з таємним корисливим вилученням чужого майна, головним чи додатковим об'єктом яких є відносини власності. А предметом крадіжки визнає: а) рухоме і нерухоме майно; б) речі з особливим правовим режимом (частково вилучені з цивільного обігу); в) валюту, цінні папери, інші валютні цінності, інші документи (квитки різних лотерей, телефонні картки і т. п.). Також він наголошує, що визнання крадіжки кримінально-правовим явищем буде сприяти не тільки реальному дієвому реформуванню кримінального законодавства, а й дозволить переглянути пріоритети боротьби держави з таким суспільно небезпечним явищем і підвищить ефективність роботи правоохоронних органів з попередження, розкриття, розслідування крадіжок та зменшення їх шкідливих наслідків [148, с. 73]. Ці слушні висновки науковця певною мірою стосуються гарантування безпеки усіх членів суспільства, а передусім пасажирів.

То ж на черзі ще одне поняття, суть якого витлумачена згаданим словником: «пасажир – 1. Людина, яка здійснює поїздки поїздом, пароплавом, літаком і т. ін. 2. жарт. суб'єкт, особа» [84, с. 708]. У нашому контексті фігурує пасажир залізниці. Останнє поняття, за тлумачним словником, охоплює «увесь комплекс інженерних споруд, обладнання, машин і механізмів, що становить основу залізничного транспорту, а також установи, що відають залізничним транспортом» [84, с. 308]. Маємо на увазі залізничний транспорт загального користування, підпорядкований Державній адміністрації залізничного транспорту України, та залізничні під'їзні колії різних форм власності, які не належать до залізничного транспорту загального користування. Залізничний транспорт відіграє провідну роль у транспортній системі України. За довжиною мережі залізниць

вона посідає третє місце в Європі (21,7 тис. км) [165]. Основу правового регулювання залізничних пасажирських і вантажних перевезень становлять Закон України «Про транспорт» [82], Закон України «Про залізничний транспорт» [80] та «Статут залізниць України» [188].

Розглянутих понять, на нашу думку, певною мірою достатньо для формування у загальних рисах структури методики розслідування крадіжок особистого майна пасажирів залізничного транспорту, однак це слід робити врахуванням особливостей криміналістичних методик генетики їх творення, дефінування, уніфікації, що, безумовно, позначається на її змісті. Зупинимося лише на деяких з них.

Великий вплив на формування методики як розділу криміналістики мали А. Вейнгарт (Німеччина), А. Нічефоро (Італія), Е. Анушат (Німеччина) та інші західні вчені, які намагалися змоделювати універсальний метод розкриття будь-якого злочину, надати придатні для будь-якої слідчої ситуації логіко-методичні схеми дій слідчого. Проте спроби створити певний універсальний метод, що не залежить від особливостей конкретних злочинів, були безуспішними, оскільки такий ступінь узагальнення перетворював подібні рекомендації в абстракцію, непридатну для практичного використання [171, с. 7].

Питанням методики розслідування злочинів багато уваги приділили Р. С. Белкін, М. П. Яблоков, О. Я. Баєв, І. О. Возгрін, А. Ф. Волобуєв, В. А. Журавель, О. Н. Колесніченко, В. О. Коновалова, І. М. Лузгін, В. Г. Лукашевич, Є. Д. Лук'янчиков, Г. А. Матусовський, М. В. Салтевський, М. О. Селіванов, В. В. Тіщенко, В. Ю. Шепітько, А. В. Шмонін, Б. В. Щур та ін.

І хоч розслідуванню крадіжок майна пасажирів на залізничному транспорті присвячено дисертацію А. М. Нудельштейна [178], проте вважати її комплексним дослідженням питань зазначеної методики нема підстав, про це йтиметься далі. Щоправда, чимало слушних думок у цій роботі, а також у публікаціях інших учених обґрунтовано, що й значно сприяло нашому дослідженню. Так, Лузгін І. І. вважає, що криміналістична методика - це системно-цілісна частина криміналістики, що забезпечує вивчення та систематизацію кримінального досвіду

вчинення і попередження окремих видів і груп злочинів, слідчої практики їх розслідування, що розробляє на основі осягнення їх закономірностей систему комплексних технологій та ефективних методів розслідування і попередження різних груп і видів злочинів [159, с. 3]. Поділяючи цю думку, вважаємо, що криміналістична методика розслідування правопорушень (злочинів) спрямована передовсім на забезпечення якісного планування та організації розслідування кримінальних проваджень щодо крадіжок особистого майна пасажирів, вчинених на залізничному транспорті України.

В. А. Образцов підкреслив, що методика розслідування злочинів вивчає закономірні особливості виникнення інформації про подію, яка сталася, та осіб, що її вчинили. На основі цих знань та закономірностей об'єктивної реальності вона розробляє загальні положення розподілу та приватні методики [176, с. 27]. До цього слід додати, що, розробляючи приватну методику розслідувань, вчені криміналісти визначають її структуру та зміст. Використання наукового методу пізнання в криміналістиці сприяло появі великої кількості приватних методик розслідування, що відрізняються між собою як структурною побудовою, так і редакційно.

Методика розслідування окремих видів і груп злочинів, як вважає І. Ф. Герасимов, є структурною частиною криміналістики, в якій на основі загальних принципів положень розглядаються методи і засоби, застосовувані в розкритті та розслідуванні конкретних видів і груп злочинів з урахуванням їх криміналістичної характеристики і типових слідчих ситуацій [122, с. 325].

Визначення, в яких наукові положення зводяться до методів і засобів, що застосовуються при розкритті та розслідуванні конкретних видів і груп злочинів (І. Ф. Герасимов [122, с. 326], Л. Я. Драпкін і В. Н. Карагодін [170, с. 4]), з точки зору А. В. Шмоніна, не є бездоганними [173, с. 55]. Так, В. Є. Корноухов визначає методику з розслідування злочинів як обумовлену суперечливим співвідношенням вихідних ситуацій розслідування з предметом доказування систему тактичних завдань та операцій, яка відповідає критеріям ефективності та економічності [110, с. 24]. За Р. С. Белкіним, криміналістична методика – це система наукових

положень і рекомендацій з організації розслідування та запобігання злочинам окремих видів [37, с. 89]. Тому, на думку А. Г. Філіппова криміналістична методика тісно пов'язана з технікою і тактикою через конкретну реалізацію їх положень, прийомів і засобів у розслідуванні певного виду злочинів. Так, криміналістична тактика, розробляючи прийоми слідчого огляду місця події, дає лише загальні вказівки щодо проведення цієї слідчої дії. Але огляд місця крадіжки за тактикою і використовуваними технічними засобами істотно відрізняється від огляду місця підпалу. Врахування цих особливостей і здійснюється методикою розслідування і запобігання окремих видів злочинів [131, с. 7].

В. П. Бахін вважає, що узагальнені дані про вид (групу) злочинів не можуть бути універсальним стовідсотковим засобом розкриття злочинів, оскільки вони є відображенням типового, а кожен знову вчинений злочин - індивідуальний, що в ряді випадків може не мати аналогів у минулому. Але все ж таки типового, повторюваного значно більше і саме завдяки цьому існує сама криміналістична методика [34, с. 182].

За М. В. Салтевським, криміналістична методика – це завершальний розділ криміналістики, що являє собою систему наукових положень (закономірностей, принципів) і розроблених на їхній основі практичних рекомендацій (алгоритмів, програм), які забезпечують оптимальну організацію розслідування і попередження окремих видів злочинів [213, с. 254]. Натомість В. Ю. Шепітько стверджує, що криміналістична методика – особливий розділ науки, об'єктом дослідження якого є процес розслідування злочинів. Його важливе завдання – розробка найефективніших методів і засобів розкриття й розслідування злочинів, побудова їх криміналістичних характеристик, оптимізація процесу розслідування окремих видів злочинів [141, с. 363].

Визначаючи поняття криміналістичної методики, Б. В. Щур охарактеризував її найсуттєвіші ознаки.

Короткий аналіз визначень поняття криміналістичної методики засвідчує, що учені по-різному розглядають її сутність, називають такі властивості, що не дозволяють відмежувати її від інших категорій криміналістики, або вважають, що

методика – це сама слідча діяльність. Не можна до поняття криміналістичної методики включати різні елементи, що спрямовані на розкриття та розслідування злочинів (методи, засоби, криміналістичні рекомендації або практичні рекомендації тощо). Причому, у деяких визначеннях перелічені одні елементи, а в інших – інші [251, с. 268].

Загалом погоджуючись із вищенаведеними позиціями Р. С. Белкіна, В. П. Бахіна, А. Г. Філіппова та А. В. Шмоніна, а саме з визначенням криміналістичної методики як інформаційної моделі науково-обґрунтованих положень та розроблених на основі криміналістичних рекомендацій з організації та здійснення розслідування певної категорії правопорушень, вважаємо, що криміналістична методика розслідування крадіжок особистого майна пасажирів, вчинених на залізничному транспорті України розробляється з метою висунення рекомендацій практичним працівникам щодо проведення розслідування. Термін «приватна» шляхом поєднання із методикою використовується переліченими вченими криміналістами, щоб таким чином виділити індивідуальні ознаки конкретного розслідування правопорушення чи групи правопорушень.

Криміналісти наводять різну кількість елементів структури методик розслідування окремих видів злочинів, які є різними як за назвами, так і за змістом. Так, окремі криміналістичні методики містять рекомендації з питань кримінального права, кримінального процесу. З цього приводу слушною вважаємо думку О. М. Васильєва, згідно з якою такий шлях не є правильним й призводить до того, що методика розслідування в такому розумінні є не частиною науки криміналістики, де були б відображені власне криміналістичні засоби, методи та прийоми, а стає, по суті, лише практичним посібником для слідчих працівників [48, с. 7]. А. В. Тищенко вважає, що єдиної усталеної структури методики розслідування злочинів не може бути, пояснюючи це тим, що з інформаційної точки зору методика є певною сукупністю знань, а з позиції використання являє собою певний алгоритм дій. Крім того, на структуру методики впливає її функціональна спрямованість [234, с. 270].

Погоджуючись в основному із вище наведеними поглядами на структуру криміналістичної методики, додамо, що вона складається з наукових положень (загальних) та системи приватних методик розслідування. Щоправда, дехто із криміналістів у структури приватної методики розслідування включає питання профілактику злочинів. Так, Н. Г. Шурухнов переконує, що заходи профілактики злочинів належать до криміналістики загалом, а також до її структурних частин, а тому питання профілактики слід розглядати як окремий розділ методики розслідування. Науковець вважає, що загальні методичні рекомендації повинні охоплювати профілактичну діяльність особи, яка займається розслідуванням [255, с. 411]. Відзначаючи слушність міркувань Н. Г. Шурухнов, зазначимо, що профілактична діяльність слідчого під час розслідування крадіжки особистого майна пасажирів, вчиненого на залізничному транспорті України, є невід'ємною структурною частиною приватної методики розслідування.

За концепцією Р. С. Белкіна, основні структурні елементи криміналістичної методики такі: криміналістична характеристика злочинів; планування розслідування; опис первинних слідчих дій та оперативно-розшукових заходів; виклад типового кола і особливостей подальших слідчих дій. Згодом цей учений доповнив другий елемент вказівкою на визначення напрямку розслідування [41, с. 179-180]. Частково, на наш погляд, можна підтримати цю думку авторитетного криміналіста. Адже якщо йдеться про визначені ним структурні елементи криміналістичної характеристики та планування розслідування, то це цілком відповідає загальноновизнаним тенденціям, а що стосується розподілу слідчих (розшукових) дій на первинні та подальші, то такий засіб вважаємо недоцільним.

Важливим структурним елементом криміналістичної методики, на думку Р. С. Белкіна, є оперативно-розшукові заходи. Можливо, вони мають бути наступним після двох попередніх. Однак на сьогодні, як переконує практика, цей структурний елемент криміналістичної методики варто подавати як додатковий, адже не в кожному розслідуванні правопорушень ми зможемо використовувати оперативно-розшукові заходи, що обумовлено певною кваліфікацією правопорушення.

А. С. Шаталов зазначає, що приватна методика розслідування являє собою комплекс рекомендацій типізованого характеру, що відображає типові прийоми, застосовувані для розслідування злочинів певного виду. Вона може і повинна містити мінімальний обсяг обґрунтування висунутих в ній положень, повинна бути представлена у вигляді криміналістичних алгоритмів і програм розслідування злочинів [247, с. 433]. Цю тезу науковця слід доповнити таким чином, на нашу думку, приватна методика розслідування – це інформаційна модель певних взаємопов'язаних елементів, що відображають певну структуру. Ці елементи визначені у теорії криміналістики та впроваджені на практиці у криміналістичних рекомендаціях, що безпосередньо стосуються планування та організації розслідування, вибору та застосування техніко-криміналістичних засобів та криміналістичних прийомів. Так, О. Я. Баєв під криміналістичними рекомендаціями пропонує розуміти порадник чи посібник, де конкретизуються питання вибору і застосування тактичних прийомів у певних судово-слідчих ситуаціях [231, с. 23].

В. Є. Корноухова та А. В. Шмонін обґрунтовано пропонують під криміналістичними рекомендаціями розуміти науково обґрунтовані поради, правила, що стосуються реалізації окремих аспектів (етапів, завдань, тактичних комплексів тощо) розслідування злочинів [173, с. 65].

Отже, як впливає із аналізу розглянутих позицій криміналістів, формування приватних методик розслідування здійснюється у двох напрямках: вдосконалення вже існуючих методик та розроблення нових. Тут необхідно враховувати справедливе зауваження Т. В. Авер'янова, за яким «приватні методики слід максимально спрощувати, звільняти їх від надлишкової інформації, від невирішених та дискусійних положень». Адаптовані до потреб практики методики і стануть фактично алгоритмам, тобто програмам дій слідчого [3, с. 3]. Безперечно, приватна методика розслідування правопорушення стає для слідчого уявним інформаційним алгоритмом структурних елементів, які залежно від правопорушення чи групи правопорушень використовуються під час проведення розслідування. Зазначимо, що передумовою для формування приватної методики

розслідування крадіжок особистого майна пасажирів, вчинених на залізничному транспорті України, стали розвиток залізничних магістралей та інтенсивність потоку пасажирів.

Методика розслідування крадіжок особистого майна пасажирів, вчинених на залізничному транспорті України, являє собою сукупність науково-практичних рекомендацій з планування та організації розслідування таємного викрадення чужого майна у пасажирів. В основу рекомендацій покладено інформаційну модель вчинення крадіжки особистого майна пасажирів на залізничному транспорті України. Структура методики розслідування крадіжок особистого майна пасажирів, вчинених на залізничному транспорті України, складається з: криміналістичної характеристики; типових слідчих ситуацій та програм їх вирішення; обставин, що підлягають доказуванню; взаємодії слідчого із учасниками розслідування; проведення слідчих (розшукових) та інших процесуальних дій; криміналістичної профілактики.

1.2 Криміналістична характеристика крадіжок особистого майна пасажирів, вчинених на залізничному транспорті України

1.2.1 Предмет злочинного посягання за злочинами щодо крадіжок особистого майна пасажирів, вчинених на залізничному транспорті України

Методика розслідування крадіжок особистого майна пасажирів, вчинених на залізничному транспорті України, як наукова категорія, теоретико-методична база здійснення слідчої діяльності відповідно до прийнятої в науці криміналістики класифікації може бути віднесена до розряду підвидових методик чи так званих мікрометодик, тобто методик, рекомендації яких найбільше наближені до потреб практики і дозволяють сформулювати чіткий алгоритм дій слідчого. Як свідчить практика та власний досвід практичної діяльності, саме в такого роду методиках відображено специфіку організації і планування процесу розслідування певної категорії кримінальних правопорушень – висування версій, визначення оптимальних систем слідчих (розшукових) дій залежно від ситуацій і порядку їхнього провадження. То ж певну специфіку має криміналістична характеристика крадіжок особистого майна пасажирів, вчинених на залізничному транспорті України, що акумулює в собі відомості, які, з одного боку, максимально повно розкривають механізм його здійснення, а з другого – надають можливість використовувати ці дані для організації розкриття та розслідування таких крадіжок.

Зазначимо, коли йдеться про криміналістичну характеристику крадіжок особистого майна пасажирів, вчинених на залізничному транспорті, то такі науковці, як А. М. Нудельштейн, Н. І. Гетман, Ю. В. Степаненко, О. І. Левшук розглядали лише деякі її аспекти. А от комплексного дослідження цієї категорії, визначення структури і змісту її елементів, тим більше крадіжок, вчинених у пасажирів на залізничному транспорті України, не проводилося, що не сприяє підвищенню ефективності розкриття і розслідування кримінальних правопорушень.

З огляду на сучасні концепції криміналістичну характеристику крадіжок особистого майна пасажирів, вчинених на залізничному транспорті України, доцільно розглядати як інформаційну модель, в якій відображено відомості про ознаки притаманні цій категорії кримінальних правопорушень, які необхідно використовувати для організації їх розслідування. Як свідчить досвід роботи в ОВС, не слід перебільшувати значення цієї категорії, оскільки вона не дає стовідсоткових відповідей на всі питання, що виникають у перебігу розслідування, а виступає лише одним з засобів у розпорядженні слідчого. «Криміналістична характеристика, - визначає А. М. Нудельштейн, - дає слідчим і дізнавачам інформацію для більш обґрунтованого висунення слідчих і розшукових версій, встановлення основних напрямів запобігання, розкриття і розслідування злочинів, прогнозування даних про особу злочинця і потерпілого, мотиви і цілі злочину і вирішення низки інших складних питань» [178, с. 19].

Слушність висловленої думки полягає в тому, що криміналістична характеристика за своєю структурою вбирає всю найважливішу інформацію, володіючи якою можна досягнути позитивного результату при розслідуванні крадіжок особистого майна пасажирів, вчинених на залізничному транспорті України. На думку М. О. Бурнашева, криміналістична характеристика злочину являє собою сукупність систематизованих даних, оснований на узагальненні судово-слідчої практики, виражених у криміналістичних категоріях та поняттях, що відображають найсуттєвіші ознаки виду (групи) злочинів та мають методичне значення для визначення найбільш оптимальних шляхів розслідування і попередження злочинів [45, с. 7].

Отже, криміналістична характеристика – це узагальнення судово-слідчої практики, адже результати систематизуються за видами (групами) злочинів, які у розробленні методичних рекомендацій розслідування кримінального правопорушення відіграють важливу роль.

Відомості про предмет злочинного посягання щодо розглянутого виду злочинів є елементом його криміналістичної характеристики і дають можливість, при його повному вивченні, висунути версії про осіб, які вчинили розкрадання, і,

відповідно, про місця не тільки збуту, а й зберігання викраденого майна. В. Ю. Шепітько вважає, що визначення предмета крадіжки під час розслідування конкретного злочину сприяє встановленню інших його елементів, зокрема, окремих характеристик особи злочинця, обставин вчинення тощо. Так, орієнтування злочинця на місці крадіжки, швидкість і цілеспрямованість дій при виборі схованок і відборі коштовностей свідчать про достатню поінформованість (обізнаність) злочинця про місцезнаходження предметів, які його цікавлять [141, с. 278]. До цього аргументованого висновку слід зробити уточнення: поняття «предмет крадіжки» та «предмет злочинного посягання» у цьому випадку є синонімічними, однозначними.

Принципового значення надає В. Ф. Єрмолович даним про предмет злочинного посягання (речі, предмети), які мають матеріальну структуру і доступні при сприйнятті для вимірювання та фіксації. Вони можуть виступати як слідоутворюючі та слідосприймаючі об'єкти. А це важливо для встановлення місця, часу, способу, знарядь та інших обставин вчинення та приховування злочину за допомогою спеціальних методів і прийомів, що використовуються в оперативно-розшуковій та слідчій роботі.

Криміналістична характеристика предмета злочинного посягання має важливе практичне значення для встановлення злочинця в таких основних випадках: а) коли викрадення предмета свідчить про знання злочинцем його призначення і можливості використання (крадіжка деталей деревообробного верстата і т.д.); б) коли викрадене свідчить про знання злочинцем цінності або особливих властивостей предмета посягання (при крадіжці плат, дисків, периферійних пристроїв, картриджів і т.д. для ЕОМ); в) якщо має місце викрадення предметів, що володіють особливими властивостями (наркотичні речовини); г) коли по предмету посягання можна судити про специфічні цілі злочину (за злочинами неповнолітніх при крадіжці цукерок, шоколаду і т.п.); ґ) коли до предмета злочинного посягання має доступ обмежена і певна кількість осіб (посадові та солідарно-матеріально відповідальні особи до товарно-матеріальних цінностей) [76, с. 151-152].

На підставі узагальнення матеріалів кримінальних проваджень до структури криміналістичної характеристики крадіжок особистого майна пасажирів, вчинених на залізничному транспорті України, тобто до криміналістично-значущих ознак цього виду кримінальних правопорушень доцільно віднести такі п'ять елементів: предмет злочинного посягання; обстановка, в якій вчиняються крадіжки; способи крадіжок особистого майна пасажирів; типові сліди; особа злочинця. Як свідчить стан слідчої та судової практики, з цих елементів особливе місце посідає предмет злочинного посягання, яким виступають особисті предмети або речі пасажирів, які перевозяться ними. Кожен предмет злочинного посягання має характеристику, що впливає на вибір способів учинення і приховування крадіжок, місць їхнього вчинення, спосіб дій злочинців, а також обумовлює механізм слідоутворення. За характеристиками предметів або речей пасажирів, які перевозяться ними, можливі організація розшуку вкраденого, виявлення шляхів його збуту, відшкодування матеріальних збитків.

Підкреслимо, що А. В. Самойлов, досить вдало сформулював визначення поняття предмету злочинного посягання. Для нього - це складовий елемент обставин механізму злочину, на підставі якого злочинець готує знаряддя злочину, пристосовує і реалізує способи вчинення та приховування своєї злочинної діяльності, а потерпілий та інші учасники злочинної події створюють протидію злочинцеві [216, с. 34]. На наш погляд, предмет злочинного посягання необхідно відділити окремо від механізму злочину, оскільки злочинець не завжди використовує знання про предмет крадіжки для того, щоб приготувати знаряддя вчинення злочину, реалізувати способи та приховати свою злочинну діяльність. Потерпілий та інші учасники події не завжди вчиняють протидію злочинцеві, адже крадіжка вчиняється таємно. Ця протидія може здійснюватися як профілактика злочинному посяганню, спрямована на застосування різних заходів безпеки, що сприяли б запобіганню крадіжки особистого майна під час перебування у поїзді [97, с. 39-40].

У криміналістичній літературі для позначення предмета злочинного посягання використовуються така термінологія: об'єкт і предмет злочинного

посягання [76, с. 153], безпосередній предмет злочинного посягання [131, с. 239], безпосередній предмет посягання [41, с. 314], предмет безпосереднього злочинного посягання [149, с. 253], предмет злочинного посягання [33, с. 13], предмет посягання [112, с. 55]. При цьому науковці не мотивують використання того чи іншого терміна. Виходячи з того, що етимологічне значення слова посягання - дія за значенням посягати [50, с. 901], та враховуючи, що криміналістику цікавить злочинне діяння як реальна подія в динаміці, а не його теоретико-законодавча конструкція, криміналістами і було введено криміналістичний термін «предмет посягання», щоб саме таким чином підкреслити криміналістичний аспект дослідження злочину.

У криміналістичному аспекті, як цілком справедливо зазначає О.А. Федотов, предметами злочинного посягання є матеріальні утворення. Це найрізноманітніші фізичні тіла, речі та предмети органічного та неорганічного походження, які є матеріальним виразом суспільних відносин. Так, фізичні об'єкти характеризуються ознаками агрегатного стану (тверді, рідкі, газоподібні), споживчим призначенням – предмети праці (знаряддя, інструменти). Це предмети побуту, туалету, прикраси і т.п.; їм властива фізико-хімічна активність тощо [190, с. 38].

Існують відповідні правила перевезення пасажирів, багажу, вантажобагажу та пошти залізничним транспортом України. Предмети і речі незалежно від виду упакування, що легко переносяться і за своїми розмірами без труднощів розміщуються у вагонах на місцях, належать до ручної поклажі. Кожний пасажир має право безоплатно перевозити з собою у вагоні ручну поклажу вагою до 36 кг на повний, пільговий, дитячий, у тому числі безплатний проїзний документ, якщо її розмір за сумою трьох вимірів не перевищує 200 см [189, с. 61]. Отже, під предметом посягання у злочинах, передбачених ч. 1 ст. 185 КК України [177, с. 500-502], необхідно розуміти чужі предмети і речі незалежно від виду упакування, яким завладіли всупереч волі власника.

Виділимо такі вимоги законодавця до предмета посягання: а) предметом крадіжок можуть бути тільки товарно-матеріальні цінності, що володіють

економічною властивістю вартості і її грошовим вираженням – ціною, а також гроші як особливий товар, що представляє собою загальний еквівалент будь-яких інших видів майна; б) вартість, що є вираженням затрат вкладеної у річ людської праці; в) враховуючи це предметом злочинного посягання не можуть бути природні ресурси й інші об'єкти, у яких не вкладено працю людини; г) споживча вартість речі – корисність, тобто здатність речі задовольняти потреби людини; ґ) вартість речі виражено в ціні; д) об'єктивна господарська вартість, що може змінюватися залежно від конкретних умов, місця часу й інших обставин; е) якщо у конкретних умовах цінність викраденого майна незначна і діянням через свою малозначущість не становить суспільної небезпеки, кримінальна відповідальність не передбачена; є) предметом крадіжки може бути власне майно особи, що перебувало в правомірному володінні іншої особи; ж) не може бути предметом крадіжки спільне майно до вирішення суперечки судом за наявності у сторін рівнозначного права власності; з) поняття крадіжки не може поширюватися на присвоєння речей загублених, оскільки в зазіханні на таке майно відсутня ознака чужого володіння [97, с. 40].

Досліджуючи предмет злочину, Н. І. Гетман та Ю. В. Степаненко виділяли основні предмети злочинного посягання: у 44,0% випадків ними виявилися валізи та сумки з особистими речами, у 37,2 - гроші, у 27,5 - одяг, у 8,7 - хутрянні головні убори, у 5,0 - взуття, у 2,3% - перстені, ланцюжки та інші дорогоцінні прикраси. Іноді предметом злочинного посягання є продукти харчування, документи [63, с. 27-28]. Враховуючи результати дослідження цих науковців, ми спробували і вдосконалювати їх базові позиції шляхом формування дискусійних питань в анкетах для опитування працівників УМВС на залізницях України. Водночас вивчення матеріалів кримінальних проваджень (справ) показало, що тепер основним предметом крадіжки в пасажирів залізничного транспорту є особисте майно, здебільшого відеоапаратура, побутова техніка, гроші, одяг, вироби із золота і т.д. Переважають засоби зв'язку - мобільні телефони (106 кримінальних справ або 35,3% з усіх проаналізованих), які викрадалися в основному у неповнолітніх, або при спільному розпиванні спиртних напоїв [5, с. 41].

Враховуючи професійний досвід роботи в ОВС, не можемо не погодитися із думкою Ю. Н. Аксенова-Сорохтей, що саме наведений вище перелік майна є однією із перших підстав тривоги пасажира при перевірці своїх особистих речей (багажу) після вже вчиненої крадіжки. Результати проведеного нами анкетування працівників УМВС на залізницях України підтверджують, що предметами посягання у більшості кримінальних проваджень виступають: грошові засоби (національна та іноземна валюта) – 37,07%; ювелірні вироби – 9,99; одяг – 2,99; мобільні телефони – 28,01; аудіо-, відео-, цифрова техніка – 16,89; продукти харчування – 2,99; промислові товари – 1,23 та інше – 0,82%. (пит. №23; Дод. А-Ж).

Коло предметів злочинного посягання, на думку Н. Г. Шурухнова, досить велике і вельми різноманітне. Все залежить від ряду різних обставин: життєвого рівня громадян, їх платоспроможності, попиту на певні предмети і т.п. На вибір злочинця часто впливає не стільки номінальна ціна виробу або предмета, скільки його дефіцитність, можливість швидкої реалізації, висока прибутковість [250, с. 27]. Цей науковець справедливо зазначає, що людина під час свого життя бере участь у багатьох майнових відносинах шляхом набуття права власності або його відчуження, а тому залежно від різних видів діяльності з'являються речі, які згодом можуть ставати предметом посягання злочинців.

З наведених вище даних видно, що досить часто предметом посягання у крадіжці особистого майна пасажирів, вчинених на залізничному транспорті України, є аудіо -, відео -, цифрова техніка, а також мобільні телефони. Вибір саме таких предметів посягання обумовлений низьким рівнем економічного добробуту громадян, які віддають перевагу при купівлі цих речей, не новим виробом, а тим, що були у вжитку часом навіть не здогадуючись, що куплені ними речі отримані злочинним шляхом. Ось приклад.

В судовому засіданні підсудний особа №1 вину у вчиненому визнав повністю, пояснив, що 26.04.2011 р. близько 18.50 год. у вагоні електропоїзда сполученням «Львів-Лавочне» здійснював продаж продуктів харчування. Біля жінки, якій він продавав халву, лежав мобільний телефон марки «Самсунг».

Збираючи продукти харчування із лавки, він поклав її мобільний телефон собі у пакет. Коли він вийшов із поїзда на ст. Скнилів, мобільний телефон задзвонив і він відімкнув його та викинув стартовий пакет [12, с. 2-3].

У цьому випадку скоєнню злочину сприяла схильність пасажирів до недбалого або неухважного ставлення до особистого майна, яке вони перевозять, або особистого майна, яке під час проїзду знаходиться при них.

Ще один приклад. 10 серпня 2011 р., близько 01 год. 30 хв. особа №1 під час руху поїзда на перегонах (ділянки залізничної колії) між станціями Блакитне і Біла Криниця Одеської залізниці на ділянці обслуговування ЛВ на ст. Херсон УМВС України на Одеській залізниці, розташованого в Суворовському районі міста Херсона в пасажирському потязі №209 сполученням «Київ – Миколаїв», в плацкартному вагоні №10, таємно, скориставшись тим, що особа №2, слідувала у цьому ж вагоні на пасажирському місці №45, перебуваючи в купе №5 вагону залишила на столику і тимчасово відлучилася мобільний телефон марки «Nokia 5530 Xpress Music», вартістю 1000 грн., з сім-картою абонента оператора мобільного зв'язку «Life» вартістю 25 грн., на рахунку якої були передплачені послуги мобільного зв'язку в сумі 10 грн., викрав цей мобільний телефон, і розпорядився ним на свій розсуд, заподіявши пасажиру матеріальних збитків на загальну суму 1035,00 грн. [9, с. 1].

Таким чином, предмет злочинного посягання в системі криміналістичної характеристики розглядуваного виду злочину посідає ключове місце, оскільки його ознаки дозволяють виділити певні стійкі зв'язки з особою злочинця. Такі залежності мають свою особливість, зумовлену перш за все інтересами й потребами особи злочинця. Враховуючи те, що саме при вивченні крадіжок такий елемент криміналістичної характеристики, як предмет злочину, є здебільшого вихідним (оскільки початковими є відомості про зникнення певних речей), то саме з аналізу викраденого можна одержати інформацію, на підставі якої будуть побудовані слідчі версії. Знання особливостей викраденого дозволяє виділити його з маси інших предметів, сприяє визначенню напрямків, за якими слід здійснювати пошуки злочинців і викрадених речей.

1.2.2 Способи та обстановка вчинення крадіжок особистого майна пасажирів на залізничному транспорті України

Як свідчить практика найважливішим і визначальним елементом предмета доказування при розслідуванні крадіжок особистого майна пасажирів, вчинених на залізничному транспорті України, є сукупність даних, що характеризують спосіб їх вчинення. Науковці досить широко обговорюють питання, що ж являє собою спосіб вчинення злочину. Можна виділити кілька основних напрямів у пошуку відповіді на це запитання.

Так, Н. П. Яблоков вказує, що під способом вчинення злочину в криміналістичному сенсі розуміється обумовлена об'єктивними і суб'єктивними факторами система дій суб'єкта, утримання від них або сукупність тих чи інших, що залишають різноманітні характерні (у широкому сенсі слова) сліди зовні. Це дозволяє шляхом застосування криміналістичних прийомів і засобів, у тому числі процесуальних, отримати уявлення про суть діяння (підготовка до нього, сама подія і подальша поведінка злочинця), окремих його обставин, про осіб чи коло осіб, які можуть його зробити, і відповідно визначити найбільш оптимальні методи вирішення завдань розкриття злочину [253, с. 46-47]. Як бачимо, автор акцентує увагу на виділенні значущості способу вчинення злочину як основного джерела відомостей про злочинну поведінку, про особу злочинця та про завдання для розкриття злочину.

М. В. Салтевський визначає спосіб вчинення злочину як «комплекс динамічних актів, рухів, що залишають у навколишньому середовищі зміни – сліди злочину, які є джерелом інформації для розкриття злочину, виявлення і викриття винних» [213, с. 424 – 425]. Безумовно, така чіткість пояснень імпонує.

В іншій публікації Н. П. Яблокова з В. Я. Колдіним представлено дещо інакше трактування способу вчинення злочину. Автори в криміналістичному сенсі зводять це до розуміння об'єктивно і суб'єктивно обумовленої системи поведінки суб'єкта до, в момент і після вчинення злочину, що залишає різні характерні сліди, котрі дозволяють за допомогою криміналістичних прийомів і засобів скласти уявлення про суть події, своєрідність злочинної поведінки правопорушника,

окремих його особистісних даних, і відповідно визначити найбільш оптимальні методи вирішення завдань розкриття злочину [124, с. 327]. Заслуговує, на наш погляд, особливої уваги думка цих науковців, що під способом вчинення злочину слід розуміти об'єктивно і суб'єктивно обумовлену систему поведінки суб'єкта, яку необхідно розглядати у трьох вимірах: до вчинення злочину, в момент вчинення злочину та після вчинення злочину. З цим, безперечно, слід погодитися, оскільки, розділивши поведінку злочинця на такі три групи, можна легко в практиці розслідування використовувати найбільш оптимальні методи, спрямовані на розкриття крадіжок особистого майна пасажирів, вчинюваних на залізничному транспорті України.

Дещо іншу позицію займає А. С. Железняк, який під способом вчинення злочинів розуміє один з елементів криміналістичної характеристики окремого виду злочину або групи злочинів. Як відомо, у криміналістиці під способом вчинення злочину розуміється і певна, притаманна лише одній особі (або організованій групі осіб) сукупність дій і засобів, використовуваних при вчиненні злочинів одного і того ж виду. Не випадково спосіб вчинення злочину називають «почерком» злочинця. Спосіб вчинення злочину формується у правопорушника під впливом різних факторів в результаті неодноразового злочинного діяння одного і того ж виду. Але нерідко спосіб вчинення злочину стає «звичним» вже після першої «удачі» [78, с. 88].

На наше переконання, важливою для розгляду способу вчинення злочину є порівнювання А. С. Железняком способу вчинення злочину з «почерком» злочинця, що науковець зробив на підставі власного практичного досвіду роботи в правоохоронних органах. До речі, це порівняння доволі часто зустрічається під час розслідування крадіжок особистого майна пасажирів, вчинених на залізничному транспорті України. Слідчі (оперативні співробітники) ОВС намагаються знайти схожість дій, притаманних лише одній особі (групі осіб), адже у разі встановлення тотожних дій можна досить точно описати спосіб вчинення злочину. Так, Е. П. Іщенко вважає, що найбільш істотну інформацію містять переважно зміни у предметі злочинного посягання, сліди, вказуючи на спосіб вчинення злочину і його

механізм. Залежно від об'єкту доказової та іншої криміналістичної інформації її цінність для розслідування полягає у тому, наскільки повно і чітко у ній виявилися зміни навколишнього середовища, наскільки вони пов'язані із злочинцем та його діями на місці злочину [83, с. 37].

На думку Д. І. Астапкіна та С. М. Астапкіна, вибір способу вчинення злочину та його приховування залежить від вибору предмета злочинного посягання, в той же час вибір способу вчинення злочину закономірно пов'язаний з особистістю злочинця, його життєвим та професійним досвідом [26, с. 149]. Таким чином звертається увага на взаємозв'язок елементів криміналістичної характеристики між собою та на важливість їх дослідження, що допоможе звузити коло пошуку злочинця.

Г. Г. Зуйков визначив поняття способу вчинення злочину, яке розглядалося ним з позиції вчення про свободу і необхідність. На основі даних фізіології вищої нервової діяльності та психології людини – як акт усвідомленої та вольової поведінки. Підкресливши, що «вольова поведінка детермінована взаємодією чинників зовнішнього середовища, опосередкованих внутрішніми психічними властивостями і станами», на підставі проведених досліджень цей науковець сформулював визначення поняття способу вчинення злочину як системи дій з підготовки, вчинення і приховування злочину, детермінованих умовами зовнішнього середовища і психофізичними властивостями особистості, що можуть бути пов'язаними з вибіркоvim використанням відповідних знарядь або засобів, умов, місця й часу [85, с. 66-84]. Сформульовані поняття, адже акцентується на здійсненні підготовки, вчинення і приховування злочину залежно від детермінованих умовами зовнішнього середовища і психофізичними властивостями особистості, безумовно, результативно впливають на реалізацію злочинного задуму.

Натомість М. С. Гурев запропонував лаконічніше формулювання цього ж поняття, а саме: спосіб вчинення злочинів - це вираження і відображення способу дій злочинця при скоєнні ним протиправних дій. Тепер у зв'язку з якісною зміною злочинності та умов, в яких здійснюється і розвивається злочинна діяльність,

значення місця і ролі способу вчинення злочинів вимагає істотного осмислення, а відтак і ґрунтовної подальшої розробки цієї криміналістичної категорії. Насамперед це стосується уточнення самого поняття, в якому слід належно інтерпретувати зміст способу вчинення злочинів.

Серед криміналістів нема єдиної думки про те, чи слід розуміти під способом вчинення злочину дії з його підготовки, вчинення та приховування або ж чи слід говорити окремо про способи підготовки, вчинення та приховування злочину. Результати аналізу слідчої та судової практики свідчать, що вчинення злочину найчастіше неможливе без попередньої підготовки, вивчення та оцінки обставин скоєння злочину, створення певних умов, забезпечення можливості приховування злочину [66, с. 85]. Крім того, в криміналістиці поряд з терміном «спосіб вчинення злочину» вживаються ще два інші терміни – «спосіб вчинення та приховування злочину», «спосіб підготовки, вчинення та приховування злочину». Чи правомірно це? Відповідь на це запитання дає В. П. Бахін. У криміналістичному аспекті дії з підготовки до вчинення злочину включаються у спосіб тоді, коли, по-перше, вони, природно, є в наявності, а по-друге, залишають конкретні сліди, що характеризують спосіб дій злочинця і дозволяють розмежовувати різні способи. А дії з приховування злочину належать до способу вчинення злочину в тому випадку, якщо вони охоплюються умислом і планом дій злочинця на момент вчинення злочину [34, с. 197-199].

Проведений нами аналіз результатів анкетування працівників УМВС на залізниці України показує, що підготовка до вчинення крадіжки у пасажирів під час його проїзду у залізничному транспорті України виражалася: в пошуку предмета злочинного посягання – 27,39%; у попередній розвідці місця вчинення злочину – 11,5; у розробці плану злочинних дій – 11,76; у розподілі ролей для вчинення крадіжки – 7,75; у виборі і підготовці місця зберігання викраденого майна – 4,26; у підбиранні технічних засобів (за допомогою яких вчиняється злочин) для проникнення у приміщення, де зберігається майно, – 3,75; у пошуку транспортних засобів для перевезення викраденого майна – 1,68; у з'ясуванні, чи в поїзді є супровід працівників міліції, – 10,33; у спостереженні за місцем, де зберігається

майно, або за самим майном – 10,85; в аналізі і виборі маршруту поїздів визначеного напрямку, а також класу вагона – 10,72%. (пит. №25; Дод. А-Ж).

На нашу думку, найточніше визначення способу вчинення злочину сформулював Р.С. Белкін, прийшовши до висновку, що в певних ситуаціях може існувати самостійний спосіб приховування злочину, умовою формування якого є відсутність єдиного злочинного задуму, що охоплює всі стадії злочинної діяльності.

Відсутність єдиного злочинного задуму може проявитися в тому, що:

а) при підготовці і вчиненні злочину суб'єкт не планує дій по прихованні злочину, або припускаючи, що їх все одно не вдасться здійснити, а потім, після вчинення злочину, у зв'язку з несподівано виниклим наміром або несподівано з'явилися сприятливі для нього обставини, вживає заходів щодо приховування злочину;

б) при підготовці і вчиненні злочину суб'єкт не планує дій з приховування злочину, розраховуючи, що його сліди самі зникнуть під впливом природних чи інших стихійних чинників, а потім, помилившись у своїх очікуваннях, імпровізує заходи щодо приховування злочину;

в) при підготовці і вчиненні злочину суб'єкт не планує дій з приховування злочину з тих же причин, що і в першому випадку, але ці дії робляться крім його бажання іншими особами, зацікавленими в результаті справи. Такими особами можуть бути співучасники суб'єкта за колишніми злочинами, яким невжиття ним заходів до приховування злочину може загрожувати викриття. Ними можуть бути друзі або родичі суб'єкта злочину, що виявили злочин і вживають заходи щодо приховування винного;

г) при підготовці і вчиненні злочину суб'єкт планує здійснення дій щодо його приховування іншими особами (пособниками), проте через їх відсутність він з тих чи інших причин змушений згодом сам вживати заходів щодо приховування, що раніше ним не планувалися і не відповідає єдиному злочинному задуму.

Прийшовши до висновку про існування самостійного способу приховування злочину, Р. С. Белкін вважав непотрібним змінювати визначення

способу вчинення злочину, запропонованого Г. Г. Зуйковим, а лише доповнив його словами «...та об'єднаних загальним злочинним задумом» [40, с. 211].

Як усякий акт людської поведінки, злочин загалом і способи його здійснення визначаються взаємодією багатьох причин і умов, що впливають як прямо, так і опосередковано. Ми впевнені в тому, що спосіб вчинення злочину завжди є результатом сукупної дії значного числа факторів. І чим більше будуть вони проявлятися в діях, тим більше слідів залишатиме злочинець, тим більшою інформацією буде володіти слідчий для висунення слідчих і розшукових версій. Як свідчить практика, у контексті нашої проблематики найбільшу цінність становитимуть сліди, що вказують на те, яким чином злочинець потрапив на місце злочину, пішов з нього, долав різні перепони, використовував своє службове становище, виконав намічену злочинну мету, які навички, знання і фізичні зусилля застосував, намагався (або не намагався) приховати сліди вчиненого діяння. Саме такі ознаки, що проявляються зовні, і дозволяють створити основу для найбільш швидкого розпізнавання у процесі первинних слідчих дій у справі того чи іншого характерного способу вчинення розслідуваного злочину навіть за його окремими ознаками. Це відповідно дає можливість точніше визначити напрям і методи виявлення інших відсутніх даних про передбачуваний спосіб вчинення злочину і злочинця для швидкого розкриття його.

Важливо не тільки виявити всі зовнішні прояви, а й встановити, що було заздалегідь заготовлено правопорушником, а що стало результатом пристосування до ситуації на момент злочину у внутрішніх і зовнішніх обставинах [132, с. 243]. Посилаючись на досвід роботи в ОВС, пов'язуємо це з тим, що сам факт і характер внесених у заздалегідь продуманий спосіб вчинення злочину коректив також містить істотну інформацію про ступінь обізнаності злочинця з тими обставинами, які склалися до моменту злочинного діяння, про звички, навичках, наявність злочинного досвіду, деяких фізичних, інтелектуальних, професійних та інших особливостях суб'єкта цього діяння. Очевидно, нема потреби виділяти спосіб приховування злочину зі структури способу вчинення злочину, бо діяння з приховування здійснюються тією ж особою, яка вчинила злочин. Якщо воно

виконується іншою особою, то повинно представляти склад іншого злочину, або це діяння слід відносити до інституту співучасті.

Спосіб злочину, як відзначає В. Ю. Шепітько, має структуру, яка складається із способів підготування до злочинного діяння, способів його вчинення і способів приховування (маскування) [142, с. 333-338].

На нашу думку, спосіб вчинення крадіжок у пасажирів залізничного транспорту має таку саму структуру, тому доцільно буде дослідити кожен із цих структурних елементів. Слід мати на увазі, що спосіб вчинення крадіжок у пасажирів залізничного транспорту не завжди має повну структуру, зокрема досить часто відсутнє приготування до злочину або його приховування. Здебільшого ці елементи являють собою цілу систему і залишають відповідні відображення, що представляють в інформаційному плані своєрідну модель злочину. Цінність у нашому контексті становлять обставини, що вказують на те, яким чином злочинці обирають спосіб вчинення крадіжки: обставини на об'єкті крадіжки (наявність замків, відсутність охорони на об'єкті тощо), уважністю потерпілих (стосовно збереження власних речей), наявність чи відсутність професійних (злочинних) навичок, уміння використовувати знаряддя чи інструменти (злочинський інвентар).

Аналіз матеріалів архівних вироків суду та кримінальних проваджень щодо крадіжок особистого майна у пасажирів залізничного транспорту дозволяє класифікувати такі посягання за способом їх вчинення на три види, а саме:

- крадіжки, що вчиняються з використанням «вільного» доступу до предмета злочинного посягання;
- крадіжки інструментальні, у ході вчинення яких злочинець використовує технічні засоби (в тому числі й спеціального призначення, злочинський інвентар та інструменти);
- крадіжки, що вчиняються комбінованими способами.

До першого виду можна віднести крадіжки особистого майна, що залишається без нагляду; крадіжки під час сну пасажирів; вчинення злочину під час стоянки потягу; крадіжки, що вчиняються без попереднього спостереження за

речами, тобто «мимохідь», чи при проході злочинців по вагонах, особливо по плацкартних та загальних.

Аналіз результатів анкетування працівників УМВС на залізниці України показує, що підбір предмета злочинного посягання здійснюється у такий спосіб: відвідування купе поїзда, де раніше зберігалось викрадене майно, – 31,69%; використання членів поїздної бригади (провідника, електрика) – 14,65%; використання родинних зв'язків та знайомих – 4,94%; спостереженням за особою, у власності якої знаходиться предмет злочинного посягання, – 28,34%; спільне розпивання алкогольних напоїв з особою, яка володіла предметами крадіжки, – 20,38% (пит. №26; Дод. А-Ж). Ось, приклад. Підсудний особа №1, раніше за суджений (вирок Залізничного районного суду м. Львова від 18.01.2002 р.) за корисливий злочин, судимість не знята та не погашена у встановленому законодавством порядку, 26.04.2011 р. близько 18.50 год., перебуваючи у вагоні електропоїзда сполученням «Львів-Лавочне» поблизу ст. Скнилів, таємно викрав належний потерпілій особі №2 мобільний телефон марки «Самсунг GTS 5050» чорного кольору, вартістю 2199 грн. із карткою пам'яті «Goodram micro SD 2 Gb» вартістю 99 грн., стартовим пакетом оператора «Life» вартістю 15 грн. та грошима на рахунку у сумі 10 грн. Загальна сума – 2323 грн.

У судовому засіданні підсудний вину у вчиненому визнав повністю, пояснив, що 26.04.2011 р. близько 18.50 год. у вагоні електропоїзда сполученням «Львів-Лавочне» здійснював продаж продуктів харчування. Біля жінки, якій він продавав халву, лежав мобільний телефон марки «Самсунг». Збираючи продукти харчування із лавки, він поклав її мобільний телефон собі у пакет. Коли він вийшов із поїзда на ст. Скнилів, мобільний телефон задзвонив і він відімкнув його та викинув стартовий пакет [13, с. 2].

До інструментальних можна віднести такі види: крадіжки з купе, двері яких відкриваються за допомогою спеціальних ключів; крадіжки з купе шляхом відтискування дверей або застосування спеціальних пристосувань; крадіжки із зачиненого купе, коли його двері відкриваються лише на відстань зазору, допустимого засувкою обмежувача; кишенькові крадіжки з використанням

предмета для розрізання одягу, багажу тощо або з використанням пінцетів, щипців гачків, «ширми» (пальців, сумок, букетів) для непомітного викрадення речей.

Проведений нами аналіз вироків суду свідчить, що цей вид крадіжок особистого майна в пасажира, вчиненого на залізничному транспорті України, трапляється рідко.

Третій вид крадіжок, об'єднує способи вчинення крадіжок, які вимагають попередньої підготовки для проведення певної комбінації. Сутність такої комбінації полягає у виборі злочинцем жертви, налагодження з нею контакту, тобто знайомства, розповідь зворушливої історії, ніби з власного життя, пригощання продуктами харчування, учинення певних дій (наприклад, відволікання потерпілого розмовою або звертання до нього з проханням приглянути за сумками самого крадія, які, як правило, пусті і спеціально підготовлені з цією метою). У результаті таких дій потерпілий втрачає контроль над власними речами, що й сприяє крадіжці. До таких способів можна віднести і вчинення крадіжок у пасажирів залізничного транспорту, які перебувають у стані алкогольного сп'яніння, коли вчиненню цих злочинів передувало спільне вживання злочинцем спиртних напоїв разом із потерпілим.

За результатами аналізу матеріалів кримінальних проваджень встановлено, що злочинці після скоєння крадіжки негайно позбавляються викраденого майна, найчастіше передають його своїм співучасникам. При викраденні грошей вони відразу викидають порожні гаманці, портмоне в тамбури, туалети, у сміттєві ящики або у вікна. За результатами анкетування працівників УМВС на залізниці України, 65,52% у злочинців була попередня інформація про місце збуту викраденого майна (пит. №29; Дод. А-Ж). Приклад, 10 листопада 2011 р. у м. Києві о 09 год. 46 хв. підсудний (особа №1) здійснив посадку у пасажирський поїзд №349 сполученням «Харків – Івано-Франківськ» вагон №8 на місце №37, слідуючи до м. Івано-Франківськ. Перебуваючи у поїзді, того ж дня близько 18 год. 30 хв., доїжджаючи до станції «Тернопіль-Березовиця-Острів», підсудний помітив, що у потерпілого (особа №2), який спав, з лівої внутрішньої кишені куртки виступав шкіряний гаманець чорного кольору. Наблизившись до потерпілого та

переконавшись, що за ним ніхто не спостерігає, з корисливих мотивів, із метою заволодіння чужим майном, таємно викрав цей гаманець, у якому знаходились гроші в сумі 4300 грн. та візитні карточки, які не становили матеріальної цінності. Вийшовши у тамбур вагона, перевірів вміст гаманця. Викрадені кошти привласнив, а гаманець із візитними карточками викинув через отвір між вагонами поїзда [24, с. 2-3].

У деяких випадках злочинці під час руху потяга викидають викрадене майно на узбіччя залізничного полотна, запам'ятовують це місце і згодом повертаються за ним. Скориставшись таким способом, злочинці зазвичай виходять із потяга на найближчій станції незалежно від того, що в їх проїзному квитку вказаний інший пункт призначення. Траплялися випадки, коли злочинці вистрибували з викраденим майном із потяга, що рухався або залишали потяг на найближчій станції у бік, протилежний перону чи платформі, після того як проходили декілька вагонів, прикриваючи за собою двері тамбурів раніше підготовленими залізничними ключами.

Загальні способи приховування, вказані Р.Б. Белкіним, до яких він відносив: приховування інформації та її носіїв; знищення інформації або її носіїв; маскуванню інформації та її носіїв; фальсифікацію інформації і її носіїв; змішані способи у вигляді різних інсценувань. Знищення інформації та (або) її носіїв, застосовується як правило, у випадках, коли предметом злочинного посягання є продукти харчування, спиртне, сигарети (при їх вживанні, використанні). Фальсифікація інформації, як показує практика розслідування крадіжок майна пасажирів залізничного транспорту, полягає у: завідомо неправдивих показах; завідомо неправдивому повідомленні, заяві, доносу; створенні помилкових слідів та інших речових доказів; повній або частковій підробці документів; підміні, дублюванні об'єктів; частковому знищенню об'єкта з метою зміни його зовнішнього виду, фальсифікації призначення і т. п. [38, с. 265-275].

Проаналізовані нами результати анкетування працівників УМВС на залізниці України вказують на те, що злочинці у 63,96% планували злочинні діяння, спрямовані на приховування злочину (пит. №32; Дод. А-Ж). Це дає

підставу погодитися з думкою Р. Б. Белкіна щодо загальних способів приховування. Водночас доцільно ще до вище згаданих способів приховування крадіжок особистого майна пасажирів, вчинених на залізничному транспорті України, додати такі:

а) збут викрадених речей майна шляхом продажу (здебільшого на ринках населеного пункту, де була скоєна крадіжка або через посередників), обміну, дарування; траплялися випадки, коли викрадене майно злочинці намагалися реалізувати таксистам;

б) викидання знарядь та засобів крадіжки через вікна вагонів, на платформу або у смітник на станції під час стоянки потяга, чи в ящик для сміття у потязі;

в) передача знарядь та засобів крадіжки співучасникам;

г) витрачання викрадених грошей або передача їх співучасникам; якщо предметом крадіжки були гроші (особливо значні суми), злочинець намагається швидко їх витратити або передати співучасникам, знайомим, родичам, а гаранті чи сумки, в яких вони знаходилися, викидає у найближчі смітники або з вікон (якщо крадіжка відбувалась у потязі), чи в безлюдних місцях.

Як свідчить власний досвід роботи в ОВС, важливим елементом криміналістичної характеристики крадіжок особистого майна пасажирів, вчинених на залізничному транспорті України, є обстановка вчинення злочину. Підходячи узагальнено до розуміння цієї криміналістичної категорії, М. П. Яблоков сформулював обстановку злочину як систему певного роду взаємодіючих (до й під час злочину) об'єктів, явищ і процесів, що вказують на місце, час, речові, природно-кліматичні, виробничі, побутові та інші умови навколишнього середовища, особливості поведінки непрямих учасників протиправної події, на психологічні зв'язки між ними та на інші чинники об'єктивної дійсності, що надають можливості й створюють умови для його вчинення [128, с. 42-43]. На наш погляд, лише частково можна погодитися з таким визначенням, бо його автор намагався охопити системою взаємопов'язаних умов всі чинники, які впливають на поведінку особи злочинця (до й під час злочину). Натомість О. Ф. Облаков до обстановки відносить адміністративно-територіальне, географічне й економічне

розташування районів (регіонів), їх соціально-економічну характеристику, специфіку окремих ділянок місцевості (житловий масив, виробничу зону, місце відпочинку), межі охоплення території в ході реалізації злочинного наміру, національний склад населення, його звичаї й традиції [179, с. 35]. Звичайно, такий підхід цікавий, насамперед, як один із деяких напрямів можливої кваліфікації обстановки вчинення злочину.

Взаємозв'язок поняття «обстановка вчинення злочинів» та інших елементів криміналістичної характеристики виділяють В.О. Коновалова й О.Н. Колесніченко, які відносять до їх ознак ті з них, що вказують як на речове середовище, де вчиняється злочин, так і на об'єктивні умови [101, с. 41]. Безперечно основним джерелом інформації для слідчого під час розслідування крадіжок особистого майна пасажирів, вчинених на залізничному транспорті України, стає речове середовище, з якого можна вилучити та зафіксувати залишені сліди особою злочинця або іншими учасниками події. Категорія «обстановка вчинення злочину» становить частину системи чинників навколишнього середовища, що безпосередньо стосуються розвитку кульмінаційного етапу злочинної діяльності, яка містить найбільший обсяг інформації про всі обставини злочину. Обстановка певною мірою може вказувати на заздалегідь обраний злочинцем конкретний спосіб учинення злочину чи на інші чинники, на створення яких були спрямовані дії при підготовці до нього [235, с. 68].

Як свідчить практика та власний досвід, при ретельному огляді та вивченні обстановки після вчинення крадіжки особистого майна в пасажира на залізничному транспорті України перед працівником ОВС складається «портрет» особи злочинця. За визначенням В. Ю. Шепітька, обстановка — це частина матеріального середовища, що разом з ділянкою території включає сукупність різних предметів, поведінку учасників події, психологічні стосунки і взаємовідносини між ними. Урахування впливу часового чинника у процесі розслідування дає змогу визначити час учинення злочину, з'ясувати черговість події, дій або фактів, установити часові зв'язки між фактами, обчислити тривалість різних подій тощо [248, с. 330]. У цьому найбільш точному формулюванні поняття

обстановки враховано всі ключові елементи, на що необхідно звертати увагу під час проведення дослідження.

Дехто з учених розглядає місце й час учинення протиправного діяння як головні складники обстановки. Так, Р.С. Белкін зазначав, що обстановка включає чинники, які характеризують місце й час злочинної події та сприймаються переважно з огляд на соціальні, побутові, виробничі та інші позиції [41, с. 383]. На наше переконання, головними криміналістичними елементами обстановки крадіжок особистого майна пасажирів, вчинених на залізничному транспорті України, є місце та час. Ці два поняття визначають природу, сутність обстановки вчинення й певним чином фіксують їх у навколишньому середовищі. Місце й час конкретизують і деталізують обстановку, звужують територіально-просторові межі при пошуках речових доказів у процесі формування правоохоронними органами доказової бази для розслідування злочину. Проаналізовані нами результати анкетування працівників УМВС на залізницях України вказують на те, що крадіжки особистого майна пасажирів на залізничному транспорті України вчиняються: з 6 до 12 години – 19,96%; з 12 до 18 години – 12,85; з 18 до 24 години – 29,51; з 24 до 6 години – 37,67%, (пит. №34, Дод. А-Ж).

Слід підкреслити, що для крадіжок особистого майна пасажирів, вчинених на залізничному транспорті України, час як астрономічне поняття, визначального значення не має. Більшість цих злочинів вчиняються незалежно від конкретного часу доби. І все ж визначальним фактором при виборі злочинцем зручного і безпечного часу є настання ночі. Для з'ясування обстановки вчинення злочину поняття місця й часу його вчинення є родовими [66, с. 47].

Як зазначає Ю. І. Ільченко, місце вчинення злочинного діяння — це оформлене матеріальне явище (подія) об'єктивного світу, що виступає сукупністю взаємопов'язаних частин та елементів [86, с. 115]. Таке визначення можна визнати слушним, хоча воно надто загальне. Якщо ж йдеться про конкретизацію, то виникає запитання, про які взаємопов'язані частини та елементи йдеться, яким чином їх сприймати у загальному контексті. А. Н. Колесніченко та В. Е. Коновалова цілком справедливо вважають, що встановлення часу вчинення

злочину має вагоме кримінально-правове, процесуальне й криміналістичне значення [101, с. 41]. Безперечно, це важливо для кваліфікації події, протокольної фіксації та проведення різних досліджень. За тлумачним словником, час — міра тривалості всього того, що відбувається, здійснюється, послідовна заміна годин, днів, місяців тощо [50, с. 1371].

Дані про час крадіжки особистого майна пасажирів, вчиненої на залізничному транспорті України, можуть відображати:

- конкретний час учинення злочину (рік, місяць, число, пора року, сезон, доба, година (хвилина) протягом робочого дня тощо); наприклад, за результатами анкетування працівників УМВС на залізниці України встановлено таку ймовірну залежність від пори року вчинення крадіжки особистого майна пасажирів: зима — 18,73%; весна — 23,87; літо — 41,41; осінь — 15,99%. (пит. №37; Дод. А-Ж);

- тривалість учинення певних дій, що здійснюються для досягнення злочинного результату, приховування злочину, ухилення від кримінальної відповідальності й покарання (проміжок часу, що зумовлений певним циклом, як-то робочий час, обідня перерва, сеанс у кінотеатрі тощо.);

- час стосовно наступних чи можливих наслідків; за результатами анкетування працівників УМВС на залізниці України визначено, що на час від моменту крадіжки особистого майна пасажирів, вчинених на залізничному транспорті України до моменту збуту до 5 годин, — припадає 32,27% випадків; від 5 до 10 годин — 25,04; від 1 до 2 діб — 28,75; від 2 до 5 діб — 13,93%. (пит. №39; Дод. А-Ж).

- час, зі впливом якого неминуче повинні настати відповідні наслідки.

Оскільки під обстановкою вчинення злочину, на наш погляд, слід розуміти систему взаємодіючих об'єктів, явищ і процесів, що характеризують умови місця і часу, речові, метеорологічні, інші умови навколишнього середовища, виробничі фактори та інші обставини об'єктивної реальності, що впливають на спосіб вчинення злочину і відображені у слідах, то з різноманіття факторів, що становлять обстановку скоєння злочину, необхідно виділити, насамперед, місце і час

злочинної події, бо саме вони дають найбільш істотну криміналістичну інформацію для вибору вірного напрямку і ефективних методів розслідування.

Залізничний транспорт - виробничо-технологічний комплекс підприємств певної інфраструктури, призначеної для забезпечення потреб суспільного виробництва і населення країни у перевезеннях на шляхах внутрішнього і міжнародного сполучення, надання інших транспортних послуг усім споживачам без обмежень за ознаками форми власності та видів діяльності тощо [80]. На залізничному транспорті все перебуває у постійному русі, через що місце крадіжок здебільшого не збігається з місцем їх виявлення. До того ж між вчиненням і виявленням злочину нерідко виникає значний розрив у часі. Знання місця і часу злочинного посягання значно обмежує просторові межі місця події, що істотно впливає на ефективність розслідування загалом.

За результатами анкетування працівників УМВС на залізниці України встановлено, що місцем крадіжки особистого майна пасажирів, вчинених на залізничному транспорті України, є: тамбур – 5,77%; прохід вагону – 9,7; купе – 40,36; перон (платформа) – 16,88; у вагоні – 24,89; інше – 2,39% (пит. №40; Дод. А-Ж).

Під місцем вчинення крадіжки розуміється не тільки сам поїзд, а й конкретне місце в поїзді, звідки були викрадені речі пасажира. Зауважимо, що дослідження не виявило стійкої залежності при виборі злочинцем конкретного вагона у складі поїзда для здійснення крадіжки. Злочини однаково відбувалися як в головній, середній, так і у хвостовій частинах складу.

Отже, у практиці розслідування кримінальних проваджень щодо крадіжок особистого майна пасажирів, вчинених на залізничному транспорті України, важливе значення має встановлення способів вчинення та обстановки цього виду правопорушень, що дозволяє слідчому надалі більш обґрунтовано висувати версії щодо кола осіб, які вчинили крадіжку особистого майна пасажира або причетні до її вчинення, а також щодо можливого розшуку викраденого майна.

1.2.3 Особа потерпілого та злочинця від крадіжок особистого майна пасажирів на залізничному транспорті України

Дослідженню поняття «особа потерпілого» приділяли увагу не лише вчені-криміналісти, а й представники суміжних галузей права, зокрема Ю. В. Баулін, В. С. Бурбанова, Ю. О. Гурджі, Л. І. Керик, Є. Р. Кім, В. О. Коновалова, В. М. Савицький, Є. Є. Центров, Л. В. Франк, В. Ю. Шепітько та інші.

Потерпілим від крадіжки особистого майна, вчиненої на залізничному транспорті України, є пасажир. Пасажир – фізична особа, яка перевозиться залізничним транспортом на підставі проїзного документа, у тому числі електронного, або є членом організованої групи осіб, яка проїздить на підставі групового проїзного документа. Ці особи вважаються пасажирами з моменту прибуття на вокзал для здійснення поїздки (чи пересадки на інший поїзд) до моменту завершення поїздки. Термін «пасажир(и)» застосовується також до осіб, що перебувають у пунктах продажу проїзних документів, пунктах обслуговування з метою користування послугами цих пунктів щодо проїзду залізничним транспортом, перевезення ручної поклажі, багажу, вантажобагажу, отримання довідки тощо [189, с. 8].

За результатами анкетування працівників УМВС на залізницях України встановлено, що в основному серед пасажирів потерпілим є жінки – 53,61% (пит. №63; Дод. А-Ж). На нашу думку, жінки, як правило, цінні речі (гроші, мобільний телефон, ювелірні вироби) зберігають у своїх сумочках, які або легко відкриваються, або розрізуються лезом, заточеною монетою чи маленьким ножиком.

За КПК України потерпілою у кримінальному провадженні визначається фізична особа, якій кримінальним правопорушенням завдано моральної, фізичної або майнової шкоди, а також юридична особа, якій кримінальним правопорушенням завдано майнової шкоди. Права і обов'язки потерпілого виникають в особи з моменту подання заяви про вчинення щодо неї кримінального правопорушення або заяви про залучення її до провадження як потерпілої. Особа, яка прийняла заяву про вчинення кримінального правопорушення, вручає

пам'ятку, де зазначені процесуальні права та обов'язки. Потерпілою є також особа, яка не є заявником, але якій кримінальним правопорушенням завдано шкоду, і яка у зв'язку з цим після початку кримінального провадження подала заяву про залучення її до провадження як потерпілої. Законодавець звертає увагу на те, що потерпілим не може бути особа, якій моральна шкода завдана як представнику юридичної особи чи певної частини суспільства. Якщо внаслідок кримінального правопорушення настала смерть особи або особа перебуває у стані, який унеможливує подання нею відповідної заяви, це право поширюється на близьких родичів чи членів сім'ї такої особи [145, с. 32].

Криміналістичне вивчення особи потерпілого, на наш погляд, не може не виходити з особливого правового статусу потерпілого від кримінального правопорушення, його становища як учасника кримінально-процесуальної діяльності, наділеного широкими правами, що дозволяють йому брати активну участь у слідчих (розшукових) та інших процесуальних діях, під час проведення яких ставити запитання, подавати свої зауваження та заперечення щодо порядку їхнього проведення.

Особа потерпілого (пасажира) внаслідок крадіжки майна під час проїзду у залізничному транспорті України має таку ж структуру, що і від будь-якого іншого злочину. Обсяг відомостей, які становлять криміналістичну характеристику досить широкий. М. В. Савельєва та А. Б. Смушкіна вважають, що криміналістичний аспект даних про особистості та особливості поведінки потерпілих зазвичай проявляється в деяких відомостях демографічного характеру (стать, вік, освіта, сімейне та суспільне становище і т. ін.), у їхніх фізичних, біологічних і психічних особливостях, способі життя, ціннісних орієнтаціях, зв'язках, відносинах із злочинцем та ін. Значущість тих чи інших даних з числа вищезгаданих для криміналістичної інформації відповідного виду злочину, природно, неоднакова. В одних випадках найбільше криміналістичне значення мають дані про вік, особисті і міжособистісні зв'язки, в інших - про спосіб життя, ціннісні орієнтації, у ще інших - про фізичні та психічні особливості і т.п. З урахуванням цього для вибору найбільш придатних методів розслідування різних

видів злочинів використовуються різні криміналістичні дані про особистості потерпілих [212, с. 101]. Безперечно, знання особистісних особливостей свідків, потерпілих осіб, соціального стану дозволить слідчому тактично правильно підійти до слідчих (розшукових) дій та проаналізувати отриману інформацію після їх проведення.

Виявлення і вивчення криміналістичних особливостей особистості потерпілого (пасажира) та його поведінки (до, в момент і після вчинення злочину) дають можливість глибше розібратися у багатьох обставинах злочину, особливо у своєрідності, спрямованості та мотивах злочинця, з'ясувати його загальні (типові) й індивідуальні властивості. У криміналістичній характеристиці крадіжок особистого майна громадян І. І. Когутич наголошує на прискіпливому дослідженні взаємозв'язку «злочинець - потерпілий». Цей аспект часто посідає чільне місце у виявленні різноманітних обставин. Результатами проведеного анкетування працівників УМВС на залізницях України підтверджено, що у 81,33% ситуацій потерпілий пасажир не був знайомим і з злочинцем (пит. №67, Дод. А-Ж).

Натомість, як свідчить практика, між злочинцем і потерпілим найчастіше простежується певний взаємозв'язок. Не випадково злочинці обирають окремих осіб об'єктами свого злочинного посягання. Не дивно, що в злочинах, де є потерпілі, виявлення злочинця значною мірою йде за ланцюгом «потерпілий - підозрюваний - обвинувачений». На наше переконання, особливо важливо виявляти і простежувати цей зв'язок на початку розслідування злочину. Проведений нами аналіз результатів анкетування працівників УМВС на залізницях України вказує на характерні ознаки зв'язку між потерпілим та особою злочинця: родич – 6,86%; знайомий за місцем роботи – 4,27; знайомий за місцем навчання – 7,6; знайомий за місцем проживання – 7,98; друг (подруга) – 7,23; випадковий знайомий – 51,39; друзі дітей, родичів – 2,41; інше – 12,24% (пит. №68; Дод. А-Ж).

І. І. Когутич звертає увагу на те, що у криміналістичній характеристиці крадіжок переважно акумулюється інформація про потерпілого та його поведінку, що свідчить про специфіку його взаємовідносин зі злочинцем, про спосіб виникнення цього зв'язку. Так, важливого значення набувають відомості про

потерпілого, якими міг скористатися злочинець. Особливо вирізняються дані про віктимну поведінку потерпілого (безтурботне ставлення до охорони свого майна від злочинних посягань, нерозбірливість і довірливість до незнайомих людей, звичка мати при собі значні суми грошей тощо) [98, с. 527]. Це підтверджує такий приклад. Особа №2, 16.08.2011 р. в період з 01 години 50 хвилин до 2 годин 20 хвилин (точніше встановити під час досудового слідства не вдалося), при слідуванні в потязі №123 сполученням Київ - Одеса на перегоні між станціями Слобідка-Котовськ, Одеської області неповнолітній особа №2, який слідував у вагоні № 2 місце № 4 зазначеного поїзда, побачив мобільний телефон марки «Samsung duos GT C 5212» належить особі №3, який знаходився під місцем № 54 того ж вагона. При цьому у особи №2 з корисливих мотивів, з метою особистого збагачення, раптово виник умисел, спрямований на крадіжку вказаного мобільного телефону. Скориставшись тим, що всі пасажери вагону сплять, таємно викрав цей мобільний телефон, вартістю 500 гривень, в якому була SIM-карта оператора Life вартістю 10 гривень і SIM-карта оператора Київстар вартістю 25 гривень. Своїми злочинними діями заподіяв потерпілій особі матеріальну шкоду на загальну суму 535 грн. [18, с. 2-3].

Цей приклад чітко відображає віктимну поведінку пасажирів (особи №3), яка виражається у недбалому ставленні до свого майна та довірливості до незнайомих людей.

Аналізуючи криміналістичну характеристику потерпілих, ми умовно розподілили таких пасажирів за окремими ознаками залежно від характеру, взаємозв'язку суб'єкта крадіжки з потерпілим пасажиром та напрямку поведінки пасажирів в окремих обставинах, що охоплює злочин:

- потерпілий, поведінка якого спрямована на припинення злочину, наприклад, підсудний особа №3 04.03.2011 р. в м. Одесі, здійснив посадку у вагон №3 потягу №26 сполученням «Одеса-Львів», місце номер_1. В той же день, в період з 22-ої год. до 23-ої год. (точнішого під час судового слідства встановити не вдалося) на перегоні Котовськ – Кодима Одеської залізниці, вирішив застелити білизну, коли дістав матрац з третьої полиці, розташованої над місцем номер №2,

побачив належні потерпілій особі №4, яка їхала у цьому ж вагоні, нетбук марки Asus, серійний номер A90AAS357856, вартістю 1400 грн. та навушники. У підсудного з корисливих спонукань раптово виник умисел, спрямований на незаконне заволодіння цим майном. Скориставшись тим, що пасажери потягу заснули і ніхто не бачить його дій, таємно взяв вказаний нетбук, навушники, які для потерпілої майнової вартості не мають та сховав нетбук до своєї сумки, що була під місцем номер_1 вагону №3. Навушники впали на підлогу під полицею. Через деякий час факт крадіжки нетбуку був виявлений потерпілою особою №4, а на станції Жмеринка він був вилучений правоохоронцями [19, с. 2-3];

- потерпілий, поведінка якого має аморальний характер, провокує на вчинення злочину: наприклад, у судовому засіданні підсудна особа №1 свою вину визнала повністю, пояснила, що дійсно 19 лютого 2012 р. близько 17 годин 35 хвилин, перебуваючи у четвертому вагоні пасажирського поїзду №808, сполученням «Мукачево - Львів», який на той час стояв на станції Мукачево Львівської залізниці, скориставшись тим, що у вагоні нема нікого, побачивши жіночу сумку на пасажирському сидінні, її викрала. У цій сумці були: електронна записна книга, матерчаста косметичка, бальзам, жіночі парфуми, лак для нігтів та гроші в сумі 900 грн. [20, с. 2-3];

- потерпілий, поведінка якого пов'язана з інсценуванням злочину; така поведінка характерна для особи, коли вона повідомляє про крадіжку її особистого майна, якої насправді не було; приклад, з власного практичного досвіду роботи в ОВС, здійснювався розгляд звернення громадянина, який повідомив, що виявив відсутність сумки після посадки в електропоїзд сполученням «Львів-Мукачево»; з метою встановлення всіх обставин події здійснено перегляд камер архівного відео спостереження, в результаті якого з'ясовано, що цей громадянин прибув на вокзал та здійснив посадку в пасажирський електропоїзд без особистих речей;

- потерпілий, поведінка якого має нейтральний характер (зокрема не в змозі припинити крадіжку); наприклад, 2 квітня 2013 р. обвинувачений особа_1, слідуючи зі ст. Київ – Пасажирський до ст. Вінниця, у вагоні №13 поїзда №143 сполученням «Київ – Івано-Франківськ», маючи умисел на заволодіння чужим

майном, близько 23 год. 55 хв., під час прибуття поїзда на ст. Вінниця, зайшов до відчиненого купе №7 вагону №13, де на верхній полиці на місці №28 спала потерпіла особа №2. Впевнившись у тому, що вона міцно спить, обвинувачений, скориставшись тим, що ніхто із пасажирів його не бачить, підняв полицю та таємно, з корисливих спонукань, заволодів дорожньою сумкою, що належала пасажирці, вартістю 560 гривень. У ній були два планшети марки «Самсунг» вартістю 4000 гривень кожен. З викраденим майном обвинувачений вийшов о 00 год. 02 хв. 3 квітня 2014 р. на ст. Вінниця. Того ж дня викрадені планшети обвинувачений продав на Центральному ринку в м. Вінниці невстановленим слідством особам за 1000 гривень, а дорожню сумку викинув у смітник на тролейбусній зупинці «Залізничний вокзал» цього міста [10, с. 2-3].

В залежності взаємозв'язку суб'єкта крадіжки і потерпілого:

- потерпілий, який перебуває у зв'язку із суб'єктом злочину. (наприклад, крадіжка особистого майна пасажира вчиняється знайомим потерпілого);

- потерпілий, який не перебуває у зв'язку із суб'єктом злочину; наприклад, 20 листопада 2012 р. особа №1, маючи на меті здійснити поїздку в м. Одесу, прибула на перон вокзалу ст. Івано-Франківськ ДТГО «Львівська залізниця» приблизно о 18 год. 00 хв. При здійсненні посадки у вагон №1 пасажирського поїзда №135/136 сполученням «Чернівці-Одеса» побачила раніше не знайому особа_2, яка також здійснювала посадку в той же вагон. Помітивши, що в правій нижній кишені куртки в неї є мобільний телефон, вирішила його викрасти. Реалізуючи свій злочинний умисел, спрямований на таємне заволодіння чужим майном, особа_1 підійшла впритул до особи_2 і витягнула з правої нижньої кишені куртки мобільний телефон марки «Nokia 202 RM – 834» [15, с. 1].

Аналіз даних про особу та особливості дій потерпілого, його роль у виникненні кримінальної ситуації може використовуватися при вирішенні низки загальних та окремих завдань розслідування, а саме:

1) висунення обґрунтованої версії про мотиви злочину та особу, що його вчинила;

2) визначення кола осіб, серед яких необхідно виявити злочинців; між злочинцем та його жертвою існують різні зв'язки, що мають багаторівневий характер; для їх класифікації можуть бути використані такі підстави, як характер соціальних контактів, час їх виникнення, характер взаємодії злочинця та жертви, обставини виникнення цієї взаємодії; у цьому контексті найбільше значення має класифікація зв'язків за останньою підставою, що передбачає з'ясування наявності між злочинцем та потерпілим певних стосунків, у тому числі конфліктних; результати аналізу цих зв'язків можуть бути використані як для висування версій про коло осіб, серед яких слід шукати винного, так і під час перевірки цих версій;

3) встановлення причин злочину, пов'язаних з особливостями особи потерпілого, та умов, що сприяють вчиненню злочину; загально визнаним є існування типів осіб, схильних до ролі потерпілих (наприклад, за характером власної поведінки, рівнем соціального чи матеріального становища);

4) виявлення латентних потерпілих; вони нерідко привертають увагу з тих же причин, що й особа, вже відома слідству, але з певних причин не заявляли про вчинення проти них злочину;

5) вирішення питання щодо гарантування безпеки потерпілому, який нерідко підлягає активному впливу з боку злочинців та осіб з числа їх оточення (рідні, друзі, тощо);

6) проведення розслідування з максимальною ефективністю та економією засобів та часу;

7) обрання послідовності та тактики виконання окремих слідчих (розшукових) та процесуальних дій;

8) прогнозування поведінки потерпілих не лише на етапі слідства, а й у суді, можливості змін слідчих та судових ситуацій (насамперед тих, що ускладнюють перебіг розслідування).

Як загалом, так і в окремих частинах криміналістична характеристика потерпілого може мати одночасно й віктимологічне значення. Так, дані про поведінку потерпілого від злочину нерідко допомагають до кінця розібратися в обставинах і причинах його вчинення, сприяють успішному розкриттю злочину.

Як елемент криміналістичної характеристики злочинів узагальнені віктимологічні дані набувають особливого значення.

Відомості про особу злочинця є одним із елементів криміналістичної характеристики злочинів. Такої точки зору дотримуються Р. С. Белкін [115, с. 60], В. К. Гавло [134, с. 133], І. Ф. Герасимов, Л. Я. Драпкін [118, с. 323], В. Ф. Єрмолович [76, с. 126], О. М. Колесніченко, В. Є. Коновалова [101, с. 16-17], В. П. Лавров [203, с. 54], Г. М. Мухін [139, с. 48], Р. Л. Ахмедшин [27, с. 18-83], Н. Н. Демидов [69, с. 34-57], А. Н. Хоменко [244, с. 13-64] та інші. Хоча слід зазначити, що існують значні розбіжності у визначенні змісту цього елемента криміналістичної характеристики злочину. Учені дотримуються різних позицій. Так, О. М. Коршунова і О. О. Степанова, визнаючи, що злочини вчиняються конкретними особами, котрі мають певну сукупність ознак, що характеризують їх в особистісному відношенні та є основою для їх визнання як суб'єктами посягання, називають цього суб'єкта елементом системи злочину, тобто конкретною особою, яка фактично вчинила суспільно небезпечне діяння і стала центральною фігурою в системі посягання. Від цього залежить створення, функціонування і розпад системи злочину. Він продукт суспільства, середовища, в якому виріс, виховувався, живе і працює. У нього є розум, воля, емоції, знання, потреби і навички, що визначають його ставлення до дійсності, до своєї поведінки та до вчинюваного злочинного посягання [150, с. 63].

Погоджуючись з такою інтерпретацією визначень суб'єкта названими науковцями, підкреслимо важливість чіткого виділення цього суб'єкта у системі злочину як основного, адже від відомостей про нього буде залежати ефективність його розслідування.

Вивчення особи злочинця, на думку В. В. Ведернікова, має охоплювати не лише окремі відомості, що стосуються не лише різних сторін, а й давати цілісне, закінчене уявлення про особистість [49, с.74-77]. Визнаючи слушною цю думку, зазначимо, що особистість - поняття значно ширше, ніж особа злочину, бо включає й інші ознаки, якості особи, внутрішню її структуру тощо. Говорячи про особистість злочинця, М. І. Малихіна наголошує, що необхідно брати до уваги сам

факт вчинення злочину, у якому проявляються певні особистісні якості, які можна зафіксувати на внутрішньому (антисупільна спрямованість) і зовнішньому (характер злочинної діяльності, своєрідність проявів злочинця в основних сферах життєдіяльності) рівнях. Криміналістичне вивчення особистості злочинця, на думку цього науковця, носить комплексний характер, оскільки досліджуються такі ознаки і властивості, що вказують на її закономірний зв'язок зі вчиненим злочином, які відображаються у різноманітних слідах (матеріальних, ідеальних). З усієї множини властивостей та якостей особистості злочинця інтерес криміналістики викликають лише ті, що задіяні у процесі детермінації механізму злочину, зумовлюють особливості його можливостей та процесу слідоутворення, і водночас відчують на собі та відображають вплив інших осіб, предметів і процесів, що взаємодіють з ними [161, с. 27-29]. Згадана дослідниця справедливо вказує на те, що у публікаціях багатьох авторів ототожнюються поняття «особистість злочинця» з такими поняттями, як «підозрюваний», «обвинувачений», «підсудний», «засуджений», «суб'єкт злочину», «особа, яка вчинила злочин», «особистість винного» і т. п. На її думку, яку ми підтримуємо, таке ототожнення понять з позицій методології не можна вважати правильним. Названі поняття, звичайно, близькі за змістом і навіть взаємопов'язані, але вони не є синонімічними. У кожному з них підкреслені відмінності соціально-правової сторони.

У криміналістиці, на думку В. І. Комісарової, традиційно виділяють два напрямки вивчення особистості злочинця. Перший передбачає отримання даних про особу злочинця по залишених на місці події слідах, як матеріальних, так і ідеальних. Виявлені сліди дозволяють швидко знайти і затримати злочинця, а згодом провести його ідентифікацію. Другий напрямок передбачає вивчення особистості підозрюваного (обвинувачуваного) у процесі досудового слідства з метою встановлення вичерпної криміналістичної характеристики особистості суб'єкта посягання [202, с. 8]. Такий поділ дасть змогу практичному працівникові ОВС краще систематизувати дані та провести всі необхідні ідентифікаційні заходи.

Н. І. Гетман та Ю. В. Степаненко переконані, що важливе значення у боротьбі з крадіжками особистого майна пасажирів на залізничному транспорті мають дані, що характеризують особу злочинця. Кожен другий із злочинців - непрацюючий, кожен п'ятий – без певного місця проживання і роду занять. У 8,3 % випадків крадіжки скоюють жінки, в 6,2 – неповнолітні, у 7,7 – зlodії «гастролери», у 15,8 – алкоголіки, у 0,4 % – наркомани. Понад половину обвинувачених скоїли крадіжки під впливом спиртного, 5,0 % – у стані наркотичного сп'яніння. 38,1 % зlodіїв слідували у потязі, не маючи проїзного квитка. 38,1% викрадачів раніше судимі, з них 3,3 % – за злочини на об'єктах залізничного транспорту. 4,1 % обвинувачених перебували на обліку в ОВДТ, 4,9 – у ГРОВД, 2,4 – у комісіях у справах неповнолітніх, 11,3 % – в наркологічному диспансері. 1,2 % злочинців перебували в розшуку за раніше скоєні злочини. У 22,3 % випадків злочинці слідували у потязі з метою вчинення крадіжки, в 9,8 % – прямували у відрядження або поверталися з нього, у 2,1 % – здійснювали поїздку через вимушену міграцію (біженці, вимушені переселенці).

За віком найчисленнішу групу злочинців становлять особи віком від 30 до 49 років (42,5 %). 27,9 % викрадачів – обвинувачених у віці від 18 до 24 років, 22,3 % – від 25 до 29 років. 60,3 % обвинувачених мають загальну середню освіту, 19,0 - неповну середню, 15,4 – середню спеціальну, 3,6 – початкову, 1,6 % – вищу. Кожен п'ятий викрадач – робітник, 3,6 % – службовці, 3,2 % – сільські жителі. Серед злочинців 7,7 % – працівники залізничного транспорту, 6,5 – працівники комерційних підприємств і фірм, 9,3 % – учні та студенти.

Злочинці найчастіше скоюють крадіжки поодинці, однак 19,4 % зlodіїв зазіхали на майно пасажирів у складі групи. Необхідно відзначити, що коли крадіжку скоює одинак, то здебільшого згодом з'ясовується його залежність від алкоголю. У таких ситуаціях мотивом крадіжки є зацікавленість у придбанні спиртного [63, с. 36]. Наведена у дослідженні Н. І. Гетмана та Ю. В. Степаненка статистика доволі широка, вміщує весь комплекс необхідних даних для вивчення особи злочинця під час розслідування крадіжок особистого майна пасажирів, вчинених на залізничному транспорті України. До цього додамо опрацьовані нами

результати анкетування працівників УМВС на залізницях України, якими підтверджено, що найчастіше особою злочинця є чоловіки – 74,91%, на жінок припадає – 25,09% (пит. №45; Дод. А-Ж).

Особистість злочинця, як справедливо зазначає В. А. Образцов, характеризується на основі різних ознак, які можуть бути об'єднані в кілька груп. Однією з таких кваліфікацій, на його думку, є розподіл ознак особистості на:

1) безпосередні незмінні ознаки біологічних властивостей (стать, анатомічна будова);

2) змінні та соціально обумовлені; до них належать освітній та професійний рівні, а також ті, що пов'язані зі змінами, які виникають під впливом на даного суб'єкта зовнішнього середовища (травми, шрами); такі ознаки можуть бути привнесені як самим суб'єктом (наприклад, для зміни зовнішності), так і всупереч його бажанню під впливом соціальної сфери чи інших умов [112, с. 41].

Доволі простий розподіл ознак особистості, запропонований В. А. Образцовим, не потребує великих затрат часу, а між тим можна бути широкого застосування слідчими (оперативними співробітниками) під час отримання інформації про ймовірного злочинця.

Проведений нами аналіз результатів анкетування працівників УМВС на залізницях України вказує, що злочинці поділяються за віковими групами на: від 14 до 18 років – 5,01 %; від 18 до 25 років – 23,6 ; від 25 до 35 років – 45,57; від 35 до 65 років – 22,27; старші 65 років – 3,54 % (пит. №46; Дод. А-Ж). Злочини вчиняються у складі групи – 41, 31% (пит. №47; Дод. А-Ж).

Отже, ознаки злочинця мають важливе значення для спрямування слідчо-оперативного пошуку під час розслідування кримінального провадження щодо крадіжки особистого майна пасажирів, вчиненого на залізничному транспорті України. Особливості особи злочинця віддзеркалюються в матеріальних та ідеальних слідах, способах вчинення крадіжки.

Як свідчить практика, важливою рисою особистості злочинця, що має особливе значення для визначення криміналістичної характеристики злочину, є з'ясування ставлення суб'єкта посягання до закону, його правова поведінка в нормі

і патології, тобто встановлення наявності чи відсутності фактів антигромадської та протиправної поведінки обвинуваченого у минулому (адміністративні правопорушення, затримання й приводи, колишні судимості, припинені справи за nereабілітуючих підстав тощо). Результатами проведеного нами анкетування працівників УМВС на залізницях України підтверджено, що крадіжки особистого майна пасажирів, вчиняли найчастіше особи, раніше судимі.

Таким чином, злочинець який вчиняє у пасажирів крадіжку особистого майна на залізничному транспорті України має такі загальні особливості: це – чоловіки віком від 18 до 65 років, громадянин України, раніше незнайомі із потерпілою особою, середньою освітою, які не працюють чи не навчаються, вчиняють крадіжку особистого майна з корисливих мотивів уперше, без співучасників, незважаючи на позитивну здебільшого характеристику до моменту вчинення злочину.

Аналіз особливостей криміналістичної характеристики крадіжок особистого майна пасажирів, вчинених на залізничному транспорті України, показав, що на їх основі можна здійснювати розробку конкретних криміналістичних та оперативно-розшукових рекомендацій з попередження та розкриття досліджуваних злочинів.

Висновки до розділу 1

Методика розслідування крадіжок особистого майна пасажирів, вчинених на залізничному транспорті України, являє собою сукупність науково-практичних рекомендацій з планування та організації розслідування таємного викрадення чужого майна у пасажирів залізничного транспорту України. В основу рекомендацій покладено інформаційну модель вчинення крадіжки особистого майна пасажирів на залізничному транспорті України.

Структура методики розслідування крадіжок особистого майна пасажирів, вчинених на залізничному транспорті України складається з криміналістичної характеристики; типових слідчих ситуацій та програм їх вирішення; обставин, що

підлягають доказуванню; взаємодії слідчого із учасниками розслідування; проведення слідчих (розшукових) та інших процесуальних дій; криміналістичної профілактики.

Як свідчить судово-слідча практика, для побудови моделі криміналістичної характеристики крадіжок особистого майна пасажирів, вчинених на залізничному транспорті України, необхідні такі елементи: предмет злочинного посягання; спосіб та обстановка вчинення; особи потерпілого та злочинця.

Предмет злочинного посягання у системі криміналістичної характеристики розглядуваного виду злочину посідає ключове місце, оскільки його ознаки дозволяють виділити певні стійкі зв'язки з особою злочинця. Такі залежності мають особливість, зумовлену перш за все інтересами й потребами особи злочинця. Враховуючи, що саме при вивченні крадіжок такий елемент криміналістичної характеристики, як предмет злочину, є здебільшого вихідним (оскільки початковими є відомості про зникнення певних речей), то саме з аналізу викраденого можна одержати інформацію, на підставі якої будуть побудовані слідчі версії. Знання особливостей викраденого дозволяє виділити його з маси інших предметів, сприяє визначенню напрямків, за якими слід здійснювати пошуки злочинців і викрадених речей.

У практиці розслідування кримінальних проваджень щодо крадіжок особистого майна пасажирів, вчинених на залізничному транспорті України, важливе значення має встановлення способів вчинення та обстановки цього виду правопорушень, оскільки це дозволяє слідчому надалі більш обґрунтовано висувати версії щодо кола осіб, які вчинили крадіжку особистого майна пасажира або причетні до її вчинення, а також версії щодо можливого розшуку викраденого майна.

При аналізі криміналістичної характеристики потерпілого здійснено розподіл потерпілих пасажирів за окремими ознаками залежно від характеру, взаємозв'язку суб'єкта крадіжки з потерпілим пасажиром, напрямку поведінки пасажира за окремій обстановці, яку охоплює злочин:

- потерпілий, поведінка якого направлена на запобігання, припинення злочину;

- потерпілий, поведінка якого має аморальний характер, провокує на вчинення злочину;

- потерпілий, поведінка якого пов'язана з інсценуванням злочину;

- потерпілий, поведінка якого має нейтральний характер (наприклад, потерпілий хворий і не в змозі чинити опір злочинцеві);

В залежності взаємозв'язку суб'єкта крадіжки і потерпілого:

- потерпілий, який перебуває у зв'язку із суб'єктом злочину;

- потерпілий, який не перебуває у зв'язку із суб'єктом злочину,

Аналіз особливостей криміналістичної характеристики злочинця, який вчиняє у пасажирів крадіжку особистого майна на залізничному транспорті України, має такі загальні особливості: це – чоловіки віком від 18 до 65 років, громадяни України, раніше незнайомі із потерпілою особою, з середньою освітою, які не працюють чи не навчаються, вчиняють крадіжку особистого майна з корисливих мотивів уперше, без співучасників, незважаючи на позитивну переважно характеристику до моменту вчинення злочину.

РОЗДІЛ 2

ПЛАНУВАННЯ РОЗСЛІДУВАННЯ КРАДІЖОК ОСОБИСТОГО МАЙНА ПАСАЖИРІВ, ВЧИНЕНИХ НА ЗАЛІЗНИЧНОМУ ТРАНСПОРТІ УКРАЇНИ

2.1 Типові слідчі ситуації та програми їх вирішення під час розслідування крадіжок особистого майна пасажирів, вчинених на залізничному транспорті України

Для побудови теоретичної концепції методики розслідування крадіжок особистого майна пасажирів, вчинених на залізничному транспорті України, і здійснення на практиці її рекомендацій важливого значення набувають типові слідчі ситуації. І це не випадково, оскільки саме вони становлять основу розроблення рекомендацій щодо висунення версій, обрання найбільш раціональної програми дій слідчого, оптимальної системи проведення слідчих дій та оперативно-розшукових заходів. Справді, ні кримінально-процесуальне право, ні криміналістика не можуть сформулювати наукові рекомендації, розраховані на кожну конкретну слідчу ситуацію. Може йтися лише про типові ситуації і найбільш оптимальні шляхи їх розв'язання. При цьому кожна конкретна слідча ситуація, незважаючи на її індивідуальність, неповторність та специфічність, становить різновид типової, і в цьому — ключ до її глибинного пізнання [218, с. 25].

Аналізуючи типові слідчі ситуації під час розслідування крадіжок особистого майна пасажирів, вчинених на залізничному транспорті України, доречно було б зупинитися на окремих положеннях формування цього поняття вченими-криміналістами, які внесли свій вклад у методологічну розробку їх структурних елементів. Питаннями слідчої ситуації в криміналістиці плідно займалися Р. С. Белкін [40, с. 130], О. Я. Баєв [30, с. 52], А. Н. Васильєв, І. А. Возгорін, Т. С. Волчецька [59, с. 120], В. К. Гавло, І. Ф. Герасимов, Л. Я. Драпкін [73, с. 120; 75, с. 50], В. Д. Зеленський [83, с. 78], Є. П. Іщенко [90, с. 47], Л. Л. Каневський [92, с. 20], В. В. Клочков, Н. А. Селіванов, Д. А. Турчин, А. Г. Філіппов [236, с. 444], Н. П. Яблоков [255, с. 115] та ін.

Вперше термін «слідча ситуація» запропонований професором О. М. Колесніченком у 1967 р., який визначив це поняття як «певний стан в розслідуванні злочинів, що характеризується наявністю тих чи інших доказів та інформаційного матеріалу і появою у зв'язку з цим конкретних завдань щодо його збирання і перевірки» [102, с. 16]. Безумовно, це визначення не претендує на визнання як аксіоми, оскільки від моменту його оприлюднення минуло багато часу, а за цей період не тільки у теорії криміналістики та практиці розслідування, а й у кримінально-процесуальному законодавстві України відбулися значні зміни.

Багатьма науковцями досі навколо поняття «слідча ситуація», її складових ведуться дискусії, що свідчать про різні підходи до його визначення. Так, Р. С. Белкін під слідчою ситуацією розумів «сукупність умов, в яких у даний момент здійснюється розслідування, тобто і обставини, за яких протікає процес доказування». До змісту слідчої ситуації він відносив компоненти: психологічного характеру; інформаційного характеру; процесуального і тактичного характеру; матеріального та організаційно-тактичного характеру. Він вважав, що «поєднання цих компонентів (умов), що становить зміст слідчої ситуації, є результатом дії факторів, що впливають на її формування» [38, с. 135].

Погоджуючись із думкою цього вченого, зазначимо, що певною мірою включати у зміст слідчої ситуації тільки компонентів об'єктивного (обставини розслідування, наприклад, фактичні дані) характеру недостатньо, стверджуючи, що оцінка ситуації, котра склалася не входить ні у зміст слідчої ситуації, ні у саме поняття.

Тож дещо контроверсійним у цьому контексті, на наш погляд, є висновок А. Г. Філіппова, який пише: «Якщо за скоєним злочином не порушено кримінальну справу і не проводиться розслідування, то слідчі ситуації по ньому не виникають» [237, с. 94]. Очевидно, без внесення відомостей до Єдиного реєстру досудового розслідування не можна проводити повне та об'єктивне розслідування крадіжок особистого майна пасажирів, вчинених на залізничному транспорті України.

Т. С. Волчецька визначає слідчу ситуацію як «...ступінь інформаційної обізнаності слідчого про злочин, а також стан процесу розслідування, що склалося

на будь-який визначений момент часу, аналіз і оцінка якого дозволяють слідчому прийняти найбільш доцільне у справі рішення» [58, с. 91]. Безперечно зміст слідчої ситуації складається з об'єктивного і суб'єктивного компонентів. Останній у наведеному визначенні слідчої ситуації знаходить своє вираження в інформаційній обізнаності слідчого про злочин.

В. В. Клочков визначає слідчу ситуацію як сукупність реально існуючих умов і обставин, що утворюють конкретну обстановку, в якій відбувається розслідування, діє слідчий та інші учасники процесу [95, с. 75]. Частково погоджуючи із цим, зазначимо, що в слідчу ситуацію входять не тільки «реально існуючі умови і обставини, що утворюють конкретну обстановку», а й подальші дії злочинця (наприклад, приховування та збут викраденого особистого майна пасажирів).

Запропонували оригінальне визначення поняття слідчої ситуації В. Е. Старостін і В. В. Яровенко. Це сформований на даний момент в результаті проведення слідчих та оперативно-розшукових дій в умовах впливу факторів, що позначаються на розслідуванні злочину, стан розслідування, що характеризуються обсягом, характером і якістю інформації про обставини, що підлягають доказуванню, її джерела, можливості та способи використання наявної та отримання нової інформації з метою виконання завдань кримінального процесу по конкретній справі [228, с. 120]. У цьому визначенні акцентується на забезпеченні постійного контролю за можливим розвитком слідчої ситуації та застосуванням належних засобів її регулювання в інтересах розслідування кримінального провадження.

С. А. Вецька вважає, що слідча ситуація - складна динамічна система, обумовлена впливом об'єктивних і суб'єктивних обставин, що характеризуються суттєвими ознаками злочину, процесуальними положеннями та визначальними особистісними якостями суб'єкта розслідування та інших учасників процесу, а також станом провадження у справі на кожен момент встановлення обставин, що підлягають доведенню. Такий підхід до розуміння слідчої ситуації вона вважає реально привабливим для практичних працівників, які займаються кримінально-

процесуальною діяльністю [52, с. 81]. Однак розгляд поняття слідчої ситуації як системи, на наш погляд, не можна вважати прийнятним, оскільки системою можуть бути взаємопов'язані елементи, які взаємодіють з середовищем, як єдине ціле. Якщо взяти всю зібрану інформацію про вчинену крадіжку особистого майна в пасажера, то не завжди вона виглядає як цілісність, що суперечить системності розуміння.

С. Є. Воронін визначає кримінально-процесуальну ситуацію як тип слідчої ситуації, що складається у процесі пошуково-пізнавальної діяльності учасника кримінального судочинства залежно від кримінально-процесуальної характеристики злочину при прийнятті та фіксації процесуальних рішень, а також провадження слідчих та процесуальних дій [61, с. 113]. Звичайно ж, у процесі пошуково-пізнавальної діяльності учасника кримінального провадження встановлюється інформація, яка буде формувати слідчу ситуацію.

У дисертаційній роботі Д. В. Кім слідчу ситуацію представлено як специфічну інформаційно-пізнавальну систему, що має, крім логіко-формальної структури, ще й неформальну (ціннісно-сміслову), завдяки якій відбувається вибіркоче, спрямоване на сталий розвиток формування слідчої ситуації як особливої системно-організованої реальності. Це дозволяє замість двох логік (логіки слідчої ситуації як керованої системи і логіки слідчого як системи керуючої) побачити логіку розвитку слідчої ситуації як самоорганізуючої системи з власними джерелами саморозвитку та трансформації, що виникають як новоутворення процесу розслідування [94, с. 8]. Д. В. Кім, як і С. А. Вецька, розпочинає визначення слідчої ситуації як системи, що має два напрями структури, а вони знову ж таки тісно пов'язані з логікою слідчого під час виконання розслідування.

На думку П. Д. Біленчука, слідчу ситуацію необхідно розуміти як інформаційну модель, що склалася в суб'єкта доказування на основі пізнання реальних умов, за яких провадиться розслідування [143, с. 106].

На підставі власного практичного досвіду роботи в ОВС ми переконані в тому, що варто розглядати слідчу ситуацію як інформаційну модель. Це

дозволить оперативно вести пошук рішень у розслідуванні крадіжки особистого майна пасажирів, вчиненого на залізничному транспорті України.

В. В. Пивоваров та Л. І. Щербина розуміють слідчу ситуацію як динамічну сукупність інформаційних, доказових, організаційних і тактичних факторів, які характеризують розслідування, що склалися на певному проміжку часу і при цьому зумовлюють основні напрями діяльності, прийняття рішень і вибір способу дій у справі [186, с. 80]. Доволі цікаве трактування цими науковцями поняття слідчої ситуації. Важливо, що наголос робиться на тому, що зміна слідчої ситуації відбувається під час надходження нової інформації. Цим підкреслюється її динамічний характер, що звичайно ж впливає на прийняття рішення та вибір способу дій у кримінальному провадженні.

Визначаючи слідчу ситуацію як криміналістичну категорію, Є. П. Іщенко та В. А. Образцов розуміють це поняття як сукупність обставин, що склалися на певному етапі досудового провадження, які мають бути враховані суб'єктами кримінального переслідування при організації і реалізації подальшої процесуальної діяльності [89, с. 111]. Висунуте цими науковцями положення, на нашу думку, є спірне, адже слідча ситуація не обмежується етапом досудового провадження, а триває до моменту ознайомлення підозрюваного з обвинувальним актом. Під час розслідування вона може змінюватись залежно від надходження інформації про крадіжку особистого майна пасажирів, вчинену на залізничному транспорті України.

Н. І. Хлюпін зазначає, що глибокий аналіз слідчої ситуації дозволяє впорядкувати складний процес розслідування, намітити орієнтири та ефективні методи пізнання істини, зосередити зусилля слідства на найперспективніших напрямках з урахуванням висунутих версій [243, с. 91-92].

Безперечно позиція кожного із названих науковців є слушною, виваженою і заслуговує особливої уваги, хоча і викликає деякі застереження. Проте, основним, що зближує ці позиції, є те, що вони одностайні в одному: слідчі ситуації відіграють важливу роль у планомірній і ефективній організації розслідування крадіжок особистого майна пасажирів, вчинених на залізничному транспорті

України. Враховуючи значення, яке має слідча ситуація для цієї категорії справ, на нашу думку, найбільш вдалим є визначення поняття, запропоноване Н. П. Яблоковим, який розглядає слідчу ситуацію як «...становище, що складається в якийсь цікавий для слідчого момент його діяльності з розслідування злочину...» [254, с. 48].

У теорії криміналістики найбільші труднощі виникають при з'ясуванні підстав для виокремлення, типізації слідчих ситуацій. Так, на думку Л. Я. Драпкіна, підставами типізації слідчих ситуацій є наявність загальних, групових ознак та їх відносна повторюваність [72, с. 17]. О. М. Васильєв і М. П. Яблоков також вважають головним критерієм типізації частоту повторюваності певних ознак [191, с. 139]. В. К. Гавло таким критерієм називає схожість криміналістичних характеристик вчинення та розслідування злочинів [62, с.126], О. Г. Філіппов та О. Я. Целіщев — обсяг та зміст інформації, що характеризує стан, хід та умови розслідування [238, с. 75], а С. В. Великанов — репрезентативну множину однорідних конкретних ситуацій [51, с. 12]. Ці думки щодо підстав типізації слідчої ситуації у подальшому ми враховуємо при дослідженні шляхів оптимізації методики розслідування крадіжок особистого майна пасажирів, вчинених на залізничному транспорті України.

Вчені-криміналісти сформували найбільш загальні підстави типізації слідчих ситуацій. Так, О. Н. Колесніченко і В. О. Коновалова зазначають: «Кожний злочин, поряд з більшою чи меншою схожістю з іншими злочинами, має комплекс індивідуальних, неповторних ознак, він індивідуальний. Однак це не означає, що кількість типових слідчих ситуацій і відповідних їм завдань розслідування нескінченна. Стосовно цього слід враховувати, що слідча ситуація встановлюється через відношення наявної інформації до даної в криміналістичній характеристиці та визначення завдань щодо збирання і дослідження необхідної інформації для з'ясування обставин, що становить предмет доказування. Оскільки предмет доказування окреслений і ознаками складу злочину, і положеннями КПК, остільки і перелік основних слідчих ситуацій може бути визначений точно» [101, с.69]. Слушність цих міркувань полягає в тому, що без наявної інформації про крадіжку

особистого майна пасажера, вчиненого на залізничному транспорті України, ми не зможемо змодельовати слідчої ситуації, а щодо зв'язку між предметом доказування та слідчою ситуацією, то звичайно він практично налагоджується під час розслідування.

Досить цікаву точку зору щодо класифікації слідчих ситуацій висловили А. Н. Гусакова і А. А. Філющенко. На їх думку, ситуації можна класифікувати за формою існування: на об'єктивні чи реальні, які виникають незалежно від їх оцінки слідчим; за ступенем інформаційної визначеності: на прості (коли у слідчого є достатньо корисної інформації) і складні (наявність інформаційної невизначеності у слідчого); за ступенем збігу цілей в учасників розслідування: на конфліктні і безконфліктні; за ступенем складності організаційних питань: на організаційно-упорядковані (коли слідчий чітко уявляє поставлене перед ним завдання) і організаційно-неупорядковані (коли у слідчого є труднощі в організації та плануванні своєї роботи) [67, с. 13-14].

Вважаємо, що запропоновані критерії класифікації є одним із варіантів виходу із становища, ускладненого обмеженою інформацією, якою володіє слідчий під час розслідування кримінального провадження щодо крадіжки особистого майна пасажера, вчиненого на залізничному транспорті України. Це, безумовно, не найкращий вихід, оскільки визначення ходу розслідування буде значно ефективніше при повному аналізі слідчої ситуації, але у випадках недостатньої вихідної інформації про злочин застосування окремих складових викладеної типізації матиме неабияке значення. Тому при розслідуванні кримінальних проваджень щодо крадіжок особистого майна пасажера, вчинених на залізничному транспорті України, такий комплекс дозволить слідчому ефективніше розробляти ті чи інші рекомендації щодо застосування певної криміналістичної методики.

Як зазначають Б. Є. Лук'янчиков та Є. Д. Лук'янчиков, в слідчій (судовій) практиці фіксується повторюваність ситуацій, що створює передумови для їхньої типізації. При всій індивідуальності і неповторності конкретного злочину можемо знайти в ньому ознаки, характерні для певного виду злочинів. Сукупність даних про злочин і умови, в яких здійснюється розслідування в кожний окремий момент,

створюють слідчу ситуацію, котра є похідною для групи однорідних злочинів, тобто типовою [160, с. 262]. Слід підкреслити, що така позиція науковців продумана, слухна, але доволі спрощена й узагальнена.

Л. Я. Драпкін вважає, що спільними для будь-якої слідчої ситуації елементами є слідчі та оперативно-розшукові дані про спосіб і механізм злочину, особистість злочинця, обставини, цілі і мотиви злочинного посягання, дані про стан, в якому проводиться розслідування, відомості про фактори, що ускладнюють слідчі дії та перешкоджають їх проведенню тощо. Роль і значення слідчих ситуацій визначається тим, що вони є основою побудови версій, тобто «обґрунтованих фактичними даними припущень слідчого, можливістю встановлення ще не доведених обставини і одночасно, правдоподібно, пояснюють виявлену вихідну інформацію». Базовим компонентом слідчих ситуацій є типова слідча ситуація, яка вимагає своїх тактико-технічних прийомів, характеризується стійким комплексом ознак, що включають «спільні риси ходу і стану розслідування до певного його моменту», відображаючи загальні риси криміналістичної характеристики цього виду злочинів і найбільш ймовірні обставини їх розслідування [74, с. 24]. Цю слушну думку Л. Я. Драпкіна варто доповнити застереженням, що потрібно враховувати ще й саму специфіку злочинності, адже вона пов'язана з роботою залізничного транспорту, де доволі важко швидко зібрати першочергову інформацію.

У цьому контексті важливими є запропоновані М. В. Капустіною основні положення формування слідчої ситуації, які необхідно враховувати як при типізації, так і в ході практичного застосування:

1) для вирішення поставленого завдання слід взяти за основу вузьке розуміння слідчої ситуації — як положення (обставини), що характеризує своєрідність певного етапу розслідування і визначається наявністю чи відсутністю значущої для розслідування інформації. «При такому підході, — підкреслює В. П. Бахін, — поняття слідчої ситуації наповнюється власне криміналістичним змістом, оскільки відображає тактико-криміналістичні передумови досягнення істини по

справі без включення положень, які забезпечують організаційну сторону проведення розслідування» [221, с. 17];

2) інформаційною базою типових слідчих ситуацій є частота виникнення конкретних ситуацій, що обумовлює необхідність аналізу й оцінки значного емпіричного матеріалу;

3) одним із істотних критеріїв віднесення конкретної ситуації до розряду типової слід вважати ступінь впливу останньої на процес організації і планування розслідування, зокрема визначення послідовності проведення слідчих дій або тактичних операцій [93, с. 148-149].

Отже, згідно із М. В. Капустіною інформаційну основу для типізації слідчих ситуацій початкового етапу розслідування крадіжок особистого майна пасажирів, вчинених на залізничному транспорті України, становлять предмет доказування, окреслений ознаками складу цього злочину і ст. 91 КПК України, а також відомості, що входять до його криміналістичної характеристики. Залежно від варіацій інформаційного наповнення щодо перелічених елементів на початковому етапі розслідування кримінальних проваджень за фактами крадіжок особистого майна пасажирів, вчинених на залізничному транспорті України, виділимо такі типові слідчі ситуації:

а) встановлено факт крадіжки особистого майна пасажира, вчинений на залізничному транспорті України, однак відсутні відомості про особу злочинця;

б) встановлено факт крадіжки особистого майна пасажира, вчинений на залізничному транспорті України, а також відома інформація про особу злочинця (вік, стать, особливості зовнішності, одяг та ін.);

в) особу, яка вчинила крадіжку особистого майна пасажира, вчиненого на залізничному транспорті України, затримано.

Очевидно, кожній із зазначених типових слідчих ситуацій початкового етапу розслідування крадіжок особистого майна пасажирів, вчинених на залізничному транспорті України, притаманна своя програма дій слідчого щодо виконання поставлених завдань.

Ситуація перша. Встановлено факт крадіжки особистого майна пасажирів, вчинений на залізничному транспорті України, однак відсутні будь-які відомості про особу злочинця.

Приклад, 07 лютого 2014 р. особа злочинця слідувала як пасажир у пасажирському поїзді №91 сполученням «Луганськ – Одеса», у вагоні №2, на місці №5, від ст. Ясинувата Донецької залізниці до ст. Знам'янка – Пасажирська Одеської залізниці. У цьому ж вагоні на місці №7 їхала, як пасажир, особа потерпілого. Коли поїзд прибув на ст. Знам'янка – Пасажирська, о 01 год. 55 хв. 08 лютого 2014 року, особа злочинця, виходячи з поїзда та маючи умисел на таємне викрадення чужого майна, скориставшись тим, що за його діями ніхто не спостерігає, а пасажирка з місця №7 залишила свої речі без нагляду, шляхом вільного доступу, з корисливих спонукань, без сторонньої допомоги, таємно викрала з жіночої сумочки гроші в сумі 200 гривень та кредитну картку «Дельта Банку», на якій були відсутні грошові кошти [14, с. 1].

У цій слідчій ситуації відсутня інформація про особу злочинця, що вважається найбільш типовим для початкового етапу розслідування крадіжок особистого майна пасажирів, вчинених на залізничному транспорті України. У такій ситуації першим пунктом плану стають два основні завдання:

- 1) встановлення особи, яка вчинила крадіжку особистого майна пасажирів на залізничному транспорті України;
- 2) якнайшвидше збирання та закріплення доказів, які через свою природу є не стійкими, а із плином часу можуть зникнути.

Слідча ситуація, як вважав Р. С. Белкін, утворює у своїй сукупності динамічну систему, що постійно змінюється під впливом об'єктивних і суб'єктивних факторів. Об'єктивні – ті, що не залежать від учасників розслідування причини, які викликають зміни ситуації; суб'єктивні – причини, породжені діями і поведінкою учасників розслідування та інших осіб, які опинилися тією чи іншою мірою втягнутими у сферу судочинства [4, с. 525].

Враховуючи те, що при розслідуванні крадіжок особистого майна пасажирів, вчинених на залізничному транспорті України, в силу динамічності

процесів, збирання та закріплення доказів, що через свою природу є не стійкими, а з плином часу можуть зникнути, оперативність набуває важливого значення. Незважаючи на важливість якнайшвидшого закріплення доказів, встановлення особи, яка вчинила крадіжку особистого майна пасажирів на залізничному транспорті України, є першочерговим завданням, тобто вирішальним результатом кримінального провадження. Опитування та відбирання заяви потерпілого, складання протоколу здебільшого здійснюється оперативним працівником, якому необхідно з'ясувати точне місце крадіжки та негайно вжити заходів щодо запобігання втрати слідів, зміни первісних обставин місця злочину. В умовах руху поїзда під час посадки та висадки пасажирів блокувати доступ сторонніх осіб до місця події часто буває надто складно. Тому у надто непростих умовах слід зібрати будь-яку інформацію про особу злочинця. Певні відомості можуть бути у провідника вагону, оскільки він зберігає проїзні квитки і повертає їх перед висадкою пасажирів, а також у пасажирів, що слідували в одному вагоні (купе) з потерпілим. Слід уважно поставитися до показів потерпілого, які мають особливо важливе значення, оскільки є первинним джерелом відомостей про обставини злочину.

На наше переконання, після з'ясування кількісних та якісних характеристик викраденого необхідно швидко дати орієнтування територіальним відділам ОВС України, де злочинець міг вийти з поїзда. Подібна інформація може передаватися через оперативного чергового відділу на станції, через машиніста тепловоза (електровоза) або мобільним зв'язком. Машиніст зв'язується з черговим по станції, а той у свою чергу передає цю інформацію оперативному черговому відділу ОВС України. Зауважимо, що такий спосіб передачі інформації надається тільки для термінової передачі коротких та конкретних повідомлень.

Якщо часу стоянки поїзда недостатньо для передачі інформації безпосередньо оперативному черговому відділу на станції, то можна затримати поїзд шляхом подачі червоного сигналу ліхтарем, який є у провідника. Побачивши такий сигнал, машиніст не має права розпочати рух поїзда. Подібні затримки поїзда можливі лише за виняткових обставин.

У разі встановлення за показами потерпілого та очевидців місця крадіжки в поїзді потрібно невідкладно його оглянути. Якщо ж немає такої можливості, то слід організувати охорону місця події з метою збереження слідів та речових доказів. З власного досвіду роботи в ОВС організацію охорони місця події з метою збереження слідів та речових доказів бере на себе слідчий. Таку охорону може здійснювати оперативний працівник або працівник патрульної служби.

Необхідно врахувати, що, як правило, особи, які вчиняють крадіжки особистого майна пасажирів на залізничному транспорті України, не виявленні на початковому етапі, продовжують свою злочинну справу таким же способом, який для них притаманний та перевірений на практиці, тобто до затримання здійснюють серію однорідних злочинів. Тому при відсутності будь-яких відомостей про особу злочинця важливо набуває дізнаватися про крадіжки особистого майна пасажирів, вчинені на залізничному транспорті України аналогічним способом за подібних обставин.

Ситуація друга. *Встановлено факт крадіжки особистого майна пасажира, вчинений на залізничному транспорті України, а також відома інформація про особу злочинця (вік, стать, особливості зовнішності, одяг та ін.).*

Така ситуація виникає у 47,7% кримінальних проваджень цієї категорії. Водночас аналіз кримінальних проваджень, пов'язаних із крадіжками особистого майна пасажирів, вчинених на залізничному транспорті України, показав, що слідчі не завжди вдало діють у такій ситуації. З власного досвіду роботи в правоохоронних органах знаємо, що у половині випадків потерпілий пасажир або конкретно вказував на особу злочинця, який міг вчинити крадіжку його особистого майна, або обґрунтовано підозрював когось у вчиненні крадіжки. Тому при спілкуванні із потерпілим варто від нього отримати найбільш точний словесний опис зовнішнього вигляду особи злочинця та орієнтувати оперативні групи працівників карного розшуку, які відпрацьовують дану територію. Крім орієнтування про зовнішність особи ймовірного злочинця, необхідно з'ясувати, яке особисте майно пасажира викрадено під час слідування залізничним транспортом України. Залежно від цього шляхом припущення відпрацювати місця можливої

його реалізації. У разі відсутності позитивного результату слід надати запит в управління залізниці, з метою отримання інформації про пасажирів, які слідували в потязі, де було вчинено крадіжку. Зазначимо, що така інформація зберігається на проїзному квитку. Після отримання відповіді, перевірити осіб на наявність судимості, шляхом заповнення вимоги.

За результатами анкетування працівників УМВС на залізниці України, встановлено, що місця збуту викраденого пов'язанні з: ломбардами – 28,16%; ринками – 37,14; випадковими громадянами – 15,92; таксистами – 15,1; іншими – 3,67% (пит. №43; Дод. А-Ж).

Таким же чином з'ясовано, що крадіжки особистого майна пасажирів вчиняють особи, раніше судимі за аналогічні злочини, – 62,64%; за злочини, не пов'язані з таємним викраденням чужого майна, – 21,45 та особи, раніше не судимі, – 15,9% (пит. №51; Дод. А-Ж).

При виявленні судимих осіб насамперед слід витребувати шляхом запиту в Державну міграційну службу України копій Ф-1, що дає можливість провести таку слідчу (розшукову) дію, як пред'явлення для впізнання за фотографіями. У разі позитивного результату забезпечити явку особи до слідчого з метою проведення наступної слідчої (розшукової) дії – допиту як свідка. Залежно від отриманих показів слід проводити наступні слідчі (розшукові) дії для фіксації результатів розслідування.

Ситуація третя. *Особу, яка вчинила крадіжку особистого майна пасажирів, вчиненого на залізничному транспорті України, затримано.*

Типовість такої ситуації підтверджена прикладом. 29.09.2012 р., приблизно о 06 год. 00 хв. злочинець, перебуваючи у плацкартному вагоні №14 пасажирського потягу №282 сполученням «Сімферополь – Київ», який слідував до ст. Київ – Пасажирський, побачив, що потерпілий поклав свій мобільний телефон марки «Нокія 2730», в сітку для речей місця №18 на стінці купе. Реалізуючи свій прямий злочинний умисел, спрямований на таємне викрадення чужого майна, він, скориставшись тим, що потерпілий спить, а сторонні особи не спостерігають за ним, діючи з корисливих мотивів, таємно викрав мобільний телефон «Нокія 2730»,

вартість якого згідно з висновком судово-товарознавчої експертизи №11243/11-53 від 01.11.2011 р., становить на 29.09.2011 р. 729 грн. разом із СИМ-карткою оператора мобільного зв'язку «Київстар», вартістю 30 грн., на рахунку якої було 10 грн. Потерпілому спричинено матеріальну шкоду на загальну суму 769 грн. [22, с. 1-2].

Після прибуття потягу на залізничний вокзал ст. Київ – Пасажирський злочинець з викраденим мобільним телефоном зник, однак того ж дня був затриманий працівниками міліції, які викрадений мобільний телефон у нього вилучили.

Отже, типовою слідчою ситуацією є затримання особи на місці вчинення крадіжки особистого майна пасажира. Це вважається ідеальним випадком, чого дуже важко досягнути після отримання повідомлення про кримінальне правопорушення. Здебільшого таку особу затримують з викраденим майном або частиною речей вже на значній відстані від місця вчинення кримінального правопорушення. За результатами анкетування працівників УМВС на залізницях України встановлено, що затримання проводилися: під час вчинення крадіжки або замаху на її вчинення – 17,32%; після виявлення злочинця потерпілою особою – 40,68, під час провадження досудового розслідування – 35,4; до моменту внесення відомостей до Єдиного реєстру досудових розслідувань – 6,59% (пит. №71; Дод. А-Ж). Виділено саме такі чотири способи затримання, що найчастіше трапляються у практичній діяльності правоохоронних органів. Розглянемо кожен із них.

1. Під час вчинення крадіжки або замаху на її вчинення. Таке затримання може бути здійснено як пасажирами, так і працівниками поїзної бригади чи іншими особами, які під час своєї діяльності виявили ознаки кримінального правопорушення.

Наведемо приклад. 26.12.2011 р. о 07 год. 30 хв. злочинець, слідуючи у вагоні № 9 пасажирського поїзда № 87 сполученням «Ковель – Сімферополь», який перебував на перегоні ст. Партизани Придніпровської залізниці, розташованій у Генічеському районі Херсонської області, скориставшись тим, що двері в купе № 6 були відкриті, таємно, умисно з корисливих мотивів викрав з внутрішньої кишені

куртки, що належала потерпілому, портмоне вартістю 500 грн., де були гроші в сумі 120 грн., 101 долар США, що за курсом Національного Банку України становить 806 грн. 92 коп., посвідчення працівника міліції на ім'я потерпілого, без ціни, чим заподіяв потерпілому матеріальну шкоду на загальну суму 1426 грн. 92 коп.

Підсудний у судовому засіданні винуватиме в інкримінованому йому злочині визнав повністю, пояснив, що 26.12.2011 р. прийшов на залізничний вокзал ст. Мелітополь. У квитковій касі купив квиток на поїзд № 87 сполученням «Ковель – Сімферополь». У нього при собі було 172 грн., квиток він купив від ст. Мелітополь до ст. Новоолексіївка в плацкартний вагон № 12, номер місця не пам'ятає. Перебуваючи у вагоні, він вирішив поголитися та зарядити свій мобільний телефон, з цією метою попрямував до туалету. Розетка не працювала, тому він пройшов у вагон № 9, йдучи по коридору побачив куртку, що висіла біля дверей купе. Просунувши руку в дверний отвір, витягнув з кишені куртки гаманець, після чого пройшов в туалет вагону № 11, дістав з гаманця гроші, а саме долари США. Пам'ятає точно, що була одна купюра номіналом 100 доларів США, та гривні, яка сума грошей була в гаманці та якими купюрами він не пам'ятає. Також він побачив в гаманці службове посвідчення працівника міліції та зрозумів, що викрав гаманець у працівника міліції, поклав гроші назад у гаманець і кинув його в туалеті під батарею, повернувся у вагон на своє місце. Після прибуття поїзда на ст. Новоолексіївка вийшов на перон, де був затриманий працівниками міліції.

Потерпілий в судовому засіданні пояснив, що 26.12.2011 р. перебуваючи у купе № 6 вагону № 9 пасажирського потягу №88/87 сполученням «Ковель – Сімферополь», повісив куртку на вішалку біля входних дверей в купе, у внутрішній лівій кишені куртки був гаманець з грошима в сумі 120 грн. та 101 долар США. Близько 07 год. 30 хв. 26.12.2011 р., коли поїзд стояв на перегоні ст. Партизани – ст. Новоолексіївка, він прокинувся від того, що відчинилися двері в його купе і він побачив, як чоловік кавказької національності просунувся на половину корпусом свого тіла в купе, після чого викрав з його куртки гаманець. Цей чоловік не бачив, що він за ним спостерігає. Після чого цей чоловік став бігти в напрямку вагону №

11, тоді він побіг за ним, але втратив його з виду, повернувся до свого купе. Після цього, дивлячись у вікно свого купе, побачив, як чоловік, що вкрав його гаманець, вийшов на перон ст. Новоолексіївка, вийшов з поїзда та став бігти за цим чоловіком: догнавши його, провів його огляд, але гаманця не виявив. Про подію він повідомив керівництву лінійного відділу на ст. Новоолексіївка. Затриманий розповів, що після того, як він викрав гаманець, сховав його у туалеті вагону № 11 розташованого з непрацюючої сторони тамбура [11, с. 1-2].

2. Під час виявлення злочинця потерпілою особою. Доволі часто на практиці трапляється, коли сам потерпілий затримує особу злочинця. Це пояснюється тим, що потерпілий точно знає, яке особисте майно є з ним у поїзді, а цього не враховує злочинець, протиправна поведінка якого викликає обґрунтовану підозру.

Наведемо приклад. 20 квітня 2013 р. о 06 год. 40 хв., злочинець, повертаючись з табору відпочинку «Молода Гвардія», розташованому в м. Одесі, слідуючи в поїзді №10 сполученням «Одеса – Київ», у вагоні №9, місце №19, раптово прокинувся та пішов у туалет. Як повертався, то побачив, що на місці № 20, цього ж купе відпочивав потерпілий, біля якого лежав мобільний телефон марки «SAMSUNG S 5250 WAEV 525», чорного кольору. У зловмисника відразу виник прямий умисел на таємне заволодіння чужим майном. Переконавшись, що його ніхто з пасажирів та членів поїзної бригади не бачить, він таємно викрав цей мобільний телефон та навушники до нього.

В судовому засіданні потерпілий пояснив, що 20 квітня 2013 р. він повертався з табору відпочинку «Молода Гвардія», розташованому у м. Одесі, слідуючи в поїзді №10 сполученням «Одеса-Київ», у вагоні №9, місце 20. Протягом ночі неодноразово прокидався, бо слухав за допомогою навушників музику, яка грала в плеєрі його мобільного телефона марки «SAMSUNG S 5250 WAEV 525». Близько 07 год. 00 хв. вкотре прокинувся і не побачив свого телефона, відразу ж почав його шукати, при цьому запитував пасажирів, які їхали з ним в купе, відповіді були негативними.

Через деякий час потерпілий, спілкуючись у соціальній мережі із зловмисником, фактично звинуватив його у крадіжці телефона, і той зізнався, а тому потерпілий пішов в міліцію та написав заяву про крадіжку [16, с. 1-2].

3. Під час провадження досудового розслідування. Переважно крадіжки особистого майна пасажирів, вчинені на залізничному транспорті України, відбуваються таємно, з метою уникнення викриття. Тому під час розслідування кримінального провадження шляхом використання слідчих (розшукових) дій та інших процесуальних дій, спрямованих на збирання відомостей, що згодом стають речовими доказами. При позитивному опрацюванні інформації в рамках кримінального провадження вдається встановити особу злочинця. Залежно від його позиції на допиті це може виражатись у тому, що признався у вчиненому кримінальному правопорушенні – 38,46 %; відмовився від давання показів – 27,62 %; частково визнав свою вину – 20,8 та заперечив участь у вчиненому кримінальному правопорушенні – 13,11 % (пит. №77; Дод. А-Ж).

Як свідчить практика, при будь-якій поведінці особи злочинця на допиті слідчий зобов'язаний зафіксувати його покази з метою подальшої їх перевірки та уточнення на місці події, проведення слідчого експерименту. У разі відмови від давання показів, що дуже часто зустрічається у практичній діяльності при розслідуванні крадіжок особистого майна пасажирів, вчинених на залізничному транспорті України, слідчий повинен обрати інший шлях документування злочинної діяльності, одним із яких може бути використання оперативних даних отриманих від працівників карного розшуку під час виконання доручень.

Наведемо приклад. 01 листопада 2013 р. близько 08 год. 30 хв. злочинець, перебуваючи у пасажирському поїзді №87 сполученням «Сімферополь – Ковель», на залізничному перегоні Полонне – Шепетівка, що на території Шепетівського району Хмельницької області, з корисливих мотивів шляхом вільного доступу таємно викрав з-під подушки плацкартного пасажирського місця № 41, вагону № 4 належний потерпілому мобільний телефон марки «Нокія С6-01». У судовому засіданні обвинувачений свою вину у вчиненні інкримінованого злочину визнав повністю, щиро розкався та пояснив, що 01 листопада 2013 р., не доїхавши до

станції Шепетівка, з-під подушки свого сусіда по купе у вагоні № 4 потягу сполученням «Сімферополь – Ковель» викрав мобільний телефон марки «Нокія С6-01», з якого викинув СИМ-картку, а на станції Рівне вставив у телефон свою СИМ-картку і став здійснювати телефонні дзвінки. Приблизно через чотири місяці після вчинення крадіжки до нього на роботу приїхали працівники міліції, на вимогу яких віддав викрадений мобільний телефон, який повернули потерпілому [25, с. 1-2].

Слід зважати на такий розвиток ситуації, коли із викраденим майном затримано особу, яка не вчиняла крадіжки у пасажира. Така ситуація виникає тоді, коли затримано особу, яка є добросовісним покупцем і не володіє правдивою інформацією про придбане майно. За результатами анкетування працівників УМВС на залізницях України встановлено, що покупцями предметів злочину ставали: знайомі – 13,97 %; випадкові громадяни (наприклад, на вулиці) – 27,3; продавці торгових точок – 38,73; друзі (подруги) – 10; родичі – 3,49; інші – 6,5 % (пит. №44; Дод. А-Ж). Згодом такі особи набувають статусу «потерпілого», але в цивільному судочинстві, можуть виступати в кримінальному провадженні як цивільний позивач з метою відшкодування збитків. З позицій криміналістики така особа цікавить слідчого як джерело отримання інформації, а тому в ході допиту її як свідка необхідно якнайбільше отримати інформації про особу продавця, відомості про нього: вік, стать, зовнішній вигляд, наявність нетипових прикмет (шрами, татуювання) тощо. Не залежно від того, що ця особа є добросовісним користувачем майна, слідчий його вилучає, оглядає та приєднує до кримінального провадження як речовий доказ.

Такий хід подій здебільшого спостерігається при розслідуванні крадіжки, вчиненої на залізничному транспорті України, де особистим майном пасажира є «номерні речі», а саме мобільні телефони, ноутбуки, планшети, відео-фото техніка та інше. Ці речі є індивідуальними, оскільки мають серійний номер, мобільні телефони – ІМЕІ, за яким під час проведення негласних слідчих (розшукових) дій можна встановити місце знаходження викраденого майна.

Наведемо приклад. 05 грудня 2012 р. близько 05 год. 30 хв. при під'їзді до ст. Красне ДТГО «Львівська залізниця» у вагоні № 18 поїзда № 47 «Київ – Трускавець» невстановлена слідством особа таємно викрала у потерпілого мобільний телефон марки «SAMSUNG GT-1232 B», в результаті чого завдано матеріальної шкоди на загальну суму 400 грн.

З метою встановлення відомостей про з'єднаних абонентів в певний період часу із інформацією хронологічних роздруківок вхідних та вихідних дзвінків (в тому числі і нульової тривалості), вхідних та вихідних СМС та ММС повідомлень, прив'язкою до базових станцій, кут дії антени базової станції, а також адресу розташування базової станції мобільного терміналу марки «SAMSUNG GT-1232 B», IMEI:12345678912345 (із зазначенням номерів, які активовані у вищевказаному мобільному терміналі), слідчий з клопотанням за погодженням з прокурором звертається до слідчого судді. Після задоволення клопотання слідчий отримує ухвалу про надання тимчасового доступу та можливості вилучення вказаних вище документів, які будуть мати суттєве значення для встановлення важливих обставин у кримінальному провадженні.

4. До моменту внесення відомостей до Єдиного реєстру досудових розслідувань. За наявності ознак кримінального правопорушення відомості до Єдиного реєстру вносяться не пізніше як за 24 години з моменту реєстрації повідомлення про кримінальне правопорушення. Такий момент затримання зустрічається досить рідко на практиці при розслідуванні крадіжок особистого майна пасажирів, вчинених на залізничному транспорті України, бо потребує швидкого реагування на повідомлення та напрацьованого алгоритму дій всієї слідчо-оперативної групи.

2.2 Обставини, що підлягають доказуванню при провадженні досудового розслідування крадіжок особистого майна пасажирів, вчинених на залізничному транспорті України

Закон визначає крадіжку як таємне викрадення чужого майна. Від усіх інших форм викрадення крадіжку відрізняє спосіб вилучення такого майна -

таємність. Таємним визнається таке викрадення, здійснюючи яке винна особа вважає, що робить це непомітно для потерпілих чи інших. Як правило, крадіжка вчиняється за відсутності будь-кого (власників майна, осіб, під охороною яких воно перебуває, очевидців тощо). Крадіжкою визнається також протиправне вилучення чужого майна і тоді, коли воно здійснюється у присутності потерпілого або інших осіб (наприклад, хтось спостерігає за діями винного на певній відстані), але сам винний не усвідомлював цього моменту і вважав, що діє таємно від інших. Таємним також визнається викрадення, яке вчиняється у присутності потерпілого або інших осіб, але непомітно для них (наприклад, кишенькова крадіжка) [169].

Вважаємо, що знання особливостей обставини крадіжки особистого майна пасажирів, вчиненої на залізничному транспорті України, дозволить слідчим та оперативним працівникам цілеспрямовано розслідувати конкретне кримінальне провадження. У загальному вигляді обставини, що підлягають доказуванню при розслідуванні будь-якої категорії злочинів, зумовлюють алгоритм слідчої роботи і повинні бути встановлені, ретельно досліджені і доведені по кожній кримінальній справі. У кримінально-процесуальному законодавстві міститься типовий перелік обставин (предмета доказування), що може уточнювати і доповнюватися відповідно до кримінально-правової кваліфікації злочину [36, с. 525].

Як справедливо зазначає А. С. Шаталов, сукупність перерахованих у КПК України обтяжливих чи пом'якшувальних обставин утворює основу предмета доказування у кримінальному провадженні, охоплюючи собою тільки ті обов'язкові відомості, які необхідно встановити для його подальшого вирішення по суті [133, с. 58]. У цьому контексті «обставина – явище, подія, факт і т. ін., що пов'язані з чим-небудь, супроводять або викликають що-небудь, виливають на щось; «обставини» (тільки множина) – сукупність умов за яких що-небудь відбувається [50, с. 652]. Із таким твердженням можна погодитися лише частково, оскільки перелік обставин, що підлягають доказуванню у кримінальному провадженні, визначено у ст. 91 КПК України як необхідно мінімальний.

В. С. Бурданова об'єктивно вказала, котрі обставини, що підлягають доказуванню у кримінальному провадженні, є самостійним структурним

елементом приватної методики. Оскільки їх перелік встановлено процесуальним законом, то вони стосуються кожного конкретного злочину і мають значення тільки для відповідного складу злочину [204, с. 38-42]. На думку А. Г. Філіппова, обставини, що підлягають встановленню, - не просте механічне поєднання елементів предмета доказування і диспозицій відповідних статей Кримінального кодексу. Названі категорії, котрі належать відповідно до наук кримінального процесу та кримінального права, у криміналістиці узагальнюються, поповнюються і в силу цього набувають нової якості. Як відомо, при розслідуванні злочинів часто встановлюються такі обставини, які правового значення не мають, і тому не потребують доведення, але необхідні в криміналістичному сенсі для успішного розслідування. Наприклад, не маючи даних про особу свідка і його взаємини з підозрюваним, вкрай важко визначити тактику допиту цього свідка, тобто існують факти і обставини, які мають важливе криміналістичне значення, хоч підлягають встановленню, але не входять до предмета доказування у справі [120, с. 332]. То ж місце обставин, що підлягають доказуванню у кримінальному провадженні, у структурі приватної криміналістичної методики визначається по-різному.

У ст. 91 КПК України викладено перелік обставин, котрі відносяться до предмета доказування у кримінальному провадженні, як сукупності фактів і обставин об'єктивної дійсності, що мають матеріально-правове, цивільно-правове, кримінальне процесуальне значення і є необхідними й достатніми фактичними обставинами для вирішення кримінального провадження по суті. Ця норма відповідає на запитання: встановлення яких фактів і обставин є метою доказування.

Аналіз змісту коментованої статті вказує на те, що в ній йдеться про обставини, які вказують на наявність або відсутність у досліджуваному діянні складу злочину, що впливають на визначення міри покарання чи звільнення від кримінальної відповідальності або є підставами для закриття кримінального провадження [146, с. 82]. Отже, слідчий при розслідуванні крадіжок особистого майна пасажирів, вчинених на залізничному транспорті України, встановлює та досліджує всі обставини, що мають кримінально-правове та кримінально-

процесуальне значення для правильного вирішення провадження на будь-якому етапі розслідування. Наприклад, слідчий встановлює, як характеризується особа злочинця шляхом скерування запитів за місцем праці, місцем відбування покарань, місцем проживання і т.д.

Необхідно визнати, що тільки всебічне, повне і об'єктивне встановлення всіх обставин кримінального правопорушення, які мають безпосереднє відношення до розслідуваної події, сприяє притягненню винних до кримінальної відповідальності та винесенню обґрунтованих і справедливих судових рішень. А тому не тільки обставини, які підлягають доказуванню у кримінальному провадженні, згадані у ч. 1 ст. 91 КПК України, а й численні інші.

Наведемо приклад. У судовому засіданні обвинувачений винним себе визнав повністю і пояснив, що 31 грудня 2012 р. близько 06 год. 00 хв., перебуваючи у вагоні поїзда № 42 сполученням «Львів – Дніпропетровськ» на залізничній станції ім. Т. Г. Шевченка у м. Смілі таємно викрав з рундука купе вагону сумку від ноутбука, де були дерев'яна шкатулка, пляшка коняку «Карпати», зарядний пристрій до мобільного телефону та різні лікарські засоби.

Призначаючи йому покарання, суд враховував ступінь тяжкості вчинення злочину, особу обвинуваченого, який раніше до кримінальної відповідальності не притягався і характеризується позитивно, пом'якшуючі покарання обставини: щире каяття, активне сприяння розкриттю злочину, повне відшкодування збитків та його молодий вік, а тому суд вважає за можливе обрати йому покарання у вигляді штрафу [21, с. 1-2].

Очевидно, що доцільно розробляти методику розслідування крадіжок особистого майна пасажирів, вчинених на залізничному транспорті України, на основі конкретизації обставин, що ч. 1 ст. 91 КПК України визначено в загальній формі як «інші обставини». Виходячи з положень КПК України, вважаємо, що при розслідуванні крадіжок особистого майна пасажирів, вчинених на залізничному транспорті України, необхідно встановити та доказати наступне:

- 1) подію кримінального правопорушення (час, місце, спосіб та інші обставини вчинення);

2) винуватість обвинувачуваного у вчиненні кримінального правопорушення, форма вини, мотив і мета;

3) вид і розмір шкоди, завданої кримінальним правопорушенням, а також розмір процесуальних витрат;

4) обставини, які впливають на ступінь тяжкості вчиненого кримінального правопорушення, характеризують особу обвинуваченого, обтяжують чи пом'якшують покарання, які виключають кримінальну відповідальність або є підставою закриття кримінального провадження;

5) обставини, що є підставою для звільнення від кримінальної відповідальності або покарання.

Наведемо як приклад таку *ситуацію*.

05 вересня 2012 р., приблизно 08 год. 15 хв. особа №1 провідник купейного вагону № 14 пасажирського поїзда № 108 «Одеса – Ужгород», на перегоні Стрий – Сколе Львівської залізниці, маючи злочинний умисел, таємно викрав з купе мобільний телефон марки «Нокія N-97», вартістю 4399 грн. 90 коп. із картою оператора мобільного зв'язку «Білайн» вартістю 30 грн. та чохлам вартістю 100 грн., котрі належали пасажирці особа_4, чим спричинив їй матеріальну шкоду на загальну суму 4529 грн. 90 коп.

Покази особи злочинця. В судовому засіданні підсудний вину свою визнав повністю, у вчиненому щиросеречно розкався, детально розповів про вчинений злочин, ствердив, що проживає у м. Котовську Одеської області разом із сім'єю. 04.09.2010 р. їхав поїздом №108, сполученням «Одеса – Ужгород» як провідник купейного вагона №14. На ст. Котовськ в одне із купе сіли двоє пасажирів: чоловік та жінка, разом з ними в купе їхала ще одна жінка з двома малими дітьми. Жінка з дітьми мала нижні місця, а молоді люди мали верхні місця в купе. 05.09.2010 р. на ст. Стрий вийшла жінка з дітьми. Після відправлення поїзда зі ст. Стрий підсудний зайшов в купе, щоб забрати постільну білизну пасажирів, які вийшли. Переконався, що чоловік та жінка, які мали місця на верхніх полицях, спали. У боковій кишені, розташованій над верхнім місцем пасажира, побачив мобільний телефон, вирішив взяти його, подумав, що цей телефон забула пасажирка, яка

вийшла перед тим на ст. Стрий разом із дітьми. Через якийсь час, близько 08 год. 30 хв., під'їжджаючи до ст. Сколе, до нього підійшли пасажирки з купе, з якого він забрав мобільний телефон, та повідомили, що у них пропав мобільний телефон марки «Нокія N-97». Тоді він зрозумів, що телефон належить не тій жінці, яка вийшла з поїзда на ст. Стрий, а саме пасажирам, що звернулись до нього. Про це він їм не говорив, бо злякався, що вони звинуватять його в крадіжці. Коли закінчилася його зміна, поїхав додому за місцем проживання, телефон поклав у гаражі на полицю, не користувався ним до грудня 2011 р. Наприкінці 2011 р. купив карточку мобільного оператора МТС, змінив чохол, забрав телефон до будинку, почав ним користуватися вдома, коли приїжджав з роботи. Звідки у нього мобільний телефон своїм рідним не говорив.

Покази особи потерпілої. Окрім повного визнання підсудним особа_1 своєї провини, його вина у вчиненому, доведена наступними оголошеними доказами по справі, а саме показами потерпілої особа_4, яка наприкінці серпня 2010 р. та її майбутній чоловік особа_6 поїхали у м. Дубоссари (Республіка Молдова). Пробувши там приблизно два тижні, вони вирішили повернутися у м. Королево Виноградівського району Закарпатської області. 05.09.2010 р. приблизно о 21 год. 00 хв. на ст. Котовськ вона спільно із особою_7 здійснила посадку в купейний вагон пасажирського поїзда сполученням «Одеса – Ужгород». В їхньому купе вже перебувала жінка віком приблизно 35 – 40 років та двоє неповнолітніх дітей. Після відправлення поїзда із ст. Котовськ особа_6 запитав жінку куди вона слідує, оскільки мав намір мінятися з нею місцями, бо у них були верхні місця. Жінка відповіла, що слідує до ст. Стрий. Після того вони полягали спати. Перед тим як лягати спати, потерпіла поклала мобільний телефон у бокову кишеню, що над верхньою полицею, і кожну годину перевіряла час. В ранці вона прокинулася, щоб подивитися котра година, і виявила відсутність свого мобільного телефону. Тоді вона разом із особою_6 почала шукати телефон, але не знайшла. Сусід взяв свій телефон та почав дзвонити на її телефон, але тоді був вимкнений. Потім вони звернулись до провідника з приводу пропажі. На це той відповів, що необхідно звернутися в міліцію за місцем свого проживання, бо у вагоні телефон ніхто не

буде шукати. Викрадений мобільний телефон потерпіла придбала 18.06.2010 р. у м. Виноградів за 4399 грн. 90 коп.

Покази свідка. Наприкінці серпня 2010 р. він разом з своєю майбутньою дружиною особа_4 поїхали у м. Дубоссари (Республіка Молдова). 05.09.2010 р. поверталися до м. Королево, Виноградівського району, Закарпатської області. На ст. Котовськ приблизно о 21 год. 00 хв. вони здійснили посадку в купейний вагон пасажирського поїзда сполученням «Одеса – Ужгород». В їхньому купе вже перебувала жінка віком 35 – 40 років із двома дітьми, які мали місця в цьому ж купе на нижніх полицях. Після відправлення поїзда із ст. Котовськ він запитав жінку, куди вона їде, оскільки хотів помінятися з нею місцями. Жінка відповіла, що слідує до ст. Стрий. Перед тим як лягати спати, особа_4 положила свій телефон у бокову кишеню, що розташована над верхньою полицею, і кожну годину перевіряла час. Приблизно 08 год. 00 хв. він запитав особа_4, котра година, на що вона відповіла, що нема телефону. Вони почали шукати його між своїми речами. Він надзвонював із свого телефону, але телефон був *вимкнений*. Після того вони звернулися до провідника вагону х приводу відсутності телефону, на що той відповів, що необхідно звернутися у міліцію за місцем свого проживання.

Далі. Вину особи_1 доведено й іншими зібраними по справі доказами, а саме роздруківкою телефонних дзвінків за IMEI із Приватного Акціонерного товариства «Українські радіосистеми BELINE» від 22.07.2011 р., згідно з якою встановлено, що з моменту викрадення телефону в особи_4, телефонні дзвінки не здійснювалися з 21 год. 52 хв. 04.09.2010 року [23, с. 1-3].

Із коментаря ч. 1 п. 1 ст. 91 КПК України вбачається, що при доказуванні насамперед мають бути встановлені обставини, які належать до події кримінального правопорушення (злочину чи кримінального проступку). Закон не роз'єднує це поняття. На наш погляд, його слід тлумачити як окреме явище, що відбулося в певному місці й часі та має передбачені матеріальним законом ознаки. Як свідчить власний досвід роботи в ОВС, кожне кримінальне правопорушення - подія, але не кожна подія - кримінальне правопорушення (злочин чи кримінальний проступок). При доказуванні обставин, що утворюють подію злочину, належить

встановлювати передбачені нормою кримінального закону діяння як наслідки для матеріальних складів та наявність між ними причинного зв'язку вчинення.

Подія злочину розуміється як елемент об'єктивної сторони складу злочину, що скоюється у певному часі, місці та певним способом. Перелік таких ознак визначається відповідною нормою кримінального закону, що визнає злочином конкретне суспільно небезпечне діяння, та іншими нормами КК України, наприклад, ст. 26 "Поняття співучасті", ст. 27 КК "Види співучасників", ст. 32 КК "Повторність злочинів" і т. ін. Юридично значущі ознаки діяння, окреслені в кримінальному законі, на нашу думку, служать орієнтиром для визначення предмета доказування у конкретному кримінальному провадженні. Спосіб вчинення злочину не визнається обов'язковою кваліфікуючою ознакою кримінальним законом. Незважаючи на це, у кримінальному процесі спосіб вчинення злочину є обов'язковим елементом предмета доказування у кожному кримінальному провадженні. У теорії доказів спосіб вчинення злочину тлумачиться як комплекс дій, що вчиняється злочинцем у певній послідовності і призводить до злочинного наслідку.

Слід мати на увазі, що доказування способу вчинення злочину зумовлюється різними намірами, мотивами, метою. Із цього випливає, що спосіб вчинення злочину характеризується певним психофізичним підґрунтям і не зводиться лише до зовнішньої, фізичної сфери. Кожна подія, у тому числі й злочин, відбувається в реальному місці і часі. Тому доказування цих елементів деталізує спосіб вчинення злочину, прив'язує його до активної реальності, підтверджує його наявність і надає можливість перевірки факту вчинення злочину, а також може мати значення для предметного захисту особи, кваліфікації способів вчинення окремих видів злочинів, встановлення кримінально значущих ознак предмета злочину, причинно-наслідкового зв'язку вчинених дій з характером і розміром шкідливих наслідків тощо. У конкретних випадках при встановленні події злочину кваліфікуючого значення набуває також встановлення певних об'єктивних ознак вчинення злочину організованою групою, за попередньою змовою групою осіб або повторно тощо.

При замаху на вчинення злочину також необхідно встановлювати ступінь здійснення злочинного наміру та причини, через які він не був доведений до кінця. Відсутність події злочину тягне за собою закриття кримінального провадження за реабілітуючими підставами.

Таким чином, при встановленні місця вчинення кримінального правопорушення необхідно довести, що крадіжка у пасажирів здійснювалась саме у залізничному транспорті України, або при вході або виході з вагона поїзда. Наприклад, якщо встановлено, що крадіжка особистого майна пасажирів здійснена у вагоні поїзда, необхідно якомога точніше визначити, де в цей момент перебував цей вагон поїзда з прив'язкою до якогось об'єкта (будинку, станції, перегону).

У ході проведення нашого дослідження встановлено, що крадіжки особистого майна пасажирів, вчиняються на таких об'єктах, як: пасажирські поїзди - 51,97 %; приміські поїзди - 23,84; вокзальні комплекси - 19,21; на пішохідних мостах, у тунелях, на інших стаціонарних об'єктах залізниці, які додатково можуть використовуватися для територіального переміщення громадян - 3,6; інші місця - 1,37 % (пит. №19; Дод. А-Ж).

Місцем вчинення крадіжок особистого майна пасажирів, також є: тамбур - 5,77 %; прохід вагона - 9,7; купе - 40,36; перон (платформа) - 16,88; вагон - 24,89 та інші місця - 2,39 % (пит. №40; Дод. А-Ж).

Безперечно, відомості про час вчинення кримінального правопорушення дозволяють звузити коло підозрюваних осіб, встановити можливих свідків та очевидців. Ця інформація необхідна, так само як точність встановлення часу вчинення аналізованих кримінальних правопорушень потрібна для розслідування кримінальних проваджень «по гарячих слідах».

Маючи можливість відзначити кілька варіантів відповідей на запитання, опитані в ході нашого дослідження респонденти вказали, що найбільш вірогідний період вчинення аналізованого виду кримінальних правопорушень є час: з 6 до 12 години – 19,96 %; з 12 до 18 години – 12,85; з 18 до 24 години – 29,51; з 24 до 6 години – 37,67 % (пит. №34; Дод. А-Ж).

Проведені нами дослідження засвідчують, що крадіжки особистого майна пасажирів, вчиняються протягом року. Переважно це стається у п'ятницю – 21,11 %, суботу – 19,78 та неділю – 15,54 % (пит. №35; Дод. А-Ж). Залежно від пори року: влітку – 41,41 %; навесні – 23,87; взимку – 18,73; восени – 15,99 % (пит. №37; Дод. А-Ж).

Так, згідно з отриманими даними у будні (понеділок – четвер) спостерігається зниження кількості крадіжок. Це пояснюється тим, що великий обсяг перевезення пасажирів припадає на такі дні, як п'ятниця, субота та неділя, коли пасажери добираються до свої домівок, місць постійного проживання.

Варто звернути увагу на сезонність (пору року), яка впливає на збільшення або зменшення кількості крадіжок особистого майна пасажирів, вчинених на залізничному транспорті України. Наприклад, помітно відзначається зростання числа крадіжок особистого майна пасажирів, вчинених на залізничному транспорті України, влітку (41,41%) та навесні (23,87%), коли пасажери легко одягнені, що сприяє практично безперешкодному проникненню злодіїв у кишені одягу в переповненому залізничному транспорті. Незначне зниження кількості крадіжок особистого майна пасажирів, вчинених у залізничному транспорті України, спостерігається узимку (18,73%) та восени (15,99%).

Проведений нами в ході цього дослідження аналіз та узагальнення слідчої та судової практики розслідування кримінальних проваджень про крадіжки особистого майна пасажирів, вчинених на залізничному транспорті України, показують, що в процесі розслідування таких крадіжок знаряддя вчинення кримінальних правопорушень в основному розглядаються у зв'язку із встановленням способу підготовки, вчинення та приховування злочину, а також його суб'єкта. Однак вони можуть мати і самостійне значення на тому чи іншому етапі розслідування.

За результатами анкетування працівників УМВС на залізниці України з'ясовано, що підготовка до вчинення крадіжки особистого майна пасажира на залізничному транспорті України здійснюється з метою:

- пошуку предмета злочинного посягання – 27,39%;

- попереднього розвідування місця вчинення кримінального правопорушення – 11,5%;
- розробки плану злочинних дій – 11,76%;
- розподілу ролей для вчинення крадіжки – 7,75%;
- вибору та підготовки місця зберігання викраденого майна – 4,26%;
- підбору технічних засобів (за допомогою яких вчиняється кримінальне правопорушення) для проникнення у приміщення, де зберігається майно, – 3,75%;
- пошуку транспортних засобів для перевезення викраденого майна – 1,68%;
- виявлення наявності у поїзді супроводу працівників міліції – 10,33%;
- спостереження за місцем, де зберігається майно, або за самим майном – 10,85%;
- аналізу і вибору маршруту поїзда визначеного напрямку, а також класу вагона – 10,72% (пит. №25; Дод. А-Ж).

У п. 2 ч. 1 ст. 91 КПК України вимагається встановлювати винуватість обвинуваченого у вчиненні кримінального правопорушення. Винуватість - категорія кримінального процесуального права, яка означає доведеність доказами вчинення злочину конкретною особою. Відповідно до ст. 23 КК України злочином може визнаватися діяння лише за наявності вини, а особа може визнаватися винною у вчиненні злочину за наявності у неї певного психічного ставлення до вчинюваного діяння та його наслідків (у формі умислу та необережності) [146, с. 82].

Відзначаючи криміналістичне значення винності особи як елемента предмета доказування, звернемо увагу на те, що він є одним з основних елементів методики розслідування крадіжок особистого майна пасажирів, вчинених на залізничному транспорті України. Його встановлення являє собою процес виявлення конкретної людини та з'ясування її причетності до події кримінального правопорушення та зв'язку з ним. Поряд з доказуванням вини особи підлягає також доказуванню мотив і мета злочину, які хоча і мають факультативне значення для кваліфікації злочину, але обов'язково враховуються при визначенні суспільної

небезпеки вчиненого, особи злочинця та при призначенні судом покарання [146, с. 82].

Таким чином, з метою індивідуалізації кримінальної відповідальності, на нашу думку, доведенню підлягають особисті якості підозрюваного (обвинуваченого), а саме його поведінка до і після вчинення кримінального правопорушення, наявність інших обставин, які всебічно і повно характеризують особу злочинця. Для правильної особистісної характеристики особи злочинця слід встановити мотив і цілі вчиненого ним кримінального правопорушення. Судом, наприклад, при вивченні особи підсудного встановлено, що за місцем проживання та роботи він характеризується позитивно, має на утриманні двох неповнолітніх дітей, на обліку в лікаря – нарколога та психіатра не перебуває, раніше не судимий [22, с. 3].

Мотив злочину — внутрішнє спонукання, рушійна сила кримінально караного вчинку людини, що визначає його зміст і допомагає більш глибоко розкрити психічне ставлення особи до вчиненого. Мотив дозволяє визначити, чому особа вчиняє злочин. Мотиви можуть мати різний характер: низькі (наприклад, користь, помста, хуліганство); такі, що не мають низького характеру (наприклад, жалість, співчуття, прагнення допомогти іншій людині тощо) [144, с. 182-183].

Мотивами вчинення злочину є збудники (потреби, інтереси, прагнення тощо), що викликали у підозрюваного, обвинуваченого рішучість вчинити вказане діяння за умови усвідомлення його протиправного характеру. Мотив і мета органічно взаємопов'язані, оскільки відображаються у суб'єктивній сфері людини. Інколи без визначення мети неможливо правильно усвідомити й зрозуміти мотив злочину, також як без мотиву неможливо усвідомити мету злочину. Відсутність в обвинувальному акті, а потім - в обвинувальному вирокі посилення на мотив і мету вчинення злочину ускладнює юридичну кваліфікацію діяння й розмежування подібних складів правопорушень [146, с. 82].

На наш погляд, умисел на вчинення крадіжки особистого майна пасажирів в залізничному транспорті України є продуктом розумової діяльності людини і в зовнішніх умовах практично не проявляється. Про виникнення у особи злочинця

наміру можна судити, виходячи з його показів після його затримання. Обставини, що характеризують особу злочинця, є невід'ємним елементом методики розслідування крадіжок особистого майна пасажирів, вчинених на залізничному транспорті України.

А. А. Григорян вважає, що криміналістично-значущі дані про особу злочинця базуються на двох специфічних типах інформації. Перший включає дані про особу невідомого злочинця, як по залишених ним слідах на місці злочину, в пам'яті свідків, так і за іншими джерелами з метою встановлення напрямку і прийомів розшуку злочинця та його затримання. Найчастіше така інформація дає уявлення про загальні властивості якоїсь групи осіб, серед яких може бути злочинець, рідше - про деякі якості конкретної особистості і відомості, потрібні для швидкого виявлення та розшуку злочинця. Вони повинні зіставлятися з криміналістичними даними про те, хто найчастіше скоює злочини розслідуваного виду.

Другий тип включає інформацію, отриману за допомогою вивчення особистості затриманого підозрюваного або обвинуваченого, використовувану з метою вичерпної криміналістичної його оцінки. З цією метою зазвичай збираються відомості не тільки про життєву установку, ціннісні орієнтації, особливості антигромадських поглядів, а й про те, яка інформація про особу суб'єкта злочину, його зв'язки, особливості поведінки до, під час і після вчинення злочину може допомогти слідчому або оперативному працівникові знайти необхідний оперативно-слідчий контакт з метою отримання об'єктивних свідчень у справі, а також вибору найбільш дієвих способів профілактичного впливу на правопорушника [64, с. 250-251].

Погоджуючись із думкою цитованого науковця, вважаємо, що інформація, яка характеризує особу підозрюваного (обвинуваченого), необхідна для правильного, законного та обґрунтованого вирішення двох питань розслідування кримінального провадження: чи саме ця особа вчинила правопорушення та яку міру покарання обрати їй, якщо вона визнана винним суб'єктом.

Проведений нами аналіз результатів кримінальних проваджень дозволяє стверджувати, що найчастіше слідчі не приділяють належної уваги вивченню особи підозрюваних (обвинувачених). Це підтверджує той факт, що в більшості проаналізованих нами матеріалів кримінальних проваджень зустрічається лише по одній характеристиці підозрюваного (обвинуваченого) або з місця проживання або з місця роботи. Здебільшого ці характеристики мають явно формальний характер.

Із відомостей, поданих у Дод. А-Ж, пит. №59, випливає, що вивчення особистості злочинця при розслідуванні кримінальних проваджень щодо крадіжок особистого майна пасажирів, вчинених на залізничному транспорті України, все ж таки здійснюється на 76,69%. Воно виражається в таких діях: витребування довідок, характеристик з місця проживання – 20,72%; витребування довідок, характеристик з місця роботи (навчання) – 13,12; витребування довідок із медичних закладів – 17,11; скерування запитів у суди, РВ або МВ МВС України – 13,51; направлення вимоги і УІАЗ МВС України та ВІАЗ УМВС України – 11,97; ознайомлення із висновками судових експертиз – 5,91; ознайомлення із протоколом заяви про вчинення крадіжки, протоколами допитів свідків, потерпілих, підозрюваних – 9,67; вивчення протоколів огляду місця події – 7,98%.

Безумовно, всі перелічені процесуальні дії необхідні для швидкого, всебічного та повного розслідування кримінального правопорушення, проте необхідно розширювати збір даних (матеріалів), які характеризують особу злочинця (підозрюваного). Для повного і своєчасного збору даних про особу підозрюваного (обвинуваченого) доцільно після його затримання негайно проводити більш детальний допит з метою підтвердження попередньо зібраних відомостей.

Результати анкетування працівників УМВС на залізниці України показали, що поведінка підозрюваного (обвинуваченого) на допиті з приводу вчинення крадіжки особистого майна пасажирів на залізничному транспорті України зводилася до того, що він: признавався у вчиненому кримінальному правопорушенні – 38,46%; відмовлявся від давання показів – 27,62; частково

визнав свою вину – 20,8; заперечив участь у вчиненому кримінальному правопорушенні – 13,11% (пит. №77; Дод. А-Ж).

У випадку виникнення конфліктної ситуації, коли затримана особа відмовлялася давати покази (на підставі ст. 63 Конституції України), перед допитом необхідно провести з нею бесіду, запропонувавши розповісти про себе. Під час такої бесіди, як свідчить наш практичний досвід, про подію правопорушення затримані особи намагаються не говорити (у випадку відсутності прямих доказів причетності до вчинення правопорушення), а розмову на вільні теми охоче підтримують. Це дозволяє вивчити особистість правопорушника докладніше. Отримана в ході бесіди інформація стає передумовою для того, щоб приступати до збирання даних, які характеризують підозрювану особу. Необхідно скерувати запити у відповідні установи та організації протягом 3 – 10 діб після внесення інформації до Єдиного реєстру досудових розслідувань. У такому випадку з'являється гарантія, що характеристики та інші матеріали з відомостями про особу підозрюваного (обвинуваченого) надійдуть вчасно і не стануть приводом для продовження терміну попереднього слідства.

Як свідчить практика, до числа матеріалів, що містять відомості про особу підозрюваного (обвинуваченого), крім характеристик, запитуваних слідчим з місця роботи, навчання, проживання, також належать копії вироків (незалежно від того, погашена, знята судимість чи ні); довідки про те, чи перебуває особа підозрювана (обвинувачена) на обліку у лікаря нарколога або психіатра; довідки з органів внутрішніх справ про постановку на профілактичний облік тощо.

Доказанню також підлягає, чи не була крадіжка особистого майна пасажира, вчинена на залізничному транспорті України, повторною або скоєною за попередньою змовою групою осіб. Якщо останнє підтверджується, то слід обов'язково встановити місцезнаходження кожного із учасників змови та ступінь винності кожного учасника групи. Необхідно насамперед, довести факт попередньої змови між учасниками на вчинення крадіжки особистого майна пасажира. Слід мати на увазі, що така змова могла відбутися в будь-якому місці,

зокрема і там, де вчинено кримінальне правопорушення, але неодмінно до початку його вчинення.

Наведемо приклад. 24 березня 2011 р. о 22 год. 23 хв. особа_1 здійснив посадку на ст. Старий Самбір в пасажирський поїзд № 601 сполученням «Львів – Солотвино». Слідуючи в поїзді, він, діючи умисно, з корисливих спонукань, приблизно о 00 год. 50 хв. 25 березня 2011 року, таємно викрав у вагоні № 7 вказаного поїзду з правої кишені брюк, шляхом розрізу, за допомогою леза у особи_3 гроші в сумі 124 грн.

Окрім того, 25 березня 2011 р. приблизно о 01 год. 00 хв., під час слідування цим же пасажирським поїздом, після скоєння вищевказаної крадіжки, особа_1, діючи повторно, умисно, з корисливих спонукань, викрав зі столика купе № 3, вагону № 6 мобільні телефони марки «Самсунг Е250» та «Нокія 1600», які належали особа_4 та особа_5, чим заподіяв шкоду на суму 225 грн.

Слідуючи далі пасажирським поїздом № 601 особа_1 25 березня 2011 року приблизно о 01 год. 05 хв. повторно, умисно, з корисливих спонукань, таємно, викрав з кишені курточки особа_6, яка їхала у вагоні № 2 на місці № 8 мобільний телефон марки «Водафон», чим спричинив матеріальну шкоду в розмірі 315 грн.

Продовжуючи свої злочинні дії, особа_1 цього ж дня, через декілька хвилин, таємно викрав з полиці купе № 4, вагону № 2 мобільний телефон марки «Нокія 5130с-2 Xpress Musik», який належав особа_7. Крім того, 25 березня 2011 року приблизно о 01 год. 20 хв., особа_1 повторно, умисно, з корисливих спонукань, таємно викрав, з кишені курточки особа_9 належним йому гаманець, в якому знаходилися гроші в сумі 160 грн., службове посвідчення, службова транспортна вимога. Слідуючи далі пасажирським поїздом № 601 сполученням «Львів – Солотвино» після скоєння вищезазначених крадіжок, особа_1 діючи повторно, викрав у вагоні № 2, шляхом розрізування за допомогою леза кишені брюк особа_10, гаманець в якому було 4 грн., пластикова картка, службове посвідчення та транспортну вимогу.

В судовому засіданні підсудний особа_1 свою вину визнав та пояснив суду, що він ніде не працює, перебуває у цивільному шлюбі та має на утриманні двох

неповнолітніх дітей. На життя заробляє випадковими тимчасовими заробітками, а саме їздить у Старосамбірський район Львівської області, де копає хрін та збирає металобрухт, який потім здає за грошову винагороду у пункти прийому. Так, 24 березня 2011 р. він перебував у м. Старий Самбір, Львівської області і вирішив повернутися додому. Десь о 22 годині він здійснив посадку на пасажирський поїзд сполученням «Львів – Солотвино». Оскільки він не мав квитка, тому не сидів на одному місці, та переходив із вагона у вагон. Коли люди позасинали, він вирішив викрасти мобільні телефони, гаманці та гроші [8, с. 1-3].

Відповідно до п. 3 ч. 1 ст. 91 КПК України у кримінальних провадженнях підлягають доказуванню характер і розмір шкоди, завданої кримінальним правопорушенням [146, с. 242]. За тлумачним словником, шкода — втрати, матеріальні збитки тощо, що є наслідком яких-небудь дій, вчинків [50, с.1399].

Поняття шкоди у кримінальному процесуальному законодавстві не розкривається. Водночас аналіз окремих норм процесуального закону (див. ст.ст. 55, 56, 61 КПК України) та юридичних джерел з цього питання дозволяє розглядати фізичну [99, с. 15], моральну [175, с. 22-89; 107, с. 62-71; 174, с. 21-47; 147, с. 5-24; 54, с. 22-76] і майнову шкоду [87, с. 8-20; 55, с. 7-21].

Види шкоди достатньо досліджені в юридичній літературі. Так, фізична шкода визначається як сукупність змін, що сталися об'єктивно внаслідок вчинення злочину в стані людини як фізичної істоти. До складових фізичної шкоди належать: тілесні ушкодження, розлад здоров'я, фізичні страждання, біль. Якщо відшкодування фізичної шкоди певним чином ускладнено, то відшкодування витрат на лікування можна визнати компенсаційною формою відшкодування фізичної шкоди, яка піддається обрахуванню. Це питання може стати предметом цивільного позову у кримінальній справі. Враховуючи роз'яснення Пленуму Верховного Суду України (див. постанову Пленуму Верховного Суду УРСР «Про деякі питання, що виникли в практиці застосування судами України норм кримінального процесуального законодавства, якими передбачені права потерпілих від злочинів» № 8 від 22 грудня 1978 р.; постанову Пленуму Верховного Суду України «Про відшкодування витрат на стаціонарне лікування

особи, яка потерпіла від злочину, та судових витрат» № 12 від 3 березня 1997 р.), суб'єктом права на відшкодування шкоди у справах такого виду можуть бути самі потерпілі, а також прокурор відповідно до п. 12 ч. 2 ст. 36 КПК. Згідно із ч. 6 ст. 55 КПК у справах про злочини, внаслідок яких сталася смерть потерпілого, право на відшкодування шкоди мають також його близькі родичі чи члени сім'ї такої особи, які в установленому законом порядку повинні визнаватися потерпілими. До них належать особи, перелічені в п. 1 ч. 1 ст. 3 КПК.

Майнова шкода в цивільному праві поділяється на «позитивну» шкоду в майні і в неотриманні доходу, тобто на відшкодування витрат кредитора та за неотримані доходи (упущену вигоду), котрі особа могла б отримати, коли б боржник виконав свої обов'язки («юридична можливість шкоди»). Тому за відповідних ознак підлягає дослідженню майнова шкода, яка визначається процесуалістами як зменшення, пошкодження або знищення захищеного правом блага, що призвело до негативних майнових наслідків [146, с. 244]. Слідчому в процесі збирання доказової інформації необхідно встановити не тільки характер і розмір шкоди, а й місце знаходження майна, його приналежність, забезпечити збереження цього майна до вирішення питання по суті в суді.

Визначення поняття моральної шкоди дається у багатьох нормативних актах. Зокрема, в п. 3 постанови Пленуму Верховного Суду України «Про судову практику в справах про відшкодування моральної (немайнової) шкоди» № 4 від 31 березня 1995 р. зазначається: «Під моральною шкодою слід розуміти втрати немайнового характеру внаслідок моральних чи фізичних страждань або інших негативних явищ, заподіяних фізичній чи юридичній особі незаконними діями або бездіяльністю інших осіб». Серед основних обставин, що впливають на розмір компенсації, Пленум визначає: характер і тривалість страждань, стан здоров'я потерпілого, тяжкість завданої травми, істотність вимушених змін у його життєвих і виробничих стосунках, ступінь зниження престижу, ділової репутації (останнє залежить від характеру діяльності потерпілого, його посади тощо).

Існують певні особливості доказування обсягів моральної шкоди під час досудового і судового слідства. Зокрема, на досудовому розслідуванні про

доказування моральної шкоди можна вести мову в тих випадках, коли з'являється процесуальна фігура потерпілого, яким заявлений цивільний позов щодо відшкодування моральної шкоди (див. ч. 1 ст. 55, ч. 1 ст. 61 КПК України). При цьому підлягає доказуванню лише сам факт заподіяння моральної шкоди, тобто наявність її фактичних наслідків - характеру й тяжкості погіршення стану здоров'я, тривалості страждань тощо. Визначення конкретного розміру грошової компенсації за моральну шкоду покладене лише на судові органи, а тому перебуває за межами доказування на досудовому слідстві [146, с. 245].

Безперечно, особливу складність становить доведення підстав щодо компенсації за моральну шкоду, заподіяну кримінальним правопорушенням, оскільки в кожному конкретному випадку вчинення крадіжки особистого майна пасажиром необхідно враховувати ступінь і характер моральних, психологічних та інших страждань особи, потерпілої від кримінального правопорушення, адже вона потребує майнової компенсації за перенесені страждання.

З власного практичного досвіду роботи в ОВС знаємо, що здебільшого під час проведення розслідування крадіжок особистого майна пасажирів, вчинених на залізничному транспорті України, потерпілі не заявляли про компенсацію за завдану їм моральну шкоду.

У кримінальному провадженні щодо крадіжки особистого майна пасажиром, вчиненого на залізничному транспорті України, може бути укладена угода про примирення між потерпілим та підозрюваним чи обвинуваченим. Суд вправі переконатися, що укладення угоди сторонами є добровільним, тобто не є наслідком застосування насильства, примусу, погроз або наслідком обіцянок чи дій будь-яких інших обставин, ніж ті, що передбачені в угоді.

Наведемо приклад. 03.02.2013 р. особа_1, у пасажирському поїзді № 85 сполученням «Сімферополь – Львів» в вагоні № 5 побачив, що на місці № 37, де спала потерпіла особа_2, лежить мобільний телефон марки «Нокія – 5228». У нього виник намір таємно викрасти цей телефон. Пересвідчившись у тому, що ніхто не спостерігає за його протиправними діями, він здійснив свій злочинний намір, чим спричинив потерпілій матеріальний збиток на 582 грн. 63 коп., що

підтверджено висновком судово-товарознавчої експертизи № 352 від 22.04.2013 р. Щоб не бути викритим, у - вимкнув викрадений телефон, дістав з нього сім-картку мобільного оператора «Київстар», вартістю 10 грн. та викинув її. 30 квітня 2013 р. було укладено угоду про примирення між потерпілою та підозрюваним, згідно з якою останній під час досудового розслідування повністю визнав свою вину, відшкодував спричинену потерпілій шкоду [17, с. 1-2].

Важливим елементом предмета доказування є доведення обставин, що є підставами для звільнення особи від кримінальної відповідальності або покарання. Для прийняття такого рішення необхідно мати достатньо доказів, що вказують на обставини, передбачені законом про кримінальну відповідальність [146, с. 620-621]. Необхідно відзначити, що перелік обставин, які підлягають доказуванню у кримінальному провадженні, визначений в ч. 1 ст. 91 КПК України, не повний. За законом слід, крім місця, часу і способу вчинення кримінального правопорушення, довести й інші обставини, які утворюють подію кримінального правопорушення. Очевидно, існує потреба конкретизувати ці інші обставини, що підлягають доказуванню при розслідуванні крадіжок особистого майна пасажирів, вчинених на залізничному транспорті України. До інших обставин, що підлягають доказуванню, на наш погляд, слід віднести:

1. Обставини, що характеризують особу потерпілого. Здебільшого крадіжка особистого майна пасажира вчиняється в його присутності, хоча він не помічає факту крадіжки.

У ході вивчення особи потерпілого встановленню підлягають стать, вік, рівень інтелектуального розвитку (наявність освіти), спосіб життя, особливості поведінки в конкретній ситуації.

На думку Н. Т. Ведерникова, деякі властивості особистості потерпілого, які проявляються в його поведінці, відіграють провокуючу роль щодо поведінки злочинця [130, с. 120]. Це застереження науковця нерідко підтверджується реальними подіями. Зокрема в опрацьованих нами відомостях, поданих у діаграмі №18, Дод. А-Ж, пит. №20, зазначено обставини, які сприяють вчиненню крадіжок особистого майна пасажирів на залізничному транспорті України. До них належать: недоліки в

організації пасажирських перевезень – 20,86%; упущення в роботі працівників поїзних бригад – 14,75; неправильна, а часом і неправомірна поведінка потерпілих пасажирів – 34,43; неналежна взаємодія правоохоронних підрозділів супроводження поїздів з працівниками карного розшуку – 4,32; невисокий рівень технічної оснащеності працівників, котрі несуть службу в пасажирських поїздах, – 6,4; недостатня взаємодія транспортної міліції з працівниками поїзних бригад – 5,51; недостатня взаємодія транспортної міліції з пасажирами, обумовлена байдужістю останніх, – 8,79; недостатня взаємодія управлінь МВС на залізницях України – 2,98%.

2. Обставини, що характеризують особу свідка. Під час розслідування крадіжок особистого майна пасажирів, вчинених на залізничному транспорті України, нерідко виникають ситуації, коли необхідно уважніше ставитися до вивчення свідків, як особистостей. На думку Р. С. Белкіна та В. Г. Коломацького, така потреба з'являється тоді, коли:

а) існують серйозні протиріччя між показаннями свідків, а інших учасників кримінального судочинства та наявними доказами у кримінальній справі; наявні у співробітників міліції дані про те, що свідок дає неправдиві свідчення, якщо як свідки допитуються родичі, знайомі особи злочинця (вони безпосередньо перебували в момент злочину з останнім, але не брали участі у скоєнні крадіжки); у цьому випадку вивчення особистості свідка необхідне для виявлення та усунення причин неправдивого свідчення, аналізуються спосіб життя допитуваного, його можливі дружні, родинні зв'язки з підозрюваним (обвинуваченим), простежуються мотиви дачі неправдивих показань і т.д.;

б) фіксується фактична відмова свідка від дачі показань, якщо це суперечить вже наявній у слідчого інформації; вивчення особистості свідка відбувається в тому ж напрямку, що і в попередньому випадку; особливість ситуації, що склалася, полягає в необхідності визначити, «чи не викликана поведінка допитуваного недовірою, негативним ставленням до слідчого, не загрожували йому співучасники злочину, підозрюваний (обвинувачений), друзі останнього; у тому випадку, якщо загрози носять реальний характер, слідчий

зобов'язаний передбачити конкретні заходи щодо захисту свідка від злочинних посягань» [113, с. 232]. Науковці слушно рекомендують при допиті слідчому використовувати метод спостереження, аналізувати поведінку та реакції на запитання особи свідка. Нами також підтверджена важливість у цьому контексті допиту у свідка, що здійснюється в 25,16% проаналізованих проваджень.

3. Місце приховування або збуту викраденого майна. Для відшкодування завданої шкоди кримінальним правопорушенням слідчому необхідно встановити місце приховування або збуту викраденого особистого майна пасажирів. Таким чином, знання особливостей приховування або місць збуту викраденого майна пасажирів залізничного транспорту України дає можливість оперативним працівникам негайно зорієнтуватися і виявити місце зберігання викраденого.

4. Сліди кримінального правопорушення. Сліди в широкому значенні — це будь-які зміни в навколишньому середовищі, причинно пов'язані з подією злочину. Тому слідами є: а) матеріальні предмети або їх частини (труп, знаряддя злому, недопалок, пляма крові, порція зерна, рідини); б) матеріальні копії (слід пальця, взуття, розруб, розрізу та ін.). Сліди у вузькому значенні — це матеріальні утворення, що відбивають зовнішню будову взаємодіючих об'єктів, тобто сліди-копії, які можуть бути об'ємними або площинними [215, с. 141]. Науково обґрунтована характеристика цієї, ще одної іншої обставини, що підлягають доказуванню, дана М. В. Салтевським, свідчить про її теоретичну важливість, однак із практичної досвід розслідування крадіжок переконує в тому, що здебільшого на місці події слідів викрадення виявити не вдалося, довелося фіксувати їх відсутність.

Отже, нами конкретизовано обставини, які підлягають доведенню у кримінальних провадженнях щодо крадіжок особистого майна пасажирів, вчинених на залізничному транспорті України. За основу було взято положення ч. 1 ст. 91 КПК України, повною мірою їх було розглянуто, також було запропоновано до «інших обставин кримінального правопорушення» відносити: обставини, що характеризують особу потерпілого та свідка; місце приховування або збуту викраденого майна; сліди кримінального правопорушення. Безперечно,

перелічені обставини потребують встановлення та доведення у всіх кримінальних провадженнях за фактом крадіжок особистого майна пасажирів, вчинених на залізничному транспорті України.

2.3 Взаємодія слідчого, оперативних підрозділів та інших державних органів під час розслідування крадіжок особистого майна пасажирів, вчинених на залізничному транспорті України

Під взаємодією слідчого з різними підрозділами і посадовими особами органів внутрішніх справ Н. Г. Шурухнов розуміє засновану на законі і нормативних правових актах узгоджену діяльність, спрямовану на розкриття, розслідування та попередження злочинів. Взаємодія передбачає діяльність різних ланок системи, не підпорядковану одна одній. У процесі взаємодії його учасники, володіючи необхідною інформацією, діють на основі загального плану і кожен у межах своєї компетенції [249, с. 437]. Безумовно, запорукою ефективної діяльності правоохоронних органів спрямованої на зменшення крадіжок особистого майна пасажирів, вчинених на залізничному транспорті України, є досконало організована взаємодія слідчого, оперативних підрозділів та інших державних органів під час розслідування таких злочинних посягань.

На важливості актуалізації саме цього аспекту загальної проблеми подолання злочинності наголошують науковці. Так, А. С. Железняк зазначає, що взаємодія у розслідуванні - це заснована на законі і підзаконних нормативних актах спільна або узгоджена діяльність слідчого з працівниками оперативно-розшукових, експертно-криміналістичних та інших служб органів внутрішніх справ з метою розслідування конкретної кримінальної справи [78, с. 107]. Саме такий підхід вважаємо раціональним, оскільки, як відомо, слідчі та оперативні підрозділи мають специфічні, тільки їм властиві сили і методи розслідування крадіжок особистого майна пасажирів, вчинених на залізничному транспорті України, тому слід подбати про те, щоб ці можливості використовувалися не розрізнено, а в комплексі.

Т. А. Седова та А. А. Эксархопуло вважають, що слідчий, будучи керівником і організатором розслідування злочину, не зможе виконати поставлене перед ним завдання лише власними зусиллями, використовуючи надані йому кримінально-процесуальним законодавством права, а тому об'єктивно доводиться звертатися за допомогою до інших органів, які в силу своїх повноважень надають слідчому сприяння у розкритті та розслідуванні злочинів або виступають як самостійні суб'єкти дослідження події злочину, координуючи свої дії зі слідчим. Потреба в організації взаємодії з цими органами обумовлена потребами, тобто практикою боротьби зі злочинністю. Така взаємодія може визначати як об'єднання зусиль слідчого з іншими правоохоронними органами для узгоджених дій з досягнення загальних цілей розкриття і розслідування злочину, здійснюване у формах, передбачених законом, відомчими нормативними актами чи вироблених практикою [126, с. 443].

Під взаємодією слідчих з оперативно-розшуковими органами Е. П. Іщенко розуміє засновану на вимогах закону і узгоджену з усіх принципів питань діяльність цих осіб і органів, спрямовану на розкриття та розслідування злочинів, повне викриття всіх винних осіб. Взаємодія може бути епізодичним актом, пов'язаним з виконанням окремих доручень слідчого, і постійним - здійснюваним протягом усього розслідування складної кримінальної справи або групи взаємопов'язаних справ. Постійна взаємодія зазвичай реалізується у рамках розслідування, здійснюваного слідчо-оперативною групою або слідчою бригадою (групою) [88, с. 197]. Справді, значну роль у кримінальному провадженні щодо крадіжок особистого майна пасажирів, вчинених на залізничному транспорті України, відіграє взаємодія слідчих з оперативними підрозділами. Слідчий уповноважений доручати проведення слідчих (розшукових) та негласних слідчих (розшукових) дій відповідним оперативним підрозділам, що має на меті насамперед, прискорення розслідування у кримінальному провадженні.

Взаємодія співробітників підрозділів попереднього слідства і дізнання з іншими службами та підрозділами, як вважає О. І. Левшук, найчастіше реалізується при виїзді на місце події; у процесі розшуку за гарячими слідами; при

затриманні злочинців; використанні науково-технічних засобів; виявленні свідків крадіжки; перевірки за оперативними, криміналістичним та іншим обліками. Зокрема, із співробітниками експертно-криміналістичних підрозділів слідчі (дізнавачі) частіше контактують при призначенні експертиз (при прийнятті рішення про доцільність проведення тієї чи іншої експертизи, підготовці потрібних для дослідження матеріалів, формулюванні питань експерту) і проведенні слідчих дій (надання допомоги у фіксації місця події) [153, с. 93-94].

Практика діяльності правозастосовних органів переконує, що досягнення цих завдань зазвичай неможливе без чітко узгоджених і спільних дій (взаємодії). Спільна діяльність слідчого органу досудового розслідування та оперативних підрозділів органів внутрішніх справ України при розслідуванні кримінальних проваджень сприяє швидкому і повному розкриттю злочинів та вирішенню інших важливих завдань кримінального судочинства.

Оперативні служби - спеціальні служби органів зовнішньої розвідки, державної безпеки, внутрішніх справ, установ з виконання покарання, охорони вищих посадових осіб, прикордонної та митної служби, податкового контролю, які відповідно до чинного законодавства окремо взятої держави уповноважені на проведення оперативно-розшукової діяльності [166]. За змістом ст. 41 КПК України процесуальну діяльність у кримінальному провадженні мають право проводити оперативні підрозділи таких правоохоронних органів: органів внутрішніх справ, органів безпеки, органів, що здійснюють контроль за додержанням податкового законодавства, органів Державної пенітенціарної служби України, органів Державної митної служби України [145, с. 24-25]. Компетенція кожного із них встановлюється законами України: «Про міліцію» від 20.12.1990 р. [81], «Про Службу безпеки України» від 25.03.1992 р. [195] та і т.п. [32, с. 73].

Також результати анкетування працівників УМВС на залізниці України показують, що взаємодія під час розслідування крадіжок особистого майна пасажирів, вчинених на залізничному транспорті України, є недостатньо ефективною, але вкрай необхідною із такими суб'єктами: територіальні ОВС –

19,46 %; адміністрація залізниці – 18,02; митниця – 15,63; прикордонники – 9,09; зони діяльності залізниці – 9,89; спеціалізовані громадські формування, створені на залізниці, – 5,1; працівники залізниці – 21,21; інше – 1,59 % (пит. №18; Дод. А-Ж).

Р. С. Белкін визначав як головну мету взаємодії - розкриття злочинів. Тому, якщо злочин скоєно в умовах очевидності і його потрібно не розкрити, а й відразу розслідувати, налагодження взаємодії слідчого з органом дізнання може і виникати або виражатися тільки у разових дорученнях.

Принципи взаємодії полягають у:

1) дотриманні законності, що забезпечується чіткою, правовою регламентацією діяльності учасників, контролем з боку керівників органів слідства та дізнання, прокурорським наглядом; головна вимога - учасники діють строго у межах своєї компетенції, яка визначається законом, що не допускає змішання слідчої та оперативної - розшукової діяльності;

2) обумовлені і реалізації принципу попереднього суворого збереження підслідності; як відомо, закон передбачає дві форми дізнання: у справах, де попереднє слідство необов'язкове і де воно обов'язкове, коли функції органу дізнання обмежені проведенням лише невідкладних слідчих дій зі встановлення і закріплення слідів злочину, виявлення і затримання винних; таке розмежування функцій органів попереднього слідства та органів дізнання позначається і на формах, і на змісті взаємодії [4, с. 515-519];

3) послідовності невідкладних слідчих (розшукових) дій.

Ряд криміналістів виділяє його як конче важливий засіб ефективізації взаємодії; справді задіяння цього принципу позитивно проявляється при виконанні плану дій з розслідування крадіжок особистого майна пасажирів, вчинених на залізничному транспорті України, складеного слідчим.

З власного досвіду роботи в ОВС впевнено можемо ствердити, що при цьому дізнання як таке не здійснюється.

А. І. Дерев'янка та В. І. Език'ян, до основних принципів взаємодії відносять: відповідність спільної діяльності вимогам закону; організуючу роль і відповідальність слідчого за своєчасне і якісне розслідування злочинів, його

процесуальну самостійність у прийнятті рішень; самостійність органів дізнання у виборі в рамках чинного законодавства засобів і методів оперативно-розшукової діяльності; плановість взаємодії; неперервність взаємодії [70, с. 122].

Слід визнати слушною таку позицію науковців, адже взаємодія повинна базуватися на основі законодавчих актів, на підставі яких слідчі із працівниками оперативних та експертно-криміналістичних підрозділів проводили спільну, погоджену, планову діяльність з метою успішного розслідування кримінальних проваджень щодо крадіжок особистого майна пасажирів, вчинених на залізничному транспорті України. Безперечно взаємодія слідчих органів та оперативних підрозділів є важливою умовою швидкого і повного розкриття злочинів, розшуку злочинців, які переховуються, безвісти зниклих осіб, а отже, вжиття усіх передбачених законом заходів, спрямованих на виявлення та викриття осіб, винних у скоєнні правопорушень.

У цьому контексті важливо виділити обов'язкові ознаки, складові, структурно змістові елементи взаємодії, до яких належать:

а) спільність цілей; слідчий і оперативний працівник можуть і зобов'язані взаємодіяти, адже перед ними стоять одні й ті ж завдання кримінального судочинства; ця ознака взаємодії також ґрунтується на нормативно-правовому визначенні завдань, функцій оперативних і слідчих підрозділів відповідно до законів «Про міліцію» [81], «Про оперативно-розшукову діяльність» [193], «Про прокурорський нагляд» [194], керівними відомчими нормативними актами, де їх мета, завдання та функції з розкриття злочинів збігаються, до речі, слідчий чи оперативний працівник у будь-який момент розслідування можуть одержати або нові докази, або оперативно-розшукові дані, що мають значення для кримінального провадження щодо крадіжки особистого майна пасажира, вчиненого на залізничному транспорті України, а тому слідчий та оперативний працівник повинні постійно обмінюватися інформацією, що до них надходить, залежно від неї вирішувати питання про доцільність використання тих або інших можливостей у конкретній ситуації;

б) спільність об'єкта, на який спрямована реалізація функціональних обов'язків оперативних апаратів і слідства;

в) непідлеглість взаємодіючих суб'єктів один одному в адміністративному плані;

г) узгодженість дій при здійсненні спільних цілей, яка не обов'язково повинна виражатися у спільній діяльності; один із суб'єктів може бути в конкретному випадку пасивним, або суб'єкти взаємодії можуть проводити узгоджені дії окремо, у різний час і в різних місцях;

г) персональна відповідальність кожного суб'єкта взаємодії; це означає, що кожен з них відповідає за результати вжитих заходів і наслідки власних дій у межах своїх функціональних обов'язків; на нашу думку, слідчий, який організовує роботу із взаємодії з оперативними підрозділами і несе за неї персональну відповідальність, однак, не може відповідати за всі дії оперативних працівників; вони ж підпорядковуються безпосередньому керівництву, якому зобов'язані звітувати про обсяг, якість і результати виконаної роботи; у випадках допуску порушень кримінально-процесуальних норм оперативним працівником за них відповідає не тільки слідчий, а й начальницький склад ОВС;

д) динамічність процесу як безперервна, планово організована узгоджена та реалізація дій оперативного працівника, слідчого [6, с. 53].

Ефективність розшукової роботи слідчого, на думку авторитетних криміналістів, значною мірою залежить від своєчасної організації та вмілого підтримання взаємодії з іншими правоохоронними органами (органами дізнання), адже така добре налагоджена взаємодія дозволяє ефективно використовувати можливості цих органів для вирішення розшукових чи інших завдань попереднього слідства [31, с. 226-228]. Цю слушну думку підтверджують результати анкетування працівників УМВС на залізниці України щодо оцінки спільної роботи працівників оперативних підрозділів, задіяних до розслідування крадіжок особистого майна пасажирів, вчинених на залізничному транспорті України. На поставлене запитання відповіді респондентів були такими:

1) задовільно повністю оперативне супроводження здійснюється на всіх етапах розслідування цієї категорії злочинів – 56,32%;

2) задовільно частково, оскільки оперативне супроводження здійснюється на початковому етапі розслідування злочинів цієї категорії – 40,26;

3) незадовільно, бо оперативне супроводження не здійснюється – 3,43%.
(пит. №17, Дод. А-Ж).

Криміналісти вважають, що форми взаємодії слідчого з іншими правоохоронними органами можуть бути як процесуальними, реалізованими у рамках кримінально-процесуальної діяльності, так і не процесуальними, регламентованими відомчими нормативними актами або виробленими практикою [126, с. 447]. До процесуальних форм взаємодії Р. С. Белкін відносив: оперативно-розшукові заходи, що здійснюються органами дізнання за дорученням слідчого; допомогу у проведенні слідчих дій; розшук за дорученням слідчого осіб і об'єктів у призупинених справах; роботу з обізнаними особами; освіту слідчо-оперативних груп [4, с. 515-519]. На основі аналітичного осмислення цих положень ми прийшли до висновку, що процесуальними формами взаємодії, прямо передбаченими КПК України, слід вважати:

- здійснення досудового розслідування органом досудового розслідування або слідчою групою, до складу якої входять оперативні підрозділи (ст. 38 КПК України), проведення слідчих (розшукових) дій та негласних слідчих (розшукових) дій оперативним підрозділам за дорученням слідчого (п. 3 ч. 2 ст. 40 КПК України);

- сприяння слідчому при проведенні слідчих (розшукових) та негласних слідчих (розшукових) дій (ст. 41 КПК України).

Натомість до не процесуальних (організаційних) форм взаємодії слід віднести:

- погоджене планування;
- спільний аналіз й оцінку результатів діяльності слідчим оперативного працівника;
- взаємний обмін інформацією;

- спільну роботу у складі слідчо-оперативної групи.

Процесуальна діяльність у кримінальному провадженні оперативних підрозділів здійснюється на підставі письмових доручень слідчого, прокурора. Оскільки слідчий, прокурор є основними виконавцями роботи з досудового розслідування кримінальних правопорушень і несуть відповідальність за законність та своєчасність проведення слідчих (розшукових) і негласних слідчих (розшукових) та інших процесуальних дій, то вони вправі доручати проведення слідчих (розшукових) дій та негласних слідчих (розшукових) дій відповідним оперативним підрозділам, які при виконанні не повинні виходити за межі цього доручення.

Доручення слідчого чи прокурора оперативному підрозділу про проведення слідчих (розшукових) та негласних слідчих (розшукових) дій оформляється письмово як постанова. Постанова слідчого, прокурора складається з: 1) вступної частини, яка повинна містити відомості про місце і час прийняття постанови; прізвище, ім'я, по батькові, посаду особи, яка прийняла постанову; 2) мотивувальної частини, яка повинна містити відомості про зміст обставин, які є підставами для прийняття постанови; мотиви прийняття постанови, їх обґрунтування та посилання на відповідні статті КПК України; 3) резолютивної частини, яка повинна містити відомості про зміст прийнятого процесуального рішення; місце та час (строки) його виконання; особу, якій належить виконати постанову; можливість та порядок оскарження постанови [145, с. 58].

У дорученні, крім згаданих загальних відомостей, зазначено: правоохоронний орган, оперативному підрозділу якого адресується доручення; назву документа; встановлені досудовим розслідуванням обставини вчинення кримінального правопорушення в обсязі, необхідному для виконання доручення; назву слідчої (розшукової) чи негласної слідчої (розшукової) дії, яку необхідно виконати; мету проведення процесуальної дії; питання, які необхідно з'ясувати під час проведення процесуальної дії, прохання про виконання однієї чи кількох слідчих (розшукових) та негласних слідчих (розшукових) дій.

На підставі власного практичного досвіду, а також узагальнення висловлених у наукових публікаціях положень з цієї проблеми нами виділено

основні вимоги щодо скерування доручень та контролю за їх виконанням. Ця діяльність повинна проводитися у певній послідовності і регламентуватися відповідним чином.

1. У разі створення слідчо-оперативної групи під час досудового розслідування кримінальних правопорушень слідчий (прокурор) надає письмові доручення конкретним співробітникам оперативного підрозділу, включеним до її складу [176]. Слідчий, як вважають А. П. Резван, М. В. Субботіна та Ю. В. Харченко, здійснюючи керівництво слідчо-оперативною групою, визначає порядок її роботи, забезпечує узгоджену діяльність усіх її членів, спрямовану на встановлення очевидців, постраждалих та осіб, які вчинили злочин, виявлення, фіксацію і вилучення слідів злочину, формування доказової бази [116, с. 82]. До речі, такі повноваження слідчого закріплені в КПК України та наказах системи МВС України. Оскільки, на думку Ю. Б. Комаринської, такі групи допомагають проводити розшук та затримання злочинців, то інформацію про вчинений злочин та підозрюваних в обов'язковому порядку слід надсилати до територіальних підрозділів з метою визначення їх місця перебування, адже злочинці можуть переховуватися у населених пунктах, що межують з об'єктами залізничного транспорту; це також сприятиме збиранню особистої інформації про підозрюваного (опитування сусідів, співробітників, родичів тощо) [104, с. 85].

Очевидно, важливо розглядати створення СОГ для розслідування кримінальних проваджень щодо крадіжок особистого майна пасажирів, вчинених на залізничному транспорті України, з метою не допомогти, а безпосередньо здійснювати у межах законодавства України розкриття кримінального правопорушення. Такої ж думки А. М. Нудельштейн, адже внутрішня взаємодія також здійснюється при забезпеченні охорони місця події та затримання правопорушника; спільному виїзді слідчого і оперативного працівника в іншу місцевість для проведення комплексу слідчих дій, оперативно-розшукових заходів [178, с. 28]. Насправді саме так і відбувається, проте, на жаль є проблеми з таким поняттям взаємодії як «охорона місця події» тому, що крадіжка особистого майна

пасажира відбувається або виявляється в залізничному транспорті України, де здебільшого нема працівників транспортної міліції.

2. Не допускається надання слідчим (прокурором) неконкретизованих доручень оперативному підрозділу (співробітнику оперативного підрозділу – члену СОГ) та без встановленого строку їх виконання [176].

Коли оперативному працівникові, на думку А. Г. Філіппова, доручається проведення слідчої дії, то зазвичай вказують не тільки питання, що підлягають з'ясуванню, а й повідомляють орієнтовану інформацію, водночас йому дають відповідні тактичні рекомендації; якщо ж доручають проведення розшукових заходів, то точно формулюють завдання, визначають терміни їх виконання [125, с. 204-206].

3. Співробітники оперативних підрозділів не мають права проводити процесуальні дії в кримінальному провадженні за власною ініціативою або звертатися з клопотанням до слідчого судді чи прокурора. Доручення слідчого щодо проведення слідчих (розшукових) дій та негласних слідчих (розшукових) дій є обов'язковим для виконання оперативним підрозділом.

4. Доручення, які даються оперативному підрозділу, повинні бути зареєстрованими в канцелярії територіального ОВС та передаватися в порядку, передбаченому Інструкцією про організацію діловодства у системі МВС України.

5. Термін виконання доручень не повинен перевищувати встановленого у них строку. У разі неможливості своєчасного виконання доручення продовження терміну його виконання письмово погоджується начальником оперативного підрозділу з начальником слідчого підрозділу.

6. Матеріали про виконання доручень скеровуються слідчому підрозділу разом із супровідним листом за підписом начальника територіального ОВС, який реєструється в канцелярії ОВС.

7. Контроль за виконанням співробітниками оперативних підрозділів доручень слідчих (прокурорів) покладається на начальника територіального ОВС, який зобов'язаний:

- визначити конкретних осіб з числа співробітників оперативних підрозділів, на яких покласти обов'язки з виконання доручень слідчих (за винятком доручень, які надаються співробітниками оперативного підрозділу, включеним до складу СОГ);

- визначити конкретних осіб з числа співробітників оперативних підрозділів, на яких покласти обов'язки щодо ведення обліку доручень слідчих для їх своєчасного виконання;

- інформувати щотижня під час оперативних нарад керівництва територіального ОВС про стан виконання доручень слідчих.

8. Начальник слідчого підрозділу особисто розглядає матеріали виконання доручення слідчого, які надійшли від оперативного підрозділу. У разі його формального виконання повертає матеріали відповідно до вимог діловодства начальнику територіального ОВС для усунення недоліків та вжиття до винних заходів дисциплінарного впливу в установленому порядку [176]. Фіксуються, за свідченням В. В. Пивоварова, непоодинокі випадки, коли негативні моменти взаємодії викликані не якимись об'єктивними, а винятково суб'єктивними чинниками, що перешкоджають досягненню загальної мети. Це виявляється у спілкуванні слідчого та співробітника оперативного підрозділу в умовах їх нещирої або зухвалої поведінки; у проведенні огляду місця події та інших слідчих (розшукових) дій при спробах порушення їх процесуального порядку з боку співробітників оперативних підрозділів; в узгодженні та плануванні процесуальної й оперативно-розшукової діяльності, а також у здійсненні запланованих заходів при конфліктній ситуації між особами, які взаємодіють, тощо. За таких обставин, керівники відповідних підрозділів мають позитивно впливати на ситуацію, що складається, враховуючи психологічні особливості підлеглих співробітників. Водночас слідчі та співробітники оперативних підрозділів, незважаючи на значні фізичні та психічні навантаження, повинні набувати власного досвіду взаємодії та вміння володіти собою. І тут доречно зазначити, що чим вищий освітній, інтелектуальний рівень учасників взаємодії, чим більший досвід оперативної і слідчої роботи вони мають, тим глибший аналіз фактів, тим більш гнучка і

мобільна система версій і продуктивні результати їх перевірки у кримінальному провадженні. Характеризуючи інтелектуальний зміст взаємодії, слід звернути увагу на згуртованість, взаємну довіру і повагу між співробітниками, які беруть участь у розкритті злочину [80, с.142-143].

За даними цитованого науковця та з власного досвіду роботи в ОВС, встановлено, що взаємодія між слідчим та оперативним працівником, як правило, виникає ще до внесення відомостей до Єдиного реєстру досудових розслідувань. Зокрема під час спільного виїзду на місце події та проведення невідкладних слідчих (розшукових) дій.

9. Протоколи слідчих (розшукових) і негласних слідчих (розшукових) дій, проведених співробітниками оперативних підрозділів за дорученням слідчого, мають таке ж доказове значення, як і протоколи, складені слідчим [176]. Результатами анкетування працівників УМВС на залізниці України підтверджено, що виконання письмових доручень слідчого у кримінальному провадженні виражається в обов'язкових для виконання оперативними підрозділами дій, а саме: проведенні негласних слідчих (розшукових) та інших дій – 24,43%; виконанні ухвал слідчого судді або суду про затримання, привід – 9,95; виконанні розшукових та оперативно-розшукових заходів з метою встановлення осіб, які вчинили крадіжки у пасажирів на залізничному транспорті України, – 38,04; у налагодженні взаємодії при проведенні слідчих (розшукових) дій – 27, 57%. (пит. №15, Дод. А-Ж).

Доручаючи оперативному підрозділу виконання слідчих (розшукових) дій чи негласних слідчих (розшукових) дій або вимагаючи від них сприяння при їх проведенні, О. М. Гумін радить пам'ятати, що основним змістом їх діяльності у системі взаємодії зі слідчим при виявленні злочинів є проведення гласних і негласних оперативно-розшукових заходів. У разі безпідставного перекладання слідчим на цих співробітників своїх обов'язків щодо проведення слідчих дій така взаємодія втрачає сенс, оскільки проявляється лише у кількісних змінах. Таким чином, виконання доручень слідчого про проведення слідчих (розшукових) дій чи негласних слідчих (розшукових) дій або надання сприяння йому при проведенні

таких дій є хоча і важливим, але допоміжним елементом взаємодії цих органів як на конкретному етапі досудового розслідування, так і в ході досудового розслідування загалом [65, с. 240]. Безумовно, допомога оперативних підрозділів необхідна слідчому при проведенні таких слідчих (розшукових) дій, які потребують великого обсягу роботи або додаткових гарантій для осіб, котрі беруть у них участь. Це - обшуки, огляди місця події, слідчий експеримент. Участь співробітника оперативного підрозділу фіксується у протоколі слідчої (розшукової) дії.

Отже, максимальна оптимізація і підвищення ефективності взаємодії слідчих та оперативних працівників у виконанні доручень останніми забезпечать бажані результати, які будуть проявлятися в попередженні, виявленні і розслідуванні кримінальних правопорушень, притягненні до встановленої законодавством відповідальності осіб, що їх вчинили, відновленні порушених прав та інтересів громадян і юридичних осіб.

Висновки до розділу 2

Теоретичну концепцію методики розслідування крадіжок особистого майна пасажирів на залізничному транспорті України можна створити на основі планових підходів до виявлення, залучення, обґрунтованого осмислення низки важливих складових, котрі і сукупності становитимуть цілісний комплекс. На кожному конкретному етапі розслідування необхідно передбачити здійснення певних заходів, що обумовлено насамперед плануванням розслідування аналізованого нами кримінального посягання.

Одним із важливих елементів на цьому шляху є аналіз типових слідчих ситуацій, що виникають під час розслідування крадіжок майна пасажирів. У цьому контексті, на наш погляд, істотне значення має осмислення сприйняття поняття «слідча ситуація», що зазнало суттєвої модернізації в криміналістиці. Розглянувши найбільш поширені й застосовувані в науковому обігу визначення цього поняття,

ми підтримуємо ті з них, які сприяють оптимізації класифікації слідчих ситуацій. Запропоновані криміналістами критерії такої класифікації можна вважати одним із ефективних варіантів виходу із становища, ускладненого обмеженою інформацією, якою володіє слідчий під час розслідування кримінального супроводження щодо крадіжок особистого майна пасажирів.

Підтверджено, що базовим компонентом слідчої ситуації є типова слідча ситуація, для вирішення якої потрібні особливі тактико-технічні прийоми. Вона характеризується стійким комплексом ознак, що включають спільні риси ходу і стану розслідування до певного моменту, що обумовлене загальною криміналістичною характеристикою конкретного виду злочину, у даному випадку – крадіжки. Виходячи із цього, виділено три типові слідчі ситуації: а) встановлено факт крадіжки, однак відсутні відомості про особу злочинця; б) встановлено факт крадіжки, а також відома інформація про особу злочинця (вік, стать, особливості зовнішності та ін.); в) особу, яка вчинила крадіжку, затримано. Кожна із зазначених типових слідчих ситуацій початкового етапу розслідування притаманна своя програма для слідчого щодо виконання поставлених завдань.

Оскільки однією з типових слідчих ситуацій є затримання особи на місці вчинення крадіжки, то виділено чотири способи такого затримання, що найчастіше трапляється у практичній діяльності правоохоронних органів.

Знання особливостей обставин крадіжок особистого майна пасажирів дозволить слідчим та оперативним працівникам цілеспрямовано й ефективно розслідувати конкретне кримінальне провадження. Загалом обставини, що підлягають доказуванню при розслідуванні будь-якої категорії злочинів, зумовлюють напрацювання алгоритму слідчої діяльності і повинні встановлюватися, ретельно досліджуватись і доводитися по кожному кримінальному провадженні. Керуючись положеннями кримінального процесуального законодавства щодо переліку обставин, котрі відносяться до предмета доказування у кримінальному провадженні як сукупності фактів і обставин об'єктивної дійсності, що мають матеріально-правове, цивільно-правове, кримінальне процесуальне значення і є необхідними фактичними обставинами для

вирішення кримінального провадження по суті, нами конкретизовано обставини, які підлягають доведенню у кримінальних провадженнях щодо крадіжок особистого майна пасажирів, вчинених на залізничному транспорті України. За основу було взято положення ч. 1 ст. 91 КПК України, повною мірою їх розглянуто, а також запропоновано до «інших обставин кримінального правопорушення» відносити: обставини, що характеризують особу потерпілого та свідка; місце приховування або збуту викраденого майна; сліди кримінального правопорушення.

Вважаємо, що перелічені обставини потребують встановлення та доведення у всіх кримінальних провадженнях за фактом крадіжок особистого майна пасажирів, вчинених на залізничному транспорті України.

У плануванні розслідування крадіжок особистого майна пасажирів виняткового значення слід надавати взаємодії слідчого, оперативних підрозділів та інших державних органів. Вважаємо раціональним такий підхід, коли взаємодія у розслідуванні розглядається як заснована на законі і підзаконних нормативних актах спільна та узгоджена діяльність слідчого з працівниками оперативно-розшукових, експертно-криміналістичних та ін. підрозділів ОВС з метою розслідування конкретного кримінального провадження, у нашому контексті крадіжки особистого майна пасажира. За результатами анкетування працівників УМВС на залізницях України з'ясовано, що така взаємодія під час розслідування крадіжок є недостатньо ефективною, але вкрай необхідною. Конче важливо впроваджувати в практику принципи взаємодії, які полягають у: а) дотриманні законності; б) суворому збереженні підслідності; в) послідовності невідкладних слідчих (розшукових) дій.

Підтверджено, що взаємодія слідчих органів та оперативних підрозділів є важливою умовою швидкого і повного розкриття злочинів, розшуку злочинців, які переховуються, а отже, вжиття усіх перелічених законом заходів, спрямованих на виявлення та викриття осіб, винних у скоєнні правопорушень. У цьому контексті важливо мати на увазі обов'язкові ознаки, складові, структурно змістовні елементи взаємодії, до яких належать: а) спільність цілей; б) спільність об'єкта, на який спрямована реалізація функціональних обов'язків оперативних підрозділів і слідства;

в) невіддільність суб'єктів взаємодії один одному в адміністративному плані; г) узгодженість дій при здійсненні спільних цілей; г) персональна відповідальність кожного суб'єкта взаємодії; д) динамічність процесу; безперервна, планово організаційна, узгоджена реалізація дії слідчого та оперативного працівника.

Отже, максимальна оптимізація і підвищення ефективності взаємодії слідчих та оперативних працівників у виконанні доручень останніми, дозволить отримати бажані результати, які будуть проявлятися у попередженні, виявленні і розслідуванні кримінальних правопорушень, притягненні до встановленої законодавством відповідальності осіб, що їх вчинили, відшкодуванні порушених прав та інтересів громадян та юридичних осіб.

РОЗДІЛ 3

ОСОБЛИВОСТІ ТАКТИКИ ПРОВЕДЕННЯ ОКРЕМИХ СЛІДЧИХ (РОЗШУКОВИХ) ДІЙ ПІД ЧАС РОЗСЛІДУВАННЯ КРАДІЖОК ОСОБИСТОГО МАЙНА ПАСАЖИРІВ, ВЧИНЕНИХ НА ЗАЛІЗНИЧНОМУ ТРАНСПОРТІ УКРАЇНИ

3.1 Тактика допиту учасників кримінального провадження під час розслідування крадіжок особистого майна пасажирів, вчинених на залізничному транспорті України

У загальнотеоретичному сенсі під тактикою розуміється частина науки, що вивчає прийоми здійснення проміжних завдань на шляху ухвалення стратегічних рішень у певній галузі людської діяльності, що характеризується саме неспівпаданнями, зіткненням інтересів сторін. Різні аспекти криміналістичної тактики висвітлено у працях: В. І. Попова [205, с. 180], О. Я. Баєва [231, с. 199-273], В. Я. Карлова та О. А. Зайцева [137, с. 5-10], А. С. Сорочкіна [138, с. 6-38], Є. А. Ігнатенка [229, с. 8-18], В. І. Комісарова [223, с. 9-53; 242, с. 3-38], Г. А. Зоріна [208, с. 5-33], Д. П. Поташніка [136, с. 1-59], Р. С. Белкіна та Є. М. Ліфшиця [230, с. 5-17; 39, с. 42-105], А. А. Кузнецова та А. Г. Філіппова [117, с. 129-199], О. В. Батюк, Р. І. Благути, О. М. Гуміна, Є. В. Пряхіна [171, с. 15] та ін.

Застосування тактичних прийомів під час допиту дозволяє провести його цілеспрямовано, встановити психологічний контакт з допитуваним, з'ясувати, які саме обставини, факти йому відомі, вжити заходів до нейтралізації його негативної позиції й отримати від нього свідчення, в яких міститься об'єктивна інформація [119, с. 332]. Проведені нами теоретичні та емпіричні дослідження засвідчили, що доволі поширеними слідчими (розшуковими) діями під час розслідування крадіжок особистого майна пасажирів, вчинених на залізничному транспорті України, є саме допити свідків, потерпілих, підозрюваних, обвинувачуваних тощо. Це — вербальні слідчі дії, тобто такі, під час яких інформація отримується мовним шляхом. Це пов'язано, на нашу думку, з типовістю способу отримання інформації.

І. І. Когутич визначає поняття «тактика допиту» як систему тактичних прийомів, скерованих на отримання повних і правдивих показань, що містять достовірну інформацію про розслідувану подію. Тактичний прийом допиту - спосіб його здійснення, спрямований на досягнення конкретної мети, заснований на психологічному механізмі її реалізації, що є найбільш раціональним та ефективним за певних ситуацій [98, с. 407].

Безумовно, тактичні прийоми мають бути спрямовані саме на досягнення кінцевої мети — розслідування та з'ясування істини у кримінальному провадженні щодо крадіжок особистого майна пасажирів, вчинених на залізничному транспорті України, а тому така кінцева мета досягається зазвичай поетапно й планомірно, якщо розслідування належно організовано. Важливо дотримуватися критеріїв допустимості застосування тактичних прийомів допиту. А це:

а) законність і моральність; полягає у відповідності тактичних прийомів як загальним принципам закону, моралі та службової етики, так і конкретним нормам КПК, що регламентує проведення допиту; неприпустимість ігнорування вимогами закону, порушення заборон, встановлених законом;

б) науковість; полягає у відповідності тактичних прийомів досвіду слідчої та судової практики, чинному кримінальному та кримінально-процесуальному законодавству, положенням наук кримінального права, кримінального процесу, психології, логіки, наукової організації праці;

в) доцільність; визначається придатністю тактичних прийомів, необхідністю застосування для ефективного досягнення мети допиту [31, с. 280-284].

Ці критерії, обґрунтовані авторитетними криміналістами, в основному заслуговують схвалення. Крім того, слід мати на увазі їх практикам завжди при проведенні не тільки першочергових слідчих (розшукових) дій, а й під час усього розслідування кримінального провадження. Особливо важливо ними керуватися, здійснюючи допит, оскільки, на думку Р. С. Белкіна, це процес отримання показань від особи, яка володіє відомостями, що мають значення для розслідуваної справи. До того ж це не тільки найпоширеніша, але й найскладніша слідча дія. І справа не лише в тому, що слідчий нерідко розмовляє з людиною, котра не бажає говорити

правду чи взагалі давати показання, а й з іншою людиною, що може помилятися і щиро прагне повідомити все, що їй відоме у справі [4, с. 624].

Є. П. Іщенко також допит відносить до числа складних слідчих дій, що вимагають від слідчого глибоких професійних знань, майстерності, культури спілкування, навичок психолога. Для її успішного проведення суб'єкт доказування повинен уявляти, яку інформацію і яким чином можна отримати від допитуваного [56, с. 189].

А. С. Железняк під допитом розуміє процесуальну слідчу або судову дію, призначену для отримання від допитуваної особи відомостей про злочин, злочинця, а також обставин розслідуваної події. У методологічному відношенні допит є одним із специфічних приватних методів, використовуваних для виконання завдань кримінального судочинства [78, с. 53].

Безперечно, визнання названими науковцями та багатьма іншими криміналістами допиту однією із найскладніших слідчих (розшукових) дій (а з цим ми погоджуємось) мало б активізувати ставлення практичних працівників до неї, однак, за нашими спостереженнями, слідчі недостатньо приділяють уваги підготовці до проведення допиту, хоча за результатами анкетування працівників УМВС на залізниці України допит практикується у 81,8 % випадків (пит. №75, Дод. А-Ж).

З процесуальної точки зору допит - слідча (розшукова) дія, що проводиться з метою збирання доказів шляхом отримання зафіксованих у словесній формі в протоколі й інших передбачених законом способах показань допитаної особи про відомі їй обставини кримінального правопорушення, або такі обставини, що мають чи можуть мати значення для кримінального провадження. З криміналістичної точки зору допит - це засіб збирання і перевірки не лише доказів, а й такої інформації, відомостей про факти й обставини, що мають орієнтує значення, і які слідчий чи інша уповноважена особа отримує від допитуваного шляхом проведення бесіди за допомогою вербальної та невербальної комунікації. Предмет допиту утворюють обставини, які входять до предмета доказування, а також інші обставини, які можуть надати допомогу у всебічному, повному, об'єктивному

кримінальному провадженні та встановленні істини. Під час досудового розслідування допиту підлягають підозрюваний, свідок, потерпілий, експерт щодо відомих їм обставин у кримінальному провадженні [146, с. 487].

Ю. Б. Комарницька вважає, що одним з найважливіших джерел отримання інформації при розслідуванні будь-яких злочинів є допит свідків, очевидців, підозрюваних та обвинувачених [104, с. 74]. Безумовно, це цілком відповідає положенням КПК України, адже ця слідча (розшукова) дія, що є найдоступнішим і найефективнішим способом отримання доказів, придатна й для розслідування кримінального провадження щодо крадіжок особистого майна пасажирів, вчинених на залізничному транспорті України. Аналіз анкетування працівників УМВС на залізниці України показав, що допитуються здебільшого під час розслідування крадіжок особистого майна пасажирів, вчинених на залізничному транспорті України, такі особи: потерпілий (представник потерпілого) – 26,33%; свідок – 25,16; підозрюваний, обвинувачений – 23,17% та ін. (пит. №76, Дод. А-Ж).

Як головне завдання допиту О. А. Зайцев та В. Я. Карлов виділяють - отримання від допитуваного повних і об'єктивних свідчень. Інформація, що є в показаннях, може мати не тільки доказове, а й пошукове, орієнтуюче значення [79, с. 136]. Це слушне зауваження слід доповнити ще тим, що під час допиту проводиться перевірка не тільки показів учасників розслідування, а й оперативних даних, які мають визначальне (51,13%) та допоміжне (32,16%) значення у розслідуванні крадіжки особистого майна пасажира (пит. №73, Дод. А-Ж).

У криміналістиці зафіксовані такі види допитів:

- 1) за суб'єктом проведення (допит проводиться слідчим, прокурором, суддею, дізнавачем, оперативним працівником, дільничним інспектором міліції);
- 2) за процесуальним станом допитуваного (допит свідка, потерпілого, підозрюваного, обвинуваченого, експерта);
- 3) за віком (допит неповнолітньої особи, допит повнолітньої особи);
- 4) за послідовністю проведення (первинний, додатковий, повторний);
- 5) за місцем проведення (на місці події, у кабінеті слідчого, за місцем перебування допитуваного – вдома, у лікарні, на роботі, в СІЗО);

б) залежно від використання науково-технічних засобів (із використанням звуко- чи відеозапису, без їх використання);

7) за складом учасників допиту (з участю адвоката, спеціаліста, лікаря, педагога, перекладача) [140, с. 182-183].

Особливості та законні підстави проведення допиту регламентовано ст. ст. 224-227 КПК України [146, с. 485-498]. То ж основним суб'єктом проведення допиту у кримінальному провадженні під час розслідування крадіжок особистого майна пасажирів, вчинених на залізничному транспорті України, виступає слідчий або оперативний працівник, який виконує доручення слідчого відповідно до ст. 41 КПК України. Так, під час розслідування слідчий може самостійно допитати особу потерпілого чи свідка про обставини, що йому можуть бути відомі з метою отримання інформації для встановлення істини у кримінальному провадженні. Тут слідчий виступатиме суб'єктом розслідування, а інформація – предметом допиту. Також слідчий свої повноваження може передати шляхом скерування доручення в оперативний підрозділ.

Сутність допиту полягає в тому, що в ході виконання пізнавальних операцій слідчий, застосовуючи розроблені в криміналістиці та апробовані слідчою практикою тактичні прийоми, спонукає особу, якій можуть бути або повинні бути відомі обставини, прямо або побічно пов'язані з розслідуваною подією, дати про них показання, вислуховує отриману інформацію та фіксує її в установленому законом порядку з тим, щоб надалі вона могла бути використана як доказ у кримінальній справі [207, с. 409]. Пізнавальну основу допиту становить опитування, а безпосереднє спостереження слідчого чи оперативного працівника за мімікою, жестами, інтонацією допитуваної особи відіграє допоміжну роль, допомагаючи краще зрозуміти смисл словесного спілкування.

За віком допитуваного можна виділити допит дорослого і неповнолітнього, за часом проведення та змістом допит буває первинним, повторним і додатковим. Допит може також проводитися з різними учасниками процесу (захисник, педагог, прокурор тощо). Первинний - це основний допит, який проводиться спочатку. Повторний буває необхідний у тих випадках, коли після первинного допиту

з'явилися відомості про те, що допитуваний практично не дав потрібних свідчень про відомі йому обставини, або виникли сумніви в достовірності його свідчень. Необхідність у додатковому допиті виникає тоді, коли в процесі основного допиту були з'ясовані якісь обставини, що мають значення для справи [129, с. 285].

Слушність цієї думки заслуговує докладнішого її розгляду. Звичайно, не підлягають допиту особи, які через фізичні чи психічні вади не здатні правильно сприймати обставини, що мають значення для кримінальної справи, і давати про них показання. Неприпустимість отримання показань свідків від таких осіб, пояснюється інтересами правосуддя. Якщо особа, крім її волі, не здатна з тих чи інших причин вірно сприймати обставини, що мають значення для кримінальної справи, і давати про них правильні показання, то її виклик і допит як свідка може заподіяти лише шкоду інтересам правосуддя. Немає сумніву, що сліпий не може свідчити про те, що бачив, а глухий - про те, що він чув. Але вони можуть бути свідками з приводу обставин, які сприймаються іншими органами чуття, нормально у них розвиненими [206, с. 464].

Раціональні міркування А. В. Гриненко, а також власний досвід дають підставу доповнити це таким положенням: не кожна відмова допитуваного давати показання зумовлює вимогу негайно припинити допит. Адже розробляються криміналістами тактичні прийоми встановлення психологічного контакту з допитуваним і використання позитивних рис особи, які допомагають встановити причину відмови давати показання, схилити без застосування будь-якого примусу особу до співробітництва з органами досудового розслідування.

Розрізняють три види допиту - первинний, повторний і додатковий.

1. При первинному допиті його предмет з'ясовується в повному обсязі (за винятком тих випадків, коли з тактичних міркувань слідчий вважає за необхідне не торкатися тих чи інших обставин, з'ясування яких пов'язано з попереднім проведенням інших слідчих дій). Наприклад, допит особи, яку раніше не допитували, під час його проведення слідчий за допомогою запитань отримує інформацію щодо крадіжки особистого майна пасажирів, вчиненого на залізничному транспорті України.

2. При повторному допиті слідчий знову звертається до з'ясування всіх або деяких обставин, про які допитуваний вже давав свідчення. Метою такого допиту є: деталізація раніше отриманих показань, їх уточнення; отримання повторних показань для порівняння їх з первісними на предмет виявлення можливих суперечностей; схвалення допитуваного змінити позицію і дати правдиві свідчення. Наприклад, повторний допит на практиці відбувається у зв'язку із необхідністю уточнення інформації, тоді коли вже слідчий зібрав інформацію по кримінальному провадженню і виникають розбіжності або спірні питання.

3. На відміну від повторного додатковий допит - це процес з'ясування тих обставин справи, про які раніше не йшлося. Його завдання - доповнити вже отримані свідчення. Тому додатковий допит може будуватися за схемою «запитання – відповідь», без вільної розповіді [4, с. 625-626]. Власним практичним досвідом роботи в ОВС підтверджуємо доцільність додаткового допиту з метою фіксації показів потерпілої особи щодо викраденого майна, щоб деталізувати кількість та особливості, цінову вартість викрадених речей.

Як свідчить практика, під час розслідування кримінального провадження щодо крадіжки особистого майна пасажирів, вчиненої на залізничному транспорті України, не завжди при проведенні первинного допиту потерпілого, свідка можна отримати необхідну інформацію, яка б сприяла розслідуванню. У найбільш сприятливій слідчій ситуації потерпілий повідомляє працівників слідчо-оперативної групи, які прибули на місце події, про викрадене особисте майно, перелічує кількість, візуальні ознаки та прикмети речей.

За методологією А. М. Нудельштейна слід поділити осіб, які володіють цінною інформацією для розслідування, вони ж і підпадають під криміналістичну характеристику крадіжок майна пасажирів залізничного транспорту. Так, відомостями про особу злочинця, обставини вчинення злочинів та причинно пов'язані з ними події можуть володіти різні категорії свідків:

1) пасажирів, які прямують у поїзді, які перебувають на вокзалі або на інших об'єктах залізничного транспорту; до цієї ж групи можна віднести громадян, які з об'єктивних причин опинилися в цих місцях;

2) працівники залізничного транспорту, пов'язані з обслуговуванням пасажирів (провідники, працівники стаціонарних, пересувних і автоматичних камер зберігання, чергові по вокзалу, станції, квиткові касири, носії, комірники, видавці багажу, члени локомотивних бригад, начальники та електромеханіки поїздів, кондуктори, ревізори-контролери, члени посадочних груп, працівники вагонів-ресторанів, буфетів, кіосків, наметів і т. д.), а також і непов'язані з ними (оглядачі вагонів, оператори, укладачі та зчіплювачі поїздів, працівники дистанції колії, сигналізації та зв'язку, захисних лісонасаджень, чергові по парку, переїзду, працівники інших транспортних організацій, що перебувають у смузі відводу залізниці);

3) працівники автомобільного, повітряного, водного та міського електротранспорту (кондуктори, водії автобусів, тролейбусів, трамваїв, маршрутних таксі, диспетчери, квиткові касири, ревізори-контролери, працівники камер схову ручної поклажі, буфетів, кіосків), послугами яких міг скористатися злочинець після вчинення крадіжки, а також пасажирів цих видів транспорту і супроводжуючі їх особи;

4) співробітники міліції, що несуть службу на вокзалах, члени оперативних груп, які супроводжують поїзди, працівники оперативних заслонів, лінійних громадських пунктів охорони порядку і т. д. За своїм службовим становищем та професійною підготовленістю вони часто звертають увагу на такі дії злочинців, які не помічають інші громадяни; це і дає підставу виділяти їх в особливу категорію свідків;

5) інші особи, обізнані зі способом життя типових злочинців і здатні їх охарактеризувати [178, с. 116-117].

Слід визнати, що такий розподіл свідків допоможе слідчому краще підготуватися до допиту, враховуючи особливості професійної діяльності особи свідка. Крім того, фахофіше зорієнтуватися у виборі тактики допиту, адже свідком може бути будь-яка особа, якій відомі певні обставини, що мають значення для розслідування кримінального провадження щодо крадіжки особистого майна пасажирів, вчиненого на залізничному транспорті України.

При аналізі заяви або повідомлення, що надійшли до чергової частини ОВСТ, слідчий визначає коло осіб, від яких можна отримати, на його думку, інформацію, необхідну для розшуку зниклого злочинця і викраденого майна. З метою раціонального використання часу слід спочатку опитати тих громадян, котрі перебувають у місці події на предмет їх обізнаності зі скоєним злочинним посяганням, а значущі для слідства свідчення зафіксувати відповідно до кримінального процесуального закону.

За загальним правилом допит проводять за місцем проведення досудового розслідування в службовому кабінеті слідчого, прокурора або в іншому службовому приміщенні правоохоронного органу за місцем кримінального провадження, де можуть бути створені належні умови для вільного спілкування з допитуваним. Проте допит можна проводити і в іншому місці за погодженням з особою, яку мають намір допитати, що сприяє встановленню психологічного контакту з допитуваним і отриманню від нього якісних показань. Слідчий, прокурор самостійно визначають місце допиту особи, виходячи з обставин кримінального провадження, ситуації, що склалася на момент розслідування, й тактичних міркувань [146, с. 487]. Отже, така слідча (розшукова) дія як допит проводиться винятково у кримінальному провадженні. Виникає закономірне запитання: «Як зафіксувати покази учасників можливого кримінального правопорушення, якщо нема можливості негайно на місці події внести відомості до Єдиного реєстру досудових розслідувань?» Відповідь на нього частково прагнула дати О. І. Левшук. На її думку, віддаленість місця проживання потерпілих та свідків змушує без зволікання допитувати зазначених осіб на місці вчинення крадіжки, бо згодом це буде зробити важко, особливо у випадках, коли допитувана особи є громадянином іншої держави. Одночасно складність проведення допитів потерпілих, свідків обумовлюється самими обставинами на місці події:

- 1) обмеженістю в часі, викликаною поїздкою на підставі проїзного квитка, маршрутом руху рухомого складу (проведення допиту до перетину поїздом державного кордону, бо виконання доручення такого змісту на міжнародному рівні вимагає певного часу, що може спричинити продовження термінів розслідування);

- 2) присутністю сторонніх осіб;
- 3) стресовим станом потерпілого, викликаним злочинними діями або перебуванням його у нетверезому стані;
- 4) створенням протидії з боку учасників кримінального процесу;
- 5) короткочасним перебуванням громадян на об'єктах залізничного транспорту, серед яких можуть бути свідки, очевидці події [154, с. 79-80].

Такі обставини, як вважає О. І. Левшук, підтверджуються практично. Тому задля недопущення втрати інформації, яка згодом буде цінною для розслідування крадіжки особистого майна пасажирів, вчиненого на залізничному транспорті України, слід фіксувати покази потерпілих, свідків та очевидців не протоколом допиту, що забороняє робити КПК України, а використовувати бланк пояснення. Пояснення слід отримати від учасників події можливого кримінального правопорушення, вчиненого на залізничному транспорті України, винятково на добровільних засадах без використання морального та фізичного тиску. Слід звернути увагу і на те, що не залежно від того чи потерпілий звернувся до працівників міліції під час свого проїзду в залізничному транспорті України про вчинення відносно нього протиправних дій, чи безпосередньо, прийшовши в чергову частину ОВС України, після написання протоколу заяви у нього відбирається пояснення.

Зібрані матеріали реєструються в журналі Єдиного обліку, які потім вивчає начальник слідчого відділу і у разі виявлення ним ознак кримінального правопорушення, доручає слідчому внести відомості до Єдиного реєстру досудових розслідувань, коли вже є кримінальне провадження із присвоєним номером. Особи, які раніше давали пояснення, допитуються слідчим відповідно до ст. 224 КПК України.

Свідків (потерпілих) зазвичай допитують у місці проведення розслідування (хоча слідчий має право провести допит і в місці перебування свідка). Потерпілого (свідка) рекомендується допитувати в робочому кабінеті слідчого, оскільки офіційна обстановка спонукає до усвідомлення серйозності майбутнього допиту, сприяє встановленню ділової атмосфери. Проте у ряді випадків допит свідка

(потерпілого) в кабінеті слідчого неможливий з об'єктивних причин або недоцільний з тактичних міркувань.

Посилаючись на практичний досвід роботи в ОВС, зазначимо, що допит свідка часто має формальний характер. При спілкуванні з особою, від якої ми хочемо отримати покази, в телефонній розмові, остання повідомляє відомості, що їй відомі з приводу крадіжки особистого майна пасажирів, вчиненого на залізничному транспорті України. Тоді слідчий дає доручення оперативному підрозділу здійснити протокольну фіксацію цих показів. Тобто уникаються затримки в отриманні, обробленні та фіксації інформації від особи свідка.

Визначаючи час явки свідка (потерпілого) на допит, необхідно виходити з таких міркувань: по-перше, виклик на допит у зручний для допитуваного час сприяє встановленню з ним психологічного контакту; по-друге, час явки свідка (потерпілого) слід обрати таким чином, щоб йому не доводилося довго очікувати допиту; по-третє, викликаючи кількох свідків по одній і тій же кримінальній справі, слід вжити заходів, щоб вони не мали змоги спілкуватися між собою.

Виконання останнього правила передбачає виклик свідків (потерпілих) у різні години, а іноді й дні. Першими рекомендується допитувати тих з них, що можуть дати найбільш повні і точні свідчення, або такі, які необхідні для припинення злочинів та затримання винних осіб. Водночас слід враховувати можливу зацікавленість свідків у результаті справи, а також імовірність їх змови або чинення на них впливу з боку обвинуваченого (підозрюваного), його друзів і спільників [91, с. 414-415].

Вважаємо, що актуалізація такого завбачливого заходу неабияк позначається на ситуації, що складається під час допиту учасників кримінального провадження щодо обставин крадіжки особистого майна в пасажирів, оскільки, врахувавши при виклику свідка можливість його прибуття на допит, слідчий зможе створити здебільшого сприятливі умови для допиту, що, на нашу думку, позитивно позначиться на фіксації цієї слідчої (розшукової) дії.

Результати вивчення емпіричного матеріалу, зібраного й опрацьованого О. І. Левшук, показали, що в основному потерпілі під час допиту давали правдиві

свідчення. Зазвичай допит проходив у формі вільної розмови, при необхідності ставилися доповнюючі (2,8 %) або уточнюючі (1,7 %) запитання. Однак не завжди з'ясовувалися у процесі допиту: психологічний стан потерпілого до, у момент і після крадіжки належного йому майна (72,8 % вивчених справ); відносини між потерпілим і злочинцем (61,7 % справ); особливості зовнішності злочинця (44,4 % справ); відомості про свідків, очевидців крадіжки (39,4 % справ); умови, що сприяли вчиненню крадіжки (21,1 % справ); поведінка потерпілого (16,7 % справ); індивідуальні особливості та вартість викраденого (13,3 % справ), що тягло проведення додаткових або повторних допитів. З одного боку, це змушувало потерпілих витратити додаткові матеріальні кошти і особистий час на поїздку для допиту до місця розташування ОБСТ, а з іншого - час, витрачений на з'ясування невстановлених в ході першого допиту обставин, могли використати співробітники ОБСТ для проведення інших слідчих дій.

Наші респонденти – працівники УМВС на залізниці України засвідчили, що поведінка підозрюваного під час допиту зводилася до того, що він: признався у вчиненому кримінальному правопорушенні – 38,46 %; відмовлявся від давання показів – 27,62; частково визнавав свою вину – 20,8; заперечував свою участь у вчиненому кримінальному правопорушенні – 13,11 % (пит. №77, Дод. А-Ж).

З метою деталізації, конкретизації показів потерпілого, свідків, а також повноти їх отримання, на думку О. І. Левшук, доцільно використовувати програму допиту, що містить низку конкретних запитань, що стосуються обставин вчинення кримінального діяння, на які слід отримати відповіді, а також перелік тактичних прийомів.

Від процесуального статусу допитуваної особи залежить зміст запитань, які їй ставляться. Коли йдеться про крадіжку в пасажирському поїзді, то у потерпілого (свідка) з'ясовують, на якій станції він сів у потяг; яка мета його поїздки; в якому вагоні зайняв місце; які речі мав при собі; хто їхав з ним в одному вагоні (купе); чи вступав у розмову із сторонніми особами; чи виходив з вагона, в який час і з якою метою, де в цей час перебували його особисті речі; чи демонстрував їх незнайомим особам, за яких обставин; в який час, на якій ділянці залізниці та хто виявив

крадіжку; коли востаннє бачив свої речі; кому повідомив про крадіжку, що саме; які речі були викрадені (їх повний опис); як поведився потерпілий до і після вчинення крадіжки; хто сідав у поїзд без квитка; чи виходив хтось із пасажирів з речами, подібними за прикметами з розшукуваними, і куди попрямував; чи викидалися предмети через вікна, коли, де; кого підозрює у вчиненні крадіжки і за яких підстав, чи зможе описати зовнішність підозрюваного, які заходи вживалися до пошуку його і викраденого; чи мають його органи слуху, зору будь-які відхилення від фізичної норми (дефекти), що впливають на сприйняття побаченого і почутого; на якій відстані здійснювалося спостереження за тим, що відбувалося, та ін. [154, с. 83-84].

Запропонований О. І. Левшук перелік запитань для з'ясування обставин вчинення крадіжки, безумовно, характерний для типових випадків. З власного практичного досвіду роботи в ОВС підтверджуємо, що весь комплекс запитань, які слідчий повинен ставити учасникові допиту, повинен передбачатися при підготовці до проведення цієї слідчої (розшукової) дії. Зокрема, варто скласти письмовий розгорнутий план із зазначенням запитань, на які слід отримати відповіді, та фактів, достовірність яких необхідно з'ясувати. План має бути ретельно продуманий, а також вичерпний. Вчасна та якісна підготовка до проведення допиту значною мірою забезпечує його загальний успіх.

За порадою А. М. Нудельштейна у ході допиту свідків обов'язково з'ясовують відповіді на наступні запитання: 1) в який час, де і яким способом скоєно крадіжку; 2) скільки було злочинців, їх прикмети; які знаряддя, предмети і пристосування використовувалися при скоєнні злочину; 3) яке майно було викрадене і кому воно належить: у якому напрямку зникли розшукувані, як поведився потерпілий у момент скоєння злочину і після нього; 4) де перебував свідок у момент злочину; 5) з якої причини і за яких обставин допитуваний опинився на місці події; 6) чи знайомий свідок з потерпілим або злочинцем; 7) хто ще міг бути свідком злочину та ін. [178, с. 122].

Вважаємо, що важливо у тактиці проведення допиту дотримуватися послідовності ставлення запитань. Вона може бути такою:

- хронологічною, коли запитання ставляться так, щоб події викладалися допитуваним у такому порядку, як вони протікали і ним сприймалися; наприклад, слідчий на свій розсуд визначає «точку» початку; з власного практичного досвіду, зазвичай, це були запитання: «Яким чином прибули на вокзал? З якою метою?»;

- зворотньою, коли запитання ставляться у послідовності, зворотній розгортанню події (від результату до причини, від пізнішого до більш раннього); такий порядок використовується для контролю достовірності показань; наприклад, варто починати із запитань: «Коли та за яких обставин ви виявили відсутність своїх речей? Кого з цього приводу повідомляли?»;

- логічною, коли запитання стосуються тільки обставин події незалежно від часу їх протікання, але з урахуванням логічного зв'язку між ними; наприклад, цей порядок запитань найбільше поширений під час спілкування з потерпілим чи свідком крадіжки особистого майна пасажира, вчиненого на залізничному транспорті України, але ця послідовність не завжди використовується при фіксації показів під час проведення слідчої (розшукової) дії – допиту; крім того, такий порядок зазвичай використовується при значному обсязі відомостей або при значній кількості учасників скоєння злочину;

- у розбивку, коли запитання ставляться поза певною системою для викриття завчених показань;

- психологічною, коли запитання групуються і поєднуються в послідовності, яка може мати максимальний вплив на психіку допитуваного; наприклад, зосереджуються на викритті обставин, уразливих моментів у свідченнях.

Оскільки, як вважають А. Ф. Волинський та Е. С. Лапін, допит підозрюваного проводиться як правило, з участю захисника, то це також вимагає максимальної підготовки до такої слідчої (розшукової) дії, зокрема концентрації зусиль задля досягнення психологічного контакту із учасником допиту. Рекомендується вивчити ті дані, що були отримані в ході попередньої (дослідчої) перевірки під час опитування тоді ще потенційного підозрюваного.

Це обумовлене тим, що пояснення суб'єктом дається здебільшого через нетривалий час після досліджуваної події, а тому містить інформацію, зміст якої вже по

закінченні часу, на допиті може заперечуватися або пояснюватися інакше. Тому мають формулюватися запитання, пов'язані з наявністю і причинами таких змін у поясненнях, що даються підозрюваним. Таке зіставлення виявлених змін відомостей, наданих однією і тією ж особою, і пропозиція їй пояснити їх може призвести до отримання нових даних, які розкривають справжню суть події [60, с. 111].

На сьогодні це не дивина, коли слідчі та оперативні працівники під час проведення слідчої (розшукової) дії – допиту, запрошують на вимогу учасника допиту – захисника. Безперечно це, на думку працівників поліції, ускладнює процес проведення допиту, оскільки потрібно бути готовим до протидії та враховувати складність отримання показів у присутності захисника.

Допит підозрюваного (обвинуваченого) нерідко носить конфліктний характер. Зіткнення інтересів зумовлено тим, що підозрюваний (обвинувачений) в силу захисної домінанти прагне уникнути відповідальності, а для цього приховати певні або всі обставини розслідуваної події. Це пояснюється природною реакцією будь-якої людини (винної чи невинної) на сам факт затримання або порушення кримінальної справи. Слідчий же, навпаки, прагне до повного і достовірного встановлення всіх обставин злочину, через що і виникає конфлікт. Може виникнути конфліктна ситуація і при допиті інших осіб. Конфлікт може бути обумовлений прагненням через якісь причини приховати певні факти (наприклад, прагненням потерпілого замовчати віктимологічний аспект поведінки, бажанням свідка приховати проявлені боягузство або байдужість тощо). Тому слідчому необхідно спробувати з'ясувати причини конфлікту і спрямувати зусилля на їх усунення для формування умов отримання достовірних свідчень. Також для забезпечення отримання достовірної інформації у конфліктній ситуації необхідно застосовувати відповідні тактичні прийоми [212, с. 162].

На нашу думку, у разі виникнення конфліктної ситуації під час допиту будь-якого учасника кримінального провадження при розслідуванні кримінального правопорушення щодо крадіжки особистого майна пасажирів, вчиненої на залізничному транспорті України, насамперед необхідно з'ясувати джерело

конфлікту, що й дасть можливість зорієнтуватися, які тактичні прийоми доцільно використовувати. Як приклад, може бути ситуація, коли особа злочинця, знаючи, що в неї в особистих речах (кишені одягу, сумці і т.д.) знаходяться викраденні речі, вона не дозволить оглянути їх. Як свідчить практика, такі дії супроводжуються питанням від особи злочинця до слідчого: «Чому Ви вважаєте, що речі пасажира викрав я?» або «В цій сумці знаходяться особисті речі, я Вам не буду її відкривати». Незважаючи на такі переконування, слідчий повинен оглянути всі особисті речі особи, до якої в нього виникає підозра. Незалежно від результату це буде джерелом доказу по кримінальному провадженню щодо крадіжки особистих речей пасажира, вчиненого на залізничному транспорті України.

Причини конфлікту можуть бути різні. Переважно вони криються у недовірі, ворожості, упередженості до слідчого як до представника правоохоронних органів, боязнь відповідальності, помсти чи сорому за свою поведінку. Ці причини конфлікту, хоча і не є непереборною перешкодою на шляху формування психологічного контакту, проте в сукупності з іншими обставинами характеризують атмосферу допиту як суперництво.

Важливе значення для встановлення психологічного контакту мають також і комунікативні здібності слідчого, які складаються не тільки з таких властивостей особистості, як товариськість, ввічливість, уважність тощо, а й уміння в будь-якій ситуації знайти індивідуальний підхід до допитуваного. З метою встановлення контакту та зняття психологічної напруги доцільно перед допитом довірливо поговорити з візаві. На початку слідчому необхідно назвати своє прізвище, ім'я та по батькові, посаду, пояснити, в якому статусі і в якій справі викликано допитуваного, а відтак докладно ознайомити його з правами та обов'язками, у необхідних випадках попередити про відповідальність. Потім можна пояснити, в якому порядку проводитиметься допит і складання протоколу [126, с. 346-547].

Важливо, щоб слідчий чи оперативний працівник уміли прогнозувати позицію допитуваного (шляхом вивчення вагомих і побічних обставин матеріалів кримінального провадження щодо крадіжки особистого майна пасажира, вчиненого на залізничному транспорті України, з'ясування особистості очевидця

за допомогою спеціаліста-психолога тощо), окреслити оптимальні шляхи встановлення з ним психологічного контакту, завчасно не допускаючи виникнення можливих конфліктів.

Отже, допит будь-якого учасника кримінального провадження відрізняється певною специфікою, яку необхідно врахувати при підготовці до проведення цієї важливої слідчої (розшукової) дії. Особливу увагу слід приділити вивченню особистостей, з якими доводиться мати контакти слідчому. У цьому йому сприятиме аналіз доказової бази у матеріалах розслідування. Ефективне проведення допиту, як засвідчує власний практичний досвід, має виняткове значення у розслідуванні кримінальних проваджень щодо крадіжок особистого майна пасажирів, вчинених на залізничному транспорті України.

3.2 Тактика проведення інших слідчих (розшукових) та процесуальних дій під час розслідування крадіжок особистого майна пасажирів, вчинених на залізничному транспорті України

У криміналістиці кожна слідча дія - це специфічний вид діяльності, що складається з підготовки, безпосереднього проведення і закінчення. Підготовка включає створення належних необхідних передумов, покликаних забезпечити досягнення намічених слідчим цілей. Вона починається після побудови, аналізу, оцінки уявної моделі ситуації, що склалася у кримінальній справі, і закінчується прийняттям слідчим рішення про виконання відповідної дії. Модель ситуації, що склалася, будується після вивчення наявних на даний момент фактичних даних, а їх аналіз дозволяє визначити пошуково-пізнавальну проблему, для вирішення якої слід проводити якусь конкретну слідчу дію [57, с. 101].

Залежно від слідчих ситуацій, що виникають на різних етапах розслідування крадіжок особистого майна пасажирів, вчинених на залізничному транспорті України, необхідно розглянути окремі аспекти тактики слідчих (розшукових) та інших процесуальних дій. Вчені, як правило, зводять цілі слідчих дій до різних напрямів роботи з доказами, в основному до їх збирання та

перевірки. Так, С. А. Шейфер вважає, що специфічною метою слідчих дій є вилучення інформації певного виду та змісту з досліджуваних об'єктів-слідів події. Порівняно зі застарілим у теорії доказів поняттям «збирання доказів» тепер більше використовується точніше поняття «формування доказів», адже слідчий має справу не з готовими доказами, а з об'єктами-носіями матеріальних і ідеальних слідів злочину, які потрібно виявити і трансформувати в докази [220, с. 7-8]. Очевидно слушним таке вдосконалення поняття можна визнати у сенсі кращого розуміння та опанування змісту доказування у кримінальних провадженнях щодо крадіжок особистого майна пасажирів, вчинених на залізничному транспорті України.

А. Н. Іванов та Е. С. Лапін виділяють такі ознаки слідчих дій: безпосередня спрямованість на збирання і дослідження доказової інформації (фактичних даних) з метою отримання доказів у кримінальній справі; наявність детальної кримінально-процесуальної регламентації підстав, порядку виробництва та фіксації; здійснення в досудових стадіях кримінального судочинства; наявність впорядкованої структури пошукових, пізнавальних і уточнювальних заходів; здійснення особами, уповноваженими законом можливості проводити попереднє розслідування [114, с. 265]. Таке виділення ознак слідчих (розшукових) дій підкреслює їх особливе значення у діяльності слідчого, оскільки саме через їх провадження відбувається формування, перевірка та оцінювання доказової інформації.

На підставі дослідження істотних ознак слідчих дій Ю. С. Ком'ягіна та С. В. Лаврухін сформулювали таке визначення цього поняття: слідча дія - процесуальна дія слідчого або іншої передбаченої законом посадової особи, яке у виробництві операції або комплексу взаємопов'язаних операцій спрямоване на виявлення, фіксацію, вилучення, перевірку доказів або на створення умов для їх отримання [105, с. 26].

Очевидно підвищений науковий інтерес дослідників до слідчих (розшукових) дій як способів формування доказів та особливостей їх провадження, на наш погляд, зумовив різні підходи до розуміння їх сутності та правової природи, ознак, видів, класифікацій, особливостей проведення тощо. Характерною

у цьому сенсі є позиція В. С. Кузьмічова та Г. І. Прокопенко. За їх визначенням, слідча дія - це передбачені кримінально-процесуальним законом заходи, що застосовуються компетентними особами для збирання, дослідження, оцінки та використання доказової інформації; це пізнавально-практична діяльність, в якій абстрактне мислення поєднане з практичною пізнавальною роботою, що має свою структуру [149, с. 204]. Цю слушну думку авторів слід конкретизувати, зазначивши, що слідчі (розшукові) дії проводять лише слідчий та уповноважені службові особи, які несуть підвищену відповідальність за їх законне і своєчасне проведення.

Тактику окремих слідчих дій Д. І. Астапкін та С. М. Астапкіна розглядають як основну частину криміналістичної тактики, яка розробляє прийоми і рекомендації підготовки та проведення конкретних слідчих дій. В основі її наукових положень лежать норми кримінально-процесуального законодавства, досвід розкриття і розслідування кримінальних справ, положення інших розділів криміналістики та суміжних наук [26, с. 70].

Очевидно певна різниця між слідчими (розшуковими) та процесуальними діями все ж є. Розглянувши різні підходи учених до розуміння сутності слідчих дій, маємо підстави уточнити саме поняття слідчих (розшукових) та процесуальних дій. Слідчу (розшукову) дію слід розглядати, що передбачено Кримінальним процесуальним кодексом, як захід, котрий застосовується компетентними особами для збирання, дослідження, оцінки та використання доказів під час конкретного кримінального провадження.

Слідчі (розшукові) дії мають пізнавальний і водночас процесуальний характер та розшукову спрямованість. Як свідчить практика, сутність її полягає у намаганні процесуальної особи розшукати й належним чином зафіксувати у відповідних процесуальних джерелах фактичні дані, що мають значення для кримінального провадження. Не менш важливою метою слідчих (розшукових) дій є перевірка раніше отриманих у цьому кримінальному провадженні доказів або інших встановлених фактів. Всі інші дії слідчого, що прямо не пов'язані з отриманням (збиранням), дослідженням і перевіркою доказової інформації,

прийнято позначати терміном «процесуальні» або «інші» дії слідчого.

Як збірне кримінальне процесуальне поняття слідча (розшукова) дія - це система кримінальних процесуальних правил і умов, що здійснюються уповноваженою на те особою у конкретному кримінальному провадженні з метою виявлення, вилучення, дослідження і фіксації доказів. Складений за результатами слідчої (розшукової) дії протокол з додатками до нього є документом, що розглядається як окреме джерело доказів [146, с. 482].

Враховуючи наш професійний досвід роботи в ОВС, звертаємо увагу на те, що процесуальне закріплення перебігу та результатів слідчих (розшукових) дій відбувається у суворо регламентованій кримінальним процесуальним законодавством. З метою всебічного та комплексного розслідування крадіжок особистого майна пасажирів, вчинених на залізничному транспорті Україні, вважаємо за необхідне дослідити використання таких слідчих (розшукових) дій, як огляд (ст. 237 КПК України), слідчий експеримент (ст. 240 КПК України), пред'явлення особи для впізнання (ст. 228 КПК України), пред'явлення речей для впізнання (ст. 229 КПК України), обшук (ст. 234 КПК України) та процесуальних дій – затримання підозрюваного (ст. ст. 207-213 КПК України), тимчасовий доступ до речей і документів (ст. 159-166 КПК України), тимчасове вилучення майна (ст. ст. 167-169 КПК України).

Розглянемо особливості проведення окремих слідчих (розшукових) дій докладніше.

Огляд. Як слідча (розшукова) дія, він полягає у безпосередньому спостереженні й дослідженні його учасниками матеріальних об'єктів, пов'язаних з обставинами вчинення кримінального правопорушення [146, с. 527]. У криміналістичному розумінні огляд - це перш за все способи дослідження, які використовуються вказаними у кримінально-процесуальному законодавстві суб'єктами криміналістичної діяльності у відповідному порядку, на місці події або в іншому місці [219, с. 146]. На думку В. П. Коржа, важливе теоретичне і практичне значення має визначення поняття «огляд місця події», для відмежування його від інших видів огляду. У криміналістиці є різні визначення суті і поняття огляду місця

події [109, с. 334]. А тому необхідно розглянути теоретичне та практичне значення такої слідчої (розшукової) дії як огляд місця події під час розслідування крадіжок особистого майна пасажирів, вчинених на залізничному транспорті України.

При огляді місця події безпосередньо сприймається обстановка місця події, як зазначають А. М. Кустов та С. С. Самищенко, з метою ретроспективного розуміння суті події, що відбувається, і здійснюване для виявлення, фіксації і вилучення речових і інших доказів як свідчень того, що сталося [151, с. 307-308]. Справді, така думка згаданих науковців, аргументується тим, що дослідження обстановки місця події здебільшого дає змогу сформувати необхідну вихідну інформацію щодо обставин крадіжки особистого майна пасажирів, вчинених на залізничному транспорті України.

Зазначимо, що вітчизняні криміналісти поки що не сформували єдину спільну позицію щодо визначення поняття «місце події». До того ж допускається одночасне застосування, крім названого, ще і поняття «місце злочину».

Т. С. Седова та А. А. Эксархопуло вважають, що «місцем події може бути не лише те місце, де скоєний злочин, а й те, де виявлено різні сліди, що вказують на його зв'язок із злочином. Звичайно, це місце підготовки до злочину, місце приховування об'єктів злочинного посягання, знарядь скоєння злочину і інших речових доказів» [126, с. 467]. З цим твердженням не погоджуємося, оскільки слід вважати ділянку місцевості чи приміщення, в якому виявлено сліди вчиненого кримінального правопорушення, місцем події, а місцем кримінального правопорушення – територією вчинення кримінального правопорушення або настання злочинного результату.

Місцем події в криміналістиці А. В. Гриненко пропонує вважати будь-яку локалізовану ділянку простору, де виявлено сліди, предмети й інші об'єкти, відносно яких виникло обґрунтоване припущення про те, що вони з'явилися в результаті скоєння злочину [207, с. 331]. Коментуючи цю думку, вважаємо, що необхідно зробити таке уточнення: місце події й місце кримінального правопорушення збігаються у тому випадку, коли кримінальне правопорушення вчинено там, де знайдено його сліди. Наприклад, крадіжку мобільного телефона

пасажира вчинено в купе залізничного транспорту України, через деякий час шляхом проведення оперативних пошукових дій викрадений телефон знайдено на стихійному ринку, розташованому біля вокзалу, на який прибув потяг, в якому їхав потерпілий. Виникає запитання: «Хіба під час крадіжки мобільного телефону правопорушник не залишив слідів?» З власного практичного досвіду роботи в ОВС ми переконані, що вони будуть знаходитися на самому телефонному пристрою, але це не означає, що стихійний ринок слід вважати місцем події. Його можна назвати місцем реалізації викраденого особистого майна пасажера, вчиненого на залізничному транспорті України.

Ділянку місцевості або приміщення, у межах якого виявлено сліди злочину, у криміналістиці прийнято іменувати місцем події. Мається на увазі, що воно могло бути здійснене як у тому місці, де виявлені його сліди, так і в іншому. Якщо злочин скоєний в одному місці, а сліди його виявлені в іншому, то в наявності – і місце злочину, і місце події. Коли ж злочин скоєний в тому ж місці, де було виявлено його сліди, місце події і місце злочину співпадають.

Починаючи огляд, слідчий, як правило, ще не знає, чи є подія, що розслідується, сліди якої виявлено в цьому місці, злочином чи ні. Якщо ж це злочин, то чи тут його вчинено. Оскільки саме виявлення слідів події, що вимагає розслідування, завжди є подією, то і місце виявлення цих слідів є місцем події, а його огляд - оглядом місця події [4, с. 554].

Огляд місця події, як правило, належить до числа слідчих (розшукових) дій, зволікання з проведенням яких може спричинити зміну обстановки, зникнення слідів злочину або особи, якою він був вчинений, предметів, які можуть стати згодом речовими доказами. Цим і зумовлений той факт, що огляд місця події, на відміну від інших слідчих (розшукових) дій, у невідкладних випадках може бути проведений до внесення відомостей до Єдиного реєстру досудових розслідувань, що здійснюється негайно після завершення огляду (ч. 3 ст. 214 КПК України) [146, с. 528].

Як свідчить практика, після прибуття на місце події слідчий разом з іншими учасниками слідчо-оперативної групи опитує осіб, які виявили ознаки та сліди

крадіжки особистого майна пасажирів, вчиненого на залізничному транспорті України. Після цього на основі отриманої інформації планує свої дії, обираючи найбільш раціональні тактичні прийоми і способи при проведенні огляду місця події.

В умовах залізничного транспорту особливо важливим, на думку А. М. Нудельштейна, є своєчасне прибуття слідчого і оперативних працівників на місце огляду, оскільки інтенсивність пасажиропотоку і руху потягів досить часто призводять до знищення слідів злочину. Так, пасажирський потяг не може бути надовго затриманий, оскільки простій рухомого складу завдає великих матеріальних втрат.

Послідовність дій при огляді місця події вибирається залежно від особливостей самого місця події і способу здійснення крадіжки. Найчастіше огляд рекомендується проводити від периферії до центра, тобто спочатку оглянути підступи до місця крадіжки, а потім - саме місце. Основна мета такого огляду полягає у пошуку слідів злочину. Традиційні сліди у справах про крадіжки майна пасажирів - сліди пальців і долонь рук, сліди ніг, сліди знарядь злочину, біологічні (слина, блювотні маси, потожирові виділення) і мікрооб'єкти [178, с. 106]. У ході спільного огляду місця події визначається точне розташування місця у вагоні поїзда, де була вчинена крадіжка, а також його межі.

Слід наголосити на тому, що основними завданнями огляду місця події є виявлення змін обстановки місця події, визначення, що з них може бути слідами злочину, встановлення характеру події, що сталася, його учасників. На думку В. Ю. Шепітька, якщо слідчий вважає за потрібне, він може запросити до участі в огляді потерпілого, який здатний допомогти у з'ясуванні обставин події, а також у виявленні слідів і речових доказів [142, с. 163].

Як свідчить практика, в ході огляду слідчий спілкується з особою потерпілим (при наявності), враховуючи умови проведення огляду (а це не стійка обстановка в якій втрачаються сліди крадіжки особистого майна пасажирів, вчиненого на залізничному транспорті України).

Учасників огляду в криміналістиці прийнято ділити на обов'язкових (їх участь у цій слідчій дії передбачена законом) і факультативних (яких слідчий може залучати або не залучати до огляду на власний розсуд). Факультативними учасниками огляду можуть бути: спеціаліст (практично участь в огляді місця події спеціаліста-криміналіста доцільне майже в усіх випадках); потерпілий, свідок, в окремих випадках - підозрюваний або звинувачуваний; представники адміністрації відповідної установи, підприємства або організації (на практиці в приміщенні, що належить державній, кооперативній або приватній установі, підприємству, організації, без участі представників адміністрації або власника огляд не проводиться); оперативні працівники; при необхідності - інспектор-кінолог.

Що стосується понятих, то їх можна підібрати і на місці, але це вимагає часу, а іноді пов'язано з відомими труднощами - особи, що мешкають поблизу від місця події, можуть не захотіти брати участь в огляді. Крім того, в числі понятих можуть опинитися особи, зацікавлені в результаті розслідування (з практики відомі випадки, коли злочинець сам пропонував свої послуги понятого). Тому, якщо є можливість, доцільно підбирати понятих ще до виїзду на місце події [127, с. 166-167].

З власного практичного досвіду роботи в ОВС під час документування слідчо-оперативною групою крадіжки особистого майна пасажирів, вчиненого на залізничному транспорті України, не виникало жодних проблем у пошуку понятих, адже у поїзді виявлялося багато пасажирів, небайдужих до вчинення протиправних дій. До того ж огляд проводиться на обмеженій ділянці рухомого складу поїзда, в якому завжди є пасажирів та члени поїзної бригади, які здебільшого погоджуються стати понятыми.

При огляді місця події за участю потерпілого існує велика вірогідність встановити очевидців вчиненого злочину, на яких може вказати тільки сам потерпілий: люди, з якими він спілкувався безпосередньо перед злочинем, які перебували поруч у момент злочину, які можуть підтвердити факт наявності у заявника викраденого майна. Також слідчий отримує повну інформацію про місце злочину. Проаналізувавши те, як орієнтується заявник на місці події, слідчий може

зробити висновки про сумлінність самих заявників, про відсутність у них бажання ввести слідство в оману і отримати підтвердження, що злочин насправді мав місце. Проте часто виникає ситуація, коли потерпілі не можуть навіть вказати місця злочину, бо потребували в цьому місці уперше або, будучи приїжджими з невеликих пунктів, дуже погано орієнтувалися у великих містах і місцях скупчення людей. Незважаючи на це, слідчому необхідно завжди точно встановлювати місце події, оскільки ця обставина має найважливіше значення для проведення розслідування [178, с. 114-115].

З такими твердженнями учених криміналістів слід погодитися. Зауважимо, що підтвердженням цього є ч. 2 ст. 56 КПК України, де вказано, що потерпілий має право брати участь у слідчих (розшукових) та інших діях, під час проведення яких ставити запитання, подавати свої зауваження та заперечення щодо порядку проведення дій, що вносяться до протоколу, а також знайомитися з протоколами слідчих (розшукових) дій та інших процесуальних дій, виконаних за його участі [146, с. 173].

У слідчо-оперативну групу для підвищення ефективності пошукової роботи зі встановлення місця знаходження викраденого майна, на думку А. С. Данильяна, необхідно включити кінолога із службово-розшуковою собакою. Це може допомогти визначити напрям руху злочинців, що сховалися, а в деяких випадках встановити і саме місцезнаходження викраденого. Цього вимагає і сам нормативний документ МВС, проте кінологічна служба з цією метою використовується не завжди через низку обставин (відсутність службово-розшукового собаки, тимчасова хвороба собаки, відсутність настрою собаки на пошукову роботу тощо) [68, с. 104-105]. Крім того, слід додати, що на ефективність огляду місця крадіжки особистого майна пасажирів, вчиненого на залізничному транспорті України, впливають: технічне оснащення слідчо-оперативної групи; досвідченість слідчого, який проводить огляд; знання слідчим основних правил огляду та ретельності його проведення і т.д.

До загальних тактичних прийомів при огляді місця події Є. В. Пряхін відносить: 1) зіставлення первинних даних і обстановки на місці події; 2) аналіз

окремих слідів на місці події; 3) моделювання події, що відбулася; 4) зіставлення змодельованої події з реальною картиною місця події; 5) аналіз ознак знищення слідів; 6) залучення до огляду осіб, які повідомили про злочин [140, с. 175].

Безумовно таке виділення загальних тактичних прийомів враховується при огляді місця крадіжки особистого майна пасажирів, вчиненого на залізничному транспорті України, хоча у неї є свої особливості тактики. Тому необхідно звертати увагу на: а) виявлення ознак, які вказують про вчинення саме крадіжки; б) встановлення точного місця вчинення крадіжки особистого майна пасажирів для того, щоб мати більшу ймовірність виявлення криміналістично-значущої інформації, встановлення можливих свідків; в) визначення способу вчинення крадіжки особистого майна у пасажирів; г) виявлення слідів, які можливо залишив злочинець; ґ) з'ясування причин та умов, що сприяли вчиненню крадіжки особистого майна у пасажирів; д) встановлення додаткових можливостей виявлення необхідної інформації.

Н. П. Яблоков вважає, що слідчий має бути психологічно готовим до огляду в ускладнених умовах (вночі, у дощ, сніг, сильний вітер) і при цьому зберігати упродовж тривалого часу творчу працездатність, бути уважним і зібраним, щоб не упустити жодної обставини або факту, що має значення для встановлення істини. Професійна готовність слідчого включає здатність до спостереження, уміння на основі знання типових способів скоєння і приховування злочину, різних хитрощів злочинця, помічати в обстановці події головне, виділяти найбільш значущі деталі й ознаки, розкривати суперечливі елементи, виявляти інсценування [121, с. 436]. Звичайно, поради науковця слідчому, який готовий проводити огляд в ускладнених умовах слушні. Вважаємо, що за будь-яких умов слідчий має уважно вивчати місце події, звертаючи увагу на кожну деталь, об'єктивно зважуючи і ретельно обдумуючи спостережене, розкриваючи суперечності і встановлюючи взаємозв'язок предметів і явищ з метою розкриття крадіжки особистого майна пасажирів, вчиненого на залізничному транспорті України. Чимало раціональною у цьому ж контексті висловлено Л. В. Віницьким [53, с. 43-62], А. Ф. Облаковим [181, с. 3-74], Е. С. Гордоном та С. П. Кравець [183, с. 3-11], А. І. Дворкіним [182,

с. 253-259], О. А. Мальцевим [162, с. 3-10], В. В. Коніним [184, с. 6-17], А. П. Рижаковим [211, с. 6-19], М. В. Гавриловим та А. Н. Івановим [185, с. 3-5], І. А. Поповим [187, с. 7-22], А. А. Арутюняном, Д. В. Базарним, К. О. Мельниковим, В. Б. Нагорним [172, с. 3-59], В. М. Логвіним [158, с. 6-14]. Усі вони відзначають, що вибір тактичних прийомів огляду місця події багато в чому залежить від обставин вчинення крадіжки особистого майна пасажирів на залізничному транспорті України та визначається, передусім, характером і площею території, яку необхідно оглянути.

Об'єктами огляду при крадіжці в потязі А. М. Нудельштейн називає купе вагону, коридор, тамбур, перехідні майданчики, туалети, багажні відділення під нижніми полицями, ніші для багажу в купейному вагоні, речі, предмети, залишені потерпілим. Найбільш вірогідними місцями виявлення слідів є: замикаючі пристрої (при крадіжках, здійснених з проникненням в купе); багаж, що належить потерпілому, з якого було здійснено крадіжку; гладкі поверхні ручок, столів, підніжок, стінок вагону, одяг потерпілого і т.п.

В ході огляду таких об'єктів необхідно: встановити, яке місце займав потерпілий, які дії чинив, якими предметами користувався, де залишав свої речі і документи; вжити заходів до виявлення слідів пальців рук на поверхнях обстановки у вагоні (полиці, поручні і інші предмети), до яких підозрюваний міг торкатися руками, а також оглянути пляшки, склянки; звернути увагу на наявність недопалків сигарет, залишків їжі, можливо, залишених підозрюваним; спільно з потерпілим, свідками вжити заходів щодо огляду усього складу потягу з метою виявлення підозрюваного і викрадених речей; для підвищення результативності огляду доцільно використати аудіо- і відеозапис.

При викраденні частини майна з ручної поклажі додатково необхідно: оглянути валізу, сумку, місце їх знаходження з метою виявлення слідів пальців рук; при зломі замикаючих пристосувань звернути увагу на наявність слідів, які могли бути залишені знаряддям злочину (сліди ковзання, подряпини і т. д.); вжити заходів щодо виявлення слідів взуття, які міг залишити злочинець, при позитивному результаті зробити ретельний їх опис, сфотографувати за правилами

масштабного фотографування, якщо є можливість, виготовити гіпсові зліпки; оглянути прилеглу місцевість з метою можливого пошуку знаряддя злочину (якщо є сліди, що свідчать про це), предметів, речей, які міг залишити, втратити злочинець; при необхідності використати службово-розшукову собаку [178, с. 107-108].

Отримані сліди в ході огляду місця події, на наш погляд, дадуть можливість встановити спосіб і порядок дій правопорушника, його професійні навички, відомості про використання фізичної сили та знарядь (предметів) кримінального правопорушення. Згідно з результатами анкетування абсолютна більшість опитаних Л. В. Кокоревою респондентів вважають, що огляд місця події не проводиться у зв'язку з відсутністю потреби в такій дії. Це свідчить про те, що слідчі, оперативні співробітники недостатньо серйозно ставляться до ретельності проведення цієї слідчої дії, не використовують допомогу з боку фахівців різних галузей знань [100, с. 186].

Погоджуючись із результатами анкетування цього науковця, а також посилаючись на власний практичний досвід роботи в ОВС, вважаємо, що огляд місця події не проводиться: а) коли не має речових доказів, які необхідно вибачити з місця події; б) коли місце вчинення крадіжки відсутнє, а наявні відомості про місце виявлення втрати особистих речей пасажиром мало інформаційне значення про сам факт крадіжки у пасажирів, який слідував залізничним транспортом. Наприклад, у салоні транспортного засобу, на зупинці при посадці або висадці з нього у потерпілих часто викрадають стільникові телефони, гаманці з грошима, документи. Якщо від стільникових телефонів кишенькові злодії намагаються позбавитися шляхом збуту їх перехожим, здачею у ломбард, то від гаманця, SIM-карти з викраденого телефону, непотрібних документів та інших компрометуючих доказів злочинці можуть позбавитися на зупинці громадського транспорту або на платформі станції метро, викинувши їх у сміттєвий бак, на узбіччя дороги.

Неякісне проведення розслідування призводить до того, що навіть при впізнанні потерпілих осіб, котрі вчинили у нього кишенькову крадіжку (за фотографіями раніше судимих за вчинення аналогічних злочинів), довести їх причетність за відсутністю доказів не можливо. Якщо кишеньковий злодій і надає

правдиві свідчення, то згодом найчастіше від них відмовляється, і кримінальна справа призупиняється, оскільки, окрім свідчень потерпілого, нема речових доказів. При допиті ж кишенькового злодія, особливо раніше неодноразово судимого, переконати його в наданні правдивих свідчень, як показує досвід практичної роботи Л. В. Кокоревої, можна лише пред'явленням доказів його причетності до кишенькової крадіжки.

Особливістю огляду місця події є те, що слідчий та інші особи, які брали в цьому участь діють в умовах недостатньої інформації про вчинене діяння. Тому в ході цієї слідчої дії необхідно звертати особливу увагу на спосіб здійснення кишенькової крадіжки, а також на можливі місця контактної взаємодії підозрюваної і потерпілої осіб. Згадана дослідниця вважає, що для отримання точної відповіді про причетність підозрюваного до злочину перед оглядом місця події та проведенням подальших експертиз слід залучати спеціаліста. А тому, за висновком Л. В. Кокоревої, до проведення аналізованої слідчої дії необхідно ставитися винятково уважно, оглядаючи не лише саме місце виявлення втрати (зупинку, платформу і т.п.), а й прилеглу до нього територію [100, с. 187-190]. Цю слушну думку підтверджуємо власним практичним досвідом, адже неодноразово на прилеглій території до місця проведення огляду випадало знаходити особисте майно, викрадене в пасажирів залізничного транспорту України. Це пояснюється тим, що злочинець при першій можливості позбавляється зайвих речей (наприклад, пустої сумки чи гаманця).

За результатами опитування співробітників ОВДТ і вивчення кримінальних справ про крадіжки особистого майна О. І. Левшук зробила загальний висновок про доцільність використання допомоги кінолога при проведенні огляду місця події (хоча таке трапляється доволі рідко). Участь такого фахівця актуальна при розслідуванні крадіжок з купе пасажирів і провідників вагонів, службових приміщень працівників залізниці, розташованих на станціях і пунктах зупинок, які мають незначні площі і характеризуються перебуванням в них обмеженої кількості людей. У цих випадках кінолог міг би надати допомогу в пошуку предметів, речей, можливо залишених або викинутих злодіями; викраденого майна; переслідуванні

злочинців за їх слідами; в обстеженні місцевості (території, прилеглій до місця здійснення крадіжки) спільно і з співробітниками кримінального розшуку і патрульно-постової служби [156, с. 382-383]. Залучення співробітників кінологічної служби, на нашу думку, дозволяє визначити після вчинення крадіжки напрямок руху особистого майна пасажира. Іноді вдається навіть затримати злочинця по «гарячих слідах».

Але насамперед від рівня технічного забезпечення діяльності співробітників ОВДТ (наявність фіксувальної, пошукової, експертної і демонстраційної техніки), оснащення системою відеоспостереження об'єктів залізничного транспорту залежать виявлення і розслідування крадіжок [155, с. 115-116]. Недоліки в цій діяльності, на думку 36,7 % респондентів, часто виникають через недостатність матеріально-технічної бази. Для повного, об'єктивного, усебічного огляду місця скоєння злочину багато авторів пропонують застосовувати експрес-методи отримання і фіксації доказової інформації [142, с. 93-96]. Ці думки є об'єктивними і правильними, а отже, заслуговують цілком підтримки.

С. М. Колотумкін пропонує застосовувати комунікаційні предмети стільникового або стаціонарного телефонного зв'язку, переносні комп'ютерні комплекси, які оснащені засобами сканування і обробки зображень, для перевірки слідів рук у базах даних криміналістичних обліків. Послідовність дій пропонованого механізму виглядає таким чином. На цифрову відеокамеру або фотоапарат знімається зображення сліду пальця (долоні) або ж сканується оптико-електронними засобами. Зображення, що відформатовано в комп'ютері (ноутбуку), оформлене у вигляді повідомлення по стільниковому зв'язку, надходить на сервер реєстрації для технічної перевірки. З метою захисту даних від несанкціонованого доступу на цьому етапі відбувається механічний розрив комунікаційної системи. Оператор, отримавши записані на компактний носій (диск 3,5; флеш-карту; СД-диск) сліди, вручну переносить їх у дактилоскопічну систему. Після здійснення перевірки по базах даних обліку абонент, який подав запит, приблизно через 10-20 хвилин з моменту передачі зображення слідів отримує результати перевірки.

Надалі сліди або їх копії (дактоплівки) передаються в експертні підрозділи для проведення відповідної експертизи [103, с. 251-253].

При вилученні з місця крадіжки слідів рук, які могли бути залишені злочинцем, на думку О. І. Левшук, важливо негайно дактилоскопіювати потерпілого і громадян, що перебували поряд з ним, щоб потім порівняти отримані відбитки з наявними слідами рук, а також провести перевірку за криміналістичними обліками. Для заощадження часу важливо використати ручні дактилоскопічні сканери [154, с. 76]. Ефективність застосування таких технічних новинок можна підтвердити прикладом. По «гарячих слідах» оперативними працівниками була затримано особу, яка за прикметами зовнішності відповідала опису потерпілого, в якого викрадено особисте майно під час поїздки в залізничному транспорті. Щоб зняти зразки слідів рук, необхідно залучати експерта криміналіста, який без отримання доручення від слідчого не має права проводити дактилоскопіювання, що передбачено КПК України. Оскільки діяти потрібно оперативно, то на допомогу слідчому приходять згаданий дактилоскопічний сканер.

У цьому ж контексті цікавою видається думка Н. І. Гетман та Ю. В. Степаненко про вилучення з місця події слідів пальців рук, імовірно залишених підозрюваною особою, або предметів, що можливо побували в її руках і з якоїсь причини залишених нею у вагоні, важливо негайно зробити дактилоскопіювання потерпілого та його супутників. При відмові від дактилоскопіювання, не втрачаючи часу, слід використати оперативні методи для отримання слідів пальців рук [63, с. 106]. Зазначено, що, на жаль, згадані науковці не пояснили, що мали на увазі під «оперативними методами для отримання слідів пальців рук».

Згідно з п. 11 ст. 11 Закону України «Про міліцію» працівник міліції має право «проводити дактилоскопію осіб, які затримані за підозрою у вчиненні злочину або за бродяжництво, взяті під варту, звинувачуються у вчиненні злочину, а також осіб, підданих адміністративному арешту» [81].

Проблема дактилоскопічної реєстрації населення України на сучасному етапі має декілька аспектів. Перш за все, це правова проблема, яка виникла за

відсутності будь-якого посилання на цю процедуру в КПК України, а також через неухвалення Верховною Радою України проекту Закону «Про дактилоскопічну реєстрацію», що дає підстави для висновку про те, що дактилоскопіювання належить до непроцесуальних дій. Цей законопроект, як вважає Є. Ю. Свобода, мав би чітко розмежувати обов'язкові і необов'язкові дії органів, які проводять дактилоскопіювання, а також містити точне трактування таких дій [217, с. 150].

Існують твердження, що отримання та використання дактилоскопічної інформації не відповідає Конституції України, порушує права і свободи людини і громадянина. Як правило, при цьому посиляються на ст. 28 Конституції України, де зазначено: «Кожен має право на повагу до його гідності. Ніхто не може бути підданий катуванню, жорстокому, нелюдському або такому, що принижує його гідність, поводженню чи покаранню. Жодна людина без її вільної згоди не може бути піддана медичним, науковим чи іншим дослідженням», на ст. 29 Конституції України, у якій йдеться про те, що «кожна людина має право на свободу та особисту недоторканність. Ніхто не може бути заарештований або триматися під вартою інакше як за вмотивованим рішенням суду і тільки на підставах та в порядку, встановлених законом...», на ст. 32 Конституції України, де, зокрема, зазначено: «...Не допускається збирання, зберігання, використання та поширення конфіденційної інформації про особу без її згоди, крім випадків, визначених законом...» [108].

Проблема дактилоскопіювання громадян (пасажирів), які перебували під час крадіжки майна потерпілого в залізничному транспорті України, як і безпосередньо потерпілого, на наш погляд, виникає у зв'язку із відсутністю, як справедливо зазначає Є. Ю. Свобода, законодавчої та методичної бази, не кажучи вже про технічне устаткування, вже застаріле та непридатне для використання експертами-криміналістами при огляді місця події. У зв'язку з цим фактично неприйнятною є пропозиція Н. І. Гетмана та Ю. В. Степаненко щодо отримання неправомірно та непроцесуально слідів пальців рук під час огляду місця події, шляхом використання різних сумнівних методів, адже це призведе до порушень конституційних прав громадян. То ж, як вважає І. І. Когутич, основним способом

фіксації результатів огляду місця події поки що залишається складання протоколу [98, с. 363], що передбачає:

а) точний і послідовний опис обстановки місця події і виявлених предметів і слідів; у протоколі описуються дії в тому порядку, в якому вони чинилися. усі вказані у протоколі розміри мають бути точними;

б) повнота й об'єктивність опису виявленої на місці події; це означає, що відносно кожного об'єкта в протоколі має бути вказана така сукупність його ознак, яка дозволила б виділити цей об'єкт з числа інших, йому подібних;

в) вживання загальноприйнятих термінів і найменувань; опис форм, кольорів об'єктів мають бути чіткими, із вживанням відповідної термінології;

г) цілеспрямованість; протокол не слід захарашувати зайвими подробицями і описом об'єктів, що не мають значення для справи, тобто у ньому не повинно бути нічого зайвого.

Таким чином, як вважають О. А. Зайцев та В. Я. Карпов, правильно складений протокол повинен з достатньою повнотою і наочністю відображати обстановку місця події; давати можливість при необхідності відтворити цю обстановку місця події [79, с. 133].

При складанні слідчим протоколу огляду місця події, як зазначають М. В. Савельєва та А. Б. Смушкін, відповідно до відомчих інструкцій фахівець надає допомогу в описі слідів, повідомляючи наступні відомості: засоби, що застосовувалися, для виявлення слідів; способи їх вилучення; місце знаходження слідів (предмет, на якому вони виявлені, характер поверхні); кількість слідів, їх вид (поверхневі або об'ємні, статичні або динамічні тощо), форма, розміри, індивідуальні особливості; спосіб додаткової фіксації слідів (фотографування, складання схеми) [212, с. 133]. Цей перелік доповнимо, зазначивши, що використання засобів аудіовізуальної фіксації обстановки місця події істотно підвищує повноту, всебічність та об'єктивність огляду.

Отже, при проведенні такої слідчої (розшукової) дія, як огляд, необхідно оглядати місце вчинення крадіжки майна пасажира, місце виявлення факту крадіжки та прилеглу територію. Як свідчить практика, під час огляду місця події

необхідно звертати увагу на те, яким способом правопорушник вчинив крадіжку у пасажира, що слідував залізничним транспортом; чи були знаряддя правопорушення, якщо так, то які; кого можна підозрювати у вчиненні крадіжки; що викрадено (які речі, їх вид, кількість); коли вчинено крадіжку (точний час) тощо.

Тактика пред'явлення особи для впізнання. Для збирання якомога більшої кількості доказів під час розслідування крадіжки особистого майна пасажира, вчиненої на залізничному транспорті України, пред'явлення особи для упізнання можна віднести до первинних слідчих (розшукових) дій. Це самостійна слідча (розшукова) дія, яку проводять з метою встановлення тотожності, подібності або відмінності наданої для спостереження і сприйняття особи з тими, яких свідок, потерпілий, підозрюваний або обвинувачений сприймав як очевидець за певних обставин розслідуваної події. Суть цієї дії полягає в тому, що під час її проведення шляхом виділення та порівняння найхарактерніших ознак та особливостей ідеального образу, який зберігається у пам'яті особи, яка впізнає, та об'єкта в натуральному вигляді або його зображення на фотознімку чи у відеозапису відбувається встановлення тотожності, подібності або відмінності такого ідеального образу із пред'явленою для впізнання особою. Загальна мета пред'явлення для впізнання полягає в отриманні доказів, які являють собою висновки одного з учасників процесу про результати проведеної ним ідентифікації (тотожність, схожість або відмінність осіб чи об'єктів, представлених для ознайомлення, з ознаками особи, що збереглися в його пам'яті) [146, с. 504].

Зазначимо, що після нормативного закріплення пред'явлення особи для впізнання окремою слідчою (розшуковою) дією вона стала одним із важливих засобів збирання доказової інформації, а також дає змогу перевірити покази осіб, допитаних (потерпілого, свідка, підозрюваного) у кримінальному провадженні щодо крадіжки особистого майна пасажира, вчиненої на залізничному транспорті України. За результатами анкетування працівників УМВС на залізниці України з'ясовано, що така слідча дія проводиться у 85,02% випадків (пит. № 92, Дод. А-Ж).

При розслідуванні крадіжок особистого майна пасажирів, вчинених у залізничному транспорті України, особою, яка впізнає, частіше буває потерпілий, рідше – свідок. Але перед тим, як теоретично осмислити практичне застосування цієї слідчої (розшукової) дії розглянемо такий приклад, 10 серпня 2011 р., близько 01 од. 30 хв. особа_1 під час руху поїзда на перегонах (ділянки залізничної колії) між станціями Блакитне і Біла Криниця, Одеської залізниці на ділянці обслуговування ЛВ на ст. Херсон УМВС України на Одеській залізниці, розташованого в Суворівському районі міста Херсона, в пасажирському потязі № 209 сполученням «Київ – Миколаїв», у плацкартному вагоні №10, таємно, скориставшись тим, що особа_2, слідувала у цьому ж вагоні на пасажирському місці № 45, перебуваючи в купе № 5 даного вагону залишила на столику і тимчасово відлучилася, мобільний телефон марки «Nokia 5530 Xpress Music», вартістю 1000 грн., з СИМ-карткою абонента оператора мобільного зв'язку «Life» вартістю 25 грн., на рахунку якої знаходилися передплачені послуги мобільного зв'язку на 10 грн., викрав цей телефон, заподіявши особа_2 матеріальних збитків на загальну суму 1035 грн.

Крім того, вина особи_1 у вчиненні інкримінованого злочину підтверджується протоколом пред'явлення особи для впізнання по фотознімках, відповідно до якого свідок особа_3 упізнала особу_1, що їхала у вагоні № 10 пасажирського поїзда № 209 сполученням «Київ – Миколаїв», з яким спілкувалася в компанії інших хлопців та особа_2 [222, с. 1-2].

Якщо йдеться безпосередньо про тактику пред'явлення особи для впізнання у кримінальних провадженнях щодо крадіжок особистого майна пасажирів, вчинених на залізничному транспорті України, то насамперед слід зауважити, що ця слідча (розшукова) дія проходить через три стадії: підготовчу, безпосереднє пред'явлення особи і закінчення.

Підготовча стадія має вирішальне значення, адже від неї залежить результативність цілого процесу, тобто чи будуть результати проведеного впізнання визнані допустимим доказом в судді, чи ні. Враховуючи свій професійний досвід, відзначимо, що на практиці слідчі в основному ігнорують цю

стадію як щось несуттєве та недооцінюють її роль. А ще Р. С. Белкін стверджував, що результати пред'явлення для впізнання багато в чому залежать від підготовки цієї слідчої дії. Тому необхідно проводити попередній допит того, хто пізнає, підібрати об'єкти, серед яких пред'являтиметься пізнаваний об'єкт, запросити понятих і створити відповідні умови для проведення упізнання (вибрати час і місце пред'явлення, забезпечити належне освітлення і т. п.). В ході допиту слід з'ясувати, по-перше, низку запитань, пов'язаних із запам'ятовуванням об'єктів, що підлягають упізнанню, зокрема встановити, чи знав він раніше об'єкти, наскільки добре запам'ятав їх, які прикмети (індивідуальні ознаки) цих предметів, у зв'язку з якою подією і в яких умовах він спостерігав їх; по-друге, визначити об'єктивні і суб'єктивні чинники, що впливають на повноту упізнання і правильність сприйняття, стан, в якому перебував суб'єкт під час спостереження події, зорову пам'ять на осіб, здатність правильно визначати кольори, розміри об'єктів, відстані; до речі іноді пізнавання може бути помилковим, адже пов'язане з суб'єктивними особливостями людини, яка пізнає осіб, до того ж здатність пізнавання у людей різна [222, с. 267].

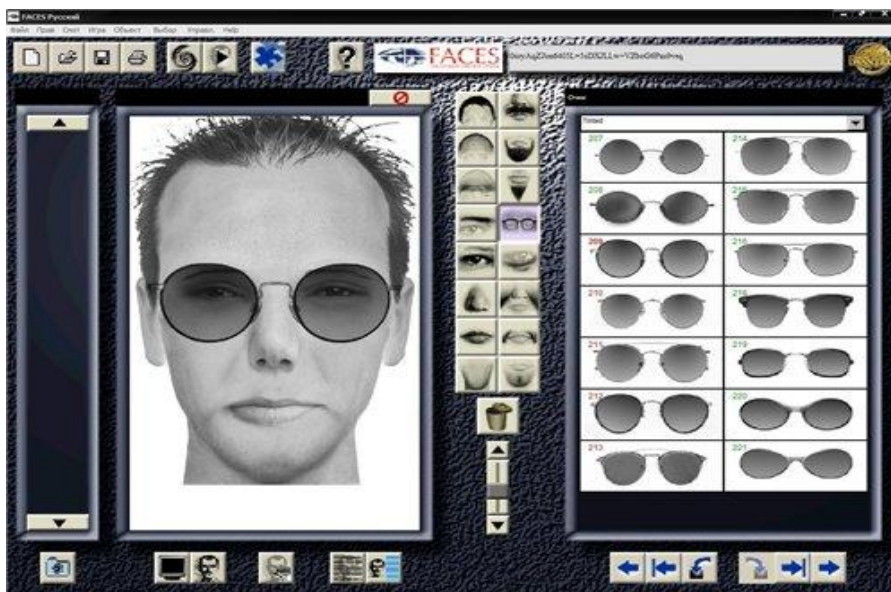
Застереження Р. С. Белкіна справедливі, однак у слідчій діяльності вимоги законодавства або взагалі не виконуються, або ж виконуються формально, тобто слідчий під час проведення допиту потерпілого, який у майбутньому може стати особою – «впізнавачем», обмежується лише описом загальних прикмет правопорушника (стать, зріст, колір волосся, вид одягу). Цих даних явно недостатньо для проведення якісного впізнання особи правопорушника. Попередній допит особи «впізнавача» повинен бути додатковим, адже здійснюється перед проведенням слідчої (розшукової) дії – пред'явлення особи для впізнання. Це дає змогу слідчому дізнатися, за якими індивідуальними рисами потерпілий чи свідок буде впізнавати особу правопорушника.

Л. Я. Драпкін та В. Н. Карагодін рекомендують на етапі підготовки проведення детального допиту того, хто пізнає, з метою конкретизації і уточнення раніше даних ним свідчень, стимуляції до пригадування ознак об'єктів, що спостерігалися. Іноді потрібне вивчення особи того, хто впізнає, для перевірки

його здібностей правильно сприймати і оцінювати спостережувані явища. Для цього можуть витребуватися документи (медичні довідки про стан здоров'я того, хто пізнає), допитуватися інші свідки, робитися слідчі експерименти і судові експертизи [119, с. 370-375]. Безумовно, така перевірка допитуваного потрібна, бо ж при необхідності з'ясується, чи не має допитуваний дефектів органів чуття і психіки, які могли б завадити сприйняттю і відтворенню в пам'яті допитуваного цього об'єкту.

Можна ефективно побудувати допит «особи впізнавача» за правилами методики словесного портрета, використовуючи при цьому комп'ютерну програму FACES. Програма має зручний, інтуїтивно зрозумілий графічний інтерфейс. Усі зміни розмірів елементів зовнішності фоторобота виконуються за допомогою графічних "повзунків". Кінцевий результат - складений і з слів очевидця, а фоторобот мало чим відрізняється від фотографії [163].

Наведемо приклад робочого столу програми «FACES».

Зображення №1

Виконання цієї рекомендації сприяє відновленню в пам'яті впізнаючого характерних прикмет суб'єкта, якого він раніше бачив. Слідчий у цьому випадку може правильно оцінити результати майбутнього пред'явлення для впізнання, вирішити, чи доцільно його проводити.

Із результатів анкетування працівників УМВС на залізниці України випливає, що пред'явлення для впізнання особи проводиться за: фотознімками –

40,23 %, матеріалами відеозапису – 17,08 та наявності конкретної особи – 41,69 % (пит. №93, Дод. А-Ж).

П. Д. Біленчук вважає, що підготовча стадія полягає в тому, що для проведення впізнання підшукують таких суб'єктів, котрі не мають істотних відмінностей від суб'єкта, який підлягає впізнанню [42, с. 65]. Безперечно, схожість між статистами та особою злочинця повинна визначатися за ключовими ознаками зовнішності, а тому до них слід відносити вік, стать, будову тіла, расову приналежність, форму обличчя, контур та розміри окремих частин тіла, колір та розмір волосся. Відповідно до вимог ч. 2 ст. 228 КПК України пред'явлення особи для впізнання передбачає, що така особа пред'являється серед інших осіб тієї ж статі в кількості на менше трьох і які не мають різких відмінностей у віці, зовнішності та одязі. Такі вимоги до об'єктів впізнання носять загальний характер. Це означає, що стать, вік, зовнішність та вимоги до одягу осіб, яких пред'являють для впізнання, і статистів, яких може бути більше трьох, визначаються в кожному конкретному випадку на власний розсуд тим, хто проводить слідчу дію.

Так, не передбачено потребу підтверджувати особистими документами анкетні дані, зокрема, стать, вік, місце проживання статистів, дані про яких заносяться до протоколу з їхніх слів; зовнішній вигляд кожної з осіб, пред'явлених разом для впізнання, їхній одяг не повинні мати різких відмінностей і водночас повинні мати відмітні ознаки, що дають можливість відрізнити їх [146, с. 501]. Як бачимо, не йдеться про забезпечення слідчим такої умови впізнання, як відповідність зовнішнього вигляду особи злочинця до того, яким він був на момент вчинення крадіжки особистого майна пасажирів під час проїзду на залізничному транспорті України.

А. Г. Філіпов визначає наступний елемент підготовки - вибір обстановки, в якій проводитиметься пред'явлення для упізнання. Воно повинне проходити в окремому кабінеті, при хорошому освітленні і за відсутності яких-небудь зовнішніх перешкод; іншими словами, мають бути створені сприятливі умови для сприйняття об'єкта, що пізнається у цей момент [127, с. 219]. Справді, з власного професійного досвіду місцем пред'явлення особи для впізнання переважно

обирався робочий кабінет слідчого, що проводить розслідування кримінального провадження щодо крадіжки особистого майна пасажирів, вчиненого на залізничному транспорті України.

Щодо пред'явлення особи для впізнання слідчому, як вважає В. А. Образцов необхідно підготувати засоби фіксації цієї дії. Зазвичай при його проведенні використовується фотографування. У разі пред'явлення для впізнання людини за динамічними ознаками доцільно застосовувати кінозйомку, звуко- або відеозапис [112, с. 481-482]. Однозначно, вміння правильно організувати й провести слідчу (розшукову) дію, правильно оцінити отримані результати вказує на належний рівень професійної підготовки слідчого під час розслідування крадіжки особистого майна пасажирів, вчиненої на залізничному транспорті України. За результатами анкетування працівників УМВС на залізниці України встановлено, що з технічних засобів при пред'явленні особи для впізнання використовувалися: фотоапаратура – 53,53 % та відеоапаратура – 28,63 %. Траплялося, що не користувалися технікою зовсім – 17,84% (пит. №95, Дод. А-Ж).

При здійсненні пред'явлення для впізнання, на думку А. Б. Соколова, повинні застосовуватися які засоби фіксації ходу та результатів пред'явлення для впізнання, окрім протоколу, фотоапарат і відеокамера [224, с. 183]. Оскільки застосування таких технічних засобів слідчим залежить від їх наявності, важливо також зважити й на уміння та навички користування ними. Між іншим, цей процес фіксації слідчої (розшукової) дії може забезпечити спеціаліст (технік-криміналіст) після отримання доручення слідчого. Власний досвід роботи в ОВС переконливо показав, що досить зручно і надійно фіксацію ходу й результатів пред'явлення особи для впізнання здійснювати відеозаписом. Після його закінчення проводився перегляд зафіксованого, коли завершено перегляд, камеру знову включали на запис та фіксацію заяв, зауважень та доповнень. Під час складання протоколу також проводилася відеофіксація та вказувалися прізвище, посада особи, котра здійснювала відеозапис, а також технічні дані: марка відеокамери; тип носія, на який проводився запис; пристрій, на якому здійснювався перегляд відеофільму. Далі відеозапис фіксувався на лазерному СД-диску, опечатувався в конверті, на

якому ставили підписи учасники цієї слідчої (розшукової) дії та разом із протоколом приєднувався до матеріалів кримінального провадження щодо крадіжки особистого майна пасажера, вчиненого на залізничному транспорті України.

Найбільш поширеним, на переконання Д. І. Астапкіна та С. М. Астапкіної, є впізнання на вигляд, хоча ці науковці визнають, що ця процедура може проводитися також і на підставі слухових і дотикових відчуттів або на підставі комплексу відчуттів (наприклад, коли особа запам'яталася не лише за зовнішніми ознаками, а за голосом). Таке упізнання за голосом особливо характерне для незрячих осіб [26, с. 120]. Тут важливо звернути увагу на новелу, введену в нову редакцію КПК України. У ній йдеться про можливість пред'явлення особи для впізнання в умовах, коли особа, яку пред'являють для впізнання, не бачить і не чує особи, яка впізнає, тобто поза її візуальним та аудіоспостереженням. Проведення такого впізнання можливе лише у виняткових випадках, зумовлених наявністю загрози для особи, яка впізнає, з боку того, кого мають впізнавати, чи його оточення. Проведення такого впізнання треба організувати таким чином, щоб не міг бачити й чути особу, яка впізнає, не лише той, кого впізнають, а й його захисник, законний представник, а в разі проведення впізнання із залученням понятих кількість їх повинна бути достатньою для присутності з боку того, хто впізнає, і з боку того, кого впізнають. Захисник і законний представник особи, яку впізнають, мають право перебувати в тій частині приміщення, де перебувають їхні підзахисний чи особа, інтереси якої вони представляють. До початку впізнання слідчий, прокурор роз'яснюють суть дії окремо особі, яку впізнають, її захиснику, іншим учасникам впізнання, які перебувають у приміщенні разом із зазначеними особами, про що вказується в протоколі цієї слідчої дії.

Після цього так само, але в іншому приміщенні слідчий, прокурор роз'яснюють суть слідчої (розшукової) дії особі, яка впізнає, та іншим особам, які беруть участь у слідчій дії і перебувають у приміщенні разом з цією особою. Оскільки під час проведення цієї слідчої (розшукової) дії слідчий, прокурор не

можуть перебувати одночасно у двох приміщеннях, місце свого перебування обирає в кожний момент проведення слідчої дії на власний розсуд, а для забезпечення контролю за її проведенням залучають двох помічників слідчого, прокурора з числа учасників слідчої групи або співробітників оперативного підрозділу.

Порядок фотографічної та відеографічної фіксації ходу слідчої дії обирають слідчий, прокурор, проте отримані матеріали фотозйомки й відеозапису учасникам слідчої дії після її закінчення не демонструються з тим, щоб не можна було встановити особу, яка впізнавала, до часу, коли загроза її безпеці відпаде. Про результати впізнання обов'язково повідомляються особа, яка пред'являлася для впізнання, та інші учасники слідчої дії.

За своєю суттю впізнання поза візуальним та аудіоспостереженням особи, яку впізнають, є фактично одним із заходів гарантування безпеки учасників кримінального судочинства. У зв'язку з цим додатковою юридичною підставою такої слідчої дії є прийняття слідчим, прокурором рішення про обмеження відомостей про особу, яка береться під захист, а відомості про таку особу до протоколу впізнання не вносяться і зберігаються окремо до передачі їх суду разом із матеріалами кримінального провадження або до скасування заходів гарантування безпеки.

Таким чином, введення зазначеної норми покликане забезпечити безпеку свідків і потерпілих, які виступають у ролі суб'єкта впізнання.

Пред'явлення речей для впізнання. Ця слідча (розшукова) дія проводиться, коли є підстави вважати, що речі (предмети), пов'язані з подією, яка розслідується і відома свідкам, належать потерпілому та підозрюваному. Із результатів анкетування працівників УМВС на залізниці України випливає, що під час розслідування крадіжок особистого майна пасажирів, вчинених на залізничному транспорті України, пред'явлення речей для впізнання проводиться у 84,15 % випадків (пит. №96, Дод. А-Ж).

Як вважають І. Ф. Пантелєєв та Н. А. Селіванова, пред'явлення для впізнання предметів здійснюється з дотриманням тих же загальних правил. На

попередньому допиті того, хто впізнає, слідчий з'ясовує не лише загальні (групові) ознаки предметів, а й приватні особливості (наприклад, дефекти або зміни, що виникли в процесі експлуатації). Предмет пред'являється разом з не менше чим двома схожими. Для того, щоб їх краще розрізнити, предмети можуть забезпечуватися бирками з номерами, після чого розкладаються в зручному для розгляду місці [123, с. 410]. Як бачимо, суть цієї слідчої (розшукової) дії полягає у тому, що особі, яка впізнає, пред'являють об'єкти, образи яких вона порівнює з уявними образами тих, яких спостерігала і сприймала раніше і ознаки яких зберігаються в пам'яті.

Слушною є позиція Є. В. Пряхіна, за якою пред'явлення для впізнання предметів зазвичай має місце у тих випадках, коли під час розслідування у розпорядження слідчого потрапляють саме такі предмети, а значить є підстави вважати, що вони перебувають у певному зв'язку з подією злочину. При розміщенні предметів для впізнання рекомендується з понятими узгодити питання про їх розташування, бажано біля кожного поставити номер, здійснити їх фотографування, чимось накрити перед тим, як прийде той, хто буде впізнавати [140, с. 410].

А. В. Гриненко зауважує, що предмети, як правило, розкладаються так, щоб той, хто пізнає міг брати їх в руки і розглядати з усіх боків [207, с. 497]. Очевидно, так має бути, тому, як вважається, це надасть особі, яка впізнає, можливість самостійно оглянути річ та виявити її особливості. Особа, котра залучена до впізнання, на думку Н. Г. Шурухнова, при проведенні слідчої дії задається питання: «Чи немає серед предметів, що пред'являються, тих, які раніше вона бачила»? Якщо той, хто впізнає, називає предмет, то слідчий запитує його, за якими ознаками він його впізнав, за яких обставин бачив. Названі таким чином ознаки, за якими впізнано предмет, фіксуються у протоколі із відображенням номера, під яким пред'являвся цей предмет [255, с. 306].

Як свідчить практика, така тактика використовується слідчим під час проведення пред'явлення речей для впізнання і вона дає позитивні результати. Весь процес, як правило, фіксується у протоколі, який при завершенні

приєднується до матеріалів кримінального провадження щодо розслідування крадіжки особистого майна пасажирів, вчиненого на залізничному транспорті України.

Менш ефективним за вірогідністю отриманих результатів, але можливим для забезпечення всебічності вивчення обставин кримінального провадження слід вважати пред'явлення для впізнання речі не в натурі, а за її фотографічним чи відеографічним зображенням. Положеннями ст. 229 КПК України можливість проведення впізнання речі за її фотознімками чи відеозаписом не передбачена, проте це не порушує загальних процесуальних правил, а потреба у проведенні такого впізнання може бути зумовлена як відсутністю самої речі на час проведення цієї слідчої (розшукової) дії, але важливістю для розслідування отриманих результатів, так і іншими тактичними міркуваннями слідчого, прокурора. Для такого впізнання на пред'явлених окремих фотографіях або у відеограмах поряд з річчю, яка підлягає впізнанню, повинні бути зображеними однорідні речі (не менше трьох), що не мають різких відмінностей у зовнішніх ознаках, а якість зображень повинна передавати суттєві властивості й важливі ознаки кожної з таких речей. Проте слід ураховувати, що пред'явлення речі для впізнання за фотографічним або відеографічним зображенням виключає згодом можливість пред'явлення для впізнання тій самій особі цієї ж речі в натурі [146, с. 506].

Таким чином, пред'явлення речей для впізнання при розслідуванні кримінальних проваджень щодо крадіжок особистого майна пасажирів, вчинених в залізничному транспорті України, проводиться відповідно до ст. 229 КПК України. Результати його фіксуються у відповідному протоколі.

Обшук. Це слідча (розшукова) дія примусового характеру, яка полягає у цілеспрямованому обстеженні приміщень, будівель та ділянок місцевості, що перебувають у відданні обшукуваного, членів його родини або організації чи установи, з метою виявлення, фіксації та вилучення знарядь злочину, зброї, предметів і цінностей, здобутих злочинним шляхом, документів та інших об'єктів, що мають значення для кримінального провадження, а також для встановлення місцезнаходження розшукуваних осіб і їх затримання [146, с. 519].

Розглядаючи комплексно весь на процес розслідування крадіжок особистого майна пасажирів, вчинених на залізничному транспорті України, з-поміж іншого вважаємо за необхідне насамперед звернути особливу увагу на дослідженні специфіки і тактики проведення обшуку, що сприятиме отриманню ефективних результатів. На підставі анкетування працівників УМВС на залізниці України встановлено, що обшук у кримінальному провадженні проводився у 51,47 % випадків (пит. № 80; Дод. А-Ж), що свідчить про те, що цією слідчою (розшуковою) дією нерідко ігнорують.

Як правило, місцем проведення обшуку є: окрема квартира, де проживає підозрюваний, – 55,34 %; приватний будинок (прибудова до нього) – 29,39; гараж – 9,92; торговий кіоск – 5,34 % (пит. № 81, Дод. А-Ж).

Метою проведення цієї слідчої (розшукової) дії є виявлення, фіксація та вилучення викраденого майна, зняття вчинення правопорушення, отримання додаткової інформації про особу правопорушника. В ході проведення обшуку вилучено: викрадене майно – 51,47 %; засоби вчинення крадіжки – 28,37 та записи, які свідчать про раніше вчиненні злочини, – 20,16 % (пит. № 83, додатки А-Е). Зазначимо, що типовими недоліками при проведенні цієї слідчої (розшукової) дії з приводу аналізованого правопорушення є здійснення обшуку одним слідчим – 38,4 % та одним оперуповноваженим – 61,6 % (пит. № 82, Дод. А-Ж).

Ефективність обшуку залежить, як вважають Д. І. Астапкін та С. М. Астапкіна, від якісної попередньої підготовки, в ході якої необхідно слідчим і оперативним шляхом отримати інформацію:

- про особу обшукуваного, його характер, спосіб життя, наявність зброї, схильності; чи є реальна можливість отримати згоду на обшук;
- про об'єкт обшуку, його розташування, під'їзди, підходи, поверх, планування, наявність запасних і засекречених виходів і тайників, планування місцевості, наявність засобів зв'язку, охорони, сигналізації, додаткових приміщень, про транспорт, його номери, марку, колір і місце стоянки;

- про предмети обшуку, їх основні зовнішні ознаки і особливості. (доцільне використання фотографій, замальовок, речей, аналогів, інструкцій і паспортів до викрадених предметів) [26, с. 105].

На нашу думку, успішність проведення обшуку, залежить від наявності повних і точних відомостей про розшукувані предмети, а також від попередньої підготовки до обшуку під час розслідування кримінального провадження щодо крадіжки особистого майна пасажирів, вчиненого на залізничному транспорті України.

Процес підготовки до обшуку досить повно описаний такими науковцями, як С. Д. Долгінов [71, с. 3-67], Н. І. Ахметов [28, с. 151-184], В. І. Комісаров [197, с. 37-74], М. А. Фомін [239, с. 76-153], А. П. Рижаков [209, с. 73-103], І. Л. Бедняков [35, с. 61-111], О. С. Лейнова [232, с. 20-82]. Всі вони одностайні у тому, що сенс підготовчої стадії полягає у збиранні інформації, яку вони розбивають на три групи. До речі, цю інформацію при можливості якомога в повнішому обсязі слід зібрати до безпосереднього проведення слідчої (розшукової) дії. А це, на слухну думку І. М. Букаєвого та Ж. В. Вассалатого, вдається зробити, як що заздалегідь слідчий визначить обов'язки членів групи, скерованої на проведення обшуку, при цьому вкаже на послідовність дій, особливості взаємодії [43, с. 128].

Крім того, як вважає О. В. Волохова, на підготовчій стадії слідчому необхідно провести детальний інструктаж членів такої групи, докладно пояснити їм, які предмети, документи і цінності необхідно виявити, враховуючи специфіку цих речей.

Як правило, на проведення обшуку скеровуються вільні в цей час співробітники, однак слідчому необхідно проконтролювати склад групи. Бажано залучати до цієї справи оперативних працівників, котрі мають значний стаж роботи у кримінальній міліції, вищу юридичну або технічну освіту [57, с. 137].

Л. В. Кокорева відзначає, що виявлені в ході обшуку підозрюваного, як і в ході обшуку за місцем проживання останнього проїзні квитки на громадський транспорт обов'язково мають бути вилучені, оскільки вони містять інформацію про

місце і час перебування їх власника. Рекомендується оперативним шляхом встановлювати причетність підозрюваного до вчинення злочинів у місцях заявлених і нерозкритих кишенькових крадіжок [100, с. 207].

При проведенні обшуку, на думку А. Ф. Волинського та Е. С. Лапіна, перевірки підлягають особисті речі підозрюваного, а також мобільний телефон (телефони). Необхідно звертати увагу на списки прийнятих та вихідних викликів; збереженні в довіднику (блокноті) записи, поштові скриньки вхідних та вихідних текстових повідомлень; фотознімки можливих співучасників, зв'язок із якими підозрюваний приховує, тощо. [60, с. 117].

Для фіксації результатів обшуку, як правило, застосовується фотографування та відеозйомка. До проведення обшуку залучається спеціаліст для виявлення прихованих предметів, речей (сейфів) – 44,42 % та фіксації результатів – 55,58 % (пит. №85, Дод. А-Ж).

У протоколі необхідно відзначити, яка криміналістична техніка застосовувалася, щоб можна було судити про результати і ефективність проведеного обшуку. Важливість цю підтверджують О. В. Волохова, Н. Н. Єгоров та М. В. Жижіна. У завершальній частині протоколу вказують, які предмети були вилучені, як упаковані, опечатані, кому і що саме було передано на відповідальне зберігання. Водночас із складанням протоколу можна використовувати й інші способи фіксації доказів: креслення планів, схем, фотографування, відеозапис [56, с. 188].

Безперечно результати обшуку під час розслідування крадіжок особистого майна, вчиненої у залізничному транспорті України, істотно поповнюють як доказову базу, а також дають змогу слідчому використовувати отриману інформації для проведення інших слідчих (розшукових) дій.

Слідчий експеримент. Як окрема слідча (розшукова) дія він зводиться до проведення за рішенням слідчого, прокурора дослідних дій, спрямованих на перевірку можливості сприйняття особою певних фактів, вчинення в певному місці й певним способом чи з використанням певних знарядь конкретних дій, існування визначених подій у минулому, з'ясування механізму утворення слідів тощо.

Складовою слідчого експерименту є проведення його в умовах, що максимально наближені до тих, в яких подія мала місце в минулому, а тому до проведення дослідних дій і випробовувань під час проведення слідчого експерименту треба отримати найбільш повні відомості про обставини події, яку перевіряють, та здійснити відтворення обстановки, в якій буде проведено експеримент [146, с. 535].

Вважаємо, що в процесі розслідування крадіжок особистого майна пасажирів, вчинених на залізничному транспорті України, на підставі вже отриманої інформації із проведених слідчих (розшукових) дій може проводитися така слідча (розшукова) дія, як слідчий експеримент. Це дозволить нам отримати відповіді на низку запитань, зокрема, наприклад, на такі: скільки часу було витрачено на вчинення крадіжки? яким безпосередньо способом вчинялася крадіжка? Результати анкетування працівників УМВС на залізниці України показують, що слідчі експерименти проводяться у 84,15 % випадків (пит. №97; Дод. А-Ж).

Вагомий внесок у розробку наукових основ проведення слідчого експерименту зробили Л. Е. Ароцкер [7, с. 11-15], А. І. Вінберг [233, с. 5-41], Р. С. Белкін [252, с. 16-94], Бабі Самба Альхамду [29, с. 118-140], К. В. Соснін [225, с. 14-60], А. П. Рижаків [210, с. 61-83], Ю. Г. Торбін [201, с. 5-52] та багато інших криміналістів. На думку А. І. Дерев'янка та В. І. Език'яна, мета слідчого експерименту полягає у: а) перевірці зібраних по справі доказів; б) перевірці та оцінці слідчих версій; в) отриманні нових доказів; г) встановленні причин і умов, що сприяли вчиненню злочину [70, с. 87].

Ю. А. Чаплінська до основних завдань слідчого експерименту відносить: встановлення точного механізму вчинення злочину; перевірка висунутих слідчих версій; виявлення причин і умов, що сприяли або перешкоджали вчиненню злочину; перевірка та уточнення фактичних даних, одержаних за результатами проведених окремих слідчих дій; отримання нових доказів; встановлення та усунення розбіжностей у показаннях підозрюваних, обвинувачених, свідків і

потерпілих; визначення меж поінформованості або необізнаності злочинців про подію злочину тощо [245, с. 45].

Безперечно, що усі ці завдання необхідно враховувати при підготовці до проведення слідчого експерименту під час розслідування крадіжок особистого майна пасажирів, вчинених на залізничному транспорті України, адже виконання цих завдань відіграє важливу роль у процесі доведення вини осіб, підозрюваних у вчиненні кримінального правопорушення.

П. С. Єфімичев та С. П. Єфімичев відзначають, що особливо цінними вважаються експерименти, що дозволяють з'ясувати видимість, чутність, можливість вчинення дій конкретною особою [77, с. 125]. Вважаємо, що це дозволяє переконатися у правдивості чи хибності свідчень допитуваних осіб під час розслідування кримінального провадження щодо крадіжки особистого майна пасажира, вчиненого на залізничному транспорті України.

Слід погодитися з криміналістами у тому, що слідчий експеримент належить до числа з найбільш трудомістких слідчих (розшукових) дій, тому його проведення виправдане лише тоді, коли перевірка отриманих в ході розслідування даних неможлива шляхом виконання інших слідчих (розшукових) дій [46, с. 154]. У цьому контексті визнаємо слушність застереження М. В. Савельєва та А. Б. Смушкін, які наголошують, що слідчий експеримент у разі грамотного та продуманого проведення має сильну психологічну дію за рахунок переконливості сприймання результатів [212, с. 155].

Безумовно, що проведення слідчого експерименту потребує систематизації доказового матеріалу, що дозволить визначити тактику подальшого розслідування крадіжки особистого майна пасажира, вчиненої на залізничному транспорті України. О. К. Чернецький зазначає, що в основі слідчого експерименту завжди лежить зіставлення, порівняння (показань, об'єктивних слідчих даних, висновків експерта і т.п.). Коли запущений механізм порівняння, а за ним неминуче впливає ухвалення рішення, то існує вибір як мінімум із двох можливих варіантів. Але всяке порівняння, а тим більше порівняння за аналогією, умовне. Тому вибір рішення багато в чому визначається тим, наскільки об'єктивно й логічно точно

будуть визначені результати слідчого експерименту. На погляд згаданого науковця, визнання позитивним або негативним результат слідчого експерименту повинен співвідноситися з версією слідчого, яка перевіряється саме шляхом проведення дослідів. Наприклад, коли перевіряється можливість особи бачити у визначених умовах ті чи інші об'єкти згідно з гіпотезою слідчого відносно того, що це можливо [246, с. 464-465].

Погоджуючись із О. К. Чернецьким у тому, що будь-який результат не залежно від того чи він позитивний, чи негативний повинен співвідноситися з версією слідчого під час розслідування крадіжок, вважаємо, що не потрібно під час проведення слідчого експерименту робити ставку насамперед на результат, оскільки, як показує наш практичний досвід, це може схилити слідчого до протиправних дій.

А. В. Гриненко звертає увагу на те, що спеціаліст бере участь у проведенні слідчого експерименту в тих випадках, коли слідчому та іншим учасникам слідчого експерименту потрібні роз'яснення про природу й обставини події, що перевіряється, або необхідно підготувати і провести досліді, точно і повно зафіксувати хід і результати слідчого експерименту з використанням складних науково-технічних засобів [206, с. 415]. Оскільки необхідність участі спеціаліста у проведенні слідчого експерименту визначає слідчий, то таке рішення йому слід прийняти лише тоді, коли ним вже було проаналізовано та сформовано матеріали, які необхідно дослідити та зафіксувати результати в протоколі слідчої (розшукової) дії.

Слід також враховувати позицію Т. А. Седовой та А. А. Эксархопуло щодо залучення понятих для проведення слідчого експерименту. Вони повинні за своїми діловими та професійними характеристиками не лише відповідати загальним вимогам закону, а й в деяких випадках мати знання, що дозволяють їм розуміти суть експериментальних дій [126, с. 491]. Звичайно лише за таких умов запрошені поняті зможуть повною мірою реалізувати свою процесуальну функцію, а саме засвідчити не лише факт проведення дослідів, а й їх результати.

Відповідно до ч. 3 ст. 240 КПК України за рішенням слідчого, прокурора до участі в проведенні цієї слідчої (розшукової) дії можуть бути залучені підозрюваний, потерпілий, свідок, захисник, представник. Крім загальних вимог до застосування технічних засобів з метою фіксування слідчої дії та складання протоколу слідчої дії, встановлених ст.ст. 104-107 КПК України, додатковою вимогою є обов'язковість відображення в протоколі умов і результатів слідчого експерименту на кожному з його етапів, а в разі експериментального отримання під час слідчої (розшукової) дії речей, слідів, документів тощо, зазначення про подальшу долю таких об'єктів, зокрема, їхнє знищення, вилучення для проведення досліджень, долучення до матеріалів кримінального провадження тощо [146, с. 536].

Отже, проведення слідчого експерименту при розслідуванні крадіжок особистого майна пасажирів, вчинених на залізничному транспорті України, є додатковим засобом перевірки та отримання нових доказів. Тому таким засобом слідчий не повинен ігнорувати, а за необхідності використати його для досягнення позитивних результатів у кримінальному провадженні.

Призначення та проведення судової експертизи. Результати анкетування працівників УМВС на залізниці України показують, що судові експертизи проводяться у – 75,54 % випадків (пит. №99, Дод. А-Ж). Найчастіше проводять такі види: почеркознавча і авторознавча експертизи – 11,26%; технічна експертиза документів – 10,13; трасологічна експертиза – 22,51; експертиза відео-, звукозапису – 10,51; експертиза матеріалів, речовин та виробів – 33,96; психологічна експертиза – 11,63% (пит. №100, Дод. А-Ж).

Рекомендації щодо призначення та проведення судових експертиз докладно описані у криміналістичній літературі [140, с. 223-235]. На думку М. В. Салтевського, ці експертизи можна поділити на дві групи: а) призначені для ідентифікації злочинця, знарядь злочину, взуття, транспортних засобів (або їх частин), дослідження способу подолання перешкод, укриття сховищ (дактилоскопічна, трасологічна експертизи тощо);

б) призначені для дослідження викраденого майна (експертиза матеріалів, речовин і виробів, товарознавча, молекулярно-генетична, імунологічна, цитологічна експертизи тощо) [214, с. 480].

Незважаючи на досить вузькі критерії, такий поділ експертиз можна визнати прийнятним. Під час розслідування крадіжок особистого майна пасажирів, вчинених на залізничному транспорті України, виникають питання щодо проведення експертиз. Зупинимося на тих, до яких найчастіше вдаються слідчі.

Дактилоскопічна експертиза. Л. В. Кокорева зазначає, що для встановлення наявності слідів рук кишенькового злодія необхідно ретельніше оглядати ручну поклажу потерпілого, з якої була здійснена кишенькова крадіжка, а також вилучені в ході огляду місця події предмети, що викидаються кишеньковими злодіями у момент затримання (гаманці, обкладинки документів, чохла стільникових телефонів і т.п.) [100, с. 204]. Так справді слід діяти, але при отриманні під час огляду місця події зразків слідів рук необхідно за допомогою експерта з'ясувати: а) можливості встановлення тотожності між конкретною особою та зразками слідів рук, виявлених при огляді місця події;

б) стать, вік, кількість осіб, котрі залишили сліди пальців рук, виявлені під час огляду; в) спосіб локалізації слідів пальців рук на різних предметах, які перебували на місці вчинення крадіжки. Безперечно, лише цим вичерпується потреба в поновленні інформації. Враховуючи особливості слідчої ситуації, яка виникла, запитання будуть лише додаватись, що тим самим дозволить конкретизувати обставини доказування у кримінальному провадженні.

Трасологічна експертиза — вид судової експертизи, об'єктами якої є сліди-відображення зовнішньої будови різних об'єктів. Відповідно до Наказу Міністерства юстиції України № 53/5 від 08.10.1998 року «Про затвердження Інструкції про призначення та проведення судових експертиз» та Науково-методичних рекомендацій з питань підготовки та призначення судових експертиз та експертних досліджень основними завданнями трасологічної експертизи є ідентифікація або визначення родової (групової) належності індивідуально визначених об'єктів за матеріально фіксованими слідами — відображеннями їх

слідоутворювальних поверхонь; діагностика (установлення властивостей, станів) об'єктів; ситуалогічні завдання (установлення механізму слідоутворення тощо) [167]. М. В. Капустіна вважає, що трасологічна експертиза слідів злому є найпоширенішим видом експертизи при розслідуванні крадіжок вантажів на залізничному транспорті. Злом перешкод (стін, підлоги, даху вагона, тари та інших об'єктів) супроводжується утворенням статичних слідів тиску й удару, динамічних слідів тертя і різання, слідів хімічної і термічної дії. Дослідження механізму слідоутворення та ознак знарядь злому, що позначилися на слідах, дають змогу експерту встановити, в який спосіб і за допомогою яких знарядь був учинений злочин [93, с. 129]. Звичайно, трасологічна експертиза слідів злому є найпоширенішим видом експертизи при розслідуванні крадіжок вантажів, але враховуючи власний практичний досвід, ми можемо стверджувати, що трасологічна експертиза не використовується при розслідуванні крадіжок особистого майна пасажирів, вчинених на залізничному транспорті України.

При підготовці до кожної експертизи, у тому числі трасологічної слідів злому та інструментів, слідчий залежно від наявних у нього матеріалів повинен орієнтуватися на постановку таких питань, що можуть при їхньому вирішенні дати найбільш повну інформацію про розслідувану подію [106, с. 129].

Результати анкетування працівників УМВС на залізниці України показують, що причинами недостатнього використання можливостей судових експертиз можуть бути: 1) обмежена проінформованість про можливості експертизи – 33,98 %; 2) відсутність методичних матеріалів і літератури про новітні методики дослідження – 26,99; 3) брак необхідних засобів та матеріалів для проведення досліджень – 23,3; 4) надання переваги іншим засобам збирання доказів – 15,73 %. (пит. № 101, Дод. А-Ж).

Отже, успіх у розслідуванні крадіжок особистого майна пасажирів, вчинених на залізничному транспорті України, багато в чому залежить від наявності знань слідчого можливості того чи іншого виду експертизи, яка на його думку, посприє у кримінальному провадженні, яку він має намір призначити.

Затримання підозрюваного. Результати анкетування працівників УМВС на залізниці України показують, що такі затримання проводяться у 49,04 % випадків (пит. № 70; Дод. А-Ж). Найчастіше це траплялося під час крадіжки або замаху на її вчинення – 17,32%, після виявлення злочинця потерпілою особою – 40,68 та під час провадження досудового розслідування – 35,4 % (пит. №71, Дод. А-Ж).

Відповідно до результатів проведеного нами анкетування затримання проводили правоохоронні органи під час розслідування кримінального провадження щодо крадіжки особистого майна в пасажирів, вчиненого у залізничному транспорті України, або сам потерпілий чи очевидці під час крадіжки або замаху на її вчинення. Чинним КПК України визначається, що затримання може бути здійснене після винесення відповідної ухвали слідчого судді (суду), а у виняткових випадках, визначених ст. ст. 207, 208 КПК України — і без винесення такої ухвали. Зокрема, будь-яка особа має право затримати іншу особу без ухвали слідчого судді (суду) у таких випадках: 1) при вчиненні або замаху на вчинення кримінального правопорушення; 2) безпосередньо після вчинення кримінального правопорушення чи під час безперервного переслідування особи, яка підозрюється у його вчиненні.

Водночас уповноважена службова особа має право без ухвали слідчого судді (суду) затримати особу, підозрювану у вчиненні злочину, за який передбачене покарання у виді позбавлення волі: а) якщо цю особу застали під час скоєння злочину або замаху на його вчинення; б) якщо безпосередньо після вчинення злочину очевидець, в тому числі потерпілий, або сукупність очевидних ознак на тілі, одязі чи місці події, що вказує на те, що саме ця особа щойно вчинила злочин. Уповноважена службова особа також має право без ухвали слідчого судді (суду) затримати особу, підозрювану у вчиненні злочину, за який передбачене основне покарання у виді штрафу в розмірі понад три тисячі неоподатковуваних мінімумів доходів громадян, винятково в одному випадку, якщо підозрюваний не виконав обов'язки, покладені на нього при обранні запобіжного заходу, або не виконав у встановленому порядку вимог щодо внесення коштів як застави та надання документа, що це підтверджує. В інших

випадках, крім перерахованих, затримання підозрюваного у вчиненні кримінального правопорушення може бути здійснено тільки на підставі винесеної слідчим суддею (судом) ухвали про дозвіл на затримання. Така ухвала виноситься на підставі клопотання, поданого слідчим (прокурором) до суду, і розглянутого в установленому порядку. При цьому завжди складається протокол затримання [168].

Як і більшість криміналістів, вважаємо, що успіх при затриманні обумовлений конспіративністю підготовки до нього, чіткою організацією і несподіваністю.

3.3 Криміналістична профілактика крадіжок особистого майна пасажирів, вчинених на залізничному транспорті України

Оскільки залізничний транспорт в Україні є однією з базових галузей національної економіки, від ефективності функціонування якої залежить розвиток виробничої і соціальної сфер, то здійснювана поетапна інтеграція залізниць України в загальноєвропейську і світову транспортні системи сприятиме стимулюванню іноземних інвестицій, соціально-економічному розвитку регіонів, створенню нових робочих місць. Однак із розвитком ринкових стосунків посилюється криміногенний вплив на діяльність залізниць як суб'єкта господарювання. А це завдає значної шкоди економічним інтересам, міжнародному іміджу України як транзитної держави, а також істотно погіршує соціально-психологічний клімат в українському суспільстві [256, с.4].

Протягом останніх років питання криміналістичної профілактики злочинів у сфері пасажирських перевезень набуло виняткової актуальності у зв'язку з кількісними і якісними змінами у структурі злочинності, що характеризується удосконаленням способів здійснення правопорушень, підвищенням «професіоналізму» злочинців, їх високою технічною оснащеністю і незвичайною зухвалістю при скоєнні протиправних дій [96]. Тому криміналістична наука

покликана звернути особливу увагу на ключові проблеми становлення і розвитку криміналістичної профілактики.

Деякий аспект цієї проблематики раніше розглядали І. Я. Фрідмана [241, с. 18-45], В. І. Федулов [226, с. 53-101], В. Ф. Зудін [135, 52-71], Д. В. Косов [111, с. 10-18], Ю. Н. Аксенова-Сорохтей [5, с. 7-58] та ін. Що стосується безпосередньо криміналістичної профілактики крадіжок особистого майна пасажирів на залізничному транспорті України, то слід підкреслити, що своєрідність і складність побудови її як структурного елемента методики розслідування полягає в тому, що, з одного боку, вона спирається на положення і висновки загальної теорії профілактики злочинності, а, з іншого – є складовим елементом криміналістики, що повинна напрацьовувати й формувати рекомендації для практичної діяльності слідчих і експертних підрозділів.

Безумовно, вирішення проблеми профілактики злочинів криміналістичними засобами не нове. Про доцільність і необхідність розробки таких методик свого часу наголошувало чимало вітчизняних і зарубіжних учених. Так, один із провідних українських криміналістів В. Ю. Шепітько вважає, що криміналістична профілактика як один із наукових напрямів криміналістики покликана розробляти рекомендації із встановлення обставин, що сприяли здійсненню певного виду злочинів, обґрунтовувати концептуальне дослідження слідоутворень, що були спричинені скоєнням таких правопорушень, а також на цій основі вжиття заходів із застосуванням переважно криміналістичних методів, прийомів і засобів [141, с. 37].

Цю думку поглиблює Б. А. Бурбело, зазначаючи, що профілактика злочинів - це частина попереджувальної діяльності з усунення або послаблення впливу чинників на скоювання злочинів певними соціальними групами або конкретними особами з явно вираженою девіантною поведінкою. Така профілактична діяльність здійснюється шляхом виявлення і усунення причин конкретних злочинів, які можуть бути здійснені. Вона проводиться у зв'язку із вже виявленими особами або їх групами, схильними до протиправної поведінки (неповнолітніми, безробітними, звільненими з місць позбавлення волі), але до її початку [44]. Враховуючи

пропозиції цих учених, вважаємо, що завдання профілактичної діяльності - не повне викорінювання злочинності, а ефективне зниження її кількісних і якісних показників, зменшення її впливу на суспільство і державу, підвищення рівня особистої безпеки громадян, захисту їх законних прав та інтересів.

Учені традиційно виділяють два напрями криміналістичної профілактики, з яких один полягає в експертній профілактиці, а другий - у вивченні профілактичних основ слідчої практики. Так, Н. П. Яблоков називає основою експертно-криміналістичної профілактики експертну практику і дані криміналістичної техніки. Розробка відповідних технічних прийомів, як правило, ґрунтується на даних експертно-криміналістичних узагальнень і здійснюється найчастіше із залученням різних фахівців технічного профілю.

Що стосується другого напрямку, у то науковців відсутній єдиний підхід до формування теоретичних і практичних основ профілактики в діяльності слідчого, до того ж саме поняття "криміналістична профілактика" трактується по-різному. Зокрема, Ю. Н. Аксьонова-Сорохтей стверджує, що донедавна дехто з учених вважав, що профілактична діяльність слідчого - це діяльність з виявлення та усунення у процесі розслідування причин і умов, які спричиняють злочин. Натомість проф. В. А. Михайлов, розглядає криміналістичну профілактику як таку, що охоплює триваліші періоди злочинної діяльності, пов'язані як з підготовкою злочинів, так і з ліквідацією шкідливих наслідків скоєних правопорушень [177, с. 18].

Криміналістична профілактика – це система поглядів, уявлень про закономірності використання правопорушником об'єктивно існуючих явищ, процесів, об'єктів і їх властивостей як обставин, котрі сприяють здійсненню й прихованню правопорушень, про закономірності й основані на них засоби, прийоми і методи їх встановлення та вжиття заходів щодо усунення цих обставин, а також про закономірності розвитку її теоретичних підстав [47, с. 87].

Очевидно, вимога закону встановлювати по кожному кримінальному провадженню саме причини злочину, на наш погляд, носить переважно декларативний характер. Тому не випадково в літературі і в практичній слідчій

діяльності зазвичай йдеться про встановлення обставин, що сприяли злочину, а не їх причин. Це підтверджується результатами проведеного нами аналізу статистичних даних про крадіжки особистого майна пасажирів, здійснених на залізничному транспорті Одеської залізниці з початку 2008 р. до 20 листопада 2012 р. З'ясовано, що 37,25% крадіжок здійснено особами у віці 25-35 років; 32,02 – 18-25 років; 26,79 – 35-65 років; 3,26 – 14-18 роки; 0,65 – понад 65 років.

Серед злодіїв такі категорії громадян : 32,29% осіб, раніше судимих; 21,56% осіб, які раніше скоїли якийсь злочин; 11,76% осіб, що перебували в стані алкогольного сп'яніння. Близько 66,66% крадіжок здійснено особами, які мають середню освіту; 15,03% – особами, що мають професійно-технічну освіту, та 8,49% – особами з вищою освітою. Результати анкетування працівників УМВС на залізниці України показують, що для удосконалення боротьби з крадіжками особистого майна пасажирів залізничного транспорту України, зокрема їх профілактикою, доцільно: 1) поліпшити інформативну взаємодію із залізницею – 35,56 %; 2) посилити взаємозв'язок між УМВС на залізницях, у тому числі іноземних – 26,71; 3) більше уваги приділити індивідуально-профілактичній роботі в трудових колективах залізничників – 17,03; 4) тісніше взаємодіяти з територіальними ОВС – 10,68; 5) налагоджувати взаємодію з громадськими формуваннями на залізниці – 7,01 % (пит. №22, Дод. А-Ж).

Найбільш вагомим чинником встановлення обставин, котрі сприяють крадіжкам особистого майна пасажирів залізничного транспорту України, слід вважати цю велику увагу, що приділяється організації взаємодії транспортної міліції з адміністрацією підприємств залізниці України. До цих методів взаємодії відносять: спільне вивчення й аналіз умов, що сприяють скоєнню злочинів у потягах на конкретній магістралі; аналіз стану загальної профілактичної роботи; обмін інформацією; планування і проведення спільних заходів; контроль і перевірка виконання; загальну оцінку результатів; визначення, виходячи з профілактичної ситуації, що склалася, перспективних завдань і мобілізація на їх виконання співробітників транспортної міліції і працівників залізниць України.

Протягом доби по території пасажирської інфраструктури Львівській залізниці проходить приблизно 100 тис. пасажирів. Залізничники намагаються забезпечити їм приємну подорож. Для цього налагоджено тісну співпрацю з транспортними правоохоронцями, які супроводжують 24% пасажирських і 56% приміських потягів. Та незважаючи на це, третю частину злочинів становлять крадіжки особистого майна пасажирів. У 2012 р. жертвами злочинів стало 500 чоловік, а з початку 2013 р. - 47. Причина - недотримання елементарних правил безпечної поведінки у потягах. Щоб уникнути неприємностей, правоохоронці Управління МВС України на Львівській залізниці розробили спеціальну пам'ятку і надрукували її у вигляді буклета. У ній пасажирам пропонується взяти до уваги декілька порад. Серед них такі: не вступати у довірчі відносини з незнайомими людьми і пасажирами, не залишати без нагляду особисті речі, не передавати їх на зберігання третім особам, а, відлучаючись з купе, брати з собою гроші, документи і коштовності [198].

У результаті вжитих заходів взаємодії прокуратури Київської області з правоохоронними органами вперше за останні роки знижено рівень злочинності на транспорті. Так, на залізничному транспорті кількість зареєстрованих злочинів зменшилася на 24,5% (з 237 злочинів у 2011 р. до 179 злочинів в 2012 р. На залізничному транспорті відбулося зменшення на 66,7% розбоїв (з 8 до 1), на 32,4 % крадіжок особистого майна (від 34 до 23) [192].

Певною мірою досягненню таких позитивних результатів сприяло впровадження у профілактичній діяльності новаторських ініціатив правоохоронних органів. Водночас важливим, на наш погляд, є запозичення цінного досвіду зарубіжних колег, що конче важливо при обраному країною курсу на євроінтеграцію. У Німеччині, наприклад, добилися зниження кількості крадіжок в потягах за рахунок введення груп слідчих і оперативних працівників, які працювали в цивільному одязі, щоб запобігти можливості їх упізнання злодіями-профі.

У Франції практикують: а) відміну або зміну зупинок потягу в криміногенних районах; б) установку ланцюжків дверей купе і визначення потягів,

де треба вжити заходів у першу чергу; в) постійний контакт із службовцями залізничних станцій і з членами бригад потягів, пояснення їм ролі поліції, забезпечення інформацією, що стосується певних завдань; г) інформування провідників вагонів про присутність в потягу поліції, навіть в ході виконання особливих завдань, щоб не лякати пасажирів і персонал; г) встановлення співпраці з членами бригад потягів, щоб отримати допомогу; д) вибір потягів і маршрутів, на яких треба проводити щоденні заходи; е) негласне спостереження за вагонами потягів; є) збільшення обсягу заходів профілактики і співробітників під час літніх перевезень і у свята; ж) постійний захист залізничних вокзалів і потягів від терористичних загроз.

В Австрії проблему попередження злочинів у потягах вирішують шляхом показу і поширення в потягах плакатів типу "Подорожуй у безпеці", "Зупинимо злочинність"! У плакатах, а також в інших малих поліграфічних формах наочної пропаганди і агітації містяться заклики до пасажирів повідомляти про правопорушників. Міститься також більше інформації з тим, щоб утримати їх від здійснення нових правопорушень. У цій же країні з метою попередження крадіжок на багаж і ручну поклажу пасажирів наклеюються спеціальні ярлики [63, с. 79-81].

У Білорусії важливого значення у профілактиці крадіжок особистого майна пасажирів надається проведенню спеціальних операцій і рейдів на об'єктах залізничного транспорту ("Пасажир", "Підліток", "Розшук" і т.п.). У них вказуються перелік заходів, виконавці і терміни виконання. Рейди і спеціальні операції здійснюються в масштабі залізниці і на її окремих ділянках, виходячи з оперативної обстановки [157, с. 64].

На підставі проведених нами досліджень запропоновано ряд криміналістичних профілактичних рекомендацій з метою попередження крадіжок особистого майна пасажирів на залізничному транспорті України:

- трансляція у потягах радіогазети оновленого профілактичного змісту;
- вдосконалення замків у купе для унеможливлення проникнення сторонніх осіб;

- забезпечення строгого обліку і зберігання спеціальних вагонних ключів;
- поширення "пам'яток" учасниками бригад потягів серед пасажирів і проведення бесід профілактичного характеру;
- впровадження засобів відеоспостереження на залізничних перонах і вокзалах, у потягах;
- забезпечення контролю працівниками транспортної міліції за провідниками бригад потягів, що проводять посадку пасажирів;
- заборона торгівлі спиртними напоями в потягах і на перонах вокзалів;
- здійснення супроводу пасажирських потягів працівниками міліції у форменному одязі;
- використання блокування переходів між вагонами в нічний час доби;
- проведення щорічних зустрічей (конференцій) з обміну досвіду щодо профілактики здійснення правопорушень на залізничному транспорті України, у тому числі з працівниками правоохоронних органів інших країн.

Однією із технологій, яка дозволяє із високим коефіцієнтом ймовірності виявити осіб, схильних до вчинення протиправних дій, є «профайлінг» [199, с. 4-5]. Профайлінг («англ. Profile» - профіль) - це поняття, що означає сукупність психологічних методів і методик оцінки та прогнозування поведінки людини на основі аналізу найбільш інформативних приватних ознак, характеристик зовнішності, невербального і вербального стилів поведінки. Спочатку термін «профайлінг» (профілювання) вживався у контексті складання пошукового психологічного портрета (профілю) невідомої особи за слідами на місці злочину. Інше значення поняття «профайлінг» служить для позначення технології спостереження і опитування пасажирів в ході передпольотного огляду з метою виявлення потенційно небезпечних осіб при авіа перельотах [164].

Група науковців досліджувала «профайлінг», який дає можливість отримати об'єктивну інформацію про потенційну небезпеку суб'єкта і може ефективно використовуватись для превентивних заходів щодо попередження терористичних актів на транспорті та місцях масового скупчення [200, с. 6].

Підготовка та використання фахівців (профайлером) з метою виявлення потенційно небезпечних пасажирів з огляду на можливість здійснення протиправних дій, насамперед терористичної спрямованості, вперше були реалізовані в Ізраїлі авіакомпанією Ель-Аль (El Al). Застосування технології профайлінга сприяло присвоєнню авіакомпанії El Al статусу однієї з найбезпечніших у світі. Досвід застосування профайлінга авіакомпанією El Al тепер впроваджується у багатьох країнах.

Методологічними засадами профайлінга є дослідження П. Екмана, І. Фрізена, К. Шерера [1], М. Цукерман, Б. ДеПауло [2], В. А. Лабунської [152], О. Фрай [240], Е. Спіріци [227] та ін.

Інструментальна оцінка достовірності інформації за умови дотримання низки вимог до процедури дослідження і кваліфікації фахівця, що володіє спеціальними знаннями, є науковою експертизою брехні (правди), на відміну від різних інструментальних методів, заснованих на застосуванні поліграфа (лай-детектора, детектора брехні), достовірність яких носить лише імовірнісний характер. Тепер профайлінг застосовується для вирішення проблем оцінки достовірності інформації при кадрових перевірках, службових розслідуваннях і в рамках кримінального судочинства з подальшою підготовкою процесуальних документів, висновку експерта та висновку спеціаліста [65, с. 45].

На нашу думку, «профайлінг» доцільно використовувати також з метою протидії крадіжок особистого майна пасажирів, вчинених на залізничному транспорті України. Безумовно це застосовувати у самому поїзді буде важко, але якщо цю технологію запровадити, наприклад, на вокзалах, то поліцейські матимуть можливість виявити правопорушника ще до посадки в потяг, провести з ним профілактичну бесіду, перевірити за базами обліків МВС України та запобігти вчиненню не тільки крадіжки, а й інших кримінальних правопорушень.

На сьогодні актуалізується необхідність запровадження технології «профайлінгу» в діяльність транспортної міліції на залізницях України. З цією метою необхідно:

1) розробити нормативно-правову базу, яка буде регламентувати «профайлінг», ввести в штат підрозділів поліції посаду, до якої розробити функціональні-посадові обов'язки;

2) провести з такими поліцейськими спеціальні заняття, на яких вони повинні оволодіти прийомами аналізу характерних рис можливих правопорушників та проведення із ними профілактичних бесід; такі знання допоможуть організувати професійний підхід до спостереження за потоками людей, здійснювати необхідний вибірковий контроль пасажирів;

3) забезпечити встановлення відеоспостережень; розміщення на головних вокзалах міст України камер спостереження, за допомогою яких і буде проводитися «профайлінг» та документування діяльності пасажирів.

Таким чином, криміналістична профілактика крадіжок особистого майна пасажирів, вчинених на залізничному транспорті України, є невід'ємним завданням ОВС на залізниці України, виконання якого при використанні запропонованих рекомендацій допоможе зменшити кількість вчинюваних кримінальних правопорушень і забезпечити збереження майна пасажирів.

Висновки до розділу 3

Оскільки теоретичні основи методики розслідування безпосередньо пов'язані з плануванням здійснення необхідних заходів процесуального характеру, то виняткове значення у загальному комплексному дослідженні та вдосконаленні методики розслідування крадіжок особистого майна пасажирів, вчинених на залізничному транспорті України, має з'ясування особливостей тактики проведення окремих (у даному випадку характерних для цього типу правопорушень) слідчих (розшукових) дій. Як свідчать наукові джерела і практика правоохоронних органів, однією із найчастіше застосовуваних і водночас визнаною доволі ефективною слідчою (розшуковою) дією визнається допит учасників кримінального провадження, який у кожному конкретному випадку відрізняється своїми особливостями. Тому в методиці розслідування аналізованого

виду злочину важливо особливу увагу звернути на обґрунтування вибору раціональної тактики допиту свідків, потерпілих, підозрюваних, обвинувачених та ін. осіб, причетних до кримінального провадження під час розслідування крадіжок майна пасажирів. З метою ефективного проведення допиту слідчому, оперативному працівникові важливо належно підготуватися до зустрічі з допитуваною особою, попередньо ознайомившись із зібраними відомостями про неї, з доказовою базою у матеріалах розслідування і т. п.

Узагальненням практики діяльності оперативних працівників, слідчих підрозділів, великим практичним досвідом підтверджено оперативну необхідність такої слідчої (розшукової) дії, як огляд. Зволікання з проведенням місця вчинення крадіжки неприпустиме, бо втрачається доказова база. Як правило, під час огляду місця події доводиться з'ясувати: яким способом правопорушник вчинив крадіжку; чи були знаряддя у зловмисника, якщо «так», то які; які відомості зібрані про можливих підозрюваних у вчиненій крадіжці; які речі та яка їх кількість викрадена; орієнтований час вчинення крадіжки та ін.

Констатуємо, що за будь-яких умов слідчий, оперативний працівник мають уважно вивчити місце події, звернувши увагу на кожну деталь, об'єктивно зважуючи і ретельно обдумуючи спостереження, розкриваючи суперечності і встановлюючи взаємозв'язок предметів і явищ.

Пред'явлення речей для впізнання при розслідуванні кримінальних проваджень щодо крадіжок особистого майна пасажирів, вчинених в залізничному транспорті України, проводиться, коли є підстави вважати, що речі (предмети) пов'язані з подією, яка розслідується і відома свідкам, належать потерпілому та підозрюваному. За результатами проведеного нами анкетування така слідча (розшукова) дія проводилася у 84,15 % випадків. Це здійснювалося з дотриманням вимог ст. 229 КПК України. Результати фіксуються у протоколі слідчої (розшукової) дії.

Встановлено, що такою слідчою (розшуковою) дією примусового характеру як обшук у кримінальному провадженні щодо розслідування крадіжок особистого майна пасажирів нерідко ігнорують. Типовими недоліками при проведенні цієї

слідчої (розшукової) дії з приводу аналізованого правопорушення є здійснення обшуку одним слідчим та оперуповноваженим, що безумовно позначається на його ефективності. Слід зазначити, що результати обшуку під час розслідування крадіжок особистого майна пасажирів, вчинених у залізничному транспорті України, доцільно використовувати додаткову інформацію для проведення інших слідчих (розшукових) дій.

До сучасного арсеналу слідчих (розшукових) дій доцільно зарахувати й проведення слідчого експерименту. За результатами анкетування працівників УМВС на залізниці України встановлено, що при розслідуванні крадіжок особистого майна пасажирів, вчинених на залізничному транспорті, слідчий експеримент проводився у 84,15 % випадків. Як додатковий засіб перевірки та отримання необхідних доказів у кримінальному провадженні цю важливу слідчу (розшукову) дію слід передбачити при вдосконаленні методики розслідування крадіжок майна пасажирів. Оскільки слідчий експеримент належить до числа найбільш трудомістких слідчих (розшукових) дій, тому необхідно враховувати те, що його проведення виправдане лише тоді, коли перевірка отриманих в ході розслідування даних неможлива шляхом виконання інших дій.

Протягом останніх років питання криміналістичної профілактики у сфері пасажирських перевезень набули виняткової актуальності у зв'язку з кількісними і якісними змінами у структурі злочинності, що характеризується удосконаленням способів здійснених правопорушень, підвищенням «професіоналізму» злочинців, їх високою технічною осначеністю і надзвичайною зухвалістю при скоєнні протиправних діянь. Тому криміналістична наука повинна звернути особливу увагу на вирішення ключових проблем становлення і розвитку криміналістичної профілактики, що сприятиме виконанню поставлених перед правоохоронними органами завдань щодо зменшення кількості кримінальних правопорушень, що, безумовно, позитивно позначиться на забезпеченні збереження майна пасажирів.

ВИСНОВКИ

На основі теоретичного узагальнення підходів до розробки криміналістичних методик та аналізу практичного досвіду запропоновано новітню концепцію методології розслідування крадіжок особистого майна пасажирів, вчинених на залізничному транспорті України. Зміст основних теоретичних і практичних результатів дослідження викладено у таких положеннях.

1. Методику розслідування крадіжок особистого майна пасажирів, вчинених на залізничному транспорті України, відповідно до класифікації прийнятої в криміналістиці, слід віднести до числа мікрометодик, оскільки її рекомендації найбільше наближені до потреб практики та дозволяють сформулювати чіткий алгоритм дій слідчого в типових ситуаціях. Криміналістична характеристика крадіжок особистого майна пасажирів, вчинених на залізничному транспорті України, являє собою інформаційну систему, що складається із таких елементів, як предмет злочинного посягання; обстановка вчинення крадіжки; способи готування, вчинення і приховування крадіжки, особа потерпілого та злочинця.

2. Предмет злочинного посягання цього виду злочину достатньо специфічний. Відомості про цей предмет дозволяють запропонувати версії про особу, яка вчинила крадіжку, її захоплення та інтереси, про місця можливого не тільки збуту, а й зберігання викраденого майна пасажира, а також про проведення слідчих (розшукових) та процесуальних дій (наприклад, обшук, пред'явлення для впізнання, слідчий експеримент).

3. Обстановка крадіжки особистого майна пасажира, вчиненої на залізничному транспорті України, є одним із найважливіших елементів криміналістичної характеристики злочину. Кожна крадіжка особистого майна пасажира, її підготовка, вчинення та приховування здійснюються в тій або іншій обстановці, за певних умов, здатних впливати на інші елементи криміналістичної характеристики. Обстановка, в якій відбуваються крадіжка особистого майна пасажирів, обумовлена передовсім специфічними умовами роботи залізничного транспорту України: зосередження матеріальних цінностей, що перевозяться пасажирами; велика концентрація пасажирів в обмеженому для пересування

приміщенні (вагон, купе і т.д.); значної за своїми масштабами довжини залізничних магістралей; віддаленості станцій одна від одної, що перебувають в оперативному обслуговуванні правоохоронного органа. Постійний рух залізничного транспорту та зміна пасажирів під час слідування у вагонах потяга тільки сприяють злочинцям швидко маскуватися та непомітно від інших приховувати викрадене.

Місцем вчинення крадіжки є пасажирський або приміський залізничний транспорт України та його частини, а саме: тамбур - 5,77 %; прохід вагона - 9,7; купе - 40,36; перон (платформа) - 16,88; вагон - 24,89 та інші місця - 2,39 %. З'ясовано, що злочинці під час проїзду в пасажирському залізничному транспорті України переважно діють в нічну пору, коли пасажирів зазвичай дрімають або ж сплять. У приміському залізничному транспорті України крадіжки в пасажирів найчастіше скоюються у п'ятницю – 21,11, суботу – 19,78 та неділю – 15,54 %, коли спостерігається велике скупчення пасажирів.

4. Способи готування, вчинення і приховування крадіжок особистого майна пасажирів, вчинених на залізничному транспорті України, є важливими елементами предмета доказування. Аналіз результатів анкетування працівників УМВС на залізниці України показує, що підготовка до вчинення крадіжки у пасажирів під час його проїзду у залізничному транспорті України виражалася: в пошуку предмета злочинного посягання – 27,39%; у попередній розвідці місця вчинення злочину – 11,5; у розробці плану злочинних дій – 11,76; у розподілі ролей для вчинення крадіжки – 7,75; у виборі і підготовці місця зберігання викраденого майна – 4,26; у підборі технічних засобів (за допомогою яких вчиняється злочин) для проникнення в приміщення, де зберігаються майно, – 3,75; у пошуку транспортних засобів для перевезення викраденого майна – 1,68; у з'ясуванні наявності в поїзді супроводу працівників міліції – 10,33; у спостереженні за місцем, де зберігається майно, або за самим майном – 10,85; у виборі маршруту поїздів визначеного напрямку, а також класу вагона – 10,72%. Вивчення слідчої та судової практики дозволило систематизувати способи

вчинення крадіжок особистого майна у пасажирів на залізничному транспорті (найчастіше використовується вільний доступ).

5. Особами, потерпілими від таких посягань стають здебільшого як жінки, так і чоловіки, у віці від 18 до 55 років. Соціально-правова характеристика особи, потерпілої залежно від особистої поведінки під час проїзду в залізничному транспорті України, дозволяє виділити п'ять категорій людей: потерпілий, поведінка якого спрямована на запобігання, припинення правопорушення; потерпілий, поведінка якого має аморальний характер, провокує на вчинення правопорушення; потерпілий, поведінка якого пов'язана з інсценуванням правопорушення; потерпілий, поведінка якого має нейтральний характер; потерпілий, який перебуває або не перебуває у зв'язку із суб'єктом злочину.

6. В криміналістичній характеристиці осіб, які вчиняють крадіжки особистого майна пасажирів на залізничному транспорті України, слід виділяти їх відомості соціально-демографічного характеру (стать, вік, рід заняття, освіта, сімейний стан); виробничо-побутового характеру (поводження за місцем роботи, проживання, навчання); соціально-правового характеру (судимість, раніше вчинені адміністративні правопорушення). Встановлено, що однією із важливих даних про особу злочинця є статеві приналежності (так, на чоловіків припадає – 74,9% аналізованих злочинів). Не менш важливою є вікова характеристика особи злочинця. Найбільшу кількість крадіжок особистого майна пасажирів на залізничному транспорті України вчиняють особи віком від 25 до 35 років. Однак останнім часом все частіше трапляються випадки вчинення таких крадіжок особами пенсійного віку, що пов'язано з їх матеріальним становищем.

Злочинці цієї спеціалізації мають середню освіту або середню-спеціальну, безробітні, не байдужі до алкогольних напоїв та вживання наркотичних речовин, є активними порушниками громадського порядку, здебільшого крадіжки вчиняють самотійно.

7. З'ясовано, що в ході розслідування крадіжок особистого майна пасажирів, вчинених на залізничному транспорті України, виникають типові слідчі ситуації, коли: 1) встановлено факт крадіжки особистого майна пасажирів,

вчинений на залізничному транспорті України, однак відсутні будь-які відомості про особу злочинця; 2) встановлено факт крадіжки особистого майна пасажира, вчиненої на залізничному транспорті України, а також відома інформація про особу злочинця: вік, стать, особливості зовнішності, одяг тощо; 3) особу, яка вчинила крадіжку особистого майна пасажира, вчиненого на залізничному транспорті України, затримано. За третьою, доцільно проводити такі слідчі (розшукові) дії: огляд місця події та викраденого особистого майна; затримання та особистий огляд підозрюваного; освідування підозрюваного; призначення трасологічної та товарознавчої експертизи викраденого особистого майна пасажира; слідчий експеримент; пред'явлення для впізнання підозрюваного.

За другою ситуацією основні зусилля правоохоронців мають бути спрямовані на пошук злочинця. Інформацію для розшуку можна отримати за допомогою гласних слідчих (розшукових) дій: огляду місця події, допиту свідків, призначення експертиз; негласних слідчих (розшукових) дій: використання конфіденційного співробітництва та встановлення місцезнаходження радіоелектронного засобу; процесуальних дій: складання словесного портрета та фоторобота, переслідування по «гарячих» слідах, пошук свідків за маршрутом передбачуваного руху злочинця, засідки в місцях можливої його появи, перевірка за криміналістичними обліками.

У першій ситуації можуть проводитися такі слідчі (розшукові) дії, як огляд місця, де було виявлено відсутність особистого майна пасажира; допит свідків; призначення судових експертиз; надання доручення оперативним підрозділам щодо встановлення особи злочинця та його місця перебування, а також процесуальні дії: пошук свідків-очевидців, які перебували на момент крадіжки в потязі та можуть володіти інформацією про обставини її вчинення; засідки в місцях можливої реалізації викраденого майна злочинцем або його спільниками; перевірка за криміналістичними обліками; тимчасовий доступ до речей та документів; тимчасове вилучення майна.

8. Дотримання наукових рекомендацій при проведенні огляду місця події у кримінальних провадженнях щодо крадіжок особистого майна пасажирів,

вчинених на залізничному транспорті України сприятиме систематизованому та всебічному пошуку слідів злочинної діяльності, їх вилученню, успішному попередньому дослідженню та отриманню важливої інформації ще на початку розслідування.

Доведено, що огляд місця події належить до числа першочергових, неповторних та незамінних слідчих (розшукових) дій. Проведення слідчого огляду в ході розслідування крадіжок особистого майна пасажирів, вчинених на залізничному транспорті України, має як загальні риси тактики його проведення, так і специфічні, зумовлені способом вчинення злочинних дій, предметом злочинного посягання та обстановкою вчинення.

9. Підтверджено, що розслідування крадіжок особистого майна пасажирів, вчинених на залізничному транспорті України, можливе лише в результаті правильного та повного встановлення обставин, що підлягають доказуванню. Їх сукупність виключає: подію кримінального правопорушення (час, місце, спосіб та інші обставини вчинення кримінального правопорушення); винуватість обвинувачуваного у вчиненні кримінального правопорушення, форма вини, мотив і мета вчинення кримінального правопорушення; вид та розмір шкоди, завдані кримінальним правопорушенням, а також розмір процесуальних витрат; обставини, які впливають на ступінь тяжкості вчиненого кримінального правопорушення, характеризують особу обвинуваченого, обтяжують чи пом'якшують покарання; обставини, що є підставою для звільнення від кримінальної відповідальності або покарання. За основу взято ч. 1 ст. 91 КПК України, запропоновано до «інших обставин кримінального правопорушення» відносити «обставини, що характеризують особу потерпілого та свідка; місце приховування або збуту викраденого майна; слідів кримінального правопорушення».

10. На підставі узагальнення слідчої практики запропоновано перелік основних організаційно-підготовчих заходів до проведення допиту та типовий предмет допиту. З'ясовано, що предмет допиту залежить від характеру розслідуваного кримінального правопорушення.

Позитивний результат допитів, як правило, прямо залежить від часу та раптовості їх проведення, що відбувається в атмосфері психологічного конфлікту. За нашими спостереженнями, поведінка на допиті підозрюваного виражалася у такому: признався у вчиненому кримінальному правопорушенні – 38,46 %; відмовився від давання показів – 27,62 %; частково визнав свою вину – 20,8 %; заперечив участь у вчиненому кримінальному правопорушенні – 13,11 %. Аналіз основних конфліктних ситуацій, що виникають в ході проведення допиту, дає можливість оптимізувати застосування засобів психологічного впливу для подолання небажаних наслідків.

11. Встановлено, що багатолітній успішний досвід застосування «профайлінгу» за кордоном, отримання позитивних результатів підтверджують доцільність його практичного використання у роботі працівників поліції з профілактики крадіжок особистого майна пасажирів, вчинених на залізничному транспорті України.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Ekman P., Friesen W.V., Scherer K.R., Body movement and voice pitch in deceptive interaction // *Semiotica*. – 1976. – № 16. – P. 23-27.
2. Zuckerman M., DePaulo B.M., Rosenthal R., Verbal and nonverbal communication of deception // *Advances in exsperimental social psychology*. — NY. — 1981. — V. 14. — P. 1-57.
3. Аверьянова Т. В. Криминалистика и новые составы преступлений: проблемы методики расследования, пути их решения / Т. В. Аверьянова // Информационный бюллетень. - М.: Академия управления МВД России, 1998. — №4. — С. 3.
4. Аверьянова Т. В., Белкин Р. С., Корухов Ю. Г., Российская Е. Р.; Криминалистика: учебник для вузов / Т. В. Аверьянова, Р. С. Белкин, Ю. Г. Корухов, Е. Р. Российская, под ред. проф.. Р. С. Белкина. — М.: НОРМА, 2000. — 990 с.
5. Аксенова-Сорохтей Ю. Н. Криминалистическая профилактика преступлений несовершеннолетних: монография. / Ю. Н. Аксенова-Сорохтей. — М.: Юрлитинфор, 2012. — 152 с.
6. Алексеев В. В. Бражников Д. А., Ярошенко С. А. Основы выявления, предупреждения и раскрытия пре ступлений экономической направленности в сфере пассажирских перевозок на железнодорожном транспорте: учеб.-практ. пособие. / В. В. Алексеев, Д. А. Бражников, С. А. Ярошенко – Тюмень: Тюменский институт повышения квалификации сотрудников МВД России, 2012. – 90 с.
7. Ароцкер Л. Е. Следственный эксперимент в советской криминалистике. автореф. дис. ... канд. юрид. наук 12.00.09 / Ароцкер Лев Ефимович – Х.: ХЮИ, 1951. - 17 с.
8. Архів Великоберезнянського районного суду у Закарпатській області, кримінальна справа №702/15/12 за 2012 рік. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/21758378>

9. Архів Високопільського районного суду Херсонської області, кримінальна справа № 2106/577/2012 за 2012 рік. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/23973255>
10. Архів Вінницького міського суду Вінницької області, кримінальне провадження №1-кп/127/1123/14 за 2014 рік.
11. Архів Генічеського районного суду у Херсонській області, кримінальна справа №2107/3513/2012 за 2012 рік. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/27998228>
12. Архів Залізничного районного суду Львівської області, кримінальна справа № 1352/11 за 2011 рік.
13. Архів Залізничного районного суду Львівської області, кримінальна справа № 1-352/11 за 2011 рік. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/18716009>
14. Архів Знам'янського міськрайонного суду Кіровоградської області, кримінальне провадження №1-кп/389/98/14 за 2014 рік.
15. Архів Івано-Франківського міського суду Івано-Франківської області, кримінальне провадження №1-кп/344/362/13 за 2013 рік.
16. Архів Козятинського міськрайонного суду Вінницької області, кримінальна справа №133/3046/13 за 2013 рік. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/34312705>
17. Архів Козятинського міськрайонного суду у Вінницькій області, кримінальне провадження №133/1663/13-к за 2013 рік. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/32231849>
18. Архів Котовського міськрайонного суду Одеської області, кримінальна справа № 1-1516/330/11 за 2011 рік. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/20513005>
19. Архів Котовського міськрайонного суду Одеської області, кримінальна справа № 1-172 за 2011 рік. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/15744182>

20. Архів Мукачівського міськрайонного суду Закарпатської області, кримінальна справа № 0707/4680/2012 за 2012 рік. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/26107496>

21. Архів Смілянського міськрайонного суду у Черкаській області, кримінальне провадження №1-кп/703/282/13 за 2013 рік.

22. Архів Солом'янського районного суду м. Києва, кримінальна справа №1-291/12 за 2012 рік.

23. Архів Стрийського міськрайонного суду у Львівській області, кримінальне провадження №1/1323/301/2012 за 2012 рік.

24. Архів Тернопільського міськрайонного суду Тернопільської області, кримінальна справа № 1915/1713/2012 за 2012 рік. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/23968464>

25. Архів Шепетівського міськрайонного суду у Хмельницькій області, кримінальне провадження №1-кп/688/67/14 за 2014 рік.

26. Астапкин Д. И., Астапкина С. М. Криминалистика: учеб. пособие. /Д. И. Астапкин, С. М. Астапкина - М.: ИНФРА-М, 2002. - 206 с.

27. Ахмедшин Р. Л. Криминалистическая характеристика личности преступника: дис. ... докт. юрид. наук: 12.00.09 / Ахмедшин Рамиль Линарович – Томск: Томский гос. ун-т., 2006. – 413 с.

28. Ахметов Н. И. Тактика проведения одновременного обыска по делам о корыстных преступлениях, совершенных группой лиц (по материалам практики следственных подразделений правоохранительных органов Республики Таджикистан). дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.09 / Ахметов Нарзуллохон Иззатуллоевич - М.: Таджикский гос. ун-т., 1995. - 229 с.

29. Баби С. А. Психологические основы и тактика следственного эксперимента. Дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.09 / Баби Самба Альхамду – Краснодар: КубГУ, 1992. - 189 с.

30. Баев О. Я. О структуре следственных ситуаций // Криминалистические и процессуальные проблемы расследования: меж вуз. сб. - Барнаул: Изд-во Алт. ун-та, 1983 г. - С. 129-135.

31. Балашов Д. Н. Балашов Н. М., Маликов С. В. Криминалистика: учебник. / Д. Н. Балашов, Н. М. Балашов, С. В. Маликов — М.: ИНФРА-М, 2005. — 503 с.
32. Бандурка О. М. Оперативно-розшукова діяльність: підручник. Час. I. / О. М. Бандурка— Харків: НУВС, 2002. — 336 с.
33. Бахин В. П. Криминалистическая методика. Лекция / В. П. Бахин. — К. : [б. и.], 1999. — 27 с.
34. Бахин В.П. Криминалистика. Проблемы и мнения (1962-2002).-К., 2002 - 268 с.
35. Бедняков И. Л. Обыск: проблемы эффективности и доказательственного значения / И. Л. Бедняков - М.: Юрлитинформ, 2010. - 176 с.
36. Белкин А. Р. Доказательства и доказывание в уголовном процессе // Курс уголовного судопроизводства / под ред. В. А. Михайлова. - М., 2006. — Т.1. — 543 с.
37. Белкин Р. С. Криминалистическая энциклопедия. —М., 1997. —103 с.
38. Белкин Р. С. Курс криминалистики: учеб. пособие: в 3-х т. Т. 3., — 3-е изд., доп. — М., 2001. — 394 с.
39. Белкин Р. С. Очерки криминалистической тактики. учеб. пособие / Р. С. Белкин - Волгоград: Изд-во ВСШ МВД РФ, 1993. - 200 с.
40. Белкин Р.С. Криминалистика. Проблемы, тенденции, перспективы. От теории к практике / Р.С. Белкин. — М.: Юрид. лит., 1988. — 301 с.
41. Белкин Р.С. Курс криминалистики. Криминалистические средства, приемы и рекомендации: в 3-х т. - М.: Юристъ, 1997. — Т. 3. - 480 с.
42. Біленчук П. Д. Криміналістична тактика і методика розслідування окремих видів злочинів: навч. посібник. / П. Д. Біленчук, А. П. Гель, Г. С. Семаков. — К.: МАУП, 2007. — 512 с.
43. Букаев И. М. Вассалатий Ж. В. Методика расследования преступлений террористического характера: монография. / И. М. Букаев, Ж. В. Вассалатий— М.: Юрлитинформ, 2010. — 160 с.

44. Бурбело Б. А. Поняття профілактичної діяльності слідчого та її значення / Б.А. Бурбело //Право і Безпека. Науковий журнал. – 2010. - №3(35). [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://archive.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/pib/2010_3/PB-3/PB-3_38.pdf

45. Бурнашев Н. А. Расследование краж, совершаемых в условиях крупного города : учеб. пособие / Н. А. Бурнашев. — М., 1983. — 66 с.

46. Валеев А. Т. Лютынский А. М., Морозов Р. М., Помаслов А. Б. Тактико-криминалистическое обеспечение расследования пенитенциарных преступлений: науч.-практ. пособие. / А. Т. Валеев, А. М. Лютынский, Р. М. Морозов, А. Б. Помаслов — М.: Юрли-тинформ, 2010.- 176 с.

47. Вандышев В. В. Криминалистическая профилактика в системе криминалистики /В. В. Вандышев //Правоведение. -1982. - № 2. - С. 86 – 90.

48. Васильев А. Н. Проблемы методики расследования отдельных видов преступлений. – М.: ЛексЭст, 2002. – 64 с.

49. Ведерников Н. Т. Личность преступника как элемент криминалистической характеристики преступления / Н. Т. Ведерников // Криминалистическая характеристика преступлений: сб. науч. тр. / Всесоюзный институт по изучению причин и разработке мер предупреждения преступности. – М., 1984. – С.74 – 77.

50. Великий тлумачний словник сучасної української мови / Під ред. В.Т. Бусела. - К.; Ірпінь: ВТФ «Перун», 2004. - 1440 с.

51. Веліканов С. В. Класифікація слідчих ситуацій в криміналістичній методиці: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12. 00. 09 / Нац. юрид. акад. України. — Х., 2002. — 19 с.

52. Вецкая С. А. Натура А.И. Первоначальный этап расследования грабежей и разбойных нападений, совершаемых группами несовершеннолетних: учеб. пособие. / С. А. Вецкая, А. И. Натура - М.: Юрлитинформ, 2008. - 204 с.

53. Веницкий Л. В. Теоретические и практические проблемы следственного осмотра. дис. ... докт. юрид. наук: 12.00.09 / Веницкий Лев Витальевич - М.: ВШ МВД, 1990. - 448 с.

54. Владимирова В. В. Компенсация морального вреда - мера реабилитации потерпевшего в российском уголовном процессе / В. В. Владимирова; науч. ред. Калинкина Л. Д. - М.: Волтерс Клувер, 2007. - 176 с.

55. Возмещение органами предварительного расследования причиненного преступлением имущественного вреда: учеб.-практ. пособие / А. Н. Жупанов, М. И. Каплан, А. С. Карпиков - Брянск: БФ МосУ МВД России, 2004. - 124 с.

56. Волохова О. В. Егоров Н. Н., Жижина М. В. и др. Криминалистика: учебник / О. В. Волохова, Н. Н. Егоров, М. В. Жижина и др. (под. ред. Е. П. Ищенко) – М.: Проспект, 2011. – 504 с.

57. Волохова О. В. Расследование преступлений, связанных с обманом. / О. В. Волохова - М.: Юрлитинформ, 2008. — 168 с.

58. Волчецкая Т. С. Криминалистическая ситуалогия. дис. ... докт. юрид. наук: 12.00.09 / Волчецкая Татьяна Станиславовна - М.: МГУ, 1997. - 394 с.

59. Волчецкая Т. С. Современные проблемы моделирования в криминалистике и следственной практике: Т. С. Волчецкая. / учеб. пособие. - Калининград: Калинингр. ун-т, 1997. - 95 с.

60. Волынский А. Ф. Лапин Е. С. Расследование провокаций взятки и коммерческого подкупа / А. Ф. Волынский, Е. С. Лапин – М.: Юрлитинформ, 2010. — 160 с.

61. Воронин С. Э. К вопросу о понятии уголовно-процессуальной ситуации / С. Э. Воронин // Вопросы правовой теории и практики: межвуз. сб. науч. тр. Вып. 1. - Омск: Изд-во Омск. акад. МВД России, 2004. – С. 113-117.

62. Гавло В. К. Теоретические проблемы и практика применения методики расследования отдельных видов преступлений / В. К. Гавло – Томск, 1985. – 316 с.

63. Гетман Н. И., Степаненко Ю. В. Организация борьбы с преступлениями на пассажирском железнодорожном транспорте: практ. пособие / Н. И. Гетман, Ю. В. Степаненко – М.: Экзамен, 2003. - 128 с.

64. Григорян А. А. Личность мошенника как элемент криминалистической характеристики / А. А. Григорян // Теория и практика общественного развития. – 2011. – №3. – С. 250-251.

65. Гумін О. М. Використання слідчим сил та засобів оперативних підрозділів на досудовому розслідуванні / О. М. Гумін // Форум права. – 2013. – № 1. – С. 237–242.

66. Гурев М. С. Убийства на «разборках» (методика расследования) / М. С. Гурев – СПб: Питер, 2001. – 288 с.

67. Гусаков А. Н. Филющенко А. А. Следственная тактика (в вопросах и ответах): учеб. пособие. / А. Н. Гусаков, А. А. Филющенко – 2-е изд. – Свердловск, – 1993. – 147 с.

68. Данильян А. С. Установление места нахождения похищенного имущества в процессе расследования преступлений. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.09 / Данильян Александр Сергеевич – К.: Рост. юрид. ин-т. МВД РФ, 2011. – 198 с.

69. Демидов Н. Н. Изучение личности преступника в процессе расследования. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.09 / Демидов Николай Николаевич – Волгоград: ВА МВД РФ, 2003. – 189 с.

70. Деревянко А. И. Езикян В. И. Криминалистика: учеб. пособие / А. И. Деревянко, В. И. Езикян // Новочеркасск: ЮРГТУ, 2007. - 164 с.

71. Долгинов С. Д. Использование обыска в раскрытии, расследовании и предотвращении преступлений: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.09 / Долгинов Сергей Данилович - М.: ЮИ МВД РФ, 1991. – 227 с.

72. Драпкин Л. Я. Основы криминалистических теории следственных ситуаций. автореф. дис. ... д-ра юрид. наук: 12.00.09 / Драпкин Леонид Яковлевич - М., 1987. - 45 с.

73. Драпкин Л. Я. Основы теории следственных ситуаций. / Л. Я. Драпкин - Свердловск: Из-во УрГУ, 1987. - 165 с.

74. Драпкин Л. Я. Проблемы общей теории раскрытия преступлений и криминалистическая тактика / Л. Я. Драпкин // Криминалистические проблемы следственной тактики: межвуз. сб. науч. тр. - Свердловск: Изд-во УрГУ, 1981. - С. 34.

75. Драпкин Л. Я. Разрешение проблемных ситуаций в процессе расследования: учеб. пособие. - Свердловск: Свердл. юр. ин-т, 1995. - 72 с.
76. Ермолович В. Ф. Криминалистическая характеристика преступлений/ В. Ф. Ермолович. – Минск : Амалфея, 2001. - 304 с.
77. Ефимичев П. С., Ефимичев С. П. Расследование преступлений теория, практика, обеспечение прав личности. / П. С. Ефимичев, С. П. Ефимичев - М. Юстицинформ, 2009. – 504 с.
78. Железняк А. С. Криминалистика. Тактико-методические основы уголовного судопроизводства (досудебная стадия): учебное пособие. / А. С. Железняк - М.: МГИУ, 2007. - 126 с.
79. Зайцев О. А. Карлов В. Я. Криминалистика. Проблемно-тематический комплекс: учеб. пособие для бакалавров. / О. А. Зайцев, В. Я. Карлов — М.: Юрлитинформ, 2012. — 272 с.
80. Закон України «Про залізничний транспорт» // Відомості Верховної Ради України. — 1996. — № 273/96-ВР. – 20 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/273/96-вр>.
81. Закон України «Про міліцію» // Відомості Верховної Ради України. — 1991. — № 4. — с. 20.
82. Закон України «Про транспорт» // Відомості Верховної Ради України. — 1994. — № 232/94-ВР.
83. Зеленский В. Д. Организационные функции субъектов расследования преступлений. / В. Д. Зеленский - Краснодар, 2005. –168 с.
84. Зеленский В. Д. Организация расследования преступлений: криминалистические аспекты / В.Д. Зеленский; отв. ред. Ю. Н. Лукин. – Ростов н/Д : Изд-во Ростов. ун-та, 1989. – 152 с.
85. Зуйков Г. Г. Поиск преступников по признакам способов совершения преступлений. учеб. пособие / Г. Г. Зуйков - М.: НИиРИО ВШ МВД СССР, 1970. - 191 с.

86. Ильченко Ю. И. Тактические приемы исследования материальной обстановки места происшествия. автореф. дис. ... канд. юрид. наук 12.00.09 / Юрий Иванович Ильченко; МГУ им. М. В. Ломоносова. - М., 1966. - 24 с.

87. Имущественные отношения и возмещение имущественного вреда в уголовном судопроизводстве Российской Федерации: монография / Селедникова О. Н. - Брянск: Ладомир, 2013. - 119 с.

88. Ищенко Е. П. Криминалистика: курс лекций. / Е. П. Ищенко – М.: Юридическая фирма «КОНТРАКТ»; АСТ-МОСКВА, 2007. – 416 с.

89. Ищенко Е. П. Криминалистика: учебник / Е. П. Ищенко, В. А. Образцов. - М.: Эксмо, 2005. – 480 с.

90. Ищенко Е. П. Ситуационный подход к применению научно-технических средств на первоначальном этапе расследования неочевидных преступлений / Е. П. Ищенко // Следственная ситуация. - М., 1985. - С. 46-50.

91. Ищенко Е. П. Топорков А. А. Криминалистика: учебник. изд. 2-е, испр. и доп. / Е. П. Ищенко, А. А. Топорков // под ред. проф. Е. П. Ищенко – М.: Юридическая фирма «КОНТРАКТ», «ИНФРА-М», 2006. – 748 с.

92. Каневский Л. Л. К вопросу о криминалистической характеристике преступлений, криминальных и следственных ситуациях и их значении в раскрытии и расследовании преступлений / Л. Л. Каневский // Следственная ситуация. - М., 1985. - С. 62-65.

93. Капустіна М. В. Методика розслідування крадіжок вантажів на залізничному транспорті, вчинених злочинними групами: дис... канд. юрид. наук: 12.00.09 / Капустіна Марієтта Владиславівна; Національна юридична академія України. - Х.: НЮУ, 2007. – 215 с.

94. Ким Д. В. Следственная ситуация как информационно-познавательная система в деятельности по расследованию преступлений. По материалам корыстно-насильственных преступлений: автореф. дисс. ... канд. юр. наук: 12.00.09 / Ким Дмитрий Владимирович – Барнаул.: Алтайський гос. ун-т., 1999. - 27 с.

95. Клочков В. В. Проблемы следственной ситуации / В. В. Клочков // Следственная ситуация. - М., 1985. - С. 74-79.

96. Коваль Ю. Є. Анализ криминалистической профилактики краж личного имущества пассажиров, совершенных на железнодорожном транспорте Украины. / Ю. Є. Коваль // *Ligea si viata* – 2013 - №8/1(260). [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.legeasiviata.in.ua/archive/2013/8-1m/14.pdf>

97. Коваль Ю. Є. Предмет злочинного посягання в системі криміналістичної характеристики крадіжок особистого майна пасажирів залізничного транспорту / Ю. Є. Коваль // Науковий вісник Ужгородського національного університету. – 2012. – № 20.- Ч.- 2- Т. 4.– С. 39-41. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://www.visnyk-juris.uzhnu.uz.ua/file/visnyk_20%20ch.%202%20t.%203.pdf

98. Когутич І. І. Криміналістика: курс лекцій./ І. І. Когутич - К.: Атіка, 2008. – 888 с.

99. Кожин И. Г. Уголовно-процессуальный механизм обеспечения возмещения вреда физическому лицу. автореф. дис. ... канд. юрид. наук 12.00.09 / Кожин Илья Геннадьевич – Тюмень: Тюменский гос. ун-т., 2006. - 18 с.

100. Кокорева Л. В. Методика расследования карманных краж, совершенных в общественном транспорте. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.09 / Кокорева Любовь Владимировна - М.: АУ МВД РФ, 2010. - 307 с.

101. Колесниченко А. Н. Коновалова В. Е. Криминалистическая характеристика преступлений: учеб. пособие / А. Н. Колесниченко, В. Е. Коновалова. - Харьков. : Юрид. ин-т, 1985. – 91 с.

102. Колесниченко А. Н. Научные и правовые основы расследования отдельных видов преступлений. автореф. дис. ... д-ра юрид. наук: 12.00.09 / Колесниченко Алексей Никифорович – Х.: Харьковский ЮИ, 1967. - 27 с.

103. Колотумкин С. М. Возможности повышения оперативности проверки по дактоучетам следов пальцев рук, изъятых на местах происшествия, на основе внедрения многофункционального программно-технического комплекса цифровой обработки и передачи изображений / С. М. Колотумкин, В. В. Симаков // «Черные дыры» в российском законодательстве. - 2004. - №4. - С. 251-253.

104. Комаринська Ю. Б. Розслідування навмисних вбивств, замаскованих під нещасний випадок або самогубство на залізничному транспорті: навч. посібник / Ю. Б. Комаринська, О. І. Галаган – К. : «Центр учбової літератури», 2013. – 124 с.

105. Комягина Ю. С. Лаврухин С. В. Следственные действия: сущность, классификация, принципы. / Ю. С. Комягина, С. В. Лаврухин - М: Юрлитинформ, 2009. – 248 с.

106. Коновалова В. О. Убийство: искусство расследования: монография. / В. О. Коновалова – Х.: Факт, 2001. – 311 с.

107. Конституционно-правовые основы компенсации морального вреда, причиненного вследствие совершения террористического акта: монография / А. К. Сисакьян - Челябинск: Полиграф-Мастер, 2014. - 215 с.

108. Конституція України. Прийнята на п'ятій сесії Верхової Ради України 28 червня 1996 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 141; 2005. – № 2. – с. 44.

109. Корж В. П. Теоретические основы методики расследования преступлений, совершаемых организованными преступными образованиями в сфере экономической деятельности: монография. / В. П. Корж – Х.: НУВС, 2002. – 412 с.

110. Корноухов В. Е. О структуре методик по расследованию преступлений / В. Е. Корноухов // Вестник криминалистики. – 2004. – Вып.2. - С. 21-28.

111. Косов Д. В. Тактические приемы и криминалистические методы профилактики преступлений. автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.09 / Косов Дмитрий Владимирович – Владимир: Владимир. юрид. ин-т Федер. Службы исполнения наказаний, 2007. - 21 с.

112. Криминалистика / под. ред. докт. юрид. наук проф. В. А. Образцова. - М.: Юрист, 2001. – 760 с.

113. Криминалистика. История, общая и частные теории: в 3-х т.: учебник. Т. 1 / Т. В. Аверьянова, Р. С. Белкин, И. А. Возгрин, А. Ф. Волынский и др.; под ред.: Р. С. Белкин, В. Г. Коломацкий - М.: Изд-во Акад. МВД России, 1995. - 280 с.

114. Криминалистика. Основные положения: учеб.-справ. пособие / А. Н. Иванов, Е. С. Лапин; Саратовский государственный университет им. Н. Г. Чернышевского. - Саратов: Научная книга, 2005. — 588 с.

115. Криминалистика. Проблемы сегодняшнего дня. Злободневные вопросы российской криминалистики / Р. С. Белкин - М.: Инфра-М-НОРМА, 2001. — 240 с.

116. Криминалистика. Тактика, организация и методика расследования преступлений: учебник / под ред. А. П. Резвана, М. В. Субботиной, Ю. В. Харченко – Волгоград: ВА МВД России, 2000. – 221 с.

117. Криминалистика. Техника, тактика, организация и методика расследования преступлений. Практикум: учебник. Т. 3 / Под ред.: Кузнецов А. А., Филиппов А.Г. (Отв. ред.) – М.; Омск: Изд-во Ом. юрид. ин-та МВД России, 1996. – 312 с.

118. Криминалистика: учебник / А. Н. Васильев, И. Ф. Герасимов, В. Н. Герасимов, Л. Я. Драпкин, и др.; под ред.: В. Я. Колдин, Н. П. Яблоков - М.: Изд-во Моск. ун-та, 1990. – 464 с.

119. Криминалистика: учебник / Л. Я. Драпкин, В. Н. Карагодин – М.: Проспект, 2011. – 768 с.

120. Криминалистика: учебник / Н. А. Бурнашев, Быков, В. М. А. Ф. Вольнский, А. А. Закатов, и др.; под ред.: А. Ф. Вольнский, А. Г. Филиппов – М.: Спарк, 1998. – 543 с.

121. Криминалистика: учебник / отв. ред. Н. П. Яблоков. – 3-е изд., перераб. и доп. – М.: Юристъ, 2005. – 781 с.

122. Криминалистика: учебник / под ред. И. Ф. Герасимова, Л. Я. Драпкина. – М.: Высшая школа, 1994. – 528 с.

123. Криминалистика: учебник / под ред. И. Ф. Пантелеева, Н. А. Селиванова. - М.: Юрид. лит., 1993. – 592 с.

124. Криминалистика: учебник / под ред. Н. П. Яблокова, В. Я. Колдина. – М., 1990. – 463 с.

125. Криминалистика: учебник / под ред. проф. А. Г. Филиппова и проф. А. Ф. Вольнского. - М.: Спарк, 1998. – 543 с.

126. Криминалистика: учебник / под ред. Т. А. Седовой, А. А. Эксархопуло. – СПб.: Лань, 2001. – 928 с.

127. Криминалистика: учебник / под ред А. Г. Филиппова – М.: Высшее образование, 2007. - 441 с.

128. Криминалистика: учебник / под ред. Н. П. Яблокова. – М. : Юрист, 1999. – 718 с.

129. Криминалистика: учебник для вузов / И. Ф. Герасимов, Л. Я. Драпкин, Е. П. Ищенко и др.; под ред. И. Ф. Герасимова, Л. Я. Драпкина – 2-е изд., перераб. и доп. – М.: Высшая школа, 2000. – 672 с.

130. Криминалистика: учебник для студентов высших учебных заведений / под ред. А. Ф. Вольнского, В. П. Лаврова - 2-е изд., перераб. и доп.. – М.: ЮНИТИ Закон и право, 2008. – 943 с.

131. Криминалистика: учебник для экспертов-криминалистов / под ред. А. Г. Филиппова. М.: Юрлитинформ, 2005. – 484 с.

132. Криминалистика: учебник. Т. 1 / В. С. Аханов, В. П. Бахин, Р. С. Белкин, Л. А. Винберг и др.; под ред.: Р. С. Белкин, И. М. Лузгин - М.: Изд-во Акад. МВД СССР, 1978. – 384 с.

133. Криминалистическая алгоритмизация и программирование расследования преступлений. Предпосылки. Теоретические основы. Система понятий: учеб. пособие: в 3-х ч. Ч. 1 / А. С. Шаталов - М.: Изд-во ГУ ВШЭ, 2001. – 88 с.

134. Криминалистическая методика предварительного расследования и судебного разбирательства по делам об убийствах (проблемы теории и практики): монография / А. А. Корчагин. - М.: Юрлитинформ, 2013. – 512 с.

135. Криминалистическая профилактика преступлений. Концепция, принципы, средства реализации: учеб. пособие / В. Ф. Зудин - Воронеж: Изд-во Воронеж. ун-та, 1995. - 128 с.

136. Криминалистическая тактика: учеб. пособие / Д. П. Поташник - М.: Зерцало, 1998. - 64 с.

137. Криміналістическа таттика: учеб. пособие для бакалавров / В. Я. Карлов; под науч. ред. О. А. Зайцева - М.: Юрлитинформ, 2013. - 184 с.

138. Криміналістическа таттика: учебник / под общ. ред. А. С. Сорочкина - М.: Юрлитинформ, 2013. - 728 с.

139. Криміналістическое моделирование личности неустановленного преступника и его преступного поведения: науч.-практ. пособие / Д. В. Исютин-Федотков, О. Г. Каразей, Г. Н. Мухин; под общ. ред. Г. Н. Мухин - М.: Юрлитинформ, 2012. — 208 с.

140. Криміналістика: навч. посібник / за заг. ред. Є. В. Пряхіна. – Львів: ЛьвДУВС, 2010. – 540 с.

141. Криміналістика: підруч. для студ. юрид. спец. вищ. закл. освіти / за ред. В. Ю. Шепітька. — 2-ге вид., переробл. і допов. — К.: Концерн «Видавничий Дім «Ін Юре», 2004. — 728 с.

142. Криміналістика: підручник / В. Ю. Шепітько, В. О. Коновалова, В. А. Журавель та ін.; за ред. проф. В. Ю. Шепітька. — 4-е вид., перероб. і доп. — Х.: Право, 2008. — 464 с.

143. Криміналістика: підручник / П. Д. Біленчук, В. В. Головач, М. В. Салтевський та ін.; за ред. П. Д. Біленчука. - К.: Право, 1997. - 301 с.

144. Кримінальне право України. Загальна частина: підручник / М. І. Бажанов, Ю. В. Баулін, В. І. Борисов та ін.; За ред. проф. М. І. Бажанова, В. В. Сташиса, В. Я. Тація. — 2-е вид., перероб. і допов. — Київ: Юрінком Інтер, 2005. — 480 с.

145. Кримінальний процесуальний кодекс України. Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України у зв'язку з прийняттям Кримінального процесуального кодексу України» із змінами та допов. станом на 05 вересня 2012 р.: (відповідає офіц. текстові) – К.: Алеута, 2012. – 336 с.

146. Кримінальний процесуальний кодекс України. Науково-практичний коментар / за заг. ред. професорів В. Г. Гончаренка, В. Т. Нора, М. Є. Шумила. -К.: Юстініан, 2012. – 1224 с.

147. Кудрявцева А. В. Олефиренко С. П. Доказывание морального вреда в уголовном судопроизводстве / А. В. Кудрявцева, С. П. Олефиренко - М.: Юрлитинформ, 2011. - 192 с.

148. Кузнецов В. В. Кримінальна відповідальність за крадіжки : монографія / В. В. Кузнецов. – К.: Вид. ПАЛИВОДА А. В., 2005. – 156 с.

149. Кузьмічов В. С., Прокопенко Г. І. Криміналістика: Навч. посіб. / За заг. ред. В. Г. Гончаренка та Є. М. Моїсеєва. — К: Юрінком Інтер, 2001. – 368 с.

150. Курс криминалистики. Общетеоретические вопросы. Криминалистическая техника. Криминалистическая тактика: в 3-х т. Т. 1 / под ред. О. Н. Коршунова, А. А. Степанова - СПб.: Юрид. центр Пресс, 2004. – 683 с.

151. Кустов А. М. Самищенко С. С. Судебная медицина в расследовании преступлений. Курс лекций. / А. М. Кустов, С. С. Самищенко – М.: МПСИ, 2002. – 448.

152. Лабунская В. А. Невербальное поведение./ В. А. Лабунская – Ростов н/Д., – 1986. – 136 с.

153. Левшук О. И. Использование современных технологий и специальных знаний при установлении лица, совершившего кражу имущества пассажиров на железнодорожном транспорте / О.И. Левшук // Юридический журнал. – 2008. – №1(13). – С. 93-96.

154. Левшук О. И. Предупреждение краж личного имущества пассажиров на железнодорожном транспорте / О. И. Левшук // Юридический журнал. – 2006. – №3(7) – С. 63-66.

155. Левшук О. И. Расследование краж личного имущества граждан на объектах железнодорожного транспорта: теория и практика : монография. / О. И. Левшук ; под ред. Е.И. Климовой.- Минск : Акад. МВД Респ. Беларусь, 2010. - 184 с.

156. Левшук О. И. Техническое обеспечение раскрытия краж имущества граждан на железнодорожном транспорте / О. И. Левшук // Беларусь в современных геополитических условиях: политико-правовые и социально-экономические аспекты устойчивого развития : матер. межвуз. науч.- практ. конф.,

21 марта 2008 г., Минск: в 2 т. / М-во внутрен. дел Респ. Беларусь, Акад. МВД. - Минск, 2008. - Т. 1. - С. 115-116.

157. Левшук О. И. Участие кинолога в раскрытии краж имущества граждан на железнодорожном транспорте / О. И. Левшук // Управление в социальных и экономических системах: матер. XVII междунар. науч.-практ. конф. (2-6 июня 2008 г., г. Минск) / Минский ин-т управления. – Минск, 2008. – С. 382–383.

158. Логвин В. М. Осмотр места происшествия: практ. пособие / под ред.: В. М. Логвина - М.: Юрлитинформ, 2013. - 376 с.

159. Лузгин И. И. Криминалистика: учеб.-метод. комплекс для студентов спец. «Правоведение». в 5 ч. / И. И. Лузгин. – Новополоцк : ПГУ, 2009. – Ч. 4. Криминалистическая методика расследования и предупреждения отдельных видов и групп преступлений. в 2-х кн. Кн. 1 – 384 с.

160. Лук'янчиков Б. Є. Лук'янчиков Є. Д. Типові слідчі ситуації і шляхи їх розв'язання в окремих позавидових методиках розслідування / Б. Є. Лук'янчиков, Є. Д. Лук'янчиков // Науковий вісник Дніпропетровського юридичного інституту МВС України. - 2001. – № 1(4). - С. 262.

161. Малыхина М. И. Личность преступника как объект исследования криминалистики./ М. И. Малыхина // Следователь.– 2004.– №8.– С. 27– 29.

162. Мальцев О. А. Осмотр места происшествия как источник получения исходных данных о личности преступника. текст лекции / О. А. Мальцев - Новосибирск: Изд-во НГАЭиУ, 2001. - 42 с.

163. Матеріал Експрес-файли — сервіс обміну інформацією — [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ex.ua/219231>

164. Матеріал з Вікіпедії — вільної енциклопедії - [Електронний ресурс]. – Режим доступу:https://ru.wikipedia.org/wiki/Профайлинг#cite_note-1

165. Матеріал з Вікіпедії — вільної енциклопедії - [Електронний ресурс]. – Режим доступу:[http://uk.wikipedia.org/wiki/Залізничний транспорт в Україні](http://uk.wikipedia.org/wiki/Залізничний_транспорт_в_Україні).

166. Матеріал з Вікіпедії — вільної енциклопедії - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http://ru.wikipedia.org/wiki/Оперативные службы](http://ru.wikipedia.org/wiki/Оперативные_службы).

167. Матеріал з Вікіпедії — вільної енциклопедії - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://uk.wikipedia.org/wiki/Трасологічна_експертиза

168. Матеріал з Вікіпедії — вільної енциклопедії - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://uk.wikipedia.org/wiki/Затримання>

169. Матеріал з сайту Юридичні послуги Online — коментар до Кримінального кодексу ст. 185 «Крадіжка» - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://yurist-online.com/ukr/uslugi/yuristam/kodeks/024/182.php>

170. Методика расследования отдельных видов преступлений. учеб. пособие. Вып. 1 / Л. Я. Драпкин, В. Н. Карагодин - Екатеринбург: Изд-во Урал. юрид. ин-та МВД России, 1998. - 47 с.

171. Методика розслідування окремих видів злочинів, підслідних органам внутрішніх справ: навчальний посібник / О. В. Батюк, Р. І. Благута, О. М. Гумін та ін.; за заг. ред. Є. В. Пряхіна. – Львів: ЛьвДУВС, 2011. – 324 с.

172. Методические рекомендации по осмотру места происшествия / А. А. Арутюнян, Д. В. Базарный, К. О. Мельникова, В. Б. Нагорный и др. - Пятигорск: РИА-КМВ, 2011. - 72 с.

173. Методология криминалистической методики: монография / А. В. Шмонин - М.: Юрлитинформ, 2010. - 416 с.

174. Моральный вред в уголовном праве России: монография / С. П. Олефиренко - Челябинск: Цицеро, 2012. - 187 с.

175. Моральный вред в уголовном судопроизводстве России: монография / Олефиренко С. П. - Челябинск: Цицеро, 2014. - 223 с.

176. Наказ № 700 від 14.08.2012 "Про організацію взаємодії органів досудового розслідування з іншими органами та підрозділами внутрішніх справ у попередженні, виявленні та розслідуванні кримінальних правопорушень". [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://mvs.gov.ua/mvs/control/main/uk/publish/article/757119>

177. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України / за ред. М. І. Мельника, М. І. Хавронюка. - 7-ме вид., переробл. та допов. – К.: Юридична думка, 2010 -1288 с.

178. Нудельштейн А. М. Расследование хищений имущества пассажиров на железнодорожном транспорте : дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.09 / Нудельштейн Арон Моисеевич - М.: ВНИИ МВД, 2008. - 161 с.

179. Облаков А. Ф. Криминалистическая характеристика преступлений и криминалистические ситуации. учеб. пособие / А. Ф. Облаков. - Хабаровск : ВШ МВД СССР, 1985. - 88 с.

180. Образцов В. А. О совершенствовании некоторых криминалистических определений в свете интеграции и дифференциации знаний в криминалистике // Актуальные проблемы советской криминалистики. - М.: Изд-во Всесоюз. ин-та по изуч. причин и разраб. мер предупреждения преступности, 1980. - С. 16-28.

181. Организация и тактика осмотра места происшествия. учеб. пособие / А. Ф. Облаков, А. Т. Тимербаев - Хабаровск: Изд-во Хабар. ВШ МВД РФ, 1992. - 96 с.

182. Осмотр места происшествия. практ. пособие / Э. У. Бабаева, Л. В. Бертовский, А. И. Дворкин, Б. Д. Завидов и др.; под ред.: А. И. Дворкина - М.: Юристъ, 2000. - 336 с.

183. Осмотр места происшествия: учеб. пособие / Гордон Э. С., С. П. Кравец - Ижевск: Изд-во Удм. ун-та, 1993. - 36 с.

184. Осмотр места происшествия: учебное пособие / В. В. Конин - Орел: Изд-во Орлов. гос. ун-та, ООО ПФ "Оперативная полиграфия", 2007. - 35 с.

185. Осмотр при расследовании преступлений в сфере компьютерной информации / М. В. Гаврилов, А. Н. Иванов - М.: Юрлитинформ, 2007. - 168 с.

186. Пивоваров В. В. Взаємодія органів досудового слідства та дізнання при розслідуванні кримінальних справ / В. В. Пивоваров, Л. І. Щербина. – Х.: Право, 2006. - 313 с.

187. Попов И. А. Справочник следователя. Осмотр места происшествия / И. А. Попов – М.: ЦОР МВД, 2010. - 304 с.

188. Постанова Кабінету Міністрів України від 6 квітня 1998 № 457 «Про затвердження Статуту залізниць України».[Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/457-98-%D0%BF>

189. Правила перевезення пасажирів, багажу, вантажобагажу та пошти залізничним транспортом України. – К.: Інпрес, 2013 – 168 с.

190. Предмет злочинного посягання за злочинами у сфері комп'ютерних технологій / О. А. Федотов// Економіка. Фінанси. Право. - 2010. - № 2. - С. 37-39.

191. Предмет, система и теоретические основы криминалистики / А. Н. Васильев, Н. П. Яблоков - М.: Изд-во Моск. ун-та, 1984. - 143 с.

192. Прес-служба прокуратури Київської області. «Завдяки вжитим заходам зменшено рівень злочинності на транспорті» 17.07.2012, офіційний веб-сайт Прокуратури Київської області [Електронний ресурс]. – Режим доступу:<http://www.kobl.gp.gov.ua/ua/news.html? m=publications& t=rec&id=10902>
1

193. Про оперативно-розшукову діяльність: Закон України [видано Верховна рада України 18 лютого 1992 р. № 2135-XII]. – [Електронний ресурс] Режим доступу:<http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2135-12>

194. Про прокуратуру: Закон України [видано Верховна рада України 5 листопада 1991 р. № 1789-XII]. – [Електронний ресурс] Режим доступу:<http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1789-12>

195. Про службу безпеки України: закон [видано Верховна рада України 25 березня 1992 р. № 2229-XII]. – [Електронний ресурс] Режим доступу:
<http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2229-12>

196. Про судову практику у справах про злочини проти власності : постанова Пленуму Верховного Суду України від 6 листопада 2009 р. № 10 [Електронний ресурс]. – Режим доступу:
<http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/v0010700-09>.

197. Производство обыска: уголовно-процессуальные и криминалистические аспекты. учеб. пособие / А. Н. Иванов; под ред.: В. И. Комиссарова - Саратов: Изд-во СГАП, 1999. - 120 с.

198. Простий порятунок, – Магістраль, (всеукраїнська транспортна газета), 23.03.2013. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://en.magistral-uz.com.ua/articles/prostij-porjatunok.html>

199. Профайлинг в деятельности органов внутренних дел: учеб. пособие для студентов вузов, обучающихся по специальностям «Юриспруденция» и «Правоохранительная деятельность» / В. Л. Цветков и др.; под ред. В.Л. Цветкова. — М: ЮНИТИ-ДАНА: Закон и право, 2014. — 254 с.

200. Профайлинг. Технологии предотвращения противоправных действий: учеб. пособие для студентов вузов, обучающихся по специальностям «Юриспруденция» и «Правоохранительная деятельность» / Ю. М. Волынский-Басманов и др.; под ред. Ю. М. Волынского-Басманова, Н.Д. Эриашвили. — 3-е изд., перераб. и доп. — М.: ЮНИТИ-ДАНА: Закон и право, 2013. — 199 с.

201. Процессуальные и тактические особенности производства следственного эксперимента: монография / Ю. Г. Торбин - М.: РПА Минюста России, 2011. - 82 с.

202. Расследование отдельных видов преступлений: учеб. пособие / Н. Р. Божкова, Е. Н. Быстряков, Л. В. Галанова, В. В. Дьякова и др.; под ред. В. В. Комиссарова - Саратов: Изд-во ГОУ ВПО "Саратовская государственная академия права", 2003. - 232 с.

203. Расследование преступных посягательств на жизнь, здоровье, честь и имущество лиц, выявляющих и расследующих налоговые правонарушения / В. О. Лапин; под ред. В. П. Лавров - М.: Юрлитинформ, 2006. — 208 с.

204. Руководство для государственных обвинителей. Особенности поддержания государственного обвинения по делам об убийствах. Криминалистический аспект деятельности. Ч. 2 / В. С. Бурданова, В. И. Иванов, К. А. Корсаков, О. Н. Коршунова и др.; науч. ред. О. Н. Коршунова - СПб.: Изд-во С.-Петербург. юрид. ин-та Генеральной прокуратуры РФ, 2001. - 160 с.

205. Руководство к практическим занятиям по криминалистической тактике / В. И. Попов - М.: Юрид. лит., 1964. - 272 с.

206. Руководство по расследованию преступлений. науч.-практ. пособие / отв. ред. А. В. Гриненко. - 2-е изд., пересмотр. и доп. - М.: Норма, 2008. - 768 с.

207. Руководство по расследованию преступлений: науч.-практ. пособие / А. В. Гриненко, Т. В. Каткова, Г. К. Кожевников и др. — Х.: Консум, 2001. — 608 с.

208. Руководство по тактике допроса: учеб.-практ. пособие / Г. А. Зорин - М.: Юрлитинформ, 2001. - 320 с.

209. Рыжаков А. П. Обыск: основания и порядок производства. науч.-практ. руководство / А. П. Рыжаков - Ростов-на-Дону: Феникс, 2006. - 144 с.

210. Рыжаков А. П. Освидетельствование. Личный обыск. Следственный эксперимент. Получение образцов для сравнительного исследования: науч.-практ. руководство / А. П. Рыжаков - М.: Экзамен, 2007. - 319 с.

211. Рыжаков А. П. Осмотр: основание и порядок производства. Научно-практическое руководство / А. П. Рыжаков - Ростов-на-Дону: Феникс, 2007. - 160 с.

212. Савельева М. В. Смушкин А. Б. Криминалистика. учебник. / М. В. Савельева, А. Б. Смушкин М.: ИД "Дашков и К", - 2009. – 229 с.

213. Салтевский М. В. Криміналістика: підручник у 2 ч. / М. В. Салтевський. - Х. : Консум, 2001. - Ч.2. Методика і тактика - 528 с.

214. Салтевський М. В. Криміналістика (у сучасному викладі): підручник / М. В. Салтевський. — К.: Кондор, 2005. — 588 с.

215. Салтевський М. В. Криміналістика: підручник: у 2-х ч. — Х.: КонСУМ, Основа, 1999. - Ч.1. — 416 с.

216. Самойлов А. В. Установление механизма совершения кражи в процессе расследования: монография. — М.: Юрлитинформ, 2010. — 152 с.

217. Свобода Є. Ю. Деякі аспекти правового регулювання дактилоскопічної реєстрації/ Є. Ю. Слобода //Вісник Академії адвокатури України – 2010. – №3(19) – с. 148-153

218. Синчук В. Л. Розслідування вбивств: шляхи вдосконалення: монографія / за ред. проф. В. А. Журавля. – Х.: Харків юридичний, 2005. – 288 с.

219. Скригонюк М. І. Криміналістика: підручник.— К.: Атіка, 2007.— 496 с.

220. Следственные действия. Система и процессуальная форма / С. А. Шейфер - М.: Юрлитинформ, 2001. — 208 с.

221. Советская криминалистика. Методика расследования отдельных видов преступлений: учеб. / В. П. Бахин, В. И. Гончаренко, Н. И. Клименко, А. Н. Колесниченко и др.; под ред. В. К. Лисиченко – К.: Вища шк., 1988. - 405 с.

222. Советская криминалистика: учебник / под ред. Р. С. Белкина. — М.: Юрид. лит., 1979.— 464 с.

223. Современные проблемы криминалистической тактики. монография / О. В. Полстовалов; под науч. ред. В. И. Комиссарова - М.: Юрлитинформ, 2009. - 376 с.

224. Соколов А. Б. Расследование краж имущества граждан, совершаемых группами несовершеннолетних... Дис. ... канд. юрид. наук / Соколов Андрей Борисович – Омск: ОА МВД РФ, 2011. – 241 с.

225. Соснин К. В. Тактико-криминалистические основы использования математических методов и компьютерных технологий в следственном эксперименте (по делам о дорожно-транспортных происшествиях). дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.09 / Соснин Константин Владимирович – Ижевск: Удмуртский гос. ун-т., 2002. - 172 с.

226. Социальная профилактика преступлений. Криминологические и криминалистические проблемы / В. Ф. Зудин; под ред. В. И. Федулова - Саратов: Изд-во Саратов. ун-та, 1983. - 190 с.

227. Спирица Евгений. Психология лжи и обмана: как разоблачить лжеца / Евгений Спирица. – СПб: Питер, 2016. – 272 с.

228. Старостин В. Е. Яровенко В. В. О понятии следственной ситуации / В. Е. Старостин, В. В. Яровенко // XXVII съезд КПСС и вопросы совершенствования правовых мер борьбы с преступностью: межвуз. сб. науч. тр. - Омск: ВШМ МВД СССР - 1987. - С. 133-121.

229. Тактика допроса подозреваемого (обвиняемого) на предварительном следствии: процессуальные и криминалистические аспекты: монография / Е. А. Игнатенко– Благовещенск: АмГУ, 2012. - 125 с.

230. Тактика следственных действий / Р. С. Белкин, Е. М. Лифшиц - М.: Новый Юрист, 1997. - 176 с.
231. Тактика следственных действий: учеб. пособие / О. Я. Баев - М.: Юрлитинформ, 2013. - 456 с.
232. Тактико-психологическое содержание подготовки и производства обыска в помещениях: монография / О. С. Лейнова - СПб.: Любавич, 2013. - 156 с.
233. Теория и практика следственного эксперимента / Р. С. Белкин; под общ. ред.: А. И. Винберга - М.: Изд-во ВШ МВД СССР, 1959. - 171 с.
234. Тищенко В. В. Корыстно-насильственные преступления. Криминалистический анализ: монография. –Одесса: Юрид. лит., 2002. – 360 с.
235. Федотов И. С. Расследование насильственных преступлений, совершаемых в отношении малолетних: правовое, теоретические и организационные основы / И. С. Федотов. - М. : Юрлитинформ, 2010. - 408 с.
236. Филиппов А. Г. Криминалистика: учебник. - 3-е изд., перераб. и дополн. - М.: Спарк, 2004. - 687 с.
237. Филиппов А. Г. Проблемы криминалистики. Избранные статьи / А. Г. Филиппов - М.: Юрлитинформ, 2007. - 352 с.
238. Филиппов А. Г. Целищев А. Я. Узловые проблемы методики расследования преступлений / А. Г. Филиппов, А. Я. Целищев // Советское государство и право. – 1982. – № 8. - С. 71-76.
239. Фомин М. А. Обыск в современном уголовном процессе России: учеб.-практ. пособие / М. А. Фомин - М.: Юрлитинформ, 2006. - 208 с.
240. Фрай О. Детекция лжи и обмана / пер. с англ. — СПб.: Прайм-Евроснак, 2005. — 320 с.
241. Фридман И. Я. Вопросы профилактики преступлений при криминалистическом исследовании документов / И. Я. Фридман – К., 1968. - 88 с.
242. Хижняк Д. С. Процессуальные и криминалистические проблемы развития тактики следственных действий. монография / Д. С. Хижняк; под ред.: Комиссаров В. И. - М.: Юрлитинформ, 2004. - 128 с.

243. Хлюпин Н. И. Следственные ситуации и методика расследования преступлений // Актуальные проблемы раскрытия преступлений. - М.: ВЮЗИ, 1985. - С. 91-92.

244. Хоменко А. Н. Личность преступника как элемент криминалистической характеристики преступления и ее роль в расследовании преступлений (по материалам дел об убийствах). дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.09 / Хоменко Александр Николаевич – Волгоград: Волгогр. юрид. ин-т., 1996. - 196 с.

245. Чаплинська Ю. А. Слідчий експеримент (організаційний аспект) / Ю. А. Чаплинська // Криміналістичний вісник. – 2013. – Вип. 1. - С.43-48.

246. Чернецький О. К. Результати слідчого експерименту та їх доказове значення / О. К. Чернецький // Вчені записки Таврійського національного університету ім. В.І. Вернадського. Юридичні науки. – 2013. – Т. 2 (64). – № 2.– С. 464-470.

247. Шаталов А. С. Криминалистические алгоритмы и программы в системе методики расследования преступлений // Ученые-криминалисты и их роль в совершенствовании научных основ уголовного судопроизводства: матер. вузов. юбил. науч.-практ. конф. (к 85- летию со дня рождения Р.С.Белкина): в 2 ч. — М.: Академия управления МВД России, 2007. – Ч. 1. - 557 с.

248. Шепітько В. Ю. Криміналістика / В. Ю. Шепітько. - К. : Ін Юре, 2010. - 496 с.

249. Шурухнов Н. Г. Криминалистика: учебное пособие. — М: Юристъ, 2002. — 639 с.

250. Шурухнов Н. Г. Расследование краж: практ. пособие.—М.: Юристъ, 1999. — 112 с.

251. Щур Б. В. Криміналістична методика: проблеми становлення та змісту / Б. В. Щур // Вісник ЛЬДУВС / Серія юридична. – 2008. – Вип. 47 – С. 265 – 270.

252. Эксперимент в следственной, судебной и экспертной практике / Р. С. Белкин - М.: Юрид. лит., 1964. - 223 с.

253. Яблоков Н. П. Криминалистическая методика расследования. М.: Изд-во МГУ, 1985. – 98 с.

254. Яблоков Н. П. Криминалистическая методика расследования. М.: Изд-во МГУ, 1985. – 98 с.

255. Яблоков Н. П. Криминалистическая характеристика преступления и типичные следственные ситуации как важные факторы разработки методики расследования преступлений // Вопросы борьбы с преступностью. – 1979. – Вып.30. - С. 110-122.

256. Якимова С. В. Кримінологічна характеристика та попередження корисливих злочинів на залізничному транспорті (за матеріалами підрозділів транспортної міліції): монографія. / С. В. Якимова – Львів: ЛьДУВС, 2008. – 324 с.

Результати

досліджень за підсумками анкетування (опитування) працівників УМВС України на Південній залізниці з проблем методики розслідування крадіжок особистого майна пасажирів, вчинених на залізничному транспорті України. Дослідження проводилось у період з червня по липень 2013 року, всього було проанкетовано (опитано) 100 осіб.

№ п/п	Перелік заданих питань	Сума відповідей анкетованих працівників поосібно	Сума відповідей анкетованих працівників у відсотках, %
1.	Ваша посада:		
	1.1.- Начальник підрозділу;	2	2
	1.2.- Заступник начальника підрозділу;	4	4
	1.3.- Оперуповноважений або слідчий;	49	49
	1.4.- Ст. оперуповноважений або ст. слідчий;	20	20
	1.5.- Інша	25	25
2.	Загальний стаж роботи в практичному підрозділі:		
	2.1.- До 1 року;	7	7
	2.2.- До 3 років;	38	38
	2.3.- До 10 років;	33	33
	2.4.- Понад 10 років.	22	22
3.	Чи стикалися Ви у зв'язку з виконанням службового обов'язку (роботою) зі злочинами пов'язаними з крадіжками особистого майна в пасажирів на залізничному транспорті?		
	3.1.- Так;	84	84
	3.2.- Ні.	16	16
4.	Вкажіть джерело інформації, що впливає на формування Вашої думки з вказаної проблеми:		
	4.1.- Друзі, знайомі, колеги;	22	14,37
	4.2.- Засоби масової інформації;	27	17,64
	4.3.- Кіно- та відеофільми;	2	1,3
	4.4.- Науково-популярна література;	9	5,88
	4.5.- Особистий досвід;	58	37,9
	4.6.- Законодавство України.	35	22,87
5.	Як Ви вважаєте, чи є специфіка в розслідуванні злочинів, пов'язаних з крадіжками особистого майна в пасажирів на залізничному транспорті, що дозволяє виділити її в окрему методику розслідування?		
	5.1.- Так;	61	61
	5.2.- Ні;	18	18
	5.3.- Важко відповісти.	21	21
6.	В якій формі, на Вашу думку, мають бути розроблені методичні рекомендації?		
	6.1.- Практичні посібники або довідники;	36	31,85
	6.2.- Методичні листи;	15	13,27
	6.3.- Огляди оперативно-розшукової, слідчої та судової практики;	31	27,43
	6.4.- Підручники та учбові посібники	7	6,19
	6.5.- Розгорнуті плани слідчо-оперативних заходів по кримінальним провадженням;	18	15,92
	6.6.- Інше	6	5,3

7.	В якій мірі, на Вашу Думку, дані офіційної статистики відображають реальну картину крадіжок особистого майна пасажирів на залізничному транспорті?		
	7.1.- Майже на 100%;	21	21
	7.2.- Не більше ніж на 50%;	41	41
	7.3.- Не більше ніж на 10%;	9	9
	7.4.- Важко відповісти.	29	29
8.	Ваша освіта?		
	8.1.- загальна середня освіта	4	3,92
	8.2.- професійно-технічна освіта (коледж, технікум, ПТУ)	11	10,78
	8.3.- незакінчена вища	11	10,78
	8.4.- вища освіта:		
	а) Юридична	55	53,92
	б) Економічна	11	10,78
	в) Інша	11	10,78
9.	В провадженні якої посадової особи Вашого підрозділу знаходиться кримінальні провадження за фактом вчинення крадіжок у пасажирів особистого майна, вчинених на залізничному транспорті?		
	9.1.- Слідчого, який обслуговує територію, де вчинений злочин;	38	38
	9.2.- Слідчого, який спеціалізується по лінії боротьби зі злочинами проти власності, які вчиненні на залізничному транспорті України;	22	22
	9.3.- Інше (кому скаже керівник підрозділу, як правило, слідчому, який під час чергування в слідчо-оперативній групі вніс відомості до єдиного реєстрі досудових розслідувань про вчинення кримінального правопорушення).	40	40
10.	В провадженні якої посадової особи, на Вашу думку, повинно знаходитись кримінальне провадження за фактом вчинення крадіжки у пасажирів особистого майна, вчинених на залізничному транспорті?		
	10.1.- Слідчого, який обслуговує територію, де вчинений злочин;	29	29
	10.2.- Слідчого, який спеціалізується по лінії боротьби зі злочинами проти власності, які вчиненні на залізничному транспорті України;	50	50
	10.3.- Інше (кому скаже керівник підрозділу, як правило, слідчому, який під час чергування в слідчо-оперативній групі вніс відомості до єдиного реєстрі досудових розслідувань про вчинення кримінального правопорушення).	21	21
11.	Чи існує у Вашому підрозділі практика створення слідчо-оперативних груп для розслідування кримінальних проваджень щодо крадіжок особистого майна у пасажирів на залізничному транспорті?		
	11.1.- Існує по кожному кримінальному провадженні;	22	22
	11.2.- Існує тільки по кримінальних провадженнях, які викликали резонанс або «поставленні на контроль»;	54	54
	11.3.- Ні, не існує.	24	24
12.	Чи можете Ви назвати ефективною діяльність створюваних слідчо-оперативних груп по розслідуванню крадіжок особистого майна у пасажирів на залізничному транспорті?		
	12.1.- Так;	46	46
	12.2.- Ні;	17	17
	12.3.- Важко відповісти.	37	37
13.	Які причини неефективної діяльності слідчо-оперативних груп Ви можете виділити:		

	13.1.- Формальний підхід до виконання службових обов'язків;	20	20
	13.2.- Низький професійний рівень співробітників;	12	12
	13.3.- Різні критерії оцінки результатів роботи оперативних працівників і слідчих.	68	68
14.	Яка Ваша думка з приводу підготовки слідчих, які проводять розслідування кримінальних проваджень щодо крадіжок особистого майна у пасажирів, вчинених на залізничному транспорті?		
	14.1.- Слідчі підготовлені добре;	27	27
	14.2.- Слідчі підготовлені задовільно;	39	39
	14.3.- Слідчі підготовлені незадовільно;	13	13
	14.4.- Важко відповісти.	21	21
15.	В чому виражається виконання письмових доручень слідчого по кримінальному провадженні, обов'язкових для виконання оперативними підрозділами?		
	15.1.- Проведенні негласних слідчих (розшукових) та інших процесуальних дій;	23	18,11
	15.2.- Виконанні ухвал слідчого судді або суду про затримання, привід;	13	10,23
	15.3.- Виконанні розшукових та оперативно-розшукових заходів з метою установлення осіб, які вчинили крадіжки у пасажирів на залізничному транспорті України;	49	38,58
	15.4.- Взаємодії при проведенні слідчих (розшукових) дій.	42	33,07
16.	В які види не процесуальної форми взаємодії найбільш часто застосовується в діяльності слідчого і оперативних підрозділів при розслідуванні крадіжок особистого майна у пасажирів на залізничному транспорті?		
	16.1.- Слідчо-оперативна група;	31	26,27
	16.2.- Обмін отриманої інформації в результаті діяльності між слідчим та оперативним працівником;	40	33,89
	16.3.- Спільне планування слідчих (розшукових) дій і негласних (розшукових) дій, а також планування їх майбутньої реалізації;	27	22,88
	16.4.- Проведення спільних нарад (заслуховувань) з метою аналізу результатів спільної діяльності, а також визначення дій по виправленню виявлених недоліків.	20	16,94
17.	Як Ви оцінюєте роботу працівників оперативних підрозділів по сприянню в розслідуванні крадіжок особистого майна пасажирів, вчинених на залізничному транспорті?		
	17.1.- Задовільно повністю, оперативне супроводження здійснюється на всіх етапах розслідування даної категорії злочинів;	41	41
	17.2.- Задовільно частково, так як оперативне супроводження здійснюється лише на початковому етапі розслідування злочинів даної категорії;	52	52
	17.3.- Незадовільно, так як оперативне супроводження не здійснюється.	7	7
18.	З якими з суб'єктів взаємодія під час розслідування крадіжок особистого майна пасажирів на залізничному транспорті є недостатньо ефективною, але вкрай необхідною?		
	18.1.- Територіальні органи внутрішніх справ;	25	17,73
	18.2.- Адміністрація залізниці;	17	12,05
	18.3.- Митниця;	17	12,05
	18.4.- Прикордонники;	9	6,38
	18.5.- Громадськість, що проживає в зоні діяльності залізниці;	23	16,31

	18.6.- Спеціалізовані громадські формування, що створені на залізниці;	10	7,09
	18.7.- Працівники залізниці;	37	26,24
	18.8.- Інше	3	2,12
19.	На яких об'єктах залізничного транспорту крадіжки вчиняються найчастіше?		
	19.1.- У пасажирських поїздах;	59	46,09
	19.2.- У приміських поїздах;	44	34,37
	19.3.- У вокзальних комплексах;	18	14,06
	19.4.- На пішохідних мостах, у тунелях, на інших стаціонарних об'єктах залізниці, які додатково можуть використовуватися для територіального переміщення громадян;	3	2,34
	19.5.- Інше	4	3,12
20.	Вкажіть обставини, які сприяють вчиненню крадіжок особистого майна у пасажирів на залізничному транспорті:		
	20.1.- Недоліки в організації пасажирських перевезень;	22	15,82
	20.2.- Недоліки в діяльності працівників поїзних бригад;	13	9,35
	20.3.- Неправильна, а часом і неправомірна поведінка потерпілих-пасажирів;	57	41
	20.4.- Неналежа взаємодія взводу у супроводженні поїздів з працівниками карного розшуку;	6	4,31
	20.5.- Невисокий рівень технічної оснащеності працівників, котрі несуть службу в пасажирських поїздах;	4	2,87
	20.6.- Недостатня взаємодія транспортної міліції з працівниками поїзних бригад;	9	6,47
	20.7.- Недостатня взаємодія транспортної міліції з пасажирями, що рідко зумовлюється байдужістю останніх;	18	12,94
	20.8.- Недостатня взаємодія між Управліннями МВС на залізницях України;	4	2,87
	20.9.- Інше	6	4,31
21.	Вкажіть недоліки в діяльності працівників поїзних бригад, що сприяють вчиненню відносно пасажирів крадіжок у поїздах:		
	21.1.- Допускають у вагони пасажирів в стані алкогольного сп'яніння;	27	14,13
	21.2.- Не присікають розпивання спиртних напоїв на шляху слідування;	48	25,13
	21.3.- Не присікають гри в азартні ігри на гроші (карти тощо);	18	9,42
	21.4.- Не перешкоджають без цільовому ходінню окремих пасажирів у вагонах, особливо у нічний час;	35	18,32
	21.5.- Допускають безбілетний проїзд пасажирів;	32	16,75
	21.6.- Вступають у змову із злочинцями щодо вчинення крадіжки у пасажирів;	13	6,8
	21.7.- Недостатнє інформативне сприяння співробітникам транспортної міліції, які забезпечують супровід поїзда;	15	7,85
	21.8. Інше	3	1,57
22.	Для удосконалення боротьби з крадіжками особистого майна пасажирів залізничного транспорту, зокрема їх профілактикою доцільно:		
	22.1.- Покращити інформативну взаємодію із залізницею;	36	30,25
	22.2.- Посилити взаємодію між УМВС на залізницях, у тому числі іноземних;	31	26,05

	22.3.- Більшу увагу приділити індивідуально-профілактичній роботі в трудових колективах залізничників;	19	15,96
	22.4.- Покращити взаємодію з територіальними ОВС;	13	10,92
	22.5.- Покращити взаємодію з громадськими формуваннями на залізниці;	10	8,4
	22.6.- Інше	10	8,4
23.	Відомості про предмет злочинного посягання за злочинами щодо крадіжок особистого майна пасажирів вчинених на залізничному транспорті:		
	23.1.- Грошові засоби (національна та іноземна валюта);	60	30,92
	23.2.- Ювелірні вироби;	21	10,82
	23.3.- Одяг;	5	2,57
	23.4.- Мобільні телефони;	65	33,5
	23.5.- Аудіо-, відео-, цифрова техніка (MP3-, DVD- плеер, комп'ютер, фотоапаратура);	33	17,01
	23.6.- Продукти харчування;	3	1,54
	23.7.- Промислові товари;	1	0,51
	23.8.- Інше	6	3,09
24.	Чи здійснювалась підготовка до вчинення крадіжки?		
	24.1.- Так;	59	59
	24.2.- Ні.	41	41
25.	В чому виражалася підготовка до вчинення крадіжки у пасажирів під час його проїзду у залізничному транспорті?		
	25.1.- В пошуку предмета злочинного посягання;	44	26,66
	25.2.- В попередній розвідці місця вчинення злочину;	19	11,51
	25.3.- В розробці плану злочинних дій;	14	8,48
	25.4.- Розподілі ролі для вчинення крадіжки;	7	4,24
	25.5.- Вибір і підготовка місця зберігання викраденого майна;	4	2,43
	25.6.- В підборі технічних засобів (за допомогою яких вчиняється злочин) для проникнення в приміщення де зберігаються майно;	8	4,84
	25.7.- В пошуку транспортних засобів для перевезення викраденого майна;	2	1,21
	25.8.- В аналізі наявності в поїзді супроводу працівників міліції;	21	12,72
	25.9.- В спостереженні за місцем, де зберігається майно, або за самим майном;	29	17,57
	25.10.- В аналізі і виборі маршруту поїздів визначеного напрямку, а також класу вагона.	17	10,3
26.	Якими способами здійснюється підбір предмета злочинного посягання?		
	26.1.- Відвідування купе поїзда, де раніше зберігалось викрадене майно;	24	18,89
	26.2.- Використання учасників поїзної бригади (провідника, електрика);	14	11,02
	26.3.- У використанні родинних зв'язків та знайомих;	3	2,36
	26.4.- Спостереженням за особою у власності якої знаходиться предмет злочинного посягання;	51	40,15
	26.5.- В спільному розпиванні алкогольних напоїв з особою в якій у володінні знаходилися предмети крадіжки.	35	27,55

27.	Спосіб пересування злочинця після вчинення крадіжки у пасажирів на залізничному транспорті?		
	27.1.- Пересування на транспортному засобі;	25	21,92
	27.2.- Пересування з викраденим майном в руках, в пакетах, сумках.	79	69,29
28.	Спосіб доставки викраденого майна до місця його реалізації:		
	28.1.- Використання власного транспорту;	12	8,63
	28.2.- Використання громадського транспорту;	49	35,25
	28.3.- Використання транспорту власником якого є родичі, знайомі;	9	6,47
	28.4.- Попутний транспорт;	31	22,3
	28.5.- Пішим ходом.	38	27,33
29.	Чи була у злочинців попередня інформація про місця збуту викраденого майна?		
	29.1.- Так;	58	58
	29.2.- Ні.	42	42
30.	Місце знаходження покупця:		
	30.1.- В районі вчинення злочину;	13	11,92
	30.2.- В районі навчання особи, яка вчинила крадіжку;	8	7,33
	30.3.- В районі місця роботи особи, яка вчинила крадіжку;	23	21,1
	30.4.- В районі місця проживання особи, яка вчинила крадіжку.	65	59,63
31.	Яким чином було продано (реалізовано) викрадене майно?		
	31.1.- Оптом;	18	16,51
	31.2.- В роздріб;	66	60,55
	31.3.- Подаровано;	4	3,66
	31.4.- Шляхом обміну.	10	9,17
	31.5.- Інше	11	10,09
32.	Чи планувались злочинні діяння направлені на приховування злочину?		
	32.1.- Так;	64	64
	32.2.- Ні.	36	36
33.	На що були витрачені злочинцем грошові засоби після продажу викраденого майна?		
	33.1.- Придбання одягу;	13	6,31
	33.2.- Подарував;	5	2,42
	33.3.- Придбання продуктів харчування;	29	14,07
	33.4.- Придбання спиртних напоїв;	73	35,43
	33.5.- Придбання наркотичних речовини(засобів);	21	10,19
	33.6.- Придбання тютюнових виробів;	25	12,13
	33.7.- Ігрові автомати;	23	11,16
	33.8.- Придбання техніки (мобільного телефону, комп'ютера, телевізора).	17	8,25
34.	Час вчинення крадіжки?		
	34.1.- з 6 до 12 години;	13	10,48
	34.2.- з 12 до 18 години;	13	10,48
	34.3.- з 18 до 24 години;	55	43,35
	34.4.- з 24 до 6 години.	43	34,67
35.	День тижня?		
	35.1.- понеділок;	16	6,92
	35.2.- вівторок;	18	7,79
	35.3.- середа;	17	7,35

	35.4.- четвер;	24	10,38
	35.5.- п'ятниця;	58	25,1
	35.6.- субота;	58	25,1
	35.7.- неділя.	40	17,31
	Місяць вчинення крадіжки?		
36.	36.1.- січень;	21	6,08
	36.2.- лютий;	19	5,5
	36.3.- березень;	19	5,5
	36.4.- квітень;	25	7,24
	36.5.- травень;	28	8,11
	36.6.- червень;	49	14,2
	36.7.- липень;	65	18,84
	36.8.- серпень;	51	14,78
	36.9.- вересень;	31	8,98
	36.10.- жовтень;	21	6,08
	36.11.- листопад;	16	4,63
	36.12.- грудень.	21	6,08
	Пора року вчинення крадіжок?		
37.	37.1.- зима;	29	16,66
	37.2.- весна;	36	20,68
	37.3.- літо;	80	45,97
	37.4.- осінь.	29	16,66
	Час, витрачений на вчинення крадіжки?		
38.	38.1.- до 1 години;	70	67,3
	38.2.- від 1 до 2 годин;	25	24,03
	38.3.- більше 2 годин.	9	8,65
	Який період часу від моменту крадіжки до моменту збуту викраденого майна?		
39.	39.1.- до 5 годин;	37	33,03
	39.2.- від 5 до 10 годин;	33	29,46
	39.3.- від 1 до 2 діб;	33	29,46
	39.4.- від 2 до 5 діб.	9	8,03
	Місце вчинення крадіжки у пасажирів залізничного транспорту?		
40.	40.1.- В тамбурі;	7	5,1
	40.2.- В проході вагона;	6	4,37
	40.3.- В купе;	56	40,87
	40.4.- На пероні (платформі);	19	13,86
	40.5.- В вагоні.	49	35,76
	40.6.- Інше місце	5	3,64
	Місце зберігання викраденого майна, після вчинення крадіжки?		
41.	41.1.- За місцем проживання;	29	23,77
	41.2.- При собі;	53	43,44
	41.3.- В гаражі;	15	12,29
	41.4.- На горищі вдома, де проживає злочинець;	5	4,09
	41.5.- В підвалі вдома, де проживає злочинець;	7	5,73
	41.6.- У знайомих, родичів.	13	10,65
	Місцезнаходження засобів вчинення злочину?		
42.	42.1.- По місцю проживання злочинця, який скоїв крадіжку;	44	40,36
	42.2.- По місцю проживання знайомих, родичів;	16	14,67
	42.3.- По місцю вчинення злочину;	14	12,84
	42.4.- При особі, яка вчинила крадіжку.	35	32,11

43.	Місця збуту викраденого майна?		
	43.1.- Ломбарди;	37	26,05
	43.2.- Ринки;	65	45,77
	43.3.- Перехожим громадянам;	19	13,38
	43.4.- Таксистам;	11	7,74
	43.5.- Інше місце	10	7,04
44.	Покупцями предметів злочину ставали?		
	44.1.- Знайомі;	17	13,6
	44.2.- Перехожі громадяни (наприклад, на вулиці);	23	18,4
	44.3.- Продавці торгових точок;	52	41,6
	44.4.- Друзі (подруги);	10	8
	44.5.- Родичі;	2	1,6
	44.6.- Інші	21	16,8
45.	Стать:		
	45.1.- Чоловіча;	95	87,15
	45.2.- Жіноча.	14	12,84
46.	Вік:		
	46.1.- від 14 до 18 років;	9	8,25
	46.2.- від 18 до 25 років;	32	29,35
	46.3.- від 25 до 35 років;	65	59,63
	46.4.- від 35 до 65 років;	37	33,94
	46.5.- старше 65 років.	6	5,5
47.	Крадіжка у пасажирів його особистого майна на залізничному транспорті, вчинена групою осіб?		
	47.1.- Так;	25	25
	47.2.- Ні.	75	75
48.	Який характер зв'язку учасників групи?		
	48.1.- Знайомі по місцю роботи;	5	4,71
	48.2.- Знайомі по місцю проживання;	33	31,13
	48.3.- Випадкові знайомі;	54	50,94
	48.4.- Інший	14	13,2
49.	Наявність освіти:		
	49.1.- Неповна середня;	33	21,85
	49.2.- Повна середня;	38	25,16
	49.3.- Середня-спеціальна;	30	19,86
	49.4.- Незакінчена середня;	17	11,25
	49.5.- Навчаються (в середньому, середньо-спеціальному, вищому навчальному закладі);	8	5,29
	49.6.- Вища;	9	5,96
	49.7.- Без освіти.	16	10,59
50.	Який соціальний стан особи злочинця?		
	50.1.- Робочий;	27	22,68
	50.2.- Навчається;	12	10,08
	50.3.- Безробітний і не навчається;	73	61,34
	50.4.- Інший	7	5,88
51.	Раніше судимий?		
	51.1.- За аналогічні злочини;	79	68,1
	51.2.- За злочини, не пов'язані з таємним викраденням чужого майна;	17	14,65
	51.3.- Не судимий.	20	17,24
52.	Відношення до спиртних напоїв:		
	52.1.- Вживають;	85	85
	52.2.- Не вживають.	15	15
53.	Відношення до наркотичних речовин:		

	53.1.- Вживають;	58	58
	53.2.- Не вживають.	42	42
54.	Чи хворіла особа, яка вчинила крадіжку психічними захворюваннями?		
	54.1.- Так;	13	13
	54.2.- Ні.	87	87
55.	Чи знаходиться особа на обліку у психдиспансері?		
	55.1.- Так;	12	12
	55.2.- Ні.	88	88
56.	Чи знаходиться особа, яка вчинила злочин, на обліку в наркологічному диспансері?		
	56.1.- Так;	30	30
	56.2.- Ні.	70	70
57.	Чи вчиняла особа, яка вчинила злочин, будь-які інші антигромадські проступки?		
	57.1.- Так;	73	73
	57.2.- Ні.	27	27
58.	Чи проводилось перед допитом вивчення особистості злочинця?		
	58.1.- Так;	78	78
	58.2.- Ні.	22	22
59.	В чому виражалось вивчення особистості злочинця перед проведенням допиту?		
	59.1.- Витребування довідок, характеристик з місця проживання;	60	19,16
	59.2.- Витребування довідок, характеристик з місця роботи (навчання);	38	12,14
	59.3.- Витребування довідок із медичних закладів;	48	15,33
	59.4.- Направлення запитів в суди, РВ або МВ МВС України;	50	15,97
	59.5.- Направлення вимоги в УІАЗ МВС України та ВІАЗ УМВС України;	39	12,46
	59.6.- Ознайомлення із висновками судових експертиз;	20	6,38
	59.7.- Ознайомлення із протоколом заяви про вчинення крадіжки, протоколами допитів свідків, потерпілих, підозрюваних;	28	8,94
	59.8.- Вивчення протоколів огляду місця події.	30	9,58
60.	На якому етапі розслідування злочину визначеної категорії працівники оперативних підрозділів припиняють здійснювати супроводження кримінального провадження?		
	60.1.- Підозрювана особа затримана;	25	20,83
	60.2.- По відношенню до затриманої особи обрано запобіжний захід – взяття під варту;	20	16,66
	60.3.- По відношенню до затриманої особи обрану запобіжний захід не пов'язаний із позбавленням волі;	10	8,33
	60.4.- Після пред'явлення обвинувачення;	21	17,5
	60.5.- Кримінальне провадження направлено до суду;	11	9,16
	60.6.- Обвинувальний вирок вступив в закон сили;	30	25
	60.7.- Інше	3	2,5
61.	На якому етапі розслідування, на Вашу думку, працівники оперативних підрозділів можуть припинити оперативне супроводження по кримінальному провадженню щодо крадіжок особистого майна у пасажирів, вчинених на залізничному транспорті?		
	61.1.- Підозрювана особа затримана;	16	14,03

	61.2.- По відношенню до затриманої особи обрано запобіжний захід – взяття під варту;	18	15,78
	61.3.- По відношенню до затриманої особи обрану запобіжний захід не пов'язаний із позбавленням волі;	5	4,38
	61.4.- Після пред'явлення обвинувачення;	10	8,77
	61.5.- Кримінальне провадження направлено до суду;	21	18,42
	61.6.- Обвинувальний вирок вступив в закону силу;	41	35,96
	61.7.- Інше	3	2,63
	Вкажіть, які характерні недоліки в діяльності Вашого підрозділу впливають негативним вираженням на розслідування крадіжок особистого майна у пасажирів, вчинених на залізничному транспорті?		
	62.1.- Невчасне реагування на отриману інформацію оперативними підрозділами;	23	16,54
	62.2.- Невчасне реагування на отриману інформацію слідчими підрозділами;	24	17,26
	62.3.- Низька якість виконання слідчих (розшукових) дій;	24	17,26
62.	62.4.- Слабкі позиції оперативних підрозділів серед осіб, які представляють оперативний інтерес по даній категорії злочинів;	21	15,1
	62.5.- Відсутність централізованого обліку, який має відношення до даної категорії злочинів;	13	9,35
	62.6.- Низький професійний рівень працівників оперативних та слідчих підрозділів;	5	3,59
	62.7.- Недостатня розробка науково-методичного забезпечення розслідування злочинів даної категорії;	19	13,66
	62.8.- Інше (система звітності – «паличкова система», недисциплінованість працівників підрозділу).	12	8,63
	На Вашу думку, які особи в основному стають потерпілими від крадіжок особистого майна на залізничному транспорті?		
63.	63.1.- Жінки;	69	51,49
	63.2.- Чоловіки;	45	33,58
	63.3.- Неповнолітні.	20	14,92
	Вік:		
	64.1.- від 14 до 18 років;	13	6,16
	64.2.- від 18 до 25 років;	28	13,27
64.	64.3.- від 25 до 35 років;	51	24,17
	64.4.- від 35 до 45 років;	57	27,01
	64.5.- від 45 до 55 років;	37	17,53
	64.6.- від 55 до 65 років;	16	7,58
	64.7.- більше 65 років.	9	4,26
	Освіта:		
	65.1.- Неповна середня;	23	14,37
	65.2.- Середня повна;	43	26,87
65.	65.3.- Середньо-спеціальна;	53	33,12
	65.4.- Навчаються (в середньому, середньо-спеціальному, вищому навчальному закладі);	20	12,5
	65.5.- Вища освіта.	21	13,12
	Наявність судимості:		
66.	66.1.- Так;	23	22,11
	66.2.- Ні.	81	77,88
	Наявність знайомства із злочинцем?		
67.	67.1.- Так;	15	15

	67.2.- Ні.	85	85
	Який характер зв'язку між потерпілим та особою злочинця?		
68.	68.1.- Родич;	7	5,93
	68.2.- Знайомий за місцем роботи;	5	4,24
	68.3.- Знайомий за місцем навчання;	5	4,24
	68.4.- Знайомий по місцю проживання;	9	7,62
	68.5.- Друг (подруга);	9	7,62
	68.6.- Випадковий знайомий;	63	53,38
	68.7.- Друзі дітей, родичів;	2	1,69
	68.8.- Інше	18	15,25
	Чи знаходився потерпілий або його близькі родичі разом у місці із предметом крадіжки?		
69.	69.1.- Так;	38	38
	69.2.- Ні.	62	62
	Проводилось затримання:		
70.	70.1.- Так;	44	44
	70.2.- Ні.	56	56
	Затримання проводилось:		
71.	71.1.- Під час вчинення крадіжки або замаху на її вчинення;	19	15,96
	71.2.- Після виявлення злочинця потерпілою особою;	55	46,21
	71.3.- Під час провадження досудового розслідування;	30	25,21
	71.4.- До моменту внесення відомостей до Єдиного реєстру досудових розслідувань.	15	12,6
	Застосовувались запобіжні заходи:		
72.	72.1.- Особисте зобов'язання;	39	37,14
	72.2.- Особиста порука;	10	9,52
	72.3.- Застава;	13	12,38
	72.4.- Домашній арешт;	6	5,71
	72.5.- Тримання під вартою.	37	35,23
	Яке місце, на Вашу думку, в розслідуванні крадіжок особистого майна у пасажирів на залізничному транспорті займають оперативні дані?		
73.	73.1.- Визначальне;	47	45,6
	73.2.- Допоміжне;	36	34,95
	73.3.- В процесуальному розслідуванні не використовуються, мають значення тільки для ОРД;	10	9,7
	73.4.- Важко відповісти.	10	9,7
	Чи вважаєте Ви при розслідуванні крадіжок особистого майна у пасажирів на залізничному транспорті, за доцільне комплексне проведення слідчих (розшукових) дій та негласних слідчих (розшукових) дій?		
74.	74.1.- Так;	57	57
	74.2.- Так, лише на початковому етапі розслідування;	13	13
	74.3.- Вказані дії можна проводити розрізнено;	17	17
	74.4.- Важко відповісти.	13	13
	Чи проводився допит?		
75.	75.1.- Так;	89	89
	75.2.- Ні.	11	11
	Хто допитувався?		
76.	76.1.- Потерпілий (представник потерпілого);	74	30,7
	76.2.- Свідок;	55	22,82
	76.3.- Підозрюваний, обвинувачений;	62	25,72
	76.4.- Заявник;	33	13,69

	76.5.- Цивільний позивач;	4	1,65
	76.6.- Цивільний відповідач;	3	1,24
	76.7.- Представник цивільного позивача, цивільного відповідача;	4	1,65
	76.8.- Законний представник цивільного позивача;	1	0,41
	76.9.- Перекладач;	1	0,41
	76.10.- Експерт;	0	0
	76.11.- Спеціаліст;	3	1,24
	76.12.- Захисник.	1	0,41
	Поведінка підозрюваного на допиті:		
77.	77.1.- Признався у вчиненому кримінальному правопорушенні;	47	41,59
	77.2.- Відмовився від давання показів;	24	21,23
	77.3.- Частково визнав свою вину;	25	22,12
	77.4.- Заперечення участі у вчиненому кримінальному правопорушенні.	17	15,04
78.	Чи проводився по кримінальному провадженні одночасний допит двох або більше допитаних осіб?		
	78.1.- Так;	64	64
	78.2.- Ні.	36	36
	Між ким проводився одночасний допит двох або більше осіб?		
79.	79.1.- Потерпілий і підозрюваний;	59	54,12
	79.2.- Між підозрюваними;	16	14,67
	79.3.- Свідком і підозрюваним;	27	24,77
	79.4.- Між свідками.	7	6,42
80.	Чи проводився обшук по кримінальному провадженню?		
	80.1.- Так;	48	48
	80.2.- Ні.	52	52
	Місце проведення обшуку?		
81.	81.1.- Окрема квартира, де проживає підозрюваний;	60	52,63
	81.2.- Приватний дім (прибудова до нього);	29	25,43
	81.3.- Гараж;	20	17,54
	81.4.- Торговий кіоск.	5	4,38
82.	Типові недоліки при проведенні обшуку?		
	82.1.- Проведення обшуку одним слідчим;	21	20,38
	82.2.- Проведення обшуку одним оперуповноваженим.	82	79,61
	Що вилучено при обшуку?		
83.	83.1.- Засоби вчинення крадіжки;	36	30
	83.2.- Записи, які свідчать про раніше вчинення злочинів;	20	16,66
	83.3.- Викрадене майно.	64	53,33
84.	При проведенні обшуку використовувались знання спеціаліста?		
	84.1.- Так;	52	52
	84.2.- Ні.	48	48
85.	Мета залучення спеціаліста при проведенні обшуку?		
	85.1.- Для виявлення прихованих предметів, речей (сейфів);	30	30
	85.2.- Для фіксації результатів.	70	70
86.	Чи проводився тимчасове вилучення майна у кримінальному провадженні?		
	86.1.- Так;	69	69
	86.2.- Ні.	31	31
87.	Місце проведення тимчасове вилучення майна у кримінальному провадженні:		
	87.1.- Окрема квартира, де проживає підозрюваний;	39	29,84
	87.2.- Кабінет слідчого, оперативного працівника;	20	15,15

	87.3.- Гараж;	15	11,36
	87.4.- В приміщенні вокзалу, на пероні;	13	9,84
	87.5.- Приватний дім (прибудова до нього);	12	9,09
	87.6.- Транспортний засіб;	5	3,78
	87.7.- Ломбард;	8	6,06
	87.8.- Торгова точка;	6	4,54
	87.9.- У вагоні поїзда.	14	10,6
	Тимчасове вилучення майна проводилось:		
88.	88.1.- У потерпілого;	20	18,51
	88.2.- У свідка;	21	19,44
	88.3.- У підозрюваного.	67	62,03
	Яке майно тимчасово вилучалось?		
89.	89.1.- Знаряддя вчинення крадіжки;	30	22,55
	89.2.- Викрадене майно;	74	55,63
	89.3.- Документи;	19	14,28
	89.4.- Зразки для порівняльного дослідження.	10	7,51
	Чи проводився тимчасовий доступ до речей і документів у кримінальному провадженні?		
90.	90.1.- Так;	64	64
	90.2.- Ні.	36	36
	Місце проведення тимчасового доступу до речей і документів у кримінальному провадженні?		
91.	91.1.- Окрема квартира, де проживає підозрюваний;	21	9,95
	91.2.- Кабінет слідчого, оперативного працівника;	45	21,32
	91.3.- Гараж;	14	6,63
	91.4.- В приміщенні вокзалу, на пероні;	3	1,42
	91.5.- Приватний дім (прибудова до нього);	10	4,73
	91.6.- Транспортний засіб;	4	1,89
	91.7.- Ломбард;	3	1,42
	91.8.- Торгова точка;	10	4,73
	91.9.- У вагоні поїзда;	8	3,79
	91.10.- Інше місце	3	1,42
	Чи проводилось пред'явлення особи для впізнання?		
92.	92.1.- Так;	81	81
	92.2.- Ні.	19	19
	Пред'явлення для впізнання особи проводилося за?		
93.	93.1.- Фотознімками;	47	45,63
	93.2.- Матеріалами відеозапису;	8	7,76
	93.3.- Наявності конкретної особи.	48	46,6
	В ролі суб'єкта впізнання особи виступав?		
94.	94.1.- Підозрюваний, обвинувачений;	67	65,04
	94.2.- Свідок;	16	15,53
	94.3.- Потерпілий.	20	19,41
	Які технічні засоби використовувались при пред'явленні для впізнання особи?		
95.	95.1.- Фотоапаратура;	50	48,54
	95.2.- Відеоапаратура;	31	30,09
	95.3.- Нічого не використовувалось.	22	21,35
	Чи проводилось пред'явлення речей для впізнання?		
96.	96.1.- Так;	82	82
	96.2.- Ні.	18	18
	Чи проводиться слідчі експерименти під час розслідування кримінальних проваджень за фактом вчинення крадіжок у пасажирів особистого майна на залізничному транспорті?		
97.	97.1.- Так;	81	81
	97.2.- Ні.	19	19

98.	Чи мали місце у Вашій практиці якісь з наведених форм протидії розслідуванню?		
	98.1.- Знищення або приховування речових доказів – засобів і знарядь вчинення злочину, викраденого майна;	25	14,7
	98.2.- Передача майна іншим особам на тимчасове зберігання;	19	11,17
	98.3.- Неявка підозрюваного або обвинуваченого за викликом в органи досудового слідства;	53	31,17
	98.4.- Відмова від дачі показань, надання неправдивих свідчень підозрюваними, обвинуваченими, зміна змісту показань;	38	22,35
	98.5.- Зміна місця проживання підозрюваним або обвинуваченим;	11	6,47
	98.6.- Неправомірний вплив на осіб, що здійснюють розслідування кримінального провадження;	5	2,94
	98.7.- Висунення неправдивого алібі підозрюваним або обвинуваченим;	13	7,64
98.8.- Примушування свідків, очевидців, потерпілих до дачі неправдивих свідчень за матеріальне винагородження, під загрозою фізичного або психічного насильства.	6	3,52	
99.	Чи призначалася по кримінальному провадженню судові експертизи?		
	99.1.- Так;	81	81
	99.2.- Ні.	19	19
100.	Які експертизи були призначенні по факту крадіжки особистого майна у пасажирів, вчиненої на залізничному транспорті?		
	100.1.- Почеркознавча і авторознавча експертиза;	6	5,4
	100.2.- Технічна експертиза документів;	8	7,2
	100.3.- Трасологічна експертиза;	18	16,21
	100.4.- Експертиза відео-, звукозапису;	12	10,8
	100.5.- Експертиза матеріалів, речовин та виробів;	62	55,85
100.6.- Психологічна експертиза.	5	4,5	
101.	Які на Вашу думку, причини недостатнього використання можливостей судових експертиз?		
	101.1.- Недостатня поінформованість про можливості експертизи;	26	24,52
	101.2.- Відсутність методичних матеріалів і літератури про новітні методики дослідження;	23	21,69
	101.3.- Відсутність необхідних засобів та матеріалів для проведення досліджень;	40	37,73
101.4.- Надання переваги іншим засобам збирання доказів.	17	16,03	
102.	На Вашу думку, чи повинен слідчий знати можливості тої експертизи, яку він збирається призначити?		
	102.1.- Так;	89	89
	102.2.- Ні.	11	11
103.	Які фактори на Ваш погляд, негативно впливають на якість розслідування крадіжок особистого майна у пасажирів, скоєних на залізничному транспорті?		
	103.1.- Відсутність необхідних методичних рекомендацій;	46	37,39
	103.2.- Брак професійного досвіду;	40	32,52
	103.3.- Незнання специфіки розслідування крадіжок особистого майна у пасажирів, скоєних на залізничному транспорті;	32	26,01
103.4.- Інше	7	5,69	

МВС УКРАЇНИ
УПРАВЛІННЯ МВС УКРАЇНИ НА ПІВДЕННІЙ ЗАЛІЗНИЦІ

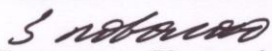
вул. Карпівська, 3, м. Харків, 61093
тел. (057) 724-35-18, факс (057) 724-30-35
www.umvspz.gov.ua

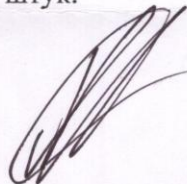
31.07.13 № 36/8/6903 На № 13/135 від 27.06.2013 року

Заступникові директора
Навчально – наукового інституту
права та психології
Остапенку О.І.

Направляємо Вам матеріали, заповнені працівниками Управління МВС України на Південній залізниці, що взяли участь в ініційованому Вами анкетуванні співробітників ОВС України.

Додаток: анкети у кількості 100 штук.

Начальник Управління
генерал - майор міліції

А.М. Мельниченко

Начальник Управління
права та психології
вул. Карпівська, 3, м. Харків, 61093
тел. (057) 724-35-18, факс (057) 724-30-35

Результати

досліджень за підсумками анкетування (опитування) працівників УМВС України на Придніпровській залізниці з проблем методики розслідування крадіжок особистого майна пасажирів, вчинених на залізничному транспорті України. Дослідження проводилось у період з червня по липень 2013 року, всього було проанкетовано (опитано) 65 осіб.

№ п/п	Перелік заданих питань	Сума відповідей анкетованих працівників поосібно	Сума відповідей анкетованих працівників у відсотках, %
1.	Ваша посада:		
	1.1.- Начальник підрозділу;	3	4,61
	1.2.- Заступник начальника підрозділу;	3	4,61
	1.3.- Оперуповноважений або слідчий;	45	69,23
	1.4.- Ст. оперуповноважений або ст. слідчий;	9	13,84
	1.5.- Інша	5	7,69
2.	Загальний стаж роботи в практичному підрозділі:		
	2.1.- До 1 року;	5	7,69
	2.2.- До 3 років;	18	27,69
	2.3.- До 10 років;	29	44,61
	2.4.- Понад 10 років.	13	20
3.	Чи стикалися Ви у зв'язку з виконанням службового обов'язку (роботою) зі злочинами пов'язаними з крадіжками особистого майна в пасажирів на залізничному транспорті?		
	3.1.- Так;	61	93,84
	3.2.- Ні.	4	6,15
4.	Вкажіть джерело інформації, що впливає на формування Вашої думки з вказаної проблеми:		
	4.1.- Друзі, знайомі, колеги;	12	12,37
	4.2.- Засоби масової інформації;	13	13,4
	4.3.- Кіно- та відеофільми;	5	5,15
	4.4.- Науково-популярна література;	3	3,09
	4.5.- Особистий досвід;	45	46,39
	4.6.- Законодавство України.	19	19,58
5.	Як Ви вважаєте, чи є специфіка в розслідуванні злочинів, пов'язаних з крадіжками особистого майна в пасажирів на залізничному транспорті, що дозволяє виділити її в окрему методику розслідування?		
	5.1.- Так;	51	78,46
	5.2.- Ні;	6	9,23
	5.3.- Важко відповісти.	8	12,3
6.	В якій формі, на Вашу думку, мають бути розроблені методичні рекомендації?		
	6.1.- Практичні посібники або довідники;	28	32,55
	6.2.- Методичні листи;	8	9,3
	6.3.- Огляди оперативно-розшукової, слідчої та судової практики;	23	26,74
	6.4.- Підручники та учбові посібники	4	4,65

	6.5.- Розгорнуті плани слідчо-оперативних заходів по кримінальним провадженням;	22	25,58
	6.6.- Інше	1	1,16
7.	В якій мірі, на Вашу Думку, дані офіційної статистики відображають реальну картину крадіжок особистого майна пасажирів на залізничному транспорті?		
	7.1.- Майже на 100%;	8	12,3
	7.2.- Не більше ніж на 50%;	41	63,07
	7.3.- Не більше ніж на 10%;	9	13,84
	7.4.- Важко відповісти.	7	10,76
8.	Ваша освіта?		
	8.1.- загальна середня освіта	0	0
	8.2.- професійно-технічна освіта (коледж, технікум, ПТУ)	6	8,33
	8.3.- незакінчена вища	11	8,33
	8.4.- вища освіта:		
	а) Юридична	42	58,33
	б) Економічна	8	11,11
	в) Інша	5	6,94
9.	В провадженні якої посадової особи Вашого підрозділу знаходиться кримінальні провадження за фактом вчинення крадіжок у пасажирів особистого майна, вчинених на залізничному транспорті?		
	9.1.- Слідчого, який обслуговує територію, де вчинений злочин;	17	26,15
	9.2.- Слідчого, який спеціалізується по лінії боротьби зі злочинами проти власності, які вчиненні на залізничному транспорті України;	13	20
	9.3.- Інше (кому скаже керівник підрозділу, як правило, слідчому, який під час чергування в слідчо-оперативній групі вніс відомості до єдиного реєстрі досудових розслідувань про вчинення кримінального правопорушення).	35	53,84
10.	В провадженні якої посадової особи, на Вашу думку, повинно знаходитись кримінальне провадження за фактом вчинення крадіжки у пасажирів особистого майна, вчинених на залізничному транспорті?		
	10.1.- Слідчого, який обслуговує територію, де вчинений злочин;	10	15,38
	10.2.- Слідчого, який спеціалізується по лінії боротьби зі злочинами проти власності, які вчиненні на залізничному транспорті України;	47	72,3
	10.3.- Інше (кому скаже керівник підрозділу, як правило, слідчому, який під час чергування в слідчо-оперативній групі вніс відомості до єдиного реєстрі досудових розслідувань про вчинення кримінального правопорушення).	8	12,3
11.	Чи існує у Вашому підрозділі практика створення слідчо-оперативних груп для розслідування кримінальних проваджень щодо крадіжок особистого майна у пасажирів на залізничному транспорті?		
	11.1.- Існує по кожному кримінальному провадженні;	28	43,07
	11.2.- Існує тільки по кримінальних провадженнях, які викликали резонанс або «поставленні на контроль»;	27	41,53
	11.3.- Ні, не існує.	10	15,38

12.	Чи можете Ви назвати ефективною діяльність створюваних слідчо-оперативних груп по розслідуванню крадіжок особистого майна у пасажирів на залізничному транспорті?		
	12.1.- Так;	36	55,38
	12.2.- Ні;	15	23,07
	12.3.- Важко відповісти.	14	21,53
13.	Які причини неефективної діяльності слідчо-оперативних груп Ви можете виділити:		
	13.1.- Формальний підхід до виконання службових обов'язків;	18	27,69
	13.2.- Низький професійний рівень співробітників;	8	12,3
	13.3.- Різні критерії оцінки результатів роботи оперативних працівників і слідчих.	39	60
14.	Яка Ваша думка з приводу підготовки слідчих, які проводять розслідування кримінальних проваджень щодо крадіжок особистого майна у пасажирів, вчинених на залізничному транспорті?		
	14.1.- Слідчі підготовлені добре;	9	13,84
	14.2.- Слідчі підготовлені задовільно;	27	41,53
	14.3.- Слідчі підготовлені незадовільно;	10	15,38
	14.4.- Важко відповісти.	19	29,23
15.	В чому виражається виконання письмових доручень слідчого по кримінальному провадженні, обов'язкових для виконання оперативними підрозділами?		
	15.1.- Проведенні негласних слідчих (розшукових) та інших процесуальних дій;	19	22,35
	15.2.- Виконанні ухвал слідчого судді або суду про затримання, привід;	9	10,58
	15.3.- Виконанні розшукових та оперативно-розшукових заходів з метою установлення осіб, які вчинили крадіжки у пасажирів на залізничному транспорті України;	38	44,7
	15.4.- Взаємодії при проведенні слідчих (розшукових) дій.	19	22,35
16.	В які види не процесуальної форми взаємодії найбільш часто застосовується в діяльності слідчого і оперативних підрозділів при розслідуванні крадіжок особистого майна у пасажирів на залізничному транспорті?		
	16.1.- Слідчо-оперативна група;	14	18,66
	16.2.- Обмін отриманої інформації в результаті діяльності між слідчим та оперативним працівником;	26	34,66
	16.3.- Спільне планування слідчих (розшукових) дій і негласних (розшукових) дій, а також планування їх майбутньої реалізації;	22	29,33
	16.4.- Проведення спільних нарад (заслуховувань) з метою аналізу результатів спільної діяльності, а також визначення дій по виправленню виявлених недоліків.	13	17,33
17.	Як Ви оцінюєте роботу працівників оперативних підрозділів по сприянню в розслідуванні крадіжок особистого майна пасажирів, вчинених на залізничному транспорті?		
	17.1.- Задовільно повністю, оперативне супроводження здійснюється на всіх етапах розслідування даної категорії злочинів;	40	61,53

	17.2.- Задовільно частково, так як оперативне супроводження здійснюється лише на початковому етапі розслідування злочинів даної категорії;	23	35,38
	17.3.- Незадовільно, так як оперативне супроводження не здійснюється.	2	3,07
18.	З якими з суб'єктів взаємодія під час розслідування крадіжок особистого майна пасажирів на залізничному транспорті є недостатньо ефективною, але вкрай необхідною?		
	18.1.- Територіальні органи внутрішніх справ;	16	14,81
	18.2.- Адміністрація залізниці;	21	19,44
	18.3.- Митниця;	10	9,25
	18.4.- Прикордонники;	8	7,4
	18.5.- Громадськість, що проживає в зоні діяльності залізниці;	15	13,88
	18.6.- Спеціалізовані громадські формування, що створені на залізниці;	4	3,7
	18.7.- Працівники залізниці;	32	29,62
	18.8.- Інше	2	1,85
19.	На яких об'єктах залізничного транспорту крадіжки вчиняються найчастіше?		
	19.1.- У пасажирських поїздах;	45	54,87
	19.2.- У приміських поїздах;	16	19,51
	19.3.- У вокзальних комплексах;	21	25,6
	19.4.- На пішохідних мостах, у тунелях, на інших стаціонарних об'єктах залізниці, які додатково можуть використовуватися для територіального переміщення громадян;	0	0
	19.5.- Інше	0	0
20.	Вкажіть обставини, які сприяють вчиненню крадіжок особистого майна у пасажирів на залізничному транспорті:		
	20.1.- Недоліки в організації пасажирських перевезень;	11	11
	20.2.- Недоліки в діяльності працівників поїзних бригад;	20	20
	20.3.- Неправильна, а часом і неправомірна поведінка потерпілих-пасажирів;	36	36
	20.4.- Неналежна взаємодія взводу у супроводженні поїздів з працівниками карного розшуку;	6	6
	20.5.- Невисокий рівень технічної оснащення працівників, котрі несуть службу в пасажирських поїздах;	12	12
	20.6.- Недостатня взаємодія транспортної міліції з працівниками поїзних бригад;	3	3
	20.7.- Недостатня взаємодія транспортної міліції з пасажирями, що рідко зумовлюється байдужістю останніх;	5	5
	20.8.- Недостатня взаємодія між Управліннями МВС на залізницях України;	5	5
	20.9.- Інше	2	2
21.	Вкажіть недоліки в діяльності працівників поїзних бригад, що сприяють вчиненню відносно пасажирів крадіжок у поїздах:		
	21.1.- Допускають у вагони пасажирів в стані алкогольного сп'яніння;	23	16,78
	21.2.- Не присікають розпивання спиртних напоїв на шляху	27	19,7

	слідування;		
	21.3.- Не присікають гри в азартні ігри на гроші (карти тощо);	10	7,29
	21.4.- Не перешкоджають без цільовому ходінню окремих пасажирів у вагонах, особливо у нічний час;	36	26,27
	21.5.- Допускають безбілетний проїзд пасажирів;	18	13,13
	21.6.- Вступають у змову із злочинцями щодо вчинення крадіжки у пасажирів;	13	9,48
	21.7.- Недостатнє інформативне сприяння співробітникам транспортної міліції, які забезпечують супровід поїзда;	10	7,29
	21.8. Інше	0	0
	Для удосконалення боротьби з крадіжками особистого майна пасажирів залізничного транспорту, зокрема їх профілактикою доцільно:		
22.	22.1.- Покращити інформативну взаємодію із залізницею;	28	29,78
	22.2.- Посилити взаємодію між УМВС на залізницях, у тому числі іноземних;	26	30,85
	22.3.- Більшу увагу приділити індивідуально-профілактичній роботі в трудових колективах залізничників;	18	19,14
	22.4.- Покращити взаємодію з територіальними ОВС;	15	15,95
	22.5.- Покращити взаємодію з громадськими формуваннями на залізниці;	5	5,31
	22.6.- Інше	2	2,12
	Відомості про предмет злочинного посягання за злочинами щодо крадіжок особистого майна пасажирів вчинених на залізничному транспорті:		
23.	23.1.- Грошові засоби (національна та іноземна валюта);	51	38,93
	23.2.- Ювелірні вироби;	12	9,16
	23.3.- Одяг;	0	0
	23.4.- Мобільні телефони;	43	32,82
	23.5.- Аудіо-, відео-, цифрова техніка (MP3-, DVD- плеєр, комп'ютер, фотоапаратура);	24	18,32
	23.6.- Продукти харчування;	1	0,76
	23.7.- Промислові товари;	0	0
	23.8.- Інше	0	0
24.	Чи здійснювалась підготовка до вчинення крадіжки?		
	24.1.- Так;	31	46,26
	24.2.- Ні.	36	53,73
25.	В чому виражалася підготовка до вчинення крадіжки у пасажирів під час його проїзду у залізничному транспорті?		
	25.1.- В пошуку предмета злочинного посягання;	40	35,08
	25.2.- В попередній розвідці місця вчинення злочину;	10	8,77
	25.3.- В розробці плану злочинних дій;	11	9,64
	25.4.- Розподілі ролі для вчинення крадіжки;	8	7,01
	25.5.- Вибір і підготовка місця зберігання викраденого майна;	7	6,14

	25.6.- В підборі технічних засобів (за допомогою яких вчиняється злочин) для проникнення в приміщення де зберігаються майно;	0	0
	25.7.- В пошуку транспортних засобів для перевезення викраденого майна;	1	0,87
	25.8.- В аналізі наявності в поїзді супроводу працівників міліції;	11	9,64
	25.9.- В спостереженні за місцем, де зберігається майно, або за самим майном;	11	9,64
	25.10.- В аналізі і виборі маршруту поїздів визначеного напрямку, а також класу вагона.	15	13,15
	Якими способами здійснюється підбір предмета злочинного посягання?		
26.	26.1.- Відвідування купе поїзда, де раніше зберігалось викрадене майно;	22	26,5
	26.2.- Використання учасників поїзної бригади (провідника, електрика);	17	20,48
	26.3.- У використанні родинних зв'язків та знайомих;	2	2,4
	26.4.- Спостереженням за особою у власності якої знаходиться предмет злочинного посягання;	22	26,5
	26.5.- В спільному розпиванні алкогольних напоїв з особою в якої у володінні знаходилися предмети крадіжки.	16	19,27
	Спосіб пересування злочинця після вчинення крадіжки у пасажирів на залізничному транспорті?		
27.	27.1.- Пересування на транспортному засобі;	29	42,02
	27.2.- Пересування з викраденим майном в руках, в пакетах, сумках.	40	57,97
	Спосіб доставки викраденого майна до місця його реалізації:		
28.	28.1.- Використання власного транспорту;	9	8,73
	28.2.- Використання громадського транспорту;	28	27,18
	28.3.- Використання транспорту власником якого є родичі, знайомі;	7	6,79
	28.4.- Попутний транспорт;	30	29,12
	28.5.- Пішим ходом.	29	28,15
	Чи була у злочинців попередня інформація про місця збуту викраденого майна?		
29.	29.1.- Так;	51	78,46
	29.2.- Ні.	14	21,53
	Місце знаходження покупця:		
30.	30.1.- В районі вчинення злочину;	20	24,69
	30.2.- В районі навчання особи, яка вчинила крадіжку;	12	14,81
	30.3.- В районі місця роботи особи, яка вчинила крадіжку;	16	19,75
	30.4.- В районі місця проживання особи, яка вчинила крадіжку.	33	40,74
	Яким чином було продано (реалізовано) викрадене майно?		
31.	31.1.- Оптом;	16	21,33
	31.2.- В роздріб;	45	60
	31.3.- Подаровано;	5	6,66
	31.4.- Шляхом обміну.	8	10,66

	31.5.- Інше	1	1,33
32.	Чи планувались злочинні діяння направлені на приховування злочину?		
	32.1.- Так;	45	69,23
	32.2.- Ні.	20	30,77
33.	На що були витрачені злочинцем грошові засоби після продажу викраденого майна?		
	33.1.- Придбання одягу;	15	8,47
	33.2.- Подарував;	6	3,38
	33.3.- Придбання продуктів харчування;	24	13,55
	33.4.- Придбання спиртних напоїв;	40	22,59
	33.5.- Придбання наркотичних речовини(засобів);	37	20,9
	33.6.- Придбання тютюнових виробів;	23	12,99
	33.7.- Ігрові автомати;	22	12,42
	33.8.- Придбання техніки (мобільного телефону, комп'ютера, телевізора).	10	5,64
34.	Час вчинення крадіжки?		
	34.1.- з 6 до 12 години;	20	20,83
	34.2.- з 12 до 18 години;	8	8,33
	34.3.- з 18 до 24 години;	31	32,29
	34.4.- з 24 до 6 години.	37	38,54
35.	День тижня?		
	35.1.- понеділок;	18	9,94
	35.2.- вівторок;	19	10,49
	35.3.- середа;	27	14,91
	35.4.- четвер;	19	10,49
	35.5.- п'ятниця;	32	17,67
	35.6.- субота;	37	20,44
	35.7.- неділя.	29	16,02
36.	Місяць вчинення крадіжки?		
	36.1.- січень;	17	7,08
	36.2.- лютий;	10	4,16
	36.3.- березень;	13	5,41
	36.4.- квітень;	14	5,83
	36.5.- травень;	22	9,16
	36.6.- червень;	39	16,25
	36.7.- липень;	37	15,41
	36.8.- серпень;	36	15
	36.9.- вересень;	20	8,33
	36.10.- жовтень;	10	4,16
	36.11.- листопад;	9	3,75
		36.12.- грудень.	13
37.	Пора року вчинення крадіжок?		
	37.1.- зима;	16	15,09
	37.2.- весна;	28	26,41
	37.3.- літо;	48	45,48
	37.4.- осінь.	14	13,2
38.	Час, витрачений на вчинення крадіжки?		
	38.1.- до 1 години;	47	67,14

	38.2.- від 1 до 2 годин;	14	20
	38.3.- більше 2 годин.	9	12,85
39.	Який період часу від моменту крадіжки до моменту збуту викраденого майна?		
	39.1.- до 5 годин;	31	36,47
	39.2.- від 5 до 10 годин;	21	24,7
	39.3.- від 1 до 2 діб;	25	29,41
	39.4.- від 2 до 5 діб.	8	9,41
40.	Місце вчинення крадіжки у пасажира залізничного транспорту?		
	40.1.- В тамбурі;	5	4,58
	40.2.- В проході вагона;	5	4,58
	40.3.- В купе;	45	41,28
	40.4.- На пероні (платформі);	16	14,67
	40.5.- В вагоні.	36	33,02
	40.6.- Інше місце	2	1,83
41.	Місце зберігання викраденого майна, після вчинення крадіжки?		
	41.1.- За місцем проживання;	22	23,4
	41.2.- При собі;	35	37,23
	41.3.- В гаражі;	10	10,63
	41.4.- На горіщі вдома, де проживає злочинець;	8	8,51
	41.5.- В підвалі вдома, де проживає злочинець;	6	6,38
	41.6.- У знайомих, родичів.	13	13,82
42.	Місцезнаходження засобів вчинення злочину?		
	42.1.- По місцю проживання злочинця, який скоїв крадіжку;	37	47,43
	42.2.- По місцю проживання знайомих, родичів;	9	11,53
	42.3.- По місцю вчинення злочину;	11	14,1
	42.4.- При особі, яка вчинила крадіжку.	21	26,92
43.	Місця збуту викраденого майна?		
	43.1.- Ломбарди;	35	28,45
	43.2.- Ринки;	44	35,77
	43.3.- Перехожим громадянам;	15	12,19
	43.4.- Таксистам;	24	19,51
	43.5.- Інше місце	5	4,06
44.	Покупцями предметів злочину ставали?		
	44.1.- Знайомі;	13	13
	44.2.- Перехожі громадяни (наприклад, на вулиці);	20	20
	44.3.- Продавці торгових точок;	47	47
	44.4.- Друзі (подруги);	10	10
	44.5.- Родичі;	4	4
	44.6.- Інші	6	6
45.	Стать:		
	45.1.- Чоловіча;	58	81,69
	45.2.- Жіноча.	13	18,3
46.	Вік:		
	46.1.- від 14 до 18 років;	2	2,1
	46.2.- від 18 до 25 років;	30	31,57
	46.3.- від 25 до 35 років;	46	48,42

	46.4.- від 35 до 65 років;	16	16,84
	46.5.- старше 65 років.	1	1,05
47.	Крадіжка у пасажирів його особистого майна на залізничному транспорті, вчинена групою осіб?		
	47.1.- Так;	19	27,14
	47.2.- Ні.	51	72,85
48.	Який характер зв'язку учасників групи?		
	48.1.- Знайомі по місцю роботи;	8	10,81
	48.2.- Знайомі по місцю проживання;	17	22,97
	48.3.- Випадкові знайомі;	40	54,05
	48.4.- Інший	9	12,16
49.	Наявність освіти:		
	49.1.- Неповна середня;	34	30,9
	49.2.- Повна середня;	24	21,81
	49.3.- Середня-спеціальна;	19	17,25
	49.4.- Незакінчена середня;	10	9,09
	49.5.- Навчаються (в середньому, середньо-спеціальному, вищому навчальному закладі);	4	3,63
	49.6.- Вища;	3	2,72
	49.7.- Без освіти.	16	14,54
50.	Який соціальний стан особи злочинця?		
	50.1.- Робочий;	11	14,86
	50.2.- Навчається;	10	13,51
	50.3.- Безробітний і не навчається;	51	68,91
	50.4.- Інший	2	2,7
51.	Раніше судимий?		
	51.1.- За аналогічні злочини;	50	63,29
	51.2.- За злочини, не пов'язані з таємним викраденням чужого майна;	16	20,25
	51.3.- Не судимий.	13	16,45
52.	Відношення до спиртних напоїв:		
	52.1.- Вживають;	58	87,87
	52.2.- Не вживають.	8	12,12
53.	Відношення до наркотичних речовин:		
	53.1.- Вживають;	54	80,59
	53.2.- Не вживають.	13	19,4
54.	Чи хворіла особа, яка вчинила крадіжку психічними захворюваннями?		
	54.1.- Так;	18	27,27
	54.2.- Ні.	48	72,72
55.	Чи знаходиться особа на обліку у психдиспансері?		
	55.1.- Так;	14	20,28
	55.2.- Ні.	55	79,71
56.	Чи знаходиться особа, яка вчинила злочин, на обліку в наркологічному диспансері?		
	56.1.- Так;	36	52,94
	56.2.- Ні.	32	47,05
57.	Чи вчиняла особа, яка вчинила злочин, будь-які інші антигромадські проступки?		

	57.1.- Так;	52	78,78
	57.2.- Ні.	14	21,21
58.	Чи проводилось перед допитом вивчення особистості злочинця?		
	58.1.- Так;	54	81,81
	58.2.- Ні.	12	18,18
59.	В чому виражалось вивчення особистості злочинця перед проведенням допиту?		
	59.1.- Витребування довідок, характеристик з місця проживання;	48	24,12
	59.2.- Витребування довідок, характеристик з місця роботи (навчання);	26	13,06
	59.3.- Витребування довідок із медичних закладів;	32	16,08
	59.4.- Направлення запитів в суди, РВ або МВ МВС України;	21	10,55
	59.5.- Направлення вимоги в УІАЗ МВС України та ВІАЗ УМВС України;	32	16,08
	59.6.- Ознайомлення із висновками судових експертиз;	20	10,05
	59.7.- Ознайомлення із протоколом заяви про вчинення крадіжки, протоколами допитів свідків, потерпілих, підозрюваних;	23	11,55
	59.8.- Вивчення протоколів огляду місця події.	17	8,54
60.	На якому етапі розслідування злочину визначеної категорії працівники оперативних підрозділів припиняють здійснювати супроводження кримінального провадження?		
	60.1.- Підозрювана особа затримана;	17	19,1
	60.2.- По відношенню до затриманої особи обрано запобіжний захід – взяття під варту;	17	19,1
	60.3.- По відношенню до затриманої особи обрану запобіжний захід не пов'язаний із позбавленням волі;	8	8,98
	60.4.- Після пред'явлення обвинувачення;	20	22,47
	60.5.- Кримінальне провадження направлено до суду;	10	11,23
	60.6.- Обвинувальний вирок вступив в закону силу;	15	16,85
	60.7.- Інше	2	2,24
61.	На якому етапі розслідування, на Вашу думку, працівники оперативних підрозділів можуть припинити оперативне супроводження по кримінальному провадженню щодо крадіжок особистого майна у пасажирів, вчинених на залізничному транспорті?		
	61.1.- Підозрювана особа затримана;	21	26,58
	61.2.- По відношенню до затриманої особи обрано запобіжний захід – взяття під варту;	10	12,65
	61.3.- По відношенню до затриманої особи обрану запобіжний захід не пов'язаний із позбавленням волі;	7	8,86
	61.4.- Після пред'явлення обвинувачення;	15	18,98
	61.5.- Кримінальне провадження направлено до суду;	13	16,45
	61.6.- Обвинувальний вирок вступив в закону силу;	11	13,92
	61.7.- Інше	2	2,53

	Вкажіть, які характерні недоліки в діяльності Вашого підрозділу впливають негативним вираженням на розслідування крадіжок особистого майна у пасажирів, вчинених на залізничному транспорті?		
62.	62.1.- Невчасне реагування на отриману інформацію оперативними підрозділами;	11	1,57
	62.2.- Невчасне реагування на отриману інформацію слідчими підрозділами;	15	15,78
	62.3.- Низька якість виконання слідчих (розшукових) дій;	7	7,36
	62.4.- Слабкі позиції оперативних підрозділів серед осіб, які представляють оперативний інтерес по даній категорії злочинів;	20	21,05
	62.5.- Відсутність централізованого обліку, який має відношення до даної категорії злочинів;	12	12,63
	62.6.- Низький професійний рівень працівників оперативних та слідчих підрозділів;	13	13,68
	62.7.- Недостатня розробка науково-методичного забезпечення розслідування злочинів даної категорії;	6	6,31
	62.8.- Інше (система звітності – «паличкова система», недисциплінованість працівників підрозділу).	11	11,57
	На Вашу думку, які особи в основному стають потерпілими від крадіжок особистого майна на залізничному транспорті?		
63.	63.1.- Жінки;	49	55,05
	63.2.- Чоловіки;	32	35,95
	63.3.- Неповнолітні.	8	8,98
	Вік:		
64.	64.1.- від 14 до 18 років;	5	4,23
	64.2.- від 18 до 25 років;	23	19,49
	64.3.- від 25 до 35 років;	36	30,5
	64.4.- від 35 до 45 років;	35	29,66
	64.5.- від 45 до 55 років;	11	9,32
	64.6.- від 55 до 65 років;	7	5,93
	64.7.- більше 65 років.	1	0,84
	Освіта:		
65.	65.1.- Неповна середня;	12	11,88
	65.2.- Середня повна;	29	28,71
	65.3.- Середньо-спеціальна;	32	31,68
	65.4.- Навчаються (в середньому, середньо-спеціальному, вищому навчальному закладі);	14	13,86
	65.5.- Вища освіта.	14	13,86
	Наявність судимості:		
66.	66.1.- Так;	15	22,72
	66.2.- Ні.	51	77,27
	Наявність знайомства із злочинцем?		
67.	67.1.- Так;	8	12,3
	67.2.- Ні.	57	87,69
	Який характер зв'язку між потерпілим та особою злочинця?		
68.	68.1.- Родич;	1	1,33
	68.2.- Знайомий за місцем роботи;	9	12
	68.3.- Знайомий за місцем навчання;	5	6,66

	68.4.- Знайомий по місцю проживання;	5	6,66
	68.5.- Друг (подруга);	2	2,66
	68.6.- Випадковий знайомий;	45	60
	68.7.- Друзі дітей, родичів;	1	1,33
	68.8.- Інше	7	9,33
69.	Чи знаходився потерпілий або його близькі родичі разом у місці із предметом крадіжки?		
	69.1.- Так;	33	49,25
	69.2.- Ні.	34	50,74
70.	Проводилось затримання:		
	70.1.- Так;	35	52,23
	70.2.- Ні.	32	47,76
71.	Затримання проводилось:		
	71.1.- Під час вчинення крадіжки або замаху на її вчинення;	13	16,04
	71.2.- Після виявлення злочинця потерпілою особою;	22	27,16
	71.3.- Під час провадження досудового розслідування;	37	45,67
	71.4.- До моменту внесення відомостей до Єдиного реєстру досудових розслідувань.	9	11,11
72.	Застосовувались запобіжні заходи:		
	72.1.- Особисте зобов'язання;	25	32,46
	72.2.- Особиста порука;	12	14,58
	72.3.- Застава;	11	14,28
	72.4.- Домашній арешт;	2	2,59
	72.5.- Тримання під вартою.	27	35,06
73.	Яке місце, на Вашу думку, в розслідуванні крадіжок особистого майна у пасажирів на залізничному транспорті займають оперативні дані?		
	73.1.- Визначальне;	39	59,09
	73.2.- Допоміжне;	13	19,69
	73.3.- В процесуальному розслідуванні не використовуються, мають значення тільки для ОРД;	6	9,09
	73.4.- Важко відповісти.	8	12,12
74.	Чи вважаєте Ви при розслідуванні крадіжок особистого майна у пасажирів на залізничному транспорті, за доцільне комплексне проведення слідчих (розшукових) дій та негласних слідчих (розшукових) дій?		
	74.1.- Так;	35	53,84
	74.2.- Так, лише на початковому етапі розслідування;	14	21,53
	74.3.- Вказані дії можна проводити розрізнено;	9	13,84
	74.4.- Важко відповісти.	7	10,76
75.	Чи проводився допит?		
	75.1.- Так;	57	87,69
	75.2.- Ні.	8	12,3
76.	Хто допитувався?		
	76.1.- Потерпілий (представник потерпілого);	49	28,16
	76.2.- Свідок;	44	25,28
	76.3.- Підозрюваний, обвинувачений;	36	3,44
	76.4.- Заявник;	26	14,94
	76.5.- Цивільний позивач;	1	0,57
	76.6.- Цивільний відповідач;	7	4,02

	76.7.- Представник цивільного позивача, цивільного відповідача;	1	0,57
	76.8.- Законний представник цивільного позивача;	2	1,14
	76.9.- Перекладач;	0	0
	76.10.- Експерт;	5	2,87
	76.11.- Спеціаліст;	2	1,14
	76.12.- Захисник.	1	0,57
	Поведінка підозрюваного на допиті:		
77.	77.1.- Признався у вчиненому кримінальному правопорушенні;	26	32,5
	77.2.- Відмовився від давання показів;	17	21,25
	77.3.- Частково визнав свою вину;	24	30
	77.4.- Заперечення участі у вчиненому кримінальному правопорушенні.	13	16,25
78.	Чи проводився по кримінальному провадженні одночасний допит двох або більше допитаних осіб?		
	78.1.- Так;	32	47,05
	78.2.- Ні.	36	52,94
79.	Між ким проводився одночасний допит двох або більше осіб?		
	79.1.- Потерпілий і підозрюваний;	20	29,85
	79.2.- Між підозрюваними;	17	25,37
	79.3.- Свідком і підозрюваним;	23	34,32
	79.4.- Між свідками.	7	10,44
80.	Чи проводився обшук по кримінальному провадженню?		
	80.1.- Так;	27	40,29
	80.2.- Ні.	40	59,7
81.	Місце проведення обшуку?		
	81.1.- Окрема квартира, де проживає підозрюваний;	42	53,16
	81.2.- Приватний дім (прибудова до нього);	22	27,84
	81.3.- Гараж;	7	8,86
	81.4.- Торговий кіоск.	8	10,12
82.	Типові недоліки при проведенні обшуку?		
	82.1.- Проведення обшуку одним слідчим;	42	60
	82.2.- Проведення обшуку одним оперуповноваженим.	28	40
83.	Що вилучено при обшуку?		
	83.1.- Засоби вчинення крадіжки;	11	15,49
	83.2.- Записи, які свідчать про раніше вчинення злочинів;	12	16,9
	83.3.- Викрадене майно.	48	67,6
84.	При проведенні обшуку використовувались знання спеціаліста?		
	84.1.- Так;	44	67,69
	84.2.- Ні.	21	32,3
85.	Мета залучення спеціаліста при проведенні обшуку?		
	85.1.- Для виявлення прихованих предметів, речей (сейфів);	23	35,38
	85.2.- Для фіксації результатів.	50	76,92
86.	Чи проводився тимчасове вилучення майна у кримінальному провадженні?		
	86.1.- Так;	45	68,18
	86.2.- Ні.	21	31,81
87.	Місце проведення тимчасове вилучення майна у кримінальному провадженні:		
	87.1.- Окрема квартира, де проживає підозрюваний;	16	16,32

	87.2.- Кабінет слідчого, оперативного працівника;	31	31,63
	87.3.- Гараж;	3	3,06
	87.4.- В приміщенні вокзалу, на пероні;	10	10,2
	87.5.- Приватний дім (прибудова до нього);	10	10,2
	87.6.- Транспортний засіб;	1	1,02
	87.7.- Ломбард;	16	16,32
	87.8.- Торгова точка;	9	9,18
	87.9.- У вагоні поїзда.	2	2,04
	Тимчасове вилучення майна проводилось:		
88.	88.1.- У потерпілого;	12	16,43
	88.2.- У свідка;	22	30,13
	88.3.- У підозрюваного.	39	53,42
	Яке майно тимчасово вилучалось?		
89.	89.1.- Знаряддя вчинення крадіжки;	9	11,84
	89.2.- Викрадене майно;	51	67,1
	89.3.- Документи;	13	17,1
	89.4.- Зразки для порівняльного дослідження.	3	3,94
	Чи проводився тимчасовий доступ до речей і документів у кримінальному провадженні?		
90.	90.1.- Так;	41	62,12
	90.2.- Ні.	25	37,87
	Місце проведення тимчасового доступу до речей і документів у кримінальному провадженні?		
91.	91.1.- Окрема квартира, де проживає підозрюваний;	9	11,11
	91.2.- Кабінет слідчого, оперативного працівника;	29	35,8
	91.3.- Гараж;	4	4,93
	91.4.- В приміщенні вокзалу, на пероні;	3	3,7
	91.5.- Приватний дім (прибудова до нього);	7	8,64
	91.6.- Транспортний засіб;	3	3,7
	91.7.- Ломбард;	8	9,87
	91.8.- Торгова точка;	5	6,17
	91.9.- У вагоні поїзда;	6	7,4
	91.10.- Інше місце	7	8,64
	Чи проводилось пред'явлення особи для впізнання?		
92.	92.1.- Так;	54	81,81
	92.2.- Ні.	12	18,18
	Пред'явлення для впізнання особи проводилося за?		
93.	93.1.- Фотознімками;	28	34,14
	93.2.- Матеріалами відеозапису;	13	15,85
	93.3.- Наявності конкретної особи.	41	50
	В ролі суб'єкта впізнання особи виступав?		
94.	94.1.- Підозрюваний, обвинувачений;	39	52,7
	94.2.- Свідок;	18	24,32
	94.3.- Потерпілий.	17	22,97
	Які технічні засоби використовувались при пред'явленні для впізнання особи?		
95.	95.1.- Фотоапаратура;	33	46,47
	95.2.- Відеоапаратура;	19	26,76
	95.3.- Нічого не використовувалось.	19	26,76
	Чи проводилось пред'явлення речей для впізнання?		
96.	96.1.- Так;	47	72,3
	96.2.- Ні.	18	27,69

97.	Чи проводиться слідчі експерименти під час розслідування кримінальних проваджень за фактом вчинення крадіжок у пасажирів особистого майна на залізничному транспорті?		
	97.1.- Так;	53	76,81
	97.2.- Ні.	12	17,39
98.	Чи мали місце у Вашій практиці якісь з наведених форм протидії розслідуванню?		
	98.1.- Знищення або приховування речових доказів – засобів і знарядь вчинення злочину, викраденого майна;	29	22,65
	98.2.- Передача майна іншим особам на тимчасове зберігання;	13	10,15
	98.3.- Неявка підозрюваного або обвинуваченого за викликом в органи досудового слідства;	28	21,87
	98.4.- Відмова від дачі показань, надання неправдивих свідчень підозрюваними, обвинуваченими, зміна змісту показань;	25	19,53
	98.5.- Зміна місця проживання підозрюваним або обвинуваченим;	12	9,37
	98.6.- Неправомірний вплив на осіб, що здійснюють розслідування кримінального провадження;	7	5,46
	98.7.- Висунення неправдивого алібі підозрюваним або обвинуваченим;	6	4,68
	98.8.- Примушування свідків, очевидців, потерпілих до дачі неправдивих свідчень за матеріальне винагородження, під загрозою фізичного або психічного насильства.	8	6,25
99.	Чи призначалася по кримінальному провадженню судові експертизи?		
	99.1.- Так;	39	60
	99.2.- Ні.	26	40
100.	Які експертизи були призначені по факту крадіжки особистого майна у пасажира, вчиненої на залізничному транспорті?		
	100.1.- Почеркознавча і авторознавча експертиза;	11	13,41
	100.2.- Технічна експертиза документів;	16	19,51
	100.3.- Трасологічна експертиза;	12	14,63
	100.4.- Експертиза відео-, звукозапису;	12	14,63
	100.5.- Експертиза матеріалів, речовин та виробів;	25	30,48
	100.6.- Психологічна експертиза.	6	7,31
101.	Які на Вашу думку, причини недостатнього використання можливостей судових експертиз?		
	101.1.- Недостатня поінформованість про можливості експертизи;	34	38,63
	101.2.- Відсутність методичних матеріалів і літератури про новітні методики дослідження;	22	25
	101.3.- Відсутність необхідних засобів та матеріалів для проведення досліджень;	20	22,72
	101.4.- Надання переваги іншим засобам збирання доказів.	12	13,63
102.	На Вашу думку, чи повинен слідчий знати можливості тої експертизи, яку він збирається призначити?		
	102.1.- Так;	57	86,36
	102.2.- Ні.	9	13,63
103.	Які фактори на Ваш погляд, негативно впливають на якість розслідування крадіжок особистого майна у пасажирів, скоєних на залізничному транспорті?		

103.1.- Відсутність необхідних методичних рекомендацій;	27	32,53
103.2.- Брак професійного досвіду;	32	38,55
103.3.- Незнання специфіки розслідування крадіжок особистого майна у пасажирів, скоєних на залізничному транспорті;	19	22,89
103.4.- Інше	5	6,02

**МВС УКРАЇНИ
УПРАВЛІННЯ МВС УКРАЇНИ
НА ПРИДНІПРОВСЬКІЙ
ЗАЛІЗНИЦІ
Відділ карного розшуку**

проспект К.Маркса, 108, м. Дніпропетровськ, 49038,
телефон 793-21-70, 793-21-71

О.В. Аржевічев № *1/6045*
На № 13/135 від 27.06.2013

Заступникові директора
навчально - наукового Інституту
права та психології
професору
Остапенко О.І.

Шановний Олексію Івановичу!

На Ваш вих. від 27.06.2013 № 13/135 направляємо результати анкетування працівників карного розшуку УМВС України на Придніпровській залізниці.

Додаток: 65 анкет

**З повагою
т.в.о. начальника УМВС України
на Придніпровській залізниці**

О.В. Аржевічев

Зубова А.В.
(056) 793-24-06

Результати

досліджень за підсумками анкетування (опитування) працівників УМВС України на Львівській залізниці з проблем методики розслідування крадіжок особистого майна пасажирів, вчинених на залізничному транспорті України. Дослідження проводилось у період з червня по липень 2013 року, всього було проанкетовано (опитано) 40 осіб.

№ п/п	Перелік заданих питань	Сума відповідей анкетованих працівників поосібно	Сума відповідей анкетованих працівників у відсотках, %
1.	Ваша посада:		
	1.1.- Начальник підрозділу;	0	0
	1.2.- Заступник начальника підрозділу;	2	5
	1.3.- Оперуповноважений або слідчий;	32	80
	1.4.- Ст. оперуповноважений або ст. слідчий;	5	12,5
	1.5.- Інша	1	2,5
2.	Загальний стаж роботи в практичному підрозділі:		
	2.1.- До 1 року;	0	0
	2.2.- До 3 років;	10	25
	2.3.- До 10 років;	20	50
	2.4.- Понад 10 років.	10	25
3.	Чи стикалися Ви у зв'язку з виконанням службового обов'язку (роботою) зі злочинами пов'язаними з крадіжками особистого майна в пасажирів на залізничному транспорті?		
	3.1.- Так;	40	100
	3.2.- Ні.	0	0
4.	Вкажіть джерело інформації, що впливає на формування Вашої думки з вказаної проблеми:		
	4.1.- Друзі, знайомі, колеги;	5	8,62
	4.2.- Засоби масової інформації;	5	8,62
	4.3.- Кіно- та відеофільми;	1	1,72
	4.4.- Науково-популярна література;	5	8,62
	4.5.- Особистий досвід;	21	36,2
	4.6.- Законодавство України.	21	36,2
5.	Як Ви вважаєте, чи є специфіка в розслідуванні злочинів, пов'язаних з крадіжками особистого майна в пасажирів на залізничному транспорті, що дозволяє виділити її в окрему методику розслідування?		
	5.1.- Так;	35	87,5
	5.2.- Ні;	5	12,5
	5.3.- Важко відповісти.	0	0
6.	В якій формі, на Вашу думку, мають бути розроблені методичні рекомендації?		
	6.1.- Практичні посібники або довідники;	17	32,02
	6.2.- Методичні листи;	5	9,43
	6.3.- Огляди оперативно-розшукової, слідчої та судової практики;	25	47,16
	6.4.- Підручники та учбові посібники	2	3,77

	6.5.- Розгорнуті плани слідчо-оперативних заходів по кримінальним провадженням;	4	7,54
	6.6.- Інше	0	0
7.	В якій мірі, на Вашу Думку, дані офіційної статистики відображають реальну картину крадіжок особистого майна пасажирів на залізничному транспорті?		
	7.1.- Майже на 100%;	16	39,02
	7.2.- Не більше ніж на 50%;	15	36,58
	7.3.- Не більше ніж на 10%;	2	4,87
	7.4.- Важко відповісти.	8	19,51
8.	Ваша освіта?		
	8.1.- загальна середня освіта	0	0
	8.2.- професійно-технічна освіта (коледж, технікум, ПТУ)	2	5
	8.3.- незакінчена вища	4	10
	8.4.- вища освіта:		
	а) Юридична	32	80
	б) Економічна	2	5
	в) Інша	0	0
9.	В провадженні якої посадової особи Вашого підрозділу знаходиться кримінальні провадження за фактом вчинення крадіжок у пасажирів особистого майна, вчинених на залізничному транспорті?		
	9.1.- Слідчого, який обслуговує територію, де вчинений злочин;	16	40
	9.2.- Слідчого, який спеціалізується по лінії боротьби зі злочинами проти власності, які вчиненні на залізничному транспорті України;	4	10
	9.3.- Інше (кому скаже керівник підрозділу, як правило, слідчому, який під час чергування в слідчо-оперативній групі вніс відомості до єдиного реєстрі досудових розслідувань про вчинення кримінального правопорушення).	20	50
10.	В провадженні якої посадової особи, на Вашу думку, повинно знаходитись кримінальне провадження за фактом вчинення крадіжки у пасажирів особистого майна, вчинених на залізничному транспорті?		
	10.1.- Слідчого, який обслуговує територію, де вчинений злочин;	10	25
	10.2.- Слідчого, який спеціалізується по лінії боротьби зі злочинами проти власності, які вчиненні на залізничному транспорті України;	17	42,5
	10.3.- Інше (кому скаже керівник підрозділу, як правило, слідчому, який під час чергування в слідчо-оперативній групі вніс відомості до єдиного реєстрі досудових розслідувань про вчинення кримінального правопорушення).	13	32,5
11.	Чи існує у Вашому підрозділі практика створення слідчо-оперативних груп для розслідування кримінальних проваджень щодо крадіжок особистого майна у пасажирів на залізничному транспорті?		
	11.1.- Існує по кожному кримінальному провадженні;	26	65
	11.2.- Існує тільки по кримінальних провадженнях, які викликали резонанс або «поставленні на контроль»;	11	27
	11.3.- Ні, не існує.	3	7,5

12.	Чи можете Ви назвати ефективною діяльність створюваних слідчо-оперативних груп по розслідуванню крадіжок особистого майна у пасажирів на залізничному транспорті?		
	12.1.- Так;	29	72,5
	12.2.- Ні;	6	15
	12.3.- Важко відповісти.	5	12,5
13.	Які причини неефективної діяльності слідчо-оперативних груп Ви можете виділити:		
	13.1.- Формальний підхід до виконання службових обов'язків;	10	25
	13.2.- Низький професійний рівень співробітників;	8	20
	13.3.- Різні критерії оцінки результатів роботи оперативних працівників і слідчих.	22	55
14.	Яка Ваша думка з приводу підготовки слідчих, які проводять розслідування кримінальних проваджень щодо крадіжок особистого майна у пасажирів, вчинених на залізничному транспорті?		
	14.1.- Слідчі підготовлені добре;	15	37,5
	14.2.- Слідчі підготовлені задовільно;	22	55
	14.3.- Слідчі підготовлені незадовільно;	0	0
	14.4.- Важко відповісти.	3	7,5
15.	В чому виражається виконання письмових доручень слідчого по кримінальному провадженні, обов'язкових для виконання оперативними підрозділами?		
	15.1.- Проведенні негласних слідчих (розшукових) та інших процесуальних дій;	12	26,66
	15.2.- Виконанні ухвал слідчого судді або суду про затримання, привід;	3	6,66
	15.3.- Виконанні розшукових та оперативно-розшукових заходів з метою установлення осіб, які вчинили крадіжки у пасажирів на залізничному транспорті України;	20	44,44
	15.4.- Взаємодії при проведенні слідчих (розшукових) дій.	10	22,22
16.	В які види не процесуальної форми взаємодії найбільш часто застосовується в діяльності слідчого і оперативних підрозділів при розслідуванні крадіжок особистого майна у пасажирів на залізничному транспорті?		
	16.1.- Слідчо-оперативна група;	15	37,5
	16.2.- Обмін отриманої інформації в результаті діяльності між слідчим та оперативним працівником;	12	30
	16.3.- Спільне планування слідчих (розшукових) дій і негласних (розшукових) дій, а також планування їх майбутньої реалізації;	10	25
	16.4.- Проведення спільних нарад (заслуховувань) з метою аналізу результатів спільної діяльності, а також визначення дій по виправленню виявлених недоліків.	3	7,5
17.	Як Ви оцінюєте роботу працівників оперативних підрозділів по сприянню в розслідуванні крадіжок особистого майна пасажирів, вчинених на залізничному транспорті?		
	17.1.- Задовільно повністю, оперативне супроводження здійснюється на всіх етапах розслідування даної категорії злочинів;	17	42,5

	17.2.- Задовільно частково, так як оперативне супроводження здійснюється лише на початковому етапі розслідування злочинів даної категорії;	23	57,5
	17.3.- Незадовільно, так як оперативне супроводження не здійснюється.	0	0
18.	З якими з суб'єктів взаємодія під час розслідування крадіжок особистого майна пасажирів на залізничному транспорті є недостатньо ефективною, але вкрай необхідною?		
	18.1.- Територіальні органи внутрішніх справ;	8	13,79
	18.2.- Адміністрація залізниці;	16	27,58
	18.3.- Митниця;	2	3,44
	18.4.- Прикордонники;	0	0
	18.5.- Громадськість, що проживає в зоні діяльності залізниці;	4	6,89
	18.6.- Спеціалізовані громадські формування, що створені на залізниці;	2	3,44
	18.7.- Працівники залізниці;	26	44,82
	18.8.- Інше	0	0
19.	На яких об'єктах залізничного транспорту крадіжки вчиняються найчастіше?		
	19.1.- У пасажирських поїздах;	31	57,4
	19.2.- У приміських поїздах;	8	14,81
	19.3.- У вокзальних комплексах;	14	25,92
	19.4.- На пішохідних мостах, у тунелях, на інших стаціонарних об'єктах залізниці, які додатково можуть використовуватися для територіального переміщення громадян;	1	1,85
	19.5.- Інше	0	0
20.	Вкажіть обставини, які сприяють вчиненню крадіжок особистого майна у пасажирів на залізничному транспорті:		
	20.1.- Недоліки в організації пасажирських перевезень;	6	9,83
	20.2.- Недоліки в діяльності працівників поїзних бригад;	9	14,75
	20.3.- Неправильна, а часом і неправомірна поведінка потерпілих-пасажирів;	27	44,26
	20.4.- Неналежна взаємодія взводу у супроводженні поїздів з працівниками карного розшуку;	3	4,91
	20.5.- Невисокий рівень технічної оснащення працівників, котрі несуть службу в пасажирських поїздах;	2	3,27
	20.6.- Недостатня взаємодія транспортної міліції з працівниками поїзних бригад;	3	4,91
	20.7.- Недостатня взаємодія транспортної міліції з пасажирями, що рідко зумовлюється байдужістю останніх;	11	18,03
	20.8.- Недостатня взаємодія між Управліннями МВС на залізницях України;	0	0
	20.9.- Інше	0	0
21.	Вкажіть недоліки в діяльності працівників поїзних бригад, що сприяють вчиненню відносно пасажирів крадіжок у поїздах:		
	21.1.- Допускають у вагони пасажирів в стані алкогольного сп'яніння;	15	21,73
	21.2.- Не присікають розпивання спиртних напоїв на шляху	15	21,73

	слідування;		
	21.3.- Не присікають гри в азартні ігри на гроші (карти тощо);	6	9,83
	21.4.- Не перешкоджають без цільовому ходінню окремих пасажирів у вагонах, особливо у нічний час;	22	31,88
	21.5.- Допускають безбілетний проїзд пасажирів;	4	5,79
	21.6.- Вступають у змову із злочинцями щодо вчинення крадіжки у пасажирів;	4	5,79
	21.7.- Недостатнє інформативне сприяння співробітникам транспортної міліції, які забезпечують супровід поїзда;	7	10,14
	21.8. Інше	0	0
	Для удосконалення боротьби з крадіжками особистого майна пасажирів залізничного транспорту, зокрема їх профілактикою доцільно:		
22.	22.1.- Покращити інформативну взаємодію із залізницею;	20	37,03
	22.2.- Посилити взаємодію між УМВС на залізницях, у тому числі іноземних;	6	11,11
	22.3.- Більшу увагу приділити індивідуально-профілактичній роботі в трудових колективах залізничників;	19	35,18
	22.4.- Покращити взаємодію з територіальними ОВС;	6	11,11
	22.5.- Покращити взаємодію з громадськими формуваннями на залізниці;	3	5,55
	22.6.- Інше	0	0
	Відомості про предмет злочинного посягання за злочинами щодо крадіжок особистого майна пасажирів вчинених на залізничному транспорті:		
23.	23.1.- Грошові засоби (національна та іноземна валюта);	35	42,68
	23.2.- Ювелірні вироби;	5	6,09
	23.3.- Одяг;	1	1,21
	23.4.- Мобільні телефони;	26	31,7
	23.5.- Аудіо-, відео-, цифрова техніка (MP3-, DVD- плеєр, комп'ютер, фотоапаратура);	15	18,29
	23.6.- Продукти харчування;	0	0
	23.7.- Промислові товари;	0	0
	23.8.- Інше	0	0
	Чи здійснювалась підготовка до вчинення крадіжки?		
24.	24.1.- Так;	26	65
	24.2.- Ні.	14	35
	В чому виражалася підготовка до вчинення крадіжки у пасажирів під час його проїзду у залізничному транспорті?		
25.	25.1.- В пошуку предмета злочинного посягання;	23	33,33
	25.2.- В попередній розвідці місця вчинення злочину;	10	14,49
	25.3.- В розробці плану злочинних дій;	7	10,14
	25.4.- Розподілі ролі для вчинення крадіжки;	3	4,34
	25.5.- Вибір і підготовка місця зберігання викраденого майна;	2	2,89

	25.6.- В підборі технічних засобів (за допомогою яких вчиняється злочин) для проникнення в приміщення де зберігаються майно;	2	2,89
	25.7.- В пошуку транспортних засобів для перевезення викраденого майна;	0	0
	25.8.- В аналізі наявності в поїзді супроводу працівників міліції;	2	2,89
	25.9.- В спостереженні за місцем, де зберігається майно, або за самим майном;	15	21,73
	25.10.- В аналізі і виборі маршруту поїздів визначеного напрямку, а також класу вагона.	5	7,24
	Якими способами здійснюється підбір предмета злочинного посягання?		
26.	26.1.- Відвідування купе поїзда, де раніше зберігалось викрадене майно;	23	38,98
	26.2.- Використання учасників поїзної бригади (провідника, електрика);	3	5,08
	26.3.- У використанні родинних зв'язків та знайомих;	1	1,69
	26.4.- Спостереженням за особою у власності якої знаходиться предмет злочинного посягання;	22	37,28
	26.5.- В спільному розпиванні алкогольних напоїв з особою в якої у володінні знаходилися предмети крадіжки.	10	16,94
	Спосіб пересування злочинця після вчинення крадіжки у пасажирів на залізничному транспорті?		
27.	27.1.- Пересування на транспортному засобі;	14	35
	27.2.- Пересування з викраденим майном в руках, в пакетах, сумках.	26	65
	Спосіб доставки викраденого майна до місця його реалізації:		
28.	28.1.- Використання власного транспорту;	7	13,72
	28.2.- Використання громадського транспорту;	16	31,37
	28.3.- Використання транспорту власником якого є родичі, знайомі;	0	0
	28.4.- Попутний транспорт;	5	9,8
	28.5.- Пішим ходом.	23	45,09
	Чи була у злочинців попередня інформація про місця збуту викраденого майна?		
29.	29.1.- Так;	18	45
	29.2.- Ні.	22	55
	Місце знаходження покупця:		
30.	30.1.- В районі вчинення злочину;	10	23,8
	30.2.- В районі навчання особи, яка вчинила крадіжку;	1	2,38
	30.3.- В районі місця роботи особи, яка вчинила крадіжку;	6	14,28
	30.4.- В районі місця проживання особи, яка вчинила крадіжку.	25	59,52
	Яким чином було продано (реалізовано) викрадене майно?		
31.	31.1.- Оптом;	7	16,66
	31.2.- В роздріб;	29	69,04
	31.3.- Подаровано;	2	4,76
	31.4.- Шляхом обміну.	3	7,14

	31.5.- Інше	1	2,28
32.	Чи планувались злочинні діяння направлені на приховування злочину?		
	32.1.- Так;	27	67,5
	32.2.- Ні.	13	32,5
33.	На що були витрачені злочинцем грошові засоби після продажу викраденого майна?		
	33.1.- Придбання одягу;	1	1,44
	33.2.- Подарував;	0	0
	33.3.- Придбання продуктів харчування;	21	30,43
	33.4.- Придбання спиртних напоїв;	22	31,88
	33.5.- Придбання наркотичних речовини(засобів);	9	13,04
	33.6.- Придбання тютюнових виробів;	7	10,14
	33.7.- Ігрові автомати;	4	5,79
	33.8.- Придбання техніки (мобільного телефону, комп'ютера, телевізора).	5	7,24
34.	Час вчинення крадіжки?		
	34.1.- з 6 до 12 години;	4	8
	34.2.- з 12 до 18 години;	4	8
	34.3.- з 18 до 24 години;	13	26
	34.4.- з 24 до 6 години.	29	58
35.	День тижня?		
	35.1.- понеділок;	7	10,14
	35.2.- вівторок;	1	1,44
	35.3.- середа;	5	7,24
	35.4.- четвер;	5	7,24
	35.5.- п'ятниця;	24	34,38
	35.6.- субота;	15	21,73
	35.7.- неділя.	12	17,39
36.	Місяць вчинення крадіжки?		
	36.1.- січень;	13	15,66
	36.2.- лютий;	4	4,81
	36.3.- березень;	7	8,43
	36.4.- квітень;	8	9,63
	36.5.- травень;	6	7,22
	36.6.- червень;	11	13,25
	36.7.- липень;	13	15,66
	36.8.- серпень;	9	10,84
	36.9.- вересень;	4	4,81
	36.10.- жовтень;	2	2,4
	36.11.- листопад;	1	1,2
		36.12.- грудень.	5
37.	Пора року вчинення крадіжок?		
	37.1.- зима;	16	28,57
	37.2.- весна;	16	28,57
	37.3.- літо;	20	35,71
	37.4.- осінь.	4	7,14
38.	Час, витрачений на вчинення крадіжки?		
	38.1.- до 1 години;	24	60

	38.2.- від 1 до 2 годин;	9	22,5
	38.3.- більше 2 годин.	7	17,5
	Який період часу від моменту крадіжки до моменту збуту викраденого майна?		
39.	39.1.- до 5 годин;	8	19,04
	39.2.- від 5 до 10 годин;	6	14,28
	39.3.- від 1 до 2 діб;	11	26,19
	39.4.- від 2 до 5 діб.	17	40,47
	Місце вчинення крадіжки у пасажира залізничного транспорту?		
40.	40.1.- В тамбурі;	0	0
	40.2.- В проході вагона;	1	1,88
	40.3.- В купе;	31	53,44
	40.4.- На пероні (платформі);	7	12,06
	40.5.- В вагоні.	13	22,41
	40.6.- Інше місце	1	1,72
	Місце зберігання викраденого майна, після вчинення крадіжки?		
41.	41.1.- За місцем проживання;	12	24
	41.2.- При собі;	28	56
	41.3.- В гаражі;	3	6
	41.4.- На горіщі вдома, де проживає злочинець;	0	0
	41.5.- В підвалі вдома, де проживає злочинець;	5	10
	41.6.- У знайомих, родичів.	2	4
	Місцезнаходження засобів вчинення злочину?		
42.	42.1.- По місцю проживання злочинця, який скоїв крадіжку;	24	55,81
	42.2.- По місцю проживання знайомих, родичів;	0	0
	42.3.- По місцю вчинення злочину;	3	6,97
	42.4.- При особі, яка вчинила крадіжку.	16	37,2
	Місця збуту викраденого майна?		
43.	43.1.- Ломбарди;	30	48,38
	43.2.- Ринки;	16	25,8
	43.3.- Перехожим громадянам;	11	17,74
	43.4.- Таксистам;	5	8,06
	43.5.- Інше місце	0	0
	Покупцями предметів злочину ставали?		
44.	44.1.- Знайомі;	5	7,69
	44.2.- Перехожі громадяни (наприклад, на вулиці);	21	32,3
	44.3.- Продавці торгових точок;	25	38,46
	44.4.- Друзі (подруги);	4	6,15
	44.5.- Родичі;	0	0
	44.6.- Інші	0	0
	Стать:		
45.	45.1.- Чоловіча;	38	90,47
	45.2.- Жіноча.	4	9,53
	Вік:		
46.	46.1.- від 14 до 18 років;	7	12,5
	46.2.- від 18 до 25 років;	12	21,42
	46.3.- від 25 до 35 років;	28	50

	46.4.- від 35 до 65 років;	8	14,28
	46.5.- старше 65 років.	1	1,78
47.	Крадіжка у пасажирів його особистого майна на залізничному транспорті, вчинена групою осіб?		
	47.1.- Так;	4	10
	47.2.- Ні.	36	90
48.	Який характер зв'язку учасників групи?		
	48.1.- Знайомі по місцю роботи;	2	5
	48.2.- Знайомі по місцю проживання;	16	40
	48.3.- Випадкові знайомі;	17	42,5
	48.4.- Інший	5	12,5
49.	Наявність освіти:		
	49.1.- Неповна середня;	13	22,03
	49.2.- Повна середня;	10	16,95
	49.3.- Середня-спеціальна;	20	33,9
	49.4.- Незакінчена середня;	6	10,17
	49.5.- Навчаються (в середньому, середньо-спеціальному, вищому навчальному закладі);	3	5,08
	49.6.- Вища;	1	1,69
	49.7.- Без освіти.	6	10,16
50.	Який соціальний стан особи злочинця?		
	50.1.- Робочий;	3	6,81
	50.2.- Навчається;	4	9,09
	50.3.- Безробітний і не навчається;	36	81,81
	50.4.- Інший	1	2,27
51.	Раніше судимий?		
	51.1.- За аналогічні злочини;	30	75
	51.2.- За злочини, не пов'язані з таємним викраденням чужого майна;	2	5
	51.3.- Не судимий.	8	20
52.	Відношення до спиртних напоїв:		
	52.1.- Вживають;	40	100
	52.2.- Не вживають.	0	0
53.	Відношення до наркотичних речовин:		
	53.1.- Вживають;	19	46,34
	53.2.- Не вживають.	22	53,65
54.	Чи хворіла особа, яка вчинила крадіжку психічними захворюваннями?		
	54.1.- Так;	5	12,5
	54.2.- Ні.	35	87,5
55.	Чи знаходиться особа на обліку у психдиспансері?		
	55.1.- Так;	6	15
	55.2.- Ні.	34	85
56.	Чи знаходиться особа, яка вчинила злочин, на обліку в наркологічному диспансері?		
	56.1.- Так;	14	35
	56.2.- Ні.	26	65
57.	Чи вчиняла особа, яка вчинила злочин, будь-які інші антигромадські проступки?		

	57.1.- Так;	34	85
	57.2.- Ні.	6	15
58.	Чи проводилось перед допитом вивчення особистості злочинця?		
	58.1.- Так;	39	97,5
	58.2.- Ні.	1	2,5
59.	В чому виражалось вивчення особистості злочинця перед проведенням допиту?		
	59.1.- Витребування довідок, характеристик з місця проживання;	33	21,29
	59.2.- Витребування довідок, характеристик з місця роботи (навчання);	14	9,03
	59.3.- Витребування довідок із медичних закладів;	22	14,19
	59.4.- Направлення запитів в суди, РВ або МВ МВС України;	21	13,54
	59.5.- Направлення вимоги в УІАЗ МВС України та ВІАЗ УМВС України;	24	15,48
	59.6.- Ознайомлення із висновками судових експертиз;	11	7,09
	59.7.- Ознайомлення із протоколом заяви про вчинення крадіжки, протоколами допитів свідків, потерпілих, підозрюваних;	17	10,96
	59.8.- Вивчення протоколів огляду місця події.	13	8,38
60.	На якому етапі розслідування злочину визначеної категорії працівники оперативних підрозділів припиняють здійснювати супроводження кримінального провадження?		
	60.1.- Підозрювана особа затримана;	3	5,55
	60.2.- По відношенню до затриманої особи обрано запобіжний захід – взяття під варту;	3	5,55
	60.3.- По відношенню до затриманої особи обрану запобіжний захід не пов'язаний із позбавленням волі;	2	3,7
	60.4.- Після пред'явлення обвинувачення;	17	31,48
	60.5.- Кримінальне провадження направлено до суду;	17	31,48
	60.6.- Обвинувальний вирок вступив в закону силу;	12	22,22
	60.7.- Інше	0	0
61.	На якому етапі розслідування, на Вашу думку, працівники оперативних підрозділів можуть припинити оперативне супроводження по кримінальному провадженню щодо крадіжок особистого майна у пасажирів, вчинених на залізничному транспорті?		
	61.1.- Підозрювана особа затримана;	4	9,3
	61.2.- По відношенню до затриманої особи обрано запобіжний захід – взяття під варту;	3	6,97
	61.3.- По відношенню до затриманої особи обрану запобіжний захід не пов'язаний із позбавленням волі;	0	0
	61.4.- Після пред'явлення обвинувачення;	2	4,65
	61.5.- Кримінальне провадження направлено до суду;	17	39,53
	61.6.- Обвинувальний вирок вступив в закону силу;	16	37,2
	61.7.- Інше	1	2,23

	Вкажіть, які характерні недоліки в діяльності Вашого підрозділу впливають негативним вираженням на розслідування крадіжок особистого майна у пасажирів, вчинених на залізничному транспорті?		
62.	62.1.- Невчасне реагування на отриману інформацію оперативними підрозділами;	7	11,86
	62.2.- Невчасне реагування на отриману інформацію слідчими підрозділами;	7	11,86
	62.3.- Низька якість виконання слідчих (розшукових) дій;	2	3,38
	62.4.- Слабкі позиції оперативних підрозділів серед осіб, які представляють оперативний інтерес по даній категорії злочинів;	15	25,42
	62.5.- Відсутність централізованого обліку, який має відношення до даної категорії злочинів;	5	8,47
	62.6.- Низький професійний рівень працівників оперативних та слідчих підрозділів;	1	1,69
	62.7.- Недостатня розробка науково-методичного забезпечення розслідування злочинів даної категорії;	17	28,81
	62.8.- Інше (система звітності – «паличкова система», недисциплінованість працівників підрозділу).	5	8,47
	На Вашу думку, які особи в основному стають потерпілими від крадіжок особистого майна на залізничному транспорті?		
63.	63.1.- Жінки;	34	62,96
	63.2.- Чоловіки;	14	25,92
	63.3.- Неповнолітні.	6	11,11
	Вік:		
64.	64.1.- від 14 до 18 років;	7	8,97
	64.2.- від 18 до 25 років;	15	19,23
	64.3.- від 25 до 35 років;	28	35,89
	64.4.- від 35 до 45 років;	10	12,82
	64.5.- від 45 до 55 років;	10	12,82
	64.6.- від 55 до 65 років;	7	8,97
	64.7.- більше 65 років.	1	1,28
	Освіта:		
65.	65.1.- Неповна середня;	9	14,28
	65.2.- Середня повна;	16	25,39
	65.3.- Середньо-спеціальна;	15	23,8
	65.4.- Навчаються (в середньому, середньо-спеціальному, вищому навчальному закладі);	15	23,8
	65.5.- Вища освіта.	8	12,69
	Наявність судимості:		
66.	66.1.- Так;	7	17,5
	66.2.- Ні.	33	82,5
	Наявність знайомства із злочинцем?		
67.	67.1.- Так;	7	17,5
	67.2.- Ні.	33	82,5
	Який характер зв'язку між потерпілим та особою злочинця?		
68.	68.1.- Родич;	0	0
	68.2.- Знайомий за місцем роботи;	1	2,38
	68.3.- Знайомий за місцем навчання;	1	2,38

	68.4.- Знайомий по місцю проживання;	1	2,38
	68.5.- Друг (подруга);	0	0
	68.6.- Випадковий знайомий;	37	88,09
	68.7.- Друзі дітей, родичів;	0	0
	68.8.- Інше	3	7,14
69.	Чи знаходився потерпілий або його близькі родичі разом у місці із предметом крадіжки?		
	69.1.- Так;	21	52,5
	69.2.- Ні.	19	47,5
70.	Проводилось затримання:		
	70.1.- Так;	21	52,5
	70.2.- Ні.	19	47,5
71.	Затримання проводилось:		
	71.1.- Під час вчинення крадіжки або замаху на її вчинення;	6	12,76
	71.2.- Після виявлення злочинця потерпілою особою;	18	38,29
	71.3.- Під час провадження досудового розслідування;	21	44,68
	71.4.- До моменту внесення відомостей до Єдиного реєстру досудових розслідувань.	2	4,25
72.	Застосовувались запобіжні заходи:		
	72.1.- Особисте зобов'язання;	30	52,63
	72.2.- Особиста порука;	2	3,5
	72.3.- Застава;	8	14,03
	72.4.- Домашній арешт;	7	12,28
	72.5.- Тримання під вартою.	10	17,56
73.	Яке місце, на Вашу думку, в розслідуванні крадіжок особистого майна у пасажирів на залізничному транспорті займають оперативні дані?		
	73.1.- Визначальне;	22	53,65
	73.2.- Допоміжне;	13	31,7
	73.3.- В процесуальному розслідуванні не використовуються, мають значення тільки для ОРД;	2	4,87
	73.4.- Важко відповісти.	4	9,75
74.	Чи вважаєте Ви при розслідуванні крадіжок особистого майна у пасажирів на залізничному транспорті, за доцільне комплексне проведення слідчих (розшукових) дій та негласних слідчих (розшукових) дій?		
	74.1.- Так;	29	72,5
	74.2.- Так, лише на початковому етапі розслідування;	3	7,5
	74.3.- Вказані дії можна проводити розрізнено;	2	5
	74.4.- Важко відповісти.	6	15
75.	Чи проводився допит?		
	75.1.- Так;	33	82,5
	75.2.- Ні.	7	17,5
76.	Хто допитувався?		
	76.1.- Потерпілий (представник потерпілого);	33	25,98
	76.2.- Свідок;	34	26,77
	76.3.- Підозрюваний, обвинувачений;	24	18,89
	76.4.- Заявник;	18	14,17
	76.5.- Цивільний позивач;	3	2,36
	76.6.- Цивільний відповідач;	3	2,36

	76.7.- Представник цивільного позивача, цивільного відповідача;	5	3,93
	76.8.- Законний представник цивільного позивача;	3	2,36
	76.9.- Перекладач;	1	0,78
	76.10.- Експерт;	1	0,78
	76.11.- Спеціаліст;	1	0,78
	76.12.- Захисник.	1	0,78
	Поведінка підозрюваного на допиті:		
77.	77.1.- Признався у вчиненому кримінальному правопорушенні;	31	57,4
	77.2.- Відмовився від давання показів;	8	14,81
	77.3.- Частково визнав свою вину;	12	22,22
	77.4.- Заперечення участі у вчиненому кримінальному правопорушенні.	3	5,5
78.	Чи проводився по кримінальному провадженні одночасний допит двох або більше допитаних осіб?		
	78.1.- Так;	20	50
	78.2.- Ні.	20	50
79.	Між ким проводився одночасний допит двох або більше осіб?		
	79.1.- Потерпілий і підозрюваний;	32	65,3
	79.2.- Між підозрюваними;	2	4,08
	79.3.- Свідком і підозрюваним;	10	20,4
	79.4.- Між свідками.	5	10,2
80.	Чи проводився обшук по кримінальному провадженню?		
	80.1.- Так;	27	67,5
	80.2.- Ні.	13	32,5
81.	Місце проведення обшуку?		
	81.1.- Окрема квартира, де проживає підозрюваний;	29	58
	81.2.- Приватний дім (прибудова до нього);	17	34
	81.3.- Гараж;	1	2
	81.4.- Торговий кіоск.	3	6
82.	Типові недоліки при проведенні обшуку?		
	82.1.- Проведення обшуку одним слідчим;	32	80
	82.2.- Проведення обшуку одним оперуповноваженим.	8	20
83.	Що вилучено при обшуку?		
	83.1.- Засоби вчинення крадіжки;	16	34,04
	83.2.- Записи, які свідчать про раніше вчинення злочинів;	0	0
	83.3.- Викрадене майно.	31	65,95
84.	При проведенні обшуку використовувались знання спеціаліста?		
	84.1.- Так;	21	52,5
	84.2.- Ні.	19	47,5
85.	Мета залучення спеціаліста при проведенні обшуку?		
	85.1.- Для виявлення прихованих предметів, речей (сейфів);	22	46,8
	85.2.- Для фіксації результатів.	25	53,19
86.	Чи проводився тимчасове вилучення майна у кримінальному провадженні?		
	86.1.- Так;	31	77,5
	86.2.- Ні.	9	22,5
87.	Місце проведення тимчасове вилучення майна у кримінальному провадженні:		
	87.1.- Окрема квартира, де проживає підозрюваний;	27	45,76

	87.2.- Кабінет слідчого, оперативного працівника;	4	6,77
	87.3.- Гараж;	2	3,38
	87.4.- В приміщенні вокзалу, на пероні;	5	8,47
	87.5.- Приватний дім (прибудова до нього);	9	15,25
	87.6.- Транспортний засіб;	0	0
	87.7.- Ломбард;	10	16,94
	87.8.- Торгова точка;	2	3,38
	87.9.- У вагоні поїзда.	2	3,38
	Тимчасове вилучення майна проводилось:		
88.	88.1.- У потерпілого;	4	8,88
	88.2.- У свідка;	3	6,66
	88.3.- У підозрюваного.	38	84,44
	Яке майно тимчасово вилучалось?		
89.	89.1.- Знаряддя вчинення крадіжки;	11	20
	89.2.- Викрадене майно;	33	60
	89.3.- Документи;	7	12,72
	89.4.- Зразки для порівняльного дослідження.	4	7,27
	Чи проводився тимчасовий доступ до речей і документів у кримінальному провадженні?		
90.	90.1.- Так;	32	80
	90.2.- Ні.	8	20
	Місце проведення тимчасового доступу до речей і документів у кримінальному провадженні?		
91.	91.1.- Окрема квартира, де проживає підозрюваний;	6	13,95
	91.2.- Кабінет слідчого, оперативного працівника;	20	46,51
	91.3.- Гараж;	1	2,32
	91.4.- В приміщенні вокзалу, на пероні;	0	0
	91.5.- Приватний дім (прибудова до нього);	3	6,97
	91.6.- Транспортний засіб;	0	0
	91.7.- Ломбард;	8	18,6
	91.8.- Торгова точка;	3	4,73
	91.9.- У вагоні поїзда;	2	4,65
	91.10.- Інше місце	0	0
	Чи проводилось пред'явлення особи для впізнання?		
92.	92.1.- Так;	37	92,5
	92.2.- Ні.	3	7,5
	Пред'явлення для впізнання особи проводилося за?		
93.	93.1.- Фотознімками;	30	56,6
	93.2.- Матеріалами відеозапису;	0	0
	93.3.- Наявності конкретної особи.	23	43,39
	В ролі суб'єкта впізнання особи виступав?		
94.	94.1.- Підозрюваний, обвинувачений;	31	75,6
	94.2.- Свідок;	2	4,87
	94.3.- Потерпілий.	8	19,51
	Які технічні засоби використовувались при пред'явленні для впізнання особи?		
95.	95.1.- Фотоапаратура;	25	58,13
	95.2.- Відеоапаратура;	7	16,27
	95.3.- Нічого не використовувалось.	11	25,58
	Чи проводилось пред'явлення речей для впізнання?		
96.	96.1.- Так;	38	95
	96.2.- Ні.	2	5

97.	Чи проводиться слідчі експерименти під час розслідування кримінальних проваджень за фактом вчинення крадіжок у пасажирів особистого майна на залізничному транспорті?		
	97.1.- Так;	38	92,68
	97.2.- Ні.	3	7,31
98.	Чи мали місце у Вашій практиці якісь з наведених форм протидії розслідуванню?		
	98.1.- Знищення або приховування речових доказів – засобів і знарядь вчинення злочину, викраденого майна;	15	25
	98.2.- Передача майна іншим особам на тимчасове зберігання;	9	15
	98.3.- Неявка підозрюваного або обвинуваченого за викликом в органи досудового слідства;	14	23,33
	98.4.- Відмова від дачі показань, надання неправдивих свідчень підозрюваними, обвинуваченими, зміна змісту показань;	21	35
	98.5.- Зміна місця проживання підозрюваним або обвинуваченим;	0	0
	98.6.- Неправомірний вплив на осіб, що здійснюють розслідування кримінального провадження;	0	0
	98.7.- Висунення неправдивого алібі підозрюваним або обвинуваченим;	1	1,66
	98.8.- Примушування свідків, очевидців, потерпілих до дачі неправдивих свідчень за матеріальне винагородження, під загрозою фізичного або психічного насильства.	0	0
99.	Чи призначалася по кримінальному провадженню судові експертизи?		
	99.1.- Так;	32	80
	99.2.- Ні.	8	20
100.	Які експертизи були призначені по факту крадіжки особистого майна у пасажира, вчиненої на залізничному транспорті?		
	100.1.- Почеркознавча і авторознавча експертиза;	7	10,93
	100.2.- Технічна експертиза документів;	5	7,81
	100.3.- Трасологічна експертиза;	16	25
	100.4.- Експертиза відео-, звукозапису;	9	14,06
	100.5.- Експертиза матеріалів, речовин та виробів;	13	20,31
	100.6.- Психологічна експертиза.	14	21,87
101.	Які на Вашу думку, причини недостатнього використання можливостей судових експертиз?		
	101.1.- Недостатня поінформованість про можливості експертизи;	15	33,33
	101.2.- Відсутність методичних матеріалів і літератури про новітні методики дослідження;	12	26,66
	101.3.- Відсутність необхідних засобів та матеріалів для проведення досліджень;	7	15,55
	101.4.- Надання переваги іншим засобам збирання доказів.	11	24,44
102.	На Вашу думку, чи повинен слідчий знати можливості тої експертизи, яку він збирається призначити?		
	102.1.- Так;	39	97,5
	102.2.- Ні.	1	2,5
103.	Які фактори на Ваш погляд, негативно впливають на якість розслідування крадіжок особистого майна у пасажирів, скоєних на залізничному транспорті?		

103.1.- Відсутність необхідних методичних рекомендацій;	15	30,61
103.2.- Брак професійного досвіду;	11	22,44
103.3.- Незнання специфіки розслідування крадіжок особистого майна у пасажирів, скоєних на залізничному транспорті;	22	44,89
103.4.- Інше	1	2,04

**МВС УКРАЇНИ
УМВС УКРАЇНИ НА
ЛЬВІВСЬКІЙ ЗАЛІЗНИЦІ**

вул. Федьковича, буд. 50-а, м. Львів, 79015
тел. 032-226-52-06

29 липня 2013 року № 12 / 3243
на № 13/135 від 27.06.2013 року

Про надання матеріалів анкетування

Заступникові директора Інституту,
професору навчально-наукового
Інституту права та психології
Національного університету
«Львівська політехніка»

Остапенко О.І.

м. Львів, вул. Князя Романа, 1/3.
79000

Шановний Олексію Івановичу!

На Ваш лист від 27.06.2013 № 13/135 направляємо на Вашу адресу матеріали проведеного анкетування працівників УМВС України на Львівській залізниці.

Додаток: заповнені анкети працівників у кількості - 40 прим.

З повагою
перший заступник начальника
полковник міліції

М.П. Заставний

Мещулов 032-265206

Результати

досліджень за підсумками анкетування (опитування) працівників УМВС України на Південно-Західній залізниці з проблем методики розслідування крадіжок особистого майна пасажирів, вчинених на залізничному транспорті України. Дослідження проводилось у період з червня по липень 2013 року, всього було проанкетовано (опитано) 100 осіб.

№ п/п	Перелік заданих питань	Сума відповідей анкетованих працівників поособно	Сума відповідей анкетованих працівників у відсотках, %
1.	Ваша посада:		
	1.1.- Начальник підрозділу;	0	0
	1.2.- Заступник начальника підрозділу;	1	1
	1.3.- Оперуповноважений або слідчий;	39	39
	1.4.- Ст. оперуповноважений або ст. слідчий;	10	10
	1.5.- Інша	50	50
2.	Загальний стаж роботи в практичному підрозділі:		
	2.1.- До 1 року;	3	3
	2.2.- До 3 років;	35	35
	2.3.- До 10 років;	32	32
	2.4.- Понад 10 років.	30	30
3.	Чи стикалися Ви у зв'язку з виконанням службового обов'язку (роботою) зі злочинами пов'язаними з крадіжками особистого майна в пасажирів на залізничному транспорті?		
	3.1.- Так;	92	92
	3.2.- Ні.	8	8
4.	Вкажіть джерело інформації, що впливає на формування Вашої думки з вказаної проблеми:		
	4.1.- Друзі, знайомі, колеги;	15	11,71
	4.2.- Засоби масової інформації;	16	12,5
	4.3.- Кіно- та відеофільми;	14	10,93
	4.4.- Науково-популярна література;	7	5,46
	4.5.- Особистий досвід;	41	32,03
	4.6.- Законодавство України.	35	27,34
5.	Як Ви вважаєте, чи є специфіка в розслідуванні злочинів, пов'язаних з крадіжками особистого майна в пасажирів на залізничному транспорті, що дозволяє виділити її в окрему методику розслідування?		
	5.1.- Так;	58	58
	5.2.- Ні;	23	23
	5.3.- Важко відповісти.	19	19
6.	В якій формі, на Вашу думку, мають бути розроблені методичні рекомендації?		
	6.1.- Практичні посібники або довідники;	41	31,78
	6.2.- Методичні листи;	20	15,5
	6.3.- Огляди оперативно-розшукової, слідчої та судової практики;	35	27,13
	6.4.- Підручники та учбові посібники	5	3,87

	6.5.- Розгорнуті плани слідчо-оперативних заходів по кримінальним провадженням;	26	20,15
	6.6.- Інше	2	1,55
7.	В якій мірі, на Вашу Думку, дані офіційної статистики відображають реальну картину крадіжок особистого майна пасажирів на залізничному транспорті?		
	7.1.- Майже на 100%;	17	17
	7.2.- Не більше ніж на 50%;	32	32
	7.3.- Не більше ніж на 10%;	17	17
	7.4.- Важко відповісти.	34	34
8.	Ваша освіта?		
	8.1.- загальна середня освіта	8	8
	8.2.- професійно-технічна освіта (коледж, технікум, ПТУ)	9	9
	8.3.- незакінчена вища	18	18
	8.4.- вища освіта:		
	а) Юридична	46	46
	б) Економічна	9	9
	в) Інша	10	10
9.	В провадженні якої посадової особи Вашого підрозділу знаходиться кримінальні провадження за фактом вчинення крадіжок у пасажирів особистого майна, вчинених на залізничному транспорті?		
	9.1.- Слідчого, який обслуговує територію, де вчинений злочин;	38	35,51
	9.2.- Слідчого, який спеціалізується по лінії боротьби зі злочинами проти власності, які вчиненні на залізничному транспорті України;	26	24,29
	9.3.- Інше (кому скаже керівник підрозділу, як правило, слідчому, який під час чергування в слідчо-оперативній групі вніс відомості до єдиного реєстрі досудових розслідувань про вчинення кримінального правопорушення).	43	40,18
10.	В провадженні якої посадової особи, на Вашу думку, повинно знаходитись кримінальне провадження за фактом вчинення крадіжки у пасажирів особистого майна, вчинених на залізничному транспорті?		
	10.1.- Слідчого, який обслуговує територію, де вчинений злочин;	49	49
	10.2.- Слідчого, який спеціалізується по лінії боротьби зі злочинами проти власності, які вчиненні на залізничному транспорті України;	33	33
	10.3.- Інше (кому скаже керівник підрозділу, як правило, слідчому, який під час чергування в слідчо-оперативній групі вніс відомості до єдиного реєстрі досудових розслідувань про вчинення кримінального правопорушення).	18	18
11.	Чи існує у Вашому підрозділі практика створення слідчо-оперативних груп для розслідування кримінальних проваджень щодо крадіжок особистого майна у пасажирів на залізничному транспорті?		
	11.1.- Існує по кожному кримінальному провадженні;	54	54
	11.2.- Існує тільки по кримінальних провадженнях, які викликали резонанс або «поставленні на контроль»;	39	39
	11.3.- Ні, не існує.	7	7

12.	Чи можете Ви назвати ефективною діяльність створюваних слідчо-оперативних груп по розслідуванню крадіжок особистого майна у пасажирів на залізничному транспорті?		
	12.1.- Так;	65	65
	12.2.- Ні;	16	16
	12.3.- Важко відповісти.	19	19
13.	Які причини неефективної діяльності слідчо-оперативних груп Ви можете виділити:		
	13.1.- Формальний підхід до виконання службових обов'язків;	30	28,84
	13.2.- Низький професійний рівень співробітників;	17	16,34
	13.3.- Різні критерії оцінки результатів роботи оперативних працівників і слідчих.	57	54,8
14.	Яка Ваша думка з приводу підготовки слідчих, які проводять розслідування кримінальних проваджень щодо крадіжок особистого майна у пасажирів, вчинених на залізничному транспорті?		
	14.1.- Слідчі підготовлені добре;	45	45
	14.2.- Слідчі підготовлені задовільно;	18	18
	14.3.- Слідчі підготовлені незадовільно;	21	21
	14.4.- Важко відповісти.	16	16
15.	В чому виражається виконання письмових доручень слідчого по кримінальному провадженні, обов'язкових для виконання оперативними підрозділами?		
	15.1.- Проведенні негласних слідчих (розшукових) та інших процесуальних дій;	35	27,34
	15.2.- Виконанні ухвал слідчого судді або суду про затримання, привід;	17	13,28
	15.3.- Виконанні розшукових та оперативно-розшукових заходів з метою установлення осіб, які вчинили крадіжки у пасажирів на залізничному транспорті України;	50	39,06
	15.4.- Взаємодії при проведенні слідчих (розшукових) дій.	26	20,31
16.	В які види не процесуальної форми взаємодії найбільш часто застосовується в діяльності слідчого і оперативних підрозділів при розслідуванні крадіжок особистого майна у пасажирів на залізничному транспорті?		
	16.1.- Слідчо-оперативна група;	27	25,47
	16.2.- Обмін отриманої інформації в результаті діяльності між слідчим та оперативним працівником;	40	37,73
	16.3.- Спільне планування слідчих (розшукових) дій і негласних (розшукових) дій, а також планування їх майбутньої реалізації;	25	23,58
	16.4.- Проведення спільних нарад (заслуховувань) з метою аналізу результатів спільної діяльності, а також визначення дій по виправленню виявлених недоліків.	14	13,2
17.	Як Ви оцінюєте роботу працівників оперативних підрозділів по сприянню в розслідуванні крадіжок особистого майна пасажирів, вчинених на залізничному транспорті?		
	17.1.- Задовільно повністю, оперативне супроводження здійснюється на всіх етапах розслідування даної категорії злочинів;	62	62

	17.2.- Задовільно частково, так як оперативне супроводження здійснюється лише на початковому етапі розслідування злочинів даної категорії;	36	36
	17.3.- Незадовільно, так як оперативне супроводження не здійснюється.	2	2
18.	З якими з суб'єктів взаємодія під час розслідування крадіжок особистого майна пасажирів на залізничному транспорті є недостатньо ефективною, але вкрай необхідною?		
	18.1.- Територіальні органи внутрішніх справ;	24	21,42
	18.2.- Адміністрація залізниці;	15	13,39
	18.3.- Митниця;	23	20,53
	18.4.- Прикордонники;	12	10,71
	18.5.- Громадськість, що проживає в зоні діяльності залізниці;	12	10,71
	18.6.- Спеціалізовані громадські формування, що створені на залізниці;	15	13,39
	18.7.- Працівники залізниці;	10	8,92
	18.8.- Інше	1	0,8
19.	На яких об'єктах залізничного транспорту крадіжки вчиняються найчастіше?		
	19.1.- У пасажирських поїздах;	65	48,5
	19.2.- У приміських поїздах;	19	14,17
	19.3.- У вокзальних комплексах;	40	29,85
	19.4.- На пішохідних мостах, у тунелях, на інших стаціонарних об'єктах залізниці, які додатково можуть використовуватися для територіального переміщення громадян;	10	7,46
	19.5.- Інше	0	0
20.	Вкажіть обставини, які сприяють вчиненню крадіжок особистого майна у пасажирів на залізничному транспорті:		
	20.1.- Недоліки в організації пасажирських перевезень;	26	18,97
	20.2.- Недоліки в діяльності працівників поїзних бригад;	33	24,08
	20.3.- Неправильна, а часом і неправомірна поведінка потерпілих-пасажирів;	58	42,33
	20.4.- Неналежна взаємодія взводу у супроводженні поїздів з працівниками карного розшуку;	2	1,45
	20.5.- Невисокий рівень технічної оснащеності працівників, котрі несуть службу в пасажирських поїздах;	4	2,91
	20.6.- Недостатня взаємодія транспортної міліції з працівниками поїзних бригад;	7	5,1
	20.7.- Недостатня взаємодія транспортної міліції з пасажирями, що рідко зумовлюється байдужістю останніх;	3	2,18
	20.8.- Недостатня взаємодія між Управліннями МВС на залізницях України;	4	2,91
	20.9.- Інше	0	0
21.	Вкажіть недоліки в діяльності працівників поїзних бригад, що сприяють вчиненню відносно пасажирів крадіжок у поїздах:		
	21.1.- Допускають у вагони пасажирів в стані алкогольного сп'яніння;	50	21,73
	21.2.- Не присікають розпивання спиртних напоїв на шляху	35	15,21

	слідування;		
	21.3.- Не присікають гри в азартні ігри на гроші (карти тощо);	39	16,95
	21.4.- Не перешкоджають без цільовому ходінню окремих пасажирів у вагонах, особливо у нічний час;	36	15,65
	21.5.- Допускають безбілетний проїзд пасажирів;	23	10
	21.6.- Вступають у змову із злочинцями щодо вчинення крадіжки у пасажирів;	24	10,43
	21.7.- Недостатнє інформативне сприяння співробітникам транспортної міліції, які забезпечують супровід поїзда;	21	9,13
	21.8. Інше	2	0,86
	Для удосконалення боротьби з крадіжками особистого майна пасажирів залізничного транспорту, зокрема їх профілактикою доцільно:		
22.	22.1.- Покращити інформативну взаємодію із залізницею;	51	34
	22.2.- Посилити взаємодію між УМВС на залізницях, у тому числі іноземних;	30	20
	22.3.- Більшу увагу приділити індивідуально-профілактичній роботі в трудових колективах залізничників;	28	18,66
	22.4.- Покращити взаємодію з територіальними ОВС;	21	14
	22.5.- Покращити взаємодію з громадськими формуваннями на залізниці;	17	11,33
	22.6.- Інше	3	2
	Відомості про предмет злочинного посягання за злочинами щодо крадіжок особистого майна пасажирів вчинених на залізничному транспорті:		
23.	23.1.- Грошові засоби (національна та іноземна валюта);	90	43,06
	23.2.- Ювелірні вироби;	19	9,09
	23.3.- Одяг;	7	3,34
	23.4.- Мобільні телефони;	56	26,79
	23.5.- Аудіо-, відео-, цифрова техніка (MP3-, DVD- плеєр, комп'ютер, фотоапаратура);	31	14,83
	23.6.- Продукти харчування;	3	1,43
	23.7.- Промислові товари;	3	1,43
	23.8.- Інше	0	0
24.	Чи здійснювалась підготовка до вчинення крадіжки?		
	24.1.- Так;	61	61
	24.2.- Ні.	39	39
25.	В чому виражалася підготовка до вчинення крадіжки у пасажирів під час його проїзду у залізничному транспорті?		
	25.1.- В пошуку предмета злочинного посягання;	51	28,81
	25.2.- В попередній розвідці місця вчинення злочину;	15	8,47
	25.3.- В розробці плану злочинних дій;	16	9,03
	25.4.- Розподілі ролі для вчинення крадіжки;	23	12,99
	25.5.- Вибір і підготовка місця зберігання викраденого майна;	15	8,47

	25.6.- В підборі технічних засобів (за допомогою яких вчиняється злочин) для проникнення в приміщення де зберігаються майно;	4	2,25
	25.7.- В пошуку транспортних засобів для перевезення викраденого майна;	6	3,38
	25.8.- В аналізі наявності в поїзді супроводу працівників міліції;	19	10,73
	25.9.- В спостереженні за місцем, де зберігається майно, або за самим майном;	13	7,34
	25.10.- В аналізі і виборі маршруту поїздів визначеного напрямку, а також класу вагона.	15	8,47
	Якими способами здійснюється підбір предмета злочинного посягання?		
26.	26.1.- Відвідування купе поїзда, де раніше зберігалось викрадене майно;	53	31,73
	26.2.- Використання учасників поїзної бригади (провідника, електрика);	22	13,17
	26.3.- У використанні родинних зв'язків та знайомих;	12	7,18
	26.4.- Спостереженням за особою у власності якої знаходиться предмет злочинного посягання;	43	25,74
	26.5.- В спільному розпиванні алкогольних напоїв з особою в якої у володінні знаходилися предмети крадіжки.	37	22,15
	Спосіб пересування злочинця після вчинення крадіжки у пасажирів на залізничному транспорті?		
27.	27.1.- Пересування на транспортному засобі;	53	50,96
	27.2.- Пересування з викраденим майном в руках, в пакетах, сумках.	51	49,03
	Спосіб доставки викраденого майна до місця його реалізації:		
28.	28.1.- Використання власного транспорту;	28	19,44
	28.2.- Використання громадського транспорту;	41	28,47
	28.3.- Використання транспорту власником якого є родичі, знайомі;	21	14,58
	28.4.- Попутний транспорт;	30	20,83
	28.5.- Пішим ходом.	24	16,66
	Чи була у злочинців попередня інформація про місця збуту викраденого майна?		
29.	29.1.- Так;	65	65
	29.2.- Ні.	35	35
	Місце знаходження покупця:		
30.	30.1.- В районі вчинення злочину;	46	38,33
	30.2.- В районі навчання особи, яка вчинила крадіжку;	15	12,5
	30.3.- В районі місця роботи особи, яка вчинила крадіжку;	16	13,33
	30.4.- В районі місця проживання особи, яка вчинила крадіжку.	43	35,83
	Яким чином було продано (реалізовано) викрадене майно?		
31.	31.1.- Оптом;	30	21,89
	31.2.- В роздріб;	65	47,44
	31.3.- Подаровано;	9	6,56
	31.4.- Шляхом обміну.	25	18,24

	31.5.- Інше	8	5,83
32.	Чи планувались злочинні діяння направлені на приховування злочину?		
	32.1.- Так;	68	66,01
	32.2.- Ні.	35	33,99
33.	На що були витрачені злочинцем грошові засоби після продажу викраденого майна?		
	33.1.- Придбання одягу;	17	7,45
	33.2.- Подарував;	11	4,82
	33.3.- Придбання продуктів харчування;	23	10,08
	33.4.- Придбання спиртних напоїв;	66	28,94
	33.5.- Придбання наркотичних речовини(засобів);	36	15,78
	33.6.- Придбання тютюнових виробів;	30	13,15
	33.7.- Ігрові автомати;	24	10,52
34.	Час вчинення крадіжки?		
	34.1.- з 6 до 12 години;	23	18,54
	34.2.- з 12 до 18 години;	14	11,29
	34.3.- з 18 до 24 години;	35	28,22
	34.4.- з 24 до 6 години.	52	41,93
35.	День тижня?		
	35.1.- понеділок;	24	9,52
	35.2.- вівторок;	21	8,33
	35.3.- середа;	34	13,49
	35.4.- четвер;	25	9,92
	35.5.- п'ятниця;	55	21,82
	35.6.- субота;	55	21,82
36.	Місяць вчинення крадіжки?		
	36.1.- січень;	40	8,71
	36.2.- лютий;	29	6,31
	36.3.- березень;	32	6,97
	36.4.- квітень;	33	7,18
	36.5.- травень;	45	9,8
	36.6.- червень;	46	10,02
	36.7.- липень;	55	11,98
	36.8.- серпень;	49	10,67
	36.9.- вересень;	32	6,97
	36.10.- жовтень;	26	5,66
	36.11.- листопад;	26	5,66
36.12.- грудень.	46	10,02	
37.	Пора року вчинення крадіжок?		
	37.1.- зима;	50	25,51
	37.2.- весна;	39	19,89
	37.3.- літо;	78	39,79
37.4.- осінь.	29	14,79	
38.	Час, витрачений на вчинення крадіжки?		
	38.1.- до 1 години;	77	56,2

	38.2.- від 1 до 2 годин;	38	27,73
	38.3.- більше 2 годин.	22	16,05
	Який період часу від моменту крадіжки до моменту збуту викраденого майна?		
39.	39.1.- до 5 годин;	49	31,81
	39.2.- від 5 до 10 годин;	35	22,72
	39.3.- від 1 до 2 діб;	42	27,27
	39.4.- від 2 до 5 діб.	28	18,18
	Місце вчинення крадіжки у пасажира залізничного транспорту?		
40.	40.1.- В тамбурі;	23	11,33
	40.2.- В проході вагона;	32	15,76
	40.3.- В купе;	74	36,45
	40.4.- На пероні (платформі);	24	11,82
	40.5.- В вагоні.	42	20,68
	40.6.- Інше місце	8	3,94
	Місце зберігання викраденого майна, після вчинення крадіжки?		
41.	41.1.- За місцем проживання;	34	21,11
	41.2.- При собі;	48	29,81
	41.3.- В гаражі;	26	16,14
	41.4.- На горіщі вдома, де проживає злочинець;	15	9,31
	41.5.- В підвалі вдома, де проживає злочинець;	19	11,8
	41.6.- У знайомих, родичів.	19	11,8
	Місцезнаходження засобів вчинення злочину?		
42.	42.1.- По місцю проживання злочинця, який скоїв крадіжку;	52	39,39
	42.2.- По місцю проживання знайомих, родичів;	30	22,72
	42.3.- По місцю вчинення злочину;	22	16,66
	42.4.- При особі, яка вчинила крадіжку.	28	21,21
	Місця збуту викраденого майна?		
43.	43.1.- Ломбарди;	54	30,5
	43.2.- Ринки;	45	25,42
	43.3.- Перехожим громадянам;	35	19,77
	43.4.- Таксистам;	35	19,77
	43.5.- Інше місце	8	4,51
	Покупцями предметів злочину ставали?		
44.	44.1.- Знайомі;	23	14,46
	44.2.- Перехожі громадяни (наприклад, на вулиці);	38	23,89
	44.3.- Продавці торгових точок;	56	35,22
	44.4.- Друзі (подруги);	19	11,94
	44.5.- Родичі;	9	5,66
	44.6.- Інші	7	4,4
	Стать:		
45.	45.1.- Чоловіча;	86	69,91
	45.2.- Жіноча.	37	30,08
	Вік:		
46.	46.1.- від 14 до 18 років;	13	8,22
	46.2.- від 18 до 25 років;	41	25,94
	46.3.- від 25 до 35 років;	66	41,77

	46.4.- від 35 до 65 років;	29	18,35
	46.5.- старше 65 років.	9	5,69
47.	Крадіжка у пасажирів його особистого майна на залізничному транспорті, вчинена групою осіб?		
	47.1.- Так;	64	60,95
	47.2.- Ні.	41	39,04
48.	Який характер зв'язку учасників групи?		
	48.1.- Знайомі по місцю роботи;	2	1,81
	48.2.- Знайомі по місцю проживання;	38	34,54
	48.3.- Випадкові знайомі;	68	61,81
	48.4.- Інший	2	1,81
49.	Наявність освіти:		
	49.1.- Неповна середня;	25	15,06
	49.2.- Повна середня;	38	22,89
	49.3.- Середня-спеціальна;	38	22,89
	49.4.- Незакінчена середня;	30	18,07
	49.5.- Навчаються (в середньому, середньо-спеціальному, вищому навчальному закладі);	3	1,8
	49.6.- Вища;	4	2,4
	49.7.- Без освіти.	28	16,86
50.	Який соціальний стан особи злочинця?		
	50.1.- Робочий;	5	4,5
	50.2.- Навчається;	14	12,61
	50.3.- Безробітний і не навчається;	92	82,88
	50.4.- Інший	0	0
51.	Раніше судимий?		
	51.1.- За аналогічні злочини;	66	57,89
	51.2.- За злочини, не пов'язані з таємним викраденням чужого майна;	26	22,8
	51.3.- Не судимий.	22	19,29
52.	Відношення до спиртних напоїв:		
	52.1.- Вживають;	86	76,78
	52.2.- Не вживають.	26	23,21
53.	Відношення до наркотичних речовин:		
	53.1.- Вживають;	68	68
	53.2.- Не вживають.	32	32
54.	Чи хворіла особа, яка вчинила крадіжку психічними захворюваннями?		
	54.1.- Так;	30	27,52
	54.2.- Ні.	79	72,47
55.	Чи знаходиться особа на обліку у психдиспансері?		
	55.1.- Так;	27	25,23
	55.2.- Ні.	80	74,76
56.	Чи знаходиться особа, яка вчинила злочин, на обліку в наркологічному диспансері?		
	56.1.- Так;	46	42,99
	56.2.- Ні.	61	57
57.	Чи вчиняла особа, яка вчинила злочин, будь-які інші антигромадські проступки?		

	57.1.- Так;	66	66
	57.2.- Ні.	34	34
58.	Чи проводилось перед допитом вивчення особистості злочинця?		
	58.1.- Так;	72	69,9
	58.2.- Ні.	31	30,09
59.	В чому виражалось вивчення особистості злочинця перед проведенням допиту?		
	59.1.- Витребування довідок, характеристик з місця проживання;	46	19,24
	59.2.- Витребування довідок, характеристик з місця роботи (навчання);	36	15,06
	59.3.- Витребування довідок із медичних закладів;	51	21,33
	59.4.- Направлення запитів в суди, РВ або МВ МВС України;	40	16,73
	59.5.- Направлення вимоги в УІАЗ МВС України та ВІАЗ УМВС України;	27	11,29
	59.6.- Ознайомлення із висновками судових експертиз;	15	6,27
	59.7.- Ознайомлення із протоколом заяви про вчинення крадіжки, протоколами допитів свідків, потерпілих, підозрюваних;	37	15,48
	59.8.- Вивчення протоколів огляду місця події.	27	11,29
60.	На якому етапі розслідування злочину визначеної категорії працівники оперативних підрозділів припиняють здійснювати супроводження кримінального провадження?		
	60.1.- Підозрювана особа затримана;	24	21,42
	60.2.- По відношенню до затриманої особи обрано запобіжний захід – взяття під варту;	25	22,32
	60.3.- По відношенню до затриманої особи обрану запобіжний захід не пов'язаний із позбавленням волі;	21	18,75
	60.4.- Після пред'явлення обвинувачення;	14	12,5
	60.5.- Кримінальне провадження направлено до суду;	7	6,25
	60.6.- Обвинувальний вирок вступив в закону силу;	21	18,75
	60.7.- Інше	0	0
61.	На якому етапі розслідування, на Вашу думку, працівники оперативних підрозділів можуть припинити оперативне супроводження по кримінальному провадженню щодо крадіжок особистого майна у пасажирів, вчинених на залізничному транспорті?		
	61.1.- Підозрювана особа затримана;	5	4,71
	61.2.- По відношенню до затриманої особи обрано запобіжний захід – взяття під варту;	39	36,79
	61.3.- По відношенню до затриманої особи обрану запобіжний захід не пов'язаний із позбавленням волі;	15	14,15
	61.4.- Після пред'явлення обвинувачення;	12	11,32
	61.5.- Кримінальне провадження направлено до суду;	15	14,15
	61.6.- Обвинувальний вирок вступив в закону силу;	35	33,01
	61.7.- Інше	0	0

	Вкажіть, які характерні недоліки в діяльності Вашого підрозділу впливають негативним вираженням на розслідування крадіжок особистого майна у пасажирів, вчинених на залізничному транспорті?		
62.	62.1.- Невчасне реагування на отриману інформацію оперативними підрозділами;	21	14,78
	62.2.- Невчасне реагування на отриману інформацію слідчими підрозділами;	41	28,87
	62.3.- Низька якість виконання слідчих (розшукових) дій;	23	16,19
	62.4.- Слабкі позиції оперативних підрозділів серед осіб, які представляють оперативний інтерес по даній категорії злочинів;	11	7,74
	62.5.- Відсутність централізованого обліку, який має відношення до даної категорії злочинів;	15	10,56
	62.6.- Низький професійний рівень працівників оперативних та слідчих підрозділів;	8	5,63
	62.7.- Недостатня розробка науково-методичного забезпечення розслідування злочинів даної категорії;	11	7,74
	62.8.- Інше (система звітності – «паличкова система», недисциплінованість працівників підрозділу).	12	8,63
	На Вашу думку, які особи в основному стають потерпілими від крадіжок особистого майна на залізничному транспорті?		
63.	63.1.- Жінки;	64	48,85
	63.2.- Чоловіки;	47	35,87
	63.3.- Неповнолітні.	20	15,26
	Вік:		
64.	64.1.- від 14 до 18 років;	22	12,08
	64.2.- від 18 до 25 років;	38	20,87
	64.3.- від 25 до 35 років;	29	15,93
	64.4.- від 35 до 45 років;	44	24,17
	64.5.- від 45 до 55 років;	32	17,58
	64.6.- від 55 до 65 років;	17	9,34
	64.7.- більше 65 років.	0	0
	Освіта:		
65.	65.1.- Неповна середня;	32	21,62
	65.2.- Середня повна;	52	35,13
	65.3.- Середньо-спеціальна;	22	14,86
	65.4.- Навчаються (в середньому, середньо-спеціальному, вищому навчальному закладі);	24	16,21
	65.5.- Вища освіта.	18	12,16
	Наявність судимості:		
66.	66.1.- Так;	15	15
	66.2.- Ні.	85	85
	Наявність знайомства із злочинцем?		
67.	67.1.- Так;	7	7
	67.2.- Ні.	93	93
	Який характер зв'язку між потерпілим та особою злочинця?		
68.	68.1.- Родич;	0	0
	68.2.- Знайомий за місцем роботи;	0	0
	68.3.- Знайомий за місцем навчання;	1	1

	68.4.- Знайомий по місцю проживання;	3	3
	68.5.- Друг (подруга);	6	6
	68.6.- Випадковий знайомий;	59	59
	68.7.- Друзі дітей, родичів;	0	0
	68.8.- Інше	31	31
69.	Чи знаходився потерпілий або його близькі родичі разом у місці із предметом крадіжки?		
	69.1.- Так;	58	58
	69.2.- Ні.	42	42
70.	Проводилось затримання:		
	70.1.- Так;	28	28
	70.2.- Ні.	72	72
71.	Затримання проводилось:		
	71.1.- Під час вчинення крадіжки або замаху на її вчинення;	15	15
	71.2.- Після виявлення злочинця потерпілою особою;	31	31
	71.3.- Під час провадження досудового розслідування;	46	46
	71.4.- До моменту внесення відомостей до Єдиного реєстру досудових розслідувань.	2	2
72.	Застосовувались запобіжні заходи:		
	72.1.- Особисте зобов'язання;	36	33,33
	72.2.- Особиста порука;	30	27,77
	72.3.- Застава;	27	25
	72.4.- Домашній арешт;	2	1,85
	72.5.- Тримання під вартою.	13	12,03
73.	Яке місце, на Вашу думку, в розслідуванні крадіжок особистого майна у пасажирів на залізничному транспорті займають оперативні дані?		
	73.1.- Визначальне;	46	46
	73.2.- Допоміжне;	41	41
	73.3.- В процесуальному розслідуванні не використовуються, мають значення тільки для ОРД;	5	5
	73.4.- Важко відповісти.	8	8
74.	Чи вважаєте Ви при розслідуванні крадіжок особистого майна у пасажирів на залізничному транспорті, за доцільне комплексне проведення слідчих (розшукових) дій та негласних слідчих (розшукових) дій?		
	74.1.- Так;	80	80
	74.2.- Так, лише на початковому етапі розслідування;	9	9
	74.3.- Вказані дії можна проводити розрізнено;	4	4
	74.4.- Важко відповісти.	7	7
75.	Чи проводився допит?		
	75.1.- Так;	90	90
	75.2.- Ні.	10	10
76.	Хто допитувався?		
	76.1.- Потерпілий (представник потерпілого);	65	27,77
	76.2.- Свідок;	82	35,04
	76.3.- Підозрюваний, обвинувачений;	34	14,52
	76.4.- Заявник;	30	12,82
	76.5.- Цивільний позивач;	3	1,28
	76.6.- Цивільний відповідач;	3	1,28

	76.7.- Представник цивільного позивача, цивільного відповідача;	5	2,13
	76.8.- Законний представник цивільного позивача;	3	1,28
	76.9.- Перекладач;	2	0,85
	76.10.- Експерт;	1	0,42
	76.11.- Спеціаліст;	2	0,85
	76.12.- Захисник.	1	0,42
	Поведінка підозрюваного на допиті:		
77.	77.1.- Признався у вчиненому кримінальному правопорушенні;	56	56
	77.2.- Відмовився від давання показів;	17	17
	77.3.- Частково визнав свою вину;	20	20
	77.4.- Заперечення участі у вчиненому кримінальному правопорушенні.	7	7
78.	Чи проводився по кримінальному провадженні одночасний допит двох або більше допитаних осіб?		
	78.1.- Так;	67	67
	78.2.- Ні.	33	33
79.	Між ким проводився одночасний допит двох або більше осіб?		
	79.1.- Потерпілий і підозрюваний;	54	54
	79.2.- Між підозрюваними;	28	28
	79.3.- Свідком і підозрюваним;	12	12
	79.4.- Між свідками.	5	5
80.	Чи проводився обшук по кримінальному провадженню?		
	80.1.- Так;	38	38
	80.2.- Ні.	62	62
81.	Місце проведення обшуку?		
	81.1.- Окрема квартира, де проживає підозрюваний;	58	58
	81.2.- Приватний дім (прибудова до нього);	36	36
	81.3.- Гараж;	4	4
	81.4.- Торговий кіоск.	2	2
82.	Типові недоліки при проведенні обшуку?		
	82.1.- Проведення обшуку одним слідчим;	40	40
	82.2.- Проведення обшуку одним оперуповноваженим.	60	60
83.	Що вилучено при обшуку?		
	83.1.- Засоби вчинення крадіжки;	22	22
	83.2.- Записи, які свідчать про раніше вчинення злочинів;	14	14
	83.3.- Викрадене майно.	64	64
84.	При проведенні обшуку використовувались знання спеціаліста?		
	84.1.- Так;	35	35
	84.2.- Ні.	65	65
85.	Мета залучення спеціаліста при проведенні обшуку?		
	85.1.- Для виявлення прихованих предметів, речей (сейфів);	45	45
	85.2.- Для фіксації результатів.	55	55
86.	Чи проводився тимчасове вилучення майна у кримінальному провадженні?		
	86.1.- Так;	66	66
	86.2.- Ні.	34	34
87.	Місце проведення тимчасове вилучення майна у кримінальному провадженні:		
	87.1.- Окрема квартира, де проживає підозрюваний;	37	37

	87.2.- Кабінет слідчого, оперативного працівника;	23	23
	87.3.- Гараж;	4	4
	87.4.- В приміщенні вокзалу, на пероні;	5	5
	87.5.- Приватний дім (прибудова до нього);	12	12
	87.6.- Транспортний засіб;	0	0
	87.7.- Ломбард;	12	12
	87.8.- Торгова точка;	2	2
	87.9.- У вагоні поїзда.	5	5
	Тимчасове вилучення майна проводилось:		
88.	88.1.- У потерпілого;	9	9
	88.2.- У свідка;	23	23
	88.3.- У підозрюваного.	68	68
	Яке майно тимчасово вилучалось?		
89.	89.1.- Знаряддя вчинення крадіжки;	18	18
	89.2.- Викрадене майно;	55	55
	89.3.- Документи;	18	18
	89.4.- Зразки для порівняльного дослідження.	9	9
	Чи проводився тимчасовий доступ до речей і документів у кримінальному провадженні?		
90.	90.1.- Так;	60	60
	90.2.- Ні.	40	40
	Місце проведення тимчасового доступу до речей і документів у кримінальному провадженні?		
91.	91.1.- Окрема квартира, де проживає підозрюваний;	11	11
	91.2.- Кабінет слідчого, оперативного працівника;	31	31
	91.3.- Гараж;	6	6
	91.4.- В приміщенні вокзалу, на пероні;	0	0
	91.5.- Приватний дім (прибудова до нього);	3	3
	91.6.- Транспортний засіб;	0	0
	91.7.- Ломбард;	12	12
	91.8.- Торгова точка;	3	3
	91.9.- У вагоні поїзда;	2	2
	91.10.- Інше місце	32	32
	Чи проводилось пред'явлення особи для впізнання?		
92.	92.1.- Так;	75	75
	92.2.- Ні.	25	25
	Пред'явлення для впізнання особи проводилося за?		
93.	93.1.- Фотознімками;	38	38
	93.2.- Матеріалами відеозапису;	2	2
	93.3.- Наявності конкретної особи.	60	60
	В ролі суб'єкта впізнання особи виступав?		
94.	94.1.- Підозрюваний, обвинувачений;	57	57
	94.2.- Свідок;	29	29
	94.3.- Потерпілий.	14	14
	Які технічні засоби використовувались при пред'явленні для впізнання особи?		
95.	95.1.- Фотоапаратура;	71	71
	95.2.- Відеоапаратура;	13	13
	95.3.- Нічого не використовувалось.	16	16
	Чи проводилось пред'явлення речей для впізнання?		
96.	96.1.- Так;	90	90
	96.2.- Ні.	10	10

97.	Чи проводиться слідчі експерименти під час розслідування кримінальних проваджень за фактом вчинення крадіжок у пасажирів особистого майна на залізничному транспорті?		
	97.1.- Так;	70	70
	97.2.- Ні.	30	30
98.	Чи мали місце у Вашій практиці якісь з наведених форм протидії розслідуванню?		
	98.1.- Знищення або приховування речових доказів – засобів і знарядь вчинення злочину, викраденого майна;	24	24
	98.2.- Передача майна іншим особам на тимчасове зберігання;	17	17
	98.3.- Неявка підозрюваного або обвинуваченого за викликом в органи досудового слідства;	21	21
	98.4.- Відмова від дачі показань, надання неправдивих свідчень підозрюваними, обвинуваченими, зміна змісту показань;	24	24
	98.5.- Зміна місця проживання підозрюваним або обвинуваченим;	5	5
	98.6.- Неправомірний вплив на осіб, що здійснюють розслідування кримінального провадження;	0	0
	98.7.- Висунення неправдивого алібі підозрюваним або обвинуваченим;	7	7
	98.8.- Примушування свідків, очевидців, потерпілих до дачі неправдивих свідчень за матеріальне винагородження, під загрозою фізичного або психічного насильства.	0	0
99.	Чи призначалася по кримінальному провадженню судові експертизи?		
	99.1.- Так;	60	60
	99.2.- Ні.	40	40
100.	Які експертизи були призначені по факту крадіжки особистого майна у пасажира, вчиненої на залізничному транспорті?		
	100.1.- Почеркознавча і авторознавча експертиза;	7	7
	100.2.- Технічна експертиза документів;	6	6
	100.3.- Трасологічна експертиза;	25	25
	100.4.- Експертиза відео-, звукозапису;	9	9
	100.5.- Експертиза матеріалів, речовин та виробів;	35	35
	100.6.- Психологічна експертиза.	18	18
101.	Які на Вашу думку, причини недостатнього використання можливостей судових експертиз?		
	101.1.- Недостатня поінформованість про можливості експертизи;	30	30
	101.2.- Відсутність методичних матеріалів і літератури про новітні методики дослідження;	30	30
	101.3.- Відсутність необхідних засобів та матеріалів для проведення досліджень;	20	20
	101.4.- Надання переваги іншим засобам збирання доказів.	20	20
102.	На Вашу думку, чи повинен слідчий знати можливості тої експертизи, яку він збирається призначити?		
	102.1.- Так;	98	98
	102.2.- Ні.	2	2
103.	Які фактори на Ваш погляд, негативно впливають на якість розслідування крадіжок особистого майна у пасажирів, скоєних на залізничному транспорті?		

103.1.- Відсутність необхідних методичних рекомендацій;	36	36
103.2.- Брак професійного досвіду;	26	26
103.3.- Незнання специфіки розслідування крадіжок особистого майна у пасажирів, скоєних на залізничному транспорті;	34	34
103.4.- Інше	4	4

**МВС УКРАЇНИ
УПРАВЛІННЯ
МВС УКРАЇНИ
НА ПІВДЕННО-ЗАХІДНІЙ
ЗАЛІЗНИЦІ**

вул. Чапаєва, 6, м. Київ, 01030,
тел. ЧЧ управління 465-1502, 465-1515,

80 04 № 3717 - *4869*
На № 13/135 від 27.06.2013

Директорові Навчально -
наукового Інституту права і
психології Національного
університету «Львівська
політехніка»
Ортинському В.Л.

Шановний Володимире Львовичу!

У зв'язку із проведенням дисертаційного дослідження на тему: «Методика розслідування крадіжок особистого майна пасажирів, вчинених на залізничному транспорті України» направляємо Вам, матеріали проведеного анкетування підпорядкованих працівників, які здійснюють свою діяльність на Південно-Західній залізниці.

Додаток: анкети - 100 прим.

**З повагою
Г.В.О. начальника
полковник міліції**

В.А. Слободянюк

Гринь
465-1540

Виконано у 3 прим.
1 - до справ
2 - ННПІІ
30.07.2013
Гринь
465-1540

Результати

досліджень за підсумками анкетування (опитування) працівників УМВС України на Одеській залізниці з проблем методики розслідування крадіжок особистого майна пасажирів, вчинених на залізничному транспорті України. Дослідження проводилось у період з червня по липень 2013 року, всього було проанкетовано (опитано) 61 осіб.

№ п/п	Перелік заданих питань	Сума відповідей анкетованих працівників поосібно	Сума відповідей анкетованих працівників у відсотках, %
1.	Ваша посада:		
	1.1.- Начальник підрозділу;	5	8,19
	1.2.- Заступник начальника підрозділу;	3	4,91
	1.3.- Оперуповноважений або слідчий;	41	67,21
	1.4.- Ст. оперуповноважений або ст. слідчий;	12	19,67
	1.5.- Інша	0	0
2.	Загальний стаж роботи в практичному підрозділі:		
	2.1.- До 1 року;	3	4,91
	2.2.- До 3 років;	18	29,5
	2.3.- До 10 років;	20	32,78
	2.4.- Понад 10 років.	20	32,78
3.	Чи стикалися Ви у зв'язку з виконанням службового обов'язку (роботою) зі злочинами пов'язаними з крадіжками особистого майна в пасажирів на залізничному транспорті?		
	3.1.- Так;	56	91,8
	3.2.- Ні.	5	8,19
4.	Вкажіть джерело інформації, що впливає на формування Вашої думки з вказаної проблеми:		
	4.1.- Друзі, знайомі, колеги;	12	16,9
	4.2.- Засоби масової інформації;	4	5,63
	4.3.- Кіно- та відеофільми;	3	4,22
	4.4.- Науково-популярна література;	2	2,81
	4.5.- Особистий досвід;	34	47,88
	4.6.- Законодавство України.	16	22,53
5.	Як Ви вважаєте, чи є специфіка в розслідуванні злочинів, пов'язаних з крадіжками особистого майна в пасажирів на залізничному транспорті, що дозволяє виділити її в окрему методику розслідування?		
	5.1.- Так;	50	81,96
	5.2.- Ні;	3	4,22
	5.3.- Важко відповісти.	8	13,11
6.	В якій формі, на Вашу думку, мають бути розроблені методичні рекомендації?		
	6.1.- Практичні посібники або довідники;	26	37,68
	6.2.- Методичні листи;	6	8,69
	6.3.- Огляди оперативно-розшукової, слідчої та судової практики;	16	23,18
	6.4.- Підручники та учбові посібники	4	5,79
	6.5.- Розгорнуті плани слідчо-оперативних заходів по кримінальним провадженням;	16	23,18
	6.6.- Інше	1	1,44

7.	В якій мірі, на Вашу Думку, дані офіційної статистики відображають реальну картину крадіжок особистого майна пасажирів на залізничному транспорті?		
	7.1.- Майже на 100%;	12	19,67
	7.2.- Не більше ніж на 50%;	34	55,73
	7.3.- Не більше ніж на 10%;	8	13,11
	7.4.- Важко відповісти.	7	11,47
8.	Ваша освіта?		
	8.1.- загальна середня освіта	3	4,54
	8.2.- професійно-технічна освіта (коледж, технікум, ПТУ)	7	10,6
	8.3.- незакінчена вища	6	9,09
	8.4.- вища освіта:		
	а) Юридична	43	65,15
	б) Економічна	5	7,57
в) Інша	2	3,03	
9.	В провадженні якої посадової особи Вашого підрозділу знаходиться кримінальні провадження за фактом вчинення крадіжок у пасажирів особистого майна, вчинених на залізничному транспорті?		
	9.1.- Слідчого, який обслуговує територію, де вчинений злочин;	24	39,34
	9.2.- Слідчого, який спеціалізується по лінії боротьби зі злочинами проти власності, які вчинені на залізничному транспорті України;	8	12,12
	9.3.- Інше (кому скаже керівник підрозділу, як правило, слідчому, який під час чергування в слідчо-оперативній групі вніс відомості до єдиного реєстрі досудових розслідувань про вчинення кримінального правопорушення).	29	6,34
10.	В провадженні якої посадової особи, на Вашу думку, повинно знаходитись кримінальне провадження за фактом вчинення крадіжки у пасажирів особистого майна, вчинених на залізничному транспорті?		
	10.1.- Слідчого, який обслуговує територію, де вчинений злочин;	22	34,92
	10.2.- Слідчого, який спеціалізується по лінії боротьби зі злочинами проти власності, які вчинені на залізничному транспорті України;	37	58,73
	10.3.- Інше (кому скаже керівник підрозділу, як правило, слідчому, який під час чергування в слідчо-оперативній групі вніс відомості до єдиного реєстрі досудових розслідувань про вчинення кримінального правопорушення).	4	6,34
11.	Чи існує у Вашому підрозділі практика створення слідчо-оперативних груп для розслідування кримінальних проваджень щодо крадіжок особистого майна у пасажирів на залізничному транспорті?		
	11.1.- Існує по кожному кримінальному провадженні;	28	44,44
	11.2.- Існує тільки по кримінальних провадженнях, які викликали резонанс або «поставленні на контроль»;	32	50,79
	11.3.- Ні, не існує.	3	4,76
12.	Чи можете Ви назвати ефективною діяльність створюваних слідчо-оперативних груп по розслідуванню крадіжок особистого майна у пасажирів на залізничному транспорті?		
	12.1.- Так;	35	57,37
	12.2.- Ні;	10	15,87
	12.3.- Важко відповісти.	16	25,39
13.	Які причини неефективної діяльності слідчо-оперативних груп Ви можете виділити:		

	13.1.- Формальний підхід до виконання службових обов'язків;	14	21,21
	13.2.- Низький професійний рівень співробітників;	15	22,72
	13.3.- Різні критерії оцінки результатів роботи оперативних працівників і слідчих.	37	56,06
14.	Яка Ваша думка з приводу підготовки слідчих, які проводять розслідування кримінальних проваджень щодо крадіжок особистого майна у пасажирів, вчинених на залізничному транспорті?		
	14.1.- Слідчі підготовлені добре;	8	13,11
	14.2.- Слідчі підготовлені задовільно;	24	39,34
	14.3.- Слідчі підготовлені незадовільно;	18	29,5
	14.4.- Важко відповісти.	11	18,03
15.	В чому виражається виконання письмових доручень слідчого по кримінальному провадженні, обов'язкових для виконання оперативними підрозділами?		
	15.1.- Проведенні негласних слідчих (розшукових) та інших процесуальних дій;	21	29,57
	15.2.- Виконанні ухвал слідчого судді або суду про затримання, привід;	5	7,04
	15.3.- Виконанні розшукових та оперативно-розшукових заходів з метою установлення осіб, які вчинили крадіжки у пасажирів на залізничному транспорті України;	27	38,02
	15.4.- Взаємодії при проведенні слідчих (розшукових) дій.	19	26,76
16.	В які види не процесуальної форми взаємодії найбільш часто застосовується в діяльності слідчого і оперативних підрозділів при розслідуванні крадіжок особистого майна у пасажирів на залізничному транспорті?		
	16.1.- Слідчо-оперативна група;	16	23,18
	16.2.- Обмін отриманої інформації в результаті діяльності між слідчим та оперативним працівником;	17	24,63
	16.3.- Спільне планування слідчих (розшукових) дій і негласних (розшукових) дій, а також планування їх майбутньої реалізації;	23	33,33
	16.4.- Проведення спільних нарад (заслуховувань) з метою аналізу результатів спільної діяльності, а також визначення дій по виправленню виявлених недоліків.	13	18,84
17.	Як Ви оцінюєте роботу працівників оперативних підрозділів по сприянню в розслідуванні крадіжок особистого майна пасажирів, вчинених на залізничному транспорті?		
	17.1.- Задовільно повністю, оперативне супроводження здійснюється на всіх етапах розслідування даної категорії злочинів;	37	59,67
	17.2.- Задовільно частково, так як оперативне супроводження здійснюється лише на початковому етапі розслідування злочинів даної категорії;	24	38,7
	17.3.- Незадовільно, так як оперативне супроводження не здійснюється.	1	1,61
18.	З якими з суб'єктів взаємодія під час розслідування крадіжок особистого майна пасажирів на залізничному транспорті є недостатньо ефективною, але вкрай необхідною?		
	18.1.- Територіальні органи внутрішніх справ;	20	25,31
	18.2.- Адміністрація залізниці;	10	12,65
	18.3.- Митниця;	2	2,53
	18.4.- Прикордонники;	10	12,65
	18.5.- Громадськість, що проживає в зоні діяльності залізниці;	7	8,86

	18.6.- Спеціалізовані громадські формування, що створені на залізниці;	0	0
	18.7.- Працівники залізниці;	26	32,91
	18.8.- Інше	4	5,06
19.	На яких об'єктах залізничного транспорту крадіжки вчиняються найчастіше?		
	19.1.- У пасажирських поїздах;	49	73,13
	19.2.- У приміських поїздах;	6	8,95
	19.3.- У вокзальних комплексах;	9	13,43
	19.4.- На пішохідних мостах, у тунелях, на інших стаціонарних об'єктах залізниці, які додатково можуть використовуватися для територіального переміщення громадян;	2	2,98
	19.5.- Інше	1	1,49
20.	Вкажіть обставини, які сприяють вчиненню крадіжок особистого майна у пасажирів на залізничному транспорті:		
	20.1.- Недоліки в організації пасажирських перевезень;	7	7,14
	20.2.- Недоліки в діяльності працівників поїзних бригад;	19	19,38
	20.3.- Неправильна, а часом і неправомірна поведінка потерпілих-пасажирів;	38	38,77
	20.4.- Неналежна взаємодія взводу у супроводженні поїздів з працівниками карного розшуку;	6	6,12
	20.5.- Невисокий рівень технічної оснащеності працівників, котрі несуть службу в пасажирських поїздах;	6	6,12
	20.6.- Недостатня взаємодія транспортної міліції з працівниками поїзних бригад;	9	9,18
	20.7.- Недостатня взаємодія транспортної міліції з пасажирями, що рідко зумовлюється байдужістю останніх;	7	7,14
	20.8.- Недостатня взаємодія між Управліннями МВС на залізницях України;	4	4,08
	20.9.- Інше	2	2,04
21.	Вкажіть недоліки в діяльності працівників поїзних бригад, що сприяють вчиненню відносно пасажирів крадіжок у поїздах:		
	21.1.- Допускають у вагони пасажирів в стані алкогольного сп'яніння;	25	18,11
	21.2.- Не присікають розпивання спиртних напоїв на шляху слідування;	31	22,46
	21.3.- Не присікають гри в азартні ігри на гроші (карти тощо);	10	7,24
	21.4.- Не перешкоджають без цільовому ходінню окремих пасажирів у вагонах, особливо у нічний час;	28	20,28
	21.5.- Допускають безбілетний проїзд пасажирів;	24	17,39
	21.6.- Вступають у змову із злочинцями щодо вчинення крадіжки у пасажира;	11	7,97
	21.7.- Недостатнє інформативне сприяння співробітникам транспортної міліції, які забезпечують супровід поїзда;	9	6,52
	21.8. Інше	0	0
22.	Для удосконалення боротьби з крадіжками особистого майна пасажирів залізничного транспорту, зокрема їх профілактикою доцільно:		
	22.1.- Покращити інформативну взаємодію із залізницею;	42	53,16
	22.2.- Посилити взаємодію між УМВС на залізницях, у тому числі іноземних;	9	11,39

	22.3.- Більшу увагу приділити індивідуально-профілактичній роботі в трудових колективах залізничників;	14	17,72
	22.4.- Покращити взаємодію з територіальними ОВС;	8	10,12
	22.5.- Покращити взаємодію з громадськими формуваннями на залізниці;	3	3,79
	22.6.- Інше	3	3,79
23.	Відомості про предмет злочинного посягання за злочинами щодо крадіжок особистого майна пасажирів вчинених на залізничному транспорті:		
	23.1.- Грошові засоби (національна та іноземна валюта);	51	36,95
	23.2.- Ювелірні вироби;	14	10,14
	23.3.- Одяг;	4	2,89
	23.4.- Мобільні телефони;	40	28,98
	23.5.- Аудіо-, відео-, цифрова техніка (MP3-, DVD- плеер, комп'ютер, фотоапаратура);	26	18,84
	23.6.- Продукти харчування;	2	1,44
	23.7.- Промислові товари;	1	0,72
	23.8.- Інше	0	0
24.	Чи здійснювалась підготовка до вчинення крадіжки?		
	24.1.- Так;	36	57,14
	24.2.- Ні.	27	42,85
25.	В чому виражалася підготовка до вчинення крадіжки у пасажирів під час його проїзду у залізничному транспорті?		
	25.1.- В пошуку предмета злочинного посягання;	35	29,41
	25.2.- В попередній розвідці місця вчинення злочину;	11	9,24
	25.3.- В розробці плану злочинних дій;	8	6,72
	25.4.- Розподілі ролі для вчинення крадіжки;	8	6,72
	25.5.- Вибір і підготовка місця зберігання викраденого майна;	3	2,52
	25.6.- В підборі технічних засобів (за допомогою яких вчиняється злочин) для проникнення в приміщення де зберігаються майно;	13	10,92
	25.7.- В пошуку транспортних засобів для перевезення викраденого майна;	0	0
	25.8.- В аналізі наявності в поїзді супроводу працівників міліції;	12	10,08
	25.9.- В спостереженні за місцем, де зберігається майно, або за самим майном;	5	4,2
	25.10.- В аналізі і виборі маршруту поїздів визначеного напрямку, а також класу вагона.	24	20,16
26.	Якими способами здійснюється підбір предмета злочинного посягання?		
	26.1.- Відвідування купе поїзда, де раніше зберігалось викрадене майно;	26	28,57
	26.2.- Використання учасників поїзної бригади (провідника, електрика);	13	14,28
	26.3.- У використанні родинних зв'язків та знайомих;	3	3,29
	26.4.- Спостереженням за особою у власності якої знаходиться предмет злочинного посягання;	30	32,96
	26.5.- В спільному розпиванні алкогольних напоїв з особою в якій у володінні знаходилися предмети крадіжки.	19	20,87

27.	Спосіб пересування злочинця після вчинення крадіжки у пасажирів на залізничному транспорті?		
	27.1.- Пересування на транспортному засобі;	27	41,53
	27.2.- Пересування з викраденим майном в руках, в пакетах, сумках.	38	58,46
28.	Спосіб доставки викраденого майна до місця його реалізації:		
	28.1.- Використання власного транспорту;	10	11,23
	28.2.- Використання громадського транспорту;	34	38,2
	28.3.- Використання транспорту власником якого є родичі, знайомі;	6	6,74
	28.4.- Попутний транспорт;	23	25,84
	28.5.- Пішим ходом.	16	17,97
29.	Чи була у злочинців попередня інформація про місця збуту викраденого майна?		
	29.1.- Так;	38	61,29
	29.2.- Ні.	24	38,7
30.	Місце знаходження покупця:		
	30.1.- В районі вчинення злочину;	8	11,26
	30.2.- В районі навчання особи, яка вчинила крадіжку;	9	12,67
	30.3.- В районі місця роботи особи, яка вчинила крадіжку;	9	12,67
	30.4.- В районі місця проживання особи, яка вчинила крадіжку.	45	63,38
31.	Яким чином було продано (реалізовано) викрадене майно?		
	31.1.- Оптом;	6	8,1
	31.2.- В роздріб;	48	64,86
	31.3.- Подаровано;	12	16,21
	31.4.- Шляхом обміну.	5	6,75
	31.5.- Інше	3	4,05
32.	Чи планувались злочинні діяння направлені на приховування злочину?		
	32.1.- Так;	36	59,01
	32.2.- Ні.	25	40,98
33.	На що були витрачені злочинцем грошові засоби після продажу викраденого майна?		
	33.1.- Придбання одягу;	17	14,4
	33.2.- Подарував;	6	5,08
	33.3.- Придбання продуктів харчування;	33	27,96
	33.4.- Придбання спиртних напоїв;	28	23,72
	33.5.- Придбання наркотичних речовини(засобів);	9	7,62
	33.6.- Придбання тютюнових виробів;	9	7,62
	33.7.- Ігрові автомати;	2	1,69
	33.8.- Придбання техніки (мобільного телефону, комп'ютера, телевізора).	14	11,86
34.	Час вчинення крадіжки?		
	34.1.- з 6 до 12 години;	7	10,14
	34.2.- з 12 до 18 години;	9	13,04
	34.3.- з 18 до 24 години;	16	23,18
	34.4.- з 24 до 6 години.	37	53,62
35.	День тижня?		
	35.1.- понеділок;	19	12,1
	35.2.- вівторок;	14	8,91
	35.3.- середа;	15	9,55

	35.4.- четвер;	17	10,82
	35.5.- п'ятниця;	42	26,75
	35.6.- субота;	22	14,01
	35.7.- неділя.	28	17,83
	Місяць вчинення крадіжки?		
36.	36.1.- січень;	25	8,16
	36.2.- лютий;	14	4,57
	36.3.- березень;	21	6,86
	36.4.- квітень;	17	5,55
	36.5.- травень;	31	10,13
	36.6.- червень;	46	15,03
	36.7.- липень;	40	13,07
	36.8.- серпень;	33	10,78
	36.9.- вересень;	27	8,82
	36.10.- жовтень;	16	5,22
	36.11.- листопад;	14	4,57
	36.12.- грудень.	22	7,18
	Пора року вчинення крадіжок?		
37.	37.1.- зима;	24	21,62
	37.2.- весна;	21	18,91
	37.3.- літо;	50	45,04
	37.4.- осінь.	16	14,41
	Час, витрачений на вчинення крадіжки?		
38.	38.1.- до 1 години;	49	80,32
	38.2.- від 1 до 2 годин;	6	9,83
	38.3.- більше 2 годин.	6	9,83
	Який період часу від моменту крадіжки до моменту збуту викраденого майна?		
39.	39.1.- до 5 годин;	20	27,02
	39.2.- від 5 до 10 годин;	15	20,27
	39.3.- від 1 до 2 діб;	27	36,48
	39.4.- від 2 до 5 діб.	12	16,21
	Місце вчинення крадіжки у пасажирів залізничного транспорту?		
40.	40.1.- В тамбурі;	1	1,2
	40.2.- В проході вагона;	4	4,81
	40.3.- В купе;	48	57,83
	40.4.- На пероні (платформі);	5	6,02
	40.5.- В вагоні.	24	28,91
	40.6.- Інше місце	1	1,2
	Місце зберігання викраденого майна, після вчинення крадіжки?		
41.	41.1.- За місцем проживання;	22	26,82
	41.2.- При собі;	37	45,12
	41.3.- В гаражі;	8	9,75
	41.4.- На горищі вдома, де проживає злочинець;	3	3,65
	41.5.- В підвалі вдома, де проживає злочинець;	4	4,87
	41.6.- У знайомих, родичів.	8	9,75
	Місцезнаходження засобів вчинення злочину?		
42.	42.1.- По місцю проживання злочинця, який скоїв крадіжку;	28	41,79
	42.2.- По місцю проживання знайомих, родичів;	10	14,92
	42.3.- По місцю вчинення злочину;	5	7,46
	42.4.- При особі, яка вчинила крадіжку.	24	35,82

43.	Місця збуту викраденого майна?		
	43.1.- Ломбарди;	31	26,72
	43.2.- Ринки;	38	32,75
	43.3.- Перехожим громадянам;	16	13,79
	43.4.- Таксистам;	27	22,41
	43.5.- Інше місце	4	3,44
44.	Покупцями предметів злочину ставали?		
	44.1.- Знайомі;	11	12,79
	44.2.- Перехожі громадяни (наприклад, на вулиці);	24	27,9
	44.3.- Продавці торгових точок;	28	32,55
	44.4.- Друзі (подруги);	12	13,95
	44.5.- Родичі;	5	5,81
	44.6.- Інші	6	6,97
45.	Стать:		
	45.1.- Чоловіча;	61	87,7
	45.2.- Жіноча.	7	10,29
46.	Вік:		
	46.1.- від 14 до 18 років;	2	2,04
	46.2.- від 18 до 25 років;	24	24,48
	46.3.- від 25 до 35 років;	49	50
	46.4.- від 35 до 65 років;	23	23,46
	46.5.- старше 65 років.	0	0
47.	Крадіжка у пасажирів його особистого майна на залізничному транспорті, вчинена групою осіб?		
	47.1.- Так;	22	31,42
	47.2.- Ні.	48	68,57
48.	Який характер зв'язку учасників групи?		
	48.1.- Знайомі по місцю роботи;	10	14,28
	48.2.- Знайомі по місцю проживання;	28	40
	48.3.- Випадкові знайомі;	32	45,71
	48.4.- Інший	0	0
49.	Наявність освіти:		
	49.1.- Неповна середня;	19	17,59
	49.2.- Повна середня;	25	23,14
	49.3.- Середня-спеціальна;	21	19,44
	49.4.- Незакінчена середня;	13	12,03
	49.5.- Навчаються (в середньому, середньо-спеціальному, вищому навчальному закладі);	8	7,4
	49.6.- Вища;	3	2,77
	49.7.- Без освіти.	19	17,59
50.	Який соціальний стан особи злочинця?		
	50.1.- Робочий;	21	28,37
	50.2.- Навчається;	6	8,1
	50.3.- Безробітний і не навчається;	47	63,51
	50.4.- Інший	0	0
51.	Раніше судимий?		
	51.1.- За аналогічні злочини;	47	69,11
	51.2.- За злочини, не пов'язані з таємним викраденням чужого майна;	10	14,7
	51.3.- Не судимий.	11	16,17
52.	Відношення до спиртних напоїв:		
	52.1.- Вживають;	56	87,5
	52.2.- Не вживають.	8	12,5
53.	Відношення до наркотичних речовин:		

	53.1.- Вживають;	42	65,62
	53.2.- Не вживають.	22	34,37
54.	Чи хворіла особа, яка вчинила крадіжку психічними захворюваннями?		
	54.1.- Так;	10	15,87
	54.2.- Ні.	53	84,12
55.	Чи знаходиться особа на обліку у психдиспансері?		
	55.1.- Так;	13	20,63
	55.2.- Ні.	50	79,36
56.	Чи знаходиться особа, яка вчинила злочин, на обліку в наркологічному диспансері?		
	56.1.- Так;	22	33,84
	56.2.- Ні.	43	66,15
57.	Чи вчиняла особа, яка вчинила злочин, будь-які інші антигромадські проступки?		
	57.1.- Так;	42	66,66
	57.2.- Ні.	21	33,33
58.	Чи проводилось перед допитом вивчення особистості злочинця?		
	58.1.- Так;	42	66,66
	58.2.- Ні.	21	33,33
59.	В чому виражалось вивчення особистості злочинця перед проведенням допиту?		
	59.1.- Витребування довідок, характеристик з місця проживання;	37	19,57
	59.2.- Витребування довідок, характеристик з місця роботи (навчання);	26	13,75
	59.3.- Витребування довідок із медичних закладів;	28	14,81
	59.4.- Направлення запитів в суди, РВ або МВ МВС України;	32	16,93
	59.5.- Направлення вимоги в УІАЗ МВС України та ВІАЗ УМВС України;	26	13,75
	59.6.- Ознайомлення із висновками судових експертиз;	6	3,17
	59.7.- Ознайомлення із протоколом заяви про вчинення крадіжки, протоколами допитів свідків, потерпілих, підозрюваних;	20	10,58
	59.8.- Вивчення протоколів огляду місця події.	14	7,4
60.	На якому етапі розслідування злочину визначеної категорії працівники оперативних підрозділів припиняють здійснювати супроводження кримінального провадження?		
	60.1.- Підозрювана особа затримана;	7	9,45
	60.2.- По відношенню до затриманої особи обрано запобіжний захід – взяття під варту;	8	10,81
	60.3.- По відношенню до затриманої особи обрану запобіжний захід не пов'язаний із позбавленням волі;	5	6,75
	60.4.- Після пред'явлення обвинувачення;	9	12,16
	60.5.- Кримінальне провадження направлено до суду;	23	31,08
	60.6.- Обвинувальний вирок вступив в закон силу;	22	29,72
	60.7.- Інше	0	0
61.	На якому етапі розслідування, на Вашу думку, працівники оперативних підрозділів можуть припинити оперативне супроводження по кримінальному провадженню щодо крадіжок особистого майна у пасажирів, вчинених на залізничному транспорті?		
	61.1.- Підозрювана особа затримана;	6	8,82

	61.2.- По відношенню до затриманої особи обрано запобіжний захід – взяття під варту;	10	14,7
	61.3.- По відношенню до затриманої особи обрану запобіжний захід не пов'язаний із позбавленням волі;	2	2,94
	61.4.- Після пред'явлення обвинувачення;	11	16,17
	61.5.- Кримінальне провадження направлено до суду;	13	19,11
	61.6.- Обвинувальний вирок вступив в закон силу;	25	36,76
	61.7.- Інше	1	1,47
	Вкажіть, які характерні недоліки в діяльності Вашого підрозділу впливають негативним вираженням на розслідування крадіжок особистого майна у пасажирів, вчинених на залізничному транспорті?		
	62.1.- Невчасне реагування на отриману інформацію оперативними підрозділами;	9	8,03
	62.2.- Невчасне реагування на отриману інформацію слідчими підрозділами;	26	23,21
	62.3.- Низька якість виконання слідчих (розшукових) дій;	5	4,46
62.	62.4.- Слабкі позиції оперативних підрозділів серед осіб, які представляють оперативний інтерес по даній категорії злочинів;	13	11,6
	62.5.- Відсутність централізованого обліку, який має відношення до даної категорії злочинів;	32	28,57
	62.6.- Низький професійний рівень працівників оперативних та слідчих підрозділів;	10	8,92
	62.7.- Недостатня розробка науково-методичного забезпечення розслідування злочинів даної категорії;	7	6,25
	62.8.- Інше (система звітності – «паличкова система», недисциплінованість працівників підрозділу).	10	8,92
	На Вашу думку, які особи в основному стають потерпілими від крадіжок особистого майна на залізничному транспорті?		
63.	63.1.- Жінки;	53	60,22
	63.2.- Чоловіки;	30	34,09
	63.3.- Неповнолітні.	5	5,68
	Вік:		
	64.1.- від 14 до 18 років;	12	9,23
	64.2.- від 18 до 25 років;	32	24,61
64.	64.3.- від 25 до 35 років;	27	20,76
	64.4.- від 35 до 45 років;	26	20
	64.5.- від 45 до 55 років;	20	15,38
	64.6.- від 55 до 65 років;	11	8,46
	64.7.- більше 65 років.	2	1,53
	Освіта:		
	65.1.- Неповна середня;	16	14,28
	65.2.- Середня повна;	20	17,85
65.	65.3.- Середньо-спеціальна;	38	33,92
	65.4.- Навчаються (в середньому, середньо-спеціальному, вищому навчальному закладі);	21	18,75
	65.5.- Вища освіта.	17	15,17
	Наявність судимості:		
66.	66.1.- Так;	9	14,06
	66.2.- Ні.	55	85,93
	Наявність знайомства із злочинцем?		
67.	67.1.- Так;	8	13,11

	67.2.- Ні.	53	86,88
	Який характер зв'язку між потерпілим та особою злочинця?		
68.	68.1.- Родич;	3	4,47
	68.2.- Знайомий за місцем роботи;	1	1,49
	68.3.- Знайомий за місцем навчання;	2	2,98
	68.4.- Знайомий по місцю проживання;	10	14,92
	68.5.- Друг (подруга);	3	4,47
	68.6.- Випадковий знайомий;	42	62,68
	68.7.- Друзі дітей, родичів;	0	0
	68.8.- Інше	6	8,95
	Чи знаходився потерпілий або його близькі родичі разом у місці із предметом крадіжки?		
69.	69.1.- Так;	34	52,3
	69.2.- Ні.	31	47,69
	Проводилось затримання:		
70.	70.1.- Так;	42	65,62
	70.2.- Ні.	22	34,37
	Затримання проводилось:		
71.	71.1.- Під час вчинення крадіжки або замаху на її вчинення;	18	20,93
	71.2.- Після виявлення злочинця потерпілою особою;	34	39,53
	71.3.- Під час провадження досудового розслідування;	30	34,88
	71.4.- До моменту внесення відомостей до Єдиного реєстру досудових розслідувань.	4	4,65
	Застосовувались запобіжні заходи:		
72.	72.1.- Особисте зобов'язання;	44	48,88
	72.2.- Особиста порука;	5	5,55
	72.3.- Застава;	14	15,55
	72.4.- Домашній арешт;	5	5,55
	72.5.- Тримання під вартою.	22	24,44
	Яке місце, на Вашу думку, в розслідуванні крадіжок особистого майна у пасажирів на залізничному транспорті займають оперативні дані?		
73.	73.1.- Визначальне;	33	44
	73.2.- Допоміжне;	20	26,66
	73.3.- В процесуальному розслідуванні не використовуються, мають значення тільки для ОРД;	15	20
	73.4.- Важко відповісти.	7	9,33
	Чи вважаєте Ви при розслідуванні крадіжок особистого майна у пасажирів на залізничному транспорті, за доцільне комплексне проведення слідчих (розшукових) дій та негласних слідчих (розшукових) дій?		
74.	74.1.- Так;	40	67,21
	74.2.- Так, лише на початковому етапі розслідування;	3	4,91
	74.3.- Вказані дії можна проводити розрізнено;	13	21,31
	74.4.- Важко відповісти.	4	6,55
	Чи проводився допит?		
75.	75.1.- Так;	51	82,25
	75.2.- Ні.	11	17,74
	Хто допитувався?		
76.	76.1.- Потерпілий (представник потерпілого);	47	26,4
	76.2.- Свідок;	42	23,59
	76.3.- Підозрюваний, обвинувачений;	45	25,28
	76.4.- Заявник;	31	17,41

	76.5.- Цивільний позивач;	3	1,68
	76.6.- Цивільний відповідач;	4	2,24
	76.7.- Представник цивільного позивача, цивільного відповідача;	1	0,56
	76.8.- Законний представник цивільного позивача;	1	0,56
	76.9.- Перекладач;	1	0,56
	76.10.- Експерт;	1	0,56
	76.11.- Спеціаліст;	2	1,12
	76.12.- Захисник.	0	0
	Поведінка підозрюваного на допиті:		
77.	77.1.- Признався у вчиненому кримінальному правопорушенні;	22	23,15
	77.2.- Відмовився від давання показів;	30	31,57
	77.3.- Частково визнав свою вину;	19	20
	77.4.- Заперечення участі у вчиненому кримінальному правопорушенні.	24	25,26
78.	Чи проводився по кримінальному провадженні одночасний допит двох або більше допитаних осіб?		
	78.1.- Так;	38	62,29
	78.2.- Ні.	23	37,7
	Між ким проводився одночасний допит двох або більше осіб?		
79.	79.1.- Потерпілий і підозрюваний;	34	55,73
	79.2.- Між підозрюваними;	5	8,19
	79.3.- Свідком і підозрюваним;	9	14,75
	79.4.- Між свідками.	13	21,31
80.	Чи проводився обшук по кримінальному провадженню?		
	80.1.- Так;	32	50
	80.2.- Ні.	32	50
	Місце проведення обшуку?		
81.	81.1.- Окрема квартира, де проживає підозрюваний;	45	58,44
	81.2.- Приватний дім (прибудова до нього);	23	29,87
	81.3.- Гараж;	3	3,89
	81.4.- Торговий кіоск.	6	7,79
82.	Типові недоліки при проведенні обшуку?		
	82.1.- Проведення обшуку одним слідчим;	17	27,86
	82.2.- Проведення обшуку одним оперуповноваженим.	44	72,13
83.	Що вилучено при обшуку?		
	83.1.- Засоби вчинення крадіжки;	29	39,72
	83.2.- Записи, які свідчать про раніше вчинення злочинів;	10	13,69
	83.3.- Викрадене майно.	34	46,57
84.	При проведенні обшуку використовувались знання спеціаліста?		
	84.1.- Так;	43	70,49
	84.2.- Ні.	18	29,5
85.	Мета залучення спеціаліста при проведенні обшуку?		
	85.1.- Для виявлення прихованих предметів, речей (сейфів);	25	39,06
	85.2.- Для фіксації результатів.	39	60,93
86.	Чи проводився тимчасове вилучення майна у кримінальному провадженні?		
	86.1.- Так;	54	87,09
	86.2.- Ні.	8	12,9
87.	Місце проведення тимчасове вилучення майна у кримінальному провадженні:		
	87.1.- Окрема квартира, де проживає підозрюваний;	33	39,75
	87.2.- Кабінет слідчого, оперативного працівника;	13	15,66

	87.3.- Гараж;	9	10,84
	87.4.- В приміщенні вокзалу, на пероні;	6	7,22
	87.5.- Приватний дім (прибудова до нього);	11	13,25
	87.6.- Транспортний засіб;	1	1,2
	87.7.- Ломбард;	3	3,6
	87.8.- Торгова точка;	5	62,5
	87.9.- У вагоні поїзда.	2	2,4
	Тимчасове вилучення майна проводилось:		
88.	88.1.- У потерпілого;	13	20
	88.2.- У свідка;	6	9,23
	88.3.- У підозрюваного.	46	70,76
	Яке майно тимчасово вилучалось?		
89.	89.1.- Знаряддя вчинення крадіжки;	17	21,25
	89.2.- Викрадене майно;	47	58,75
	89.3.- Документи;	11	13,75
	89.4.- Зразки для порівняльного дослідження.	5	6,25
	Чи проводився тимчасовий доступ до речей і документів у кримінальному провадженні?		
90.	90.1.- Так;	46	75,4
	90.2.- Ні.	15	24,59
	Місце проведення тимчасового доступу до речей і документів у кримінальному провадженні?		
91.	91.1.- Окрема квартира, де проживає підозрюваний;	28	38,35
	91.2.- Кабінет слідчого, оперативного працівника;	16	21,91
	91.3.- Гараж;	7	9,58
	91.4.- В приміщенні вокзалу, на пероні;	1	1,36
	91.5.- Приватний дім (прибудова до нього);	6	8,21
	91.6.- Транспортний засіб;	4	5,47
	91.7.- Ломбард;	2	2,73
	91.8.- Торгова точка;	1	1,36
	91.9.- У вагоні поїзда;	5	6,84
	91.10.- Інше місце	3	4,1
	Чи проводилось пред'явлення особи для впізнання?		
92.	92.1.- Так;	54	88,52
	92.2.- Ні.	7	11,47
	Пред'явлення для впізнання особи проводилося за?		
93.	93.1.- Фотознімками;	45	55,55
	93.2.- Матеріалами відеозапису;	5	6,17
	93.3.- Наявності конкретної особи.	31	38,27
	В ролі суб'єкта впізнання особи виступав?		
94.	94.1.- Підозрюваний, обвинувачений;	39	49,36
	94.2.- Свідок;	24	30,37
	94.3.- Потерпілий.	16	20,25
	Які технічні засоби використовувались при пред'явленні для впізнання особи?		
95.	95.1.- Фотоапаратура;	39	59,09
	95.2.- Відеоапаратура;	19	28,78
	95.3.- Нічого не використовувалось.	8	12,12
	Чи проводилось пред'явлення речей для впізнання?		
96.	96.1.- Так;	56	90,32
	96.2.- Ні.	6	9,67
	Чи проводиться слідчі експерименти під час розслідування кримінальних проваджень за фактом вчинення крадіжок у пасажирів особистого майна на залізничному транспорті?		
97.	97.1.- Так;	50	81,96
	97.2.- Ні.	11	18,03

98.	Чи мали місце у Вашій практиці якісь з наведених форм протидії розслідуванню?		
	98.1.- Знищення або приховування речових доказів – засобів і знарядь вчинення злочину, викраденого майна;	24	17,39
	98.2.- Передача майна іншим особам на тимчасове зберігання;	23	16,66
	98.3.- Неявка підозрюваного або обвинуваченого за викликом в органи досудового слідства;	31	22,46
	98.4.- Відмова від дачі показань, надання неправдивих свідчень підозрюваними, обвинуваченими, зміна змісту показань;	22	15,94
	98.5.- Зміна місця проживання підозрюваним або обвинуваченим;	24	17,39
	98.6.- Неправомірний вплив на осіб, що здійснюють розслідування кримінального провадження;	1	0,72
	98.7.- Висунення неправдивого алібі підозрюваним або обвинуваченим;	9	6,52
98.8.- Примушування свідків, очевидців, потерпілих до дачі неправдивих свідчень за матеріальне винагородження, під загрозою фізичного або психічного насильства.	4	2,89	
99.	Чи призначалася по кримінальному провадженню судові експертизи?		
	99.1.- Так;	56	91,8
	99.2.- Ні.	5	8,19
100.	Які експертизи були призначенні по факту крадіжки особистого майна у пасажирів, вчиненої на залізничному транспорті?		
	100.1.- Почеркознавча і авторознавча експертиза;	3	4,16
	100.2.- Технічна експертиза документів;	7	9,72
	100.3.- Трасологічна експертиза;	14	19,44
	100.4.- Експертиза відео-, звукозапису;	3	4,16
	100.5.- Експертиза матеріалів, речовин та виробів;	34	47,22
	100.6.- Психологічна експертиза.	11	15,27
101.	Які на Вашу думку, причини недостатнього використання можливостей судових експертиз?		
	101.1.- Недостатня поінформованість про можливості експертизи;	11	15,06
	101.2.- Відсутність методичних матеріалів і літератури про новітні методики дослідження;	29	39,72
	101.3.- Відсутність необхідних засобів та матеріалів для проведення досліджень;	18	24,65
	101.4.- Надання переваги іншим засобам збирання доказів.	15	20,54
102.	На Вашу думку, чи повинен слідчий знати можливості тої експертизи, яку він збирається призначити?		
	102.1.- Так;	60	98,36
	102.2.- Ні.	1	1,63
103.	Які фактори на Ваш погляд, негативно впливають на якість розслідування крадіжок особистого майна у пасажирів, скоєних на залізничному транспорті?		
	103.1.- Відсутність необхідних методичних рекомендацій;	20	30,3
	103.2.- Брак професійного досвіду;	28	42,42
	103.3.- Незнання специфіки розслідування крадіжок особистого майна у пасажирів, скоєних на залізничному транспорті;	17	25,75
	103.4.- Інше	1	1,51

МВС УКРАЇНИ
УПРАВЛІННЯ МВС УКРАЇНИ
НА ОДЕСЬКІЙ ЗАЛІЗНИЦІ

вул. Середньонантанська, 14, м. Одеса, 65007,

тел. 724-71-78, ascher@ouvdft.odes.ua

13.08.2013 № 3/4092

На № 13/135 від 27.06.2013

Заступникові директора
навчально-наукового Інституту
права та психології
Національного університету
«Львівська політехніка»
професору
Остапенко О.І.

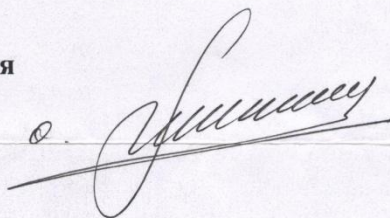
Шановний Олександр Івановичу!

Направляємо Вам, примірники анкетувань особового складу підрозділів карного розшуку Управління.

У зв'язку з тим що більшість особового складу знаходиться у відпустці, інші анкети в подальшому будуть надіслані на Вашу адресу.

Додаток: анкети особового складу ВКР 61 прим.

З повагою
Т.в.о. начальника Управління
полковник міліції

О.П. Майстро

Лещенко
727-41-12

Результати

досліджень за підсумками анкетування (опитування) працівників УМВС України на Донецькій залізниці з проблем методики розслідування крадіжок особистого майна пасажирів, вчинених на залізничному транспорті України. Дослідження проводилось у період з червня по липень 2013 року, всього було проанкетовано (опитано) 100 осіб.

№ п/п	Перелік заданих питань	Сума відповідей анкетованих працівників поосібно	Сума відповідей анкетованих працівників у відсотках, %
1.	Ваша посада:		
	1.1.- Начальник підрозділу;	8	8
	1.2.- Заступник начальника підрозділу;	12	12
	1.3.- Оперуповноважений або слідчий;	49	49
	1.4.- Ст. оперуповноважений або ст. слідчий;	31	31
	1.5.- Інша	0	0
2.	Загальний стаж роботи в практичному підрозділі:		
	2.1.- До 1 року;	8	8
	2.2.- До 3 років;	26	26
	2.3.- До 10 років;	41	41
	2.4.- Понад 10 років.	25	25
3.	Чи стикалися Ви у зв'язку з виконанням службового обов'язку (роботою) зі злочинами пов'язаними з крадіжками особистого майна в пасажирів на залізничному транспорті?		
	3.1.- Так;	85	85
	3.2.- Ні.	15	15
4.	Вкажіть джерело інформації, що впливає на формування Вашої думки з вказаної проблеми:		
	4.1.- Друзі, знайомі, колеги;	7	0,61
	4.2.- Засоби масової інформації;	19	10,85
	4.3.- Кіно- та відеофільми;	11	6,28
	4.4.- Науково-популярна література;	12	6,85
	4.5.- Особистий досвід;	67	38,28
	4.6.- Законодавство України.	59	33,71
5.	Як Ви вважаєте, чи є специфіка в розслідуванні злочинів, пов'язаних з крадіжками особистого майна в пасажирів на залізничному транспорті, що дозволяє виділити її в окрему методику розслідування?		
	5.1.- Так;	54	54
	5.2.- Ні;	33	33
	5.3.- Важко відповісти.	13	13
6.	В якій формі, на Вашу думку, мають бути розроблені методичні рекомендації?		
	6.1.- Практичні посібники або довідники;	24	20,51
	6.2.- Методичні листи;	30	25,64
	6.3.- Огляди оперативно-розшукової, слідчої та судової практики;	48	41,02
	6.4.- Підручники та учбові посібники	9	7,69
	6.5.- Розгорнуті плани слідчо-оперативних заходів по кримінальним провадженням;	6	5,12

	6.6.- Інше	0	0
7.	В якій мірі, на Вашу Думку, дані офіційної статистики відображають реальну картину крадіжок особистого майна пасажирів на залізничному транспорті?		
	7.1.- Майже на 100%;	59	59
	7.2.- Не більше ніж на 50%;	26	26
	7.3.- Не більше ніж на 10%;	10	10
	7.4.- Важко відповісти.	5	5
8.	Ваша освіта?		
	8.1.- загальна середня освіта	3	2,91
	8.2.- професійно-технічна освіта (коледж, технікум, ПТУ)	10	9,7
	8.3.- незакінчена вища	13	12,62
	8.4.- вища освіта:		
	а) Юридична	71	68,93
	б) Економічна	6	5,82
	в) Інша	0	0
9.	В провадженні якої посадової особи Вашого підрозділу знаходиться кримінальні провадження за фактом вчинення крадіжок у пасажирів особистого майна, вчинених на залізничному транспорті?		
	9.1.- Слідчого, який обслуговує територію, де вчинений злочин;	53	53
	9.2.- Слідчого, який спеціалізується по лінії боротьби зі злочинами проти власності, які вчиненні на залізничному транспорті України;	43	43
	9.3.- Інше (кому скаже керівник підрозділу, як правило, слідчому, який під час чергування в слідчо-оперативній групі вніс відомості до єдиного реєстри досудових розслідувань про вчинення кримінального правопорушення).	4	4
10.	В провадженні якої посадової особи, на Вашу думку, повинно знаходитись кримінальне провадження за фактом вчинення крадіжки у пасажира особистого майна, вчинених на залізничному транспорті?		
	10.1.- Слідчого, який обслуговує територію, де вчинений злочин;	44	44
	10.2.- Слідчого, який спеціалізується по лінії боротьби зі злочинами проти власності, які вчиненні на залізничному транспорті України;	40	40
	10.3.- Інше (кому скаже керівник підрозділу, як правило, слідчому, який під час чергування в слідчо-оперативній групі вніс відомості до єдиного реєстри досудових розслідувань про вчинення кримінального правопорушення).	16	16
11.	Чи існує у Вашому підрозділі практика створення слідчо-оперативних груп для розслідування кримінальних проваджень щодо крадіжок особистого майна у пасажирів на залізничному транспорті?		
	11.1.- Існує по кожному кримінальному провадженні;	45	45
	11.2.- Існує тільки по кримінальних провадженнях, які викликали резонанс або «поставленні на контроль»;	50	50
	11.3.- Ні, не існує.	5	5
12.	Чи можете Ви назвати ефективною діяльність створюваних слідчо-оперативних груп по розслідуванню крадіжок особистого майна у пасажирів на залізничному транспорті?		
	12.1.- Так;	54	54
	12.2.- Ні;	26	26

	12.3.- Важко відповісти.	20	20
13.	Які причини неефективної діяльності слідчо-оперативних груп Ви можете виділити:		
	13.1.- Формальний підхід до виконання службових обов'язків;	47	47
	13.2.- Низький професійний рівень співробітників;	34	34
	13.3.- Різні критерії оцінки результатів роботи оперативних працівників і слідчих.	19	19
14.	Яка Ваша думка з приводу підготовки слідчих, які проводять розслідування кримінальних проваджень щодо крадіжок особистого майна у пасажирів, вчинених на залізничному транспорті?		
	14.1.- Слідчі підготовлені добре;	44	44
	14.2.- Слідчі підготовлені задовільно;	37	37
	14.3.- Слідчі підготовлені незадовільно;	16	16
	14.4.- Важко відповісти.	3	3
15.	В чому виражається виконання письмових доручень слідчого по кримінальному провадженні, обов'язкових для виконання оперативними підрозділами?		
	15.1.- Проведенні негласних слідчих (розшукових) та інших процесуальних дій;	30	25,86
	15.2.- Виконанні ухвал слідчого судді або суду про затримання, привід;	10	8,62
	15.3.- Виконанні розшукових та оперативно-розшукових заходів з метою установлення осіб, які вчинили крадіжки у пасажирів на залізничному транспорті України;	34	29,31
	15.4.- Взаємодії при проведенні слідчих (розшукових) дій.	42	36,2
16.	В які види не процесуальної форми взаємодії найбільш часто застосовується в діяльності слідчого і оперативних підрозділів при розслідуванні крадіжок особистого майна у пасажирів на залізничному транспорті?		
	16.1.- Слідчо-оперативна група;	52	52
	16.2.- Обмін отриманої інформації в результаті діяльності між слідчим та оперативним працівником;	24	24
	16.3.- Спільне планування слідчих (розшукових) дій і негласних (розшукових) дій, а також планування їх майбутньої реалізації;	14	14
	16.4.- Проведення спільних нарад (заслуховувань) з метою аналізу результатів спільної діяльності, а також визначення дій по виправленню виявлених недоліків.	10	10
17.	Як Ви оцінюєте роботу працівників оперативних підрозділів по сприянню в розслідуванні крадіжок особистого майна пасажирів, вчинених на залізничному транспорті?		
	17.1.- Задовільно повністю, оперативне супроводження здійснюється на всіх етапах розслідування даної категорії злочинів;	66	66
	17.2.- Задовільно частково, так як оперативне супроводження здійснюється лише на початковому етапі розслідування злочинів даної категорії;	30	30
	17.3.- Незадовільно, так як оперативне супроводження не здійснюється.	4	4
18.	З якими з суб'єктів взаємодія під час розслідування крадіжок особистого майна пасажирів на залізничному транспорті є недостатньо ефективною, але вкрай необхідною?		

	18.1.- Територіальні органи внутрішніх справ;	29	22,48
	18.2.- Адміністрація залізниці;	34	26,35
	18.3.- Митниця;	44	34,1
	18.4.- Прикордонники;	18	13,95
	18.5.- Громадськість, що проживає в зоні діяльності залізниці;	1	0,77
	18.6.- Спеціалізовані громадські формування, що створені на залізниці;	1	0,77
	18.7.- Працівники залізниці;	2	1,55
	18.8.- Інше	0	0
19.	На яких об'єктах залізничного транспорту крадіжки вчиняються найчастіше?		
	19.1.- У пасажирських поїздах;	54	45,76
	19.2.- У приміських поїздах;	46	38,98
	19.3.- У вокзальних комплексах;	10	8,47
	19.4.- На пішохідних мостах, у тунелях, на інших стаціонарних об'єктах залізниці, які додатково можуть використовуватися для територіального переміщення громадян;	5	4,23
	19.5.- Інше	3	2,54
20.	Вкажіть обставини, які сприяють вчиненню крадіжок особистого майна у пасажирів на залізничному транспорті:		
	20.1.- Недоліки в організації пасажирських перевезень;	68	50
	20.2.- Недоліки в діяльності працівників поїзних бригад;	5	3,67
	20.3.- Неправильна, а часом і неправомірна поведінка потерпілих-пасажирів;	15	11,02
	20.4.- Неналежна взаємодія взводу у супроводженні поїздів з працівниками карного розшуку;	6	4,41
	20.5.- Невисокий рівень технічної оснащеності працівників, котрі несуть службу в пасажирських поїздах;	15	11,02
	20.6.- Недостатня взаємодія транспортної міліції з працівниками поїзних бригад;	6	4,41
	20.7.- Недостатня взаємодія транспортної міліції з пасажирями, що рідко зумовлюється байдужістю останніх;	15	11,02
	20.8.- Недостатня взаємодія між Управліннями МВС на залізницях України;	3	2,2
	20.9.- Інше	3	2,2
21.	Вкажіть недоліки в діяльності працівників поїзних бригад, що сприяють вчиненню відносно пасажирів крадіжок у поїздах:		
	21.1.- Допускають у вагони пасажирів в стані алкогольного сп'яніння;	45	44,11
	21.2.- Не присікають розпивання спиртних напоїв на шляху слідування;	35	34,31
	21.3.- Не присікають гри в азартні ігри на гроші (карти тощо);	12	11,76
	21.4.- Не перешкоджають без цільовому ходінню окремих пасажирів у вагонах, особливо у нічний час;	8	7,84
	21.5.- Допускають безбілетний проїзд пасажирів;	11	10,78
	21.6.- Вступають у змову із злочинцями щодо вчинення крадіжки у пасажирів;	8	7,84
	21.7.- Недостатнє інформативне сприяння співробітникам транспортної міліції, які забезпечують супровід поїзда;	1	0,98

	21.8. Інше	1	0,98
22.	Для удосконалення боротьби з крадіжками особистого майна пасажирів залізничного транспорту, зокрема їх профілактикою доцільно:		
	22.1.- Покращити інформативну взаємодію із залізницею;	36	34,95
	22.2.- Посилити взаємодію між УМВС на залізницях, у тому числі іноземних;	58	56,31
	22.3.- Більшу увагу приділити індивідуально-профілактичній роботі в трудових колективах залізничників;	4	3,88
	22.4.- Покращити взаємодію з територіальними ОВС;	1	0,97
	22.5.- Покращити взаємодію з громадськими формуваннями на залізниці;	4	3,88
	22.6.- Інше	0	0
23.	Відомості про предмет злочинного посягання за злочинами щодо крадіжок особистого майна пасажирів вчинених на залізничному транспорті:		
	23.1.- Грошові засоби (національна та іноземна валюта);	73	33,64
	23.2.- Ювелірні вироби;	26	11,98
	23.3.- Одяг;	12	5,52
	23.4.- Мобільні телефони;	42	19,35
	23.5.- Аудіо-, відео-, цифрова техніка (MP3-, DVD- плеєр, комп'ютер, фотоапаратура);	35	16,12
	23.6.- Продукти харчування;	20	9,21
	23.7.- Промислові товари;	7	3,22
23.8.- Інше	2	0,92	
24.	Чи здійснювалась підготовка до вчинення крадіжки?		
	24.1.- Так;	56	56
	24.2.- Ні.	44	44
25.	В чому виражалася підготовка до вчинення крадіжки у пасажира під час його проїзду у залізничному транспорті?		
	25.1.- В пошуку предмета злочинного посягання;	19	14,61
	25.2.- В попередній розвідці місця вчинення злочину;	24	18,46
	25.3.- В розробці плану злочинних дій;	35	26,92
	25.4.- Розподілі ролі для вчинення крадіжки;	11	8,46
	25.5.- Вибір і підготовка місця зберігання викраденого майна;	2	1,53
	25.6.- В підборі технічних засобів (за допомогою яких вчиняється злочин) для проникнення в приміщення де зберігаються майно;	2	1,53
	25.7.- В пошуку транспортних засобів для перевезення викраденого майна;	4	3,07
	25.8.- В аналізі наявності в поїзді супроводу працівників міліції;	15	11,53
	25.9.- В спостереженні за місцем, де зберігається майно, або за самим майном;	11	8,46
25.10.- В аналізі і виборі маршруту поїздів визначеного напрямку, а також класу вагона.	7	5,38	
26.	Якими способами здійснюється підбір предмета злочинного посягання?		

	26.1.- Відвідування купе поїзда, де раніше зберігалось викрадене майно;	51	48,57
	26.2.- Використання учасників поїзної бригади (провідника, електрика);	23	21,9
	26.3.- У використанні родинних зв'язків та знайомих;	10	9,52
	26.4.- Спостереження за особою у власності якої знаходиться предмет злочинного посягання;	10	9,52
	26.5.- В спільному розпиванні алкогольних напоїв з особою в якій у володінні знаходилися предмети крадіжки.	11	10,47
27.	Спосіб пересування злочинця після вчинення крадіжки у пасажирів на залізничному транспорті?		
	27.1.- Пересування на транспортному засобі;	69	69
	27.2.- Пересування з викраденим майном в руках, в пакетах, сумках.	31	31
28.	Спосіб доставки викраденого майна до місця його реалізації:		
	28.1.- Використання власного транспорту;	5	4,8
	28.2.- Використання громадського транспорту;	35	33,65
	28.3.- Використання транспорту власником якого є родичі, знайомі;	29	27,88
	28.4.- Попутний транспорт;	15	14,42
	28.5.- Пішим ходом.	20	19,23
29.	Чи була у злочинців попередня інформація про місця збуту викраденого майна?		
	29.1.- Так;	76	76
	29.2.- Ні.	24	24
30.	Місце знаходження покупця:		
	30.1.- В районі вчинення злочину;	10	10
	30.2.- В районі навчання особи, яка вчинила крадіжку;	40	40
	30.3.- В районі місця роботи особи, яка вчинила крадіжку;	26	26
	30.4.- В районі місця проживання особи, яка вчинила крадіжку.	24	24
31.	Яким чином було продано (реалізовано) викрадене майно?		
	31.1.- Оптом;	16	15,09
	31.2.- В роздріб;	47	44,33
	31.3.- Подаровано;	37	34,9
	31.4.- Шляхом обміну.	6	5,66
	31.5.- Інше	0	0
32.	Чи планувались злочинні діяння направлені на приховування злочину?		
	32.1.- Так;	60	60
	32.2.- Ні.	40	40
33.	На що були витрачені злочинцем грошові засоби після продажу викраденого майна?		
	33.1.- Придбання одягу;	31	23,84
	33.2.- Подарував;	22	19,92
	33.3.- Придбання продуктів харчування;	26	20
	33.4.- Придбання спиртних напоїв;	22	16,92
	33.5.- Придбання наркотичних речовини(засобів);	21	16,15
	33.6.- Придбання тютюнових вироби;	7	5,38
	33.7.- Ігрові автомати;	0	0

	33.8.- Придбання техніки (мобільного телефону, комп'ютера, телевізора).	1	0,76
34.	Час вчинення крадіжки?		
	34.1.- з 6 до 12 години;	48	42,47
	34.2.- з 12 до 18 години;	26	23
	34.3.- з 18 до 24 години;	20	17,69
	34.4.- з 24 до 6 години.	19	16,81
35.	День тижня?		
	35.1.- понеділок;	29	9,26
	35.2.- вівторок;	40	12,77
	35.3.- середа;	60	19,16
	35.4.- четвер;	50	15,97
	35.5.- п'ятниця;	43	13,73
	35.6.- субота;	51	16,29
	35.7.- неділя.	40	12,77
36.	Місяць вчинення крадіжки?		
	36.1.- січень;	26	5,47
	36.2.- лютий;	32	6,73
	36.3.- березень;	45	9,47
	36.4.- квітень;	46	9,68
	36.5.- травень;	41	8,63
	36.6.- червень;	48	10,1
	36.7.- липень;	57	12
	36.8.- серпень;	59	12,42
	36.9.- вересень;	41	8,63
	36.10.- жовтень;	30	6,31
	36.11.- листопад;	25	5,26
	36.12.- грудень.	25	5,26
37.	Пора року вчинення крадіжок?		
	37.1.- зима;	22	11,28
	37.2.- весна;	60	30,76
	37.3.- літо;	71	36,41
	37.4.- осінь.	42	21,53
38.	Час, витрачений на вчинення крадіжки?		
	38.1.- до 1 години;	37	37
	38.2.- від 1 до 2 годин;	55	55
	38.3.- більше 2 годин.	8	8
39.	Який період часу від моменту крадіжки до моменту збуту викраденого майна?		
	39.1.- до 5 годин;	38	38
	39.2.- від 5 до 10 годин;	32	32
	39.3.- від 1 до 2 діб;	25	25
	39.4.- від 2 до 5 діб.	5	5
40.	Місце вчинення крадіжки у пасажирів залізничного транспорту?		
	40.1.- В тамбурі;	5	4,13
	40.2.- В проході вагона;	21	17,35
	40.3.- В купе;	33	27,27
	40.4.- На пероні (платформі);	49	40,49
	40.5.- В вагоні.	13	10,74
	40.6.- Інше місце	0	0

	Місце зберігання викраденого майна, після вчинення крадіжки?		
41.	41.1.- За місцем проживання;	23	20,53
	41.2.- При собі;	56	50
	41.3.- В гаражі;	20	17,85
	41.4.- На горіщі вдома, де проживає злочинець;	9	8,03
	41.5.- В підвалі вдома, де проживає злочинець;	4	3,57
	41.6.- У знайомих, родичів.	0	0
	Місцезнаходження засобів вчинення злочину?		
42.	42.1.- По місцю проживання злочинця, який скоїв крадіжку;	15	14,7
	42.2.- По місцю проживання знайомих, родичів;	53	51,96
	42.3.- По місцю вчинення злочину;	24	23,52
	42.4.- При особі, яка вчинила крадіжку.	10	9,8
	Місця збуту викраденого майна?		
43.	43.1.- Ломбарди;	20	17,39
	43.2.- Ринки;	65	56,52
	43.3.- Перехожим громадянам;	21	18,26
	43.4.- Таксистам;	9	7,82
	43.5.- Інше місце	0	0
	Покупцями предметів злочину ставали?		
44.	44.1.- Знайомі;	19	16,96
	44.2.- Перехожі громадяни (наприклад, на вулиці);	46	41,07
	44.3.- Продавці торгових точок;	36	32,14
	44.4.- Друзі (подруги);	8	7,14
	44.5.- Родичі;	2	1,78
	44.6.- Інші	1	0,89
	Стать:		
45.	45.1.- Чоловіча;	83	55,7
	45.2.- Жіноча.	66	44,29
	Вік:		
46.	46.1.- від 14 до 18 років;	1	0,81
	46.2.- від 18 до 25 років;	21	17,21
	46.3.- від 25 до 35 років;	55	45,08
	46.4.- від 35 до 65 років;	38	31,14
	46.5.- старше 65 років.	7	5,73
	Крадіжка у пасажирів його особистого майна на залізничному транспорті, вчинена групою осіб?		
47.	47.1.- Так;	68	65,38
	47.2.- Ні.	36	34,61
	Який характер зв'язку учасників групи?		
48.	48.1.- Знайомі по місцю роботи;	31	31
	48.2.- Знайомі по місцю проживання;	44	44
	48.3.- Випадкові знайомі;	23	23
	48.4.- Інший	2	2
	Наявність освіти:		
49.	49.1.- Неповна середня;	38	26,76
	49.2.- Повна середня;	27	19,01
	49.3.- Середня-спеціальна;	31	21,83
	49.4.- Незакінчена середня;	8	5,63
	49.5.- Навчаються (в середньому, середньо-спеціальному, вищому навчальному закладі);	3	2,11

	49.6.- Вища;	12	8,45
	49.7.- Без освіти.	23	16,19
	Який соціальний стан особи злочинця?		
50.	50.1.- Робочий;	30	30
	50.2.- Навчається;	29	29
	50.3.- Безробітній і не навчається;	40	40
	50.4.- Інший	1	1
	Раніше судимий?		
51.	51.1.- За аналогічні злочини;	55	52,38
	51.2.- За злочини, не пов'язані з таємним викраденням чужого майна;	41	39,04
	51.3.- Не судимий.	9	8,57
	Відношення до спиртних напоїв:		
52.	52.1.- Вживають;	68	68
	52.2.- Не вживають.	32	32
	Відношення до наркотичних речовин:		
53.	53.1.- Вживають;	76	76
	53.2.- Не вживають.	24	24
	Чи хворіла особа, яка вчинила крадіжку психічними захворюваннями?		
54.	54.1.- Так;	60	60
	54.2.- Ні.	40	40
	Чи знаходиться особа на обліку у психдиспансері?		
55.	55.1.- Так;	66	61,11
	55.2.- Ні.	42	38,88
	Чи знаходиться особа, яка вчинила злочин, на обліку в наркологічному диспансері?		
56.	56.1.- Так;	74	66,66
	56.2.- Ні.	37	33,33
	Чи вчиняла особа, яка вчинила злочин, будь-які інші антигромадські проступки?		
57.	57.1.- Так;	79	79
	57.2.- Ні.	21	21
	Чи проводилось перед допитом вивчення особистості злочинця?		
58.	58.1.- Так;	77	77
	58.2.- Ні.	23	23
	В чому виражалось вивчення особистості злочинця перед проведенням допиту?		
59.	59.1.- Витребування довідок, характеристик з місця проживання;	46	31,08
	59.2.- Витребування довідок, характеристик з місця роботи (навчання);	31	20,94
	59.3.- Витребування довідок із медичних закладів;	42	28,37
	59.4.- Направлення запитів в суди, РВ або МВ МВС України;	12	8,1
	59.5.- Направлення вимоги в УІАЗ МВС України та ВІАЗ УМВС України;	8	5,4
	59.6.- Ознайомлення із висновками судових експертиз;	5	3,37
	59.7.- Ознайомлення із протоколом заяви про вчинення крадіжки, протоколами допитів свідків, потерпілих, підозрюваних;	1	0,67
	59.8.- Вивчення протоколів огляду місця події.	3	2,02

60.	На якому етапі розслідування злочину визначеної категорії працівники оперативних підрозділів припиняють здійснювати супроводження кримінального провадження?		
	60.1.- Підозрювана особа затримана;	60	57,69
	60.2.- По відношенню до затриманої особи обрано запобіжний захід – взяття під варту;	22	21,15
	60.3.- По відношенню до затриманої особи обрану запобіжний захід не пов'язаний із позбавленням волі;	11	10,57
	60.4.- Після пред'явлення обвинувачення;	5	4,8
	60.5.- Кримінальне провадження направлено до суду;	6	5,76
	60.6.- Обвинувальний вирок вступив в законі силу;	0	0
	60.7.- Інше	0	0
61.	На якому етапі розслідування, на Вашу думку, працівники оперативних підрозділів можуть припинити оперативне супроводження по кримінальному провадженню щодо крадіжок особистого майна у пасажирів, вчинених на залізничному транспорті?		
	61.1.- Підозрювана особа затримана;	52	46,42
	61.2.- По відношенню до затриманої особи обрано запобіжний захід – взяття під варту;	31	27,67
	61.3.- По відношенню до затриманої особи обрану запобіжний захід не пов'язаний із позбавленням волі;	6	5,35
	61.4.- Після пред'явлення обвинувачення;	7	6,25
	61.5.- Кримінальне провадження направлено до суду;	11	9,82
	61.6.- Обвинувальний вирок вступив в законі силу;	5	4,46
	61.7.- Інше	0	0
62.	Вкажіть, які характерні недоліки в діяльності Вашого підрозділу впливають негативним вираженням на розслідування крадіжок особистого майна у пасажирів, вчинених на залізничному транспорті?		
	62.1.- Невчасне реагування на отриману інформацію оперативними підрозділами;	43	39,09
	62.2.- Невчасне реагування на отриману інформацію слідчими підрозділами;	27	24,54
	62.3.- Низька якість виконання слідчих (розшукових) дій;	11	10
	62.4.- Слабкі позиції оперативних підрозділів серед осіб, які представляють оперативний інтерес по даній категорії злочинів;	9	8,18
	62.5.- Відсутність централізованого обліку, який має відношення до даної категорії злочинів;	3	2,72
	62.6.- Низький професійний рівень працівників оперативних та слідчих підрозділів;	6	5,45
	62.7.- Недостатня розробка науково-методичного забезпечення розслідування злочинів даної категорії;	4	3,63
	62.8.- Інше (система звітності – «паличкова система», недисциплінованість працівників підрозділу).	7	6,36
63.	На Вашу думку, які особи в основному стають потерпілими від крадіжок особистого майна на залізничному транспорті?		
	63.1.- Жінки;	65	51,18
	63.2.- Чоловіки;	45	35,43
	63.3.- Неповнолітні.	17	13,38

64.	Вік:		
	64.1.- від 14 до 18 років;	6	4,13
	64.2.- від 18 до 25 років;	21	14,48
	64.3.- від 25 до 35 років;	51	35,17
	64.4.- від 35 до 45 років;	37	25,51
	64.5.- від 45 до 55 років;	26	17,93
	64.6.- від 55 до 65 років;	2	1,37
	64.7.- більше 65 років.	2	1,37
65.	Освіта:		
	65.1.- Неповна середня;	32	25,19
	65.2.- Середня повна;	44	34,64
	65.3.- Середньо-спеціальна;	25	19,68
	65.4.- Навчаються (в середньому, середньо-спеціальному, вищому навчальному закладі);	19	14,96
	65.5.- Вища освіта.	7	5,51
66.	Наявність судимості:		
	66.1.- Так;	53	53
	66.2.- Ні.	47	47
67.	Наявність знайомства із злочинцем?		
	67.1.- Так;	42	42
	67.2.- Ні.	58	58
68.	Який характер зв'язку між потерпілим та особою злочинця?		
	68.1.- Родич;	26	17,93
	68.2.- Знайомий за місцем роботи;	16	11,03
	68.3.- Знайомий за місцем навчання;	27	18,62
	68.4.- Знайомий по місцю проживання;	15	10,34
	68.5.- Друг (подруга);	19	13,1
	68.6.- Випадковий знайомий;	31	21,37
	68.7.- Друзі дітей, родичів;	10	6,89
	68.8.- Інше	1	0,68
69.	Чи знаходився потерпілий або його близькі родичі разом у місці із предметом крадіжки?		
	69.1.- Так;	58	56,31
	69.2.- Ні.	45	43,68
70.	Проводилось затримання:		
	70.1.- Так;	61	61
	70.2.- Ні.	39	39
71.	Затримання проводилось:		
	71.1.- Під час вчинення крадіжки або замаху на її вчинення;	21	20,19
	71.2.- Після виявлення злочинця потерпілою особою;	56	53,84
	71.3.- Під час провадження досудового розслідування;	24	23,07
	71.4.- До моменту внесення відомостей до Єдиного реєстру досудових розслідувань.	3	2,88
72.	Застосовувались запобіжні заходи:		
	72.1.- Особисте зобов'язання;	28	26,41
	72.2.- Особиста порука;	33	31,13
	72.3.- Застава;	20	18,86
	72.4.- Домашній арешт;	7	6,6
	72.5.- Тримання під вартою.	18	16,98

73.	Яке місце, на Вашу думку, в розслідуванні крадіжок особистого майна у пасажирів на залізничному транспорті займають оперативні дані?		
	73.1.- Визначальне;	61	61
	73.2.- Допоміжне;	33	33
	73.3.- В процесуальному розслідуванні не використовуються, мають значення тільки для ОРД;	3	3
	73.4.- Важко відповісти.	3	3
74.	Чи вважаєте Ви при розслідуванні крадіжок особистого майна у пасажирів на залізничному транспорті, за доцільне комплексне проведення слідчих (розшукових) дій та негласних слідчих (розшукових) дій?		
	74.1.- Так;	49	49
	74.2.- Так, лише на початковому етапі розслідування;	35	35
	74.3.- Вказані дії можна проводити розрізнено;	12	12
	74.4.- Важко відповісти.	4	4
75.	Чи проводився допит?		
	75.1.- Так;	62	62
	75.2.- Ні.	38	38
76.	Хто допитувався?		
	76.1.- Потерпілий (представник потерпілого);	23	14,93
	76.2.- Свідок;	21	13,63
	76.3.- Підозрюваний, обвинувачений;	55	35,71
	76.4.- Заявник;	33	13,69
	76.5.- Цивільний позивач;	27	17,53
	76.6.- Цивільний відповідач;	12	7,79
	76.7.- Представник цивільного позивача, цивільного відповідача;	4	2,59
	76.8.- Законний представник цивільного позивача;	8	5,19
	76.9.- Перекладач;	2	1,29
	76.10.- Експерт;	2	1,29
	76.11.- Спеціаліст;	0	0
	76.12.- Захисник.	0	0
77.	Поведінка підозрюваного на допиті:		
	77.1.- Признався у вчиненому кримінальному правопорушенні;	38	29,23
	77.2.- Відмовився від давання показів;	62	47,69
	77.3.- Частково визнав свою вину;	19	14,61
	77.4.- Заперечення участі у вчиненому кримінальному правопорушенні.	11	8,46
78.	Чи проводився по кримінальному провадженні одночасний допит двох або більше допитаних осіб?		
	78.1.- Так;	70	70
	78.2.- Ні.	30	30
79.	Між ким проводився одночасний допит двох або більше осіб?		
	79.1.- Потерпілий і підозрюваний;	43	43
	79.2.- Між підозрюваними;	35	35
	79.3.- Свідком і підозрюваним;	18	18
	79.4.- Між свідками.	4	4
80.	Чи проводився обшук по кримінальному провадженню?		
	80.1.- Так;	73	69,52
	80.2.- Ні.	32	30,47
81.	Місце проведення обшуку?		
	81.1.- Окрема квартира, де проживає підозрюваний;	56	53,84
	81.2.- Приватний дім (прибудова до нього);	27	25,96

	81.3.- Гараж;	17	16,34
	81.4.- Торговий кіоск.	4	3,84
82.	Типові недоліки при проведенні обшуку?		
	82.1.- Проведення обшуку одним слідчим;	30	30
	82.2.- Проведення обшуку одним оперуповноваженим.	70	70
83.	Що вилучено при обшуку?		
	83.1.- Засоби вчинення крадіжки;	31	31
	83.2.- Записи, які свідчать про раніше вчинення злочинів;	47	47
	83.3.- Викрадене майно.	22	22
84.	При проведенні обшуку використовувались знання спеціаліста?		
	84.1.- Так;	66	66
	84.2.- Ні.	34	34
85.	Мета залучення спеціаліста при проведенні обшуку?		
	85.1.- Для виявлення прихованих предметів, речей (сейфів);	70	70
	85.2.- Для фіксації результатів.	30	30
86.	Чи проводився тимчасове вилучення майна у кримінальному провадженні?		
	86.1.- Так;	58	58
	86.2.- Ні.	42	42
87.	Місце проведення тимчасове вилучення майна у кримінальному провадженні:		
	87.1.- Окрема квартира, де проживає підозрюваний;	30	22,05
	87.2.- Кабінет слідчого, оперативного працівника;	30	22,05
	87.3.- Гараж;	34	25
	87.4.- В приміщенні вокзалу, на пероні;	10	7,35
	87.5.- Приватний дім (прибудова до нього);	3	2,2
	87.6.- Транспортний засіб;	1	0,73
	87.7.- Ломбард;	15	11,02
	87.8.- Торгова точка;	11	8,08
	87.9.- У вагоні поїзда.	2	1,47
88.	Тимчасове вилучення майна проводилось:		
	88.1.- У потерпілого;	41	39,04
	88.2.- У свідка;	36	34,28
	88.3.- У підозрюваного.	28	26,66
89.	Яке майно тимчасово вилучалось?		
	89.1.- Знаряддя вчинення крадіжки;	36	33,64
	89.2.- Викрадене майно;	45	42,05
	89.3.- Документи;	17	15,88
	89.4.- Зразки для порівняльного дослідження.	9	8,41
90.	Чи проводився тимчасовий доступ до речей і документів у кримінальному провадженні?		
	90.1.- Так;	80	80
	90.2.- Ні.	20	20
91.	Місце проведення тимчасового доступу до речей і документів у кримінальному провадженні?		
	91.1.- Окрема квартира, де проживає підозрюваний;	35	26,37
	91.2.- Кабінет слідчого, оперативного працівника;	39	29,32
	91.3.- Гараж;	22	16,54
	91.4.- В приміщенні вокзалу, на пероні;	14	10,52
	91.5.- Приватний дім (прибудова до нього);	10	7,51
	91.6.- Транспортний засіб;	2	1,5
	91.7.- Ломбард;	6	4,51
	91.8.- Торгова точка;	3	2,25
	91.9.- У вагоні поїзда;	1	0,75

	91.10.- Інше місце	1	0,75
92.	Чи проводилось пред'явлення особи для впізнання?		
	92.1.- Так;	85	85
	92.2.- Ні.	15	15
93.	Пред'явлення для впізнання особи проводилося за?		
	93.1.- Фотознімками;	24	22,22
	93.2.- Матеріалами відеозапису;	62	57,4
	93.3.- Наявності конкретної особи.	22	20,37
94.	В ролі суб'єкта впізнання особи виступав?		
	94.1.- Підозрюваний, обвинувачений;	34	33
	94.2.- Свідок;	55	53,39
	94.3.- Потерпілий.	14	13,59
95.	Які технічні засоби використовувались при пред'явленні для впізнання особи?		
	95.1.- Фотоапаратура;	40	39,21
	95.2.- Відеоапаратура;	49	48,03
	95.3.- Нічого не використовувалось.	13	12,62
96.	Чи проводилось пред'явлення речей для впізнання?		
	96.1.- Так;	80	80
	96.2.- Ні.	20	20
97.	Чи проводиться слідчі експерименти під час розслідування кримінальних проваджень за фактом вчинення крадіжок у пасажирів особистого майна на залізничному транспорті?		
	97.1.- Так;	87	87
	97.2.- Ні.	13	13
98.	Чи мали місце у Вашій практиці якісь з наведених форм протидії розслідуванню?		
	98.1.- Знищення або приховування речових доказів – засобів і знарядь вчинення злочину, викраденого майна;	14	11,2
	98.2.- Передача майна іншим особам на тимчасове зберігання;	45	36
	98.3.- Неявка підозрюваного або обвинуваченого за викликом в органи досудового слідства;	30	24
	98.4.- Відмова від дачі показань, надання неправдивих свідчень підозрюваними, обвинуваченими, зміна змісту показань;	20	16
	98.5.- Зміна місця проживання підозрюваним або обвинуваченим;	8	6,4
	98.6.- Неправомірний вплив на осіб, що здійснюють розслідування кримінального провадження;	1	0,8
	98.7.- Висунення неправдивого алібі підозрюваним або обвинуваченим;	5	4
	98.8.- Примушування свідків, очевидців, потерпілих до дачі неправдивих свідчень за матеріальне винагородження, під загрозою фізичного або психічного насильства.	2	1,6
99.	Чи призначалася по кримінальному провадженню судові експертизи?		
	99.1.- Так;	84	84
	99.2.- Ні.	16	16
100.	Які експертизи були призначені по факту крадіжки особистого майна у пасажирів, вчиненої на залізничному транспорті?		
	100.1.- Почеркознавча і авторознавча експертиза;	26	25
	100.2.- Технічна експертиза документів;	12	11,53
	100.3.- Трасологічна експертиза;	35	33,65
	100.4.- Експертиза відео-, звукозапису;	11	10,57

	100.5.- Експертиза матеріалів, речовин та виробів;	12	11,53
	100.6.- Психологічна експертиза.	8	7,69
	Які на Вашу думку, причини недостатнього використання можливостей судових експертиз?		
101.	101.1.- Недостатня поінформованість про можливості експертизи;	59	57,28
	101.2.- Відсутність методичних матеріалів і літератури про новітні методики дослідження;	23	22,33
	101.3.- Відсутність необхідних засобів та матеріалів для проведення досліджень;	15	14,56
	101.4.- Надання переваги іншим засобам збирання доказів.	6	5,82
	На Вашу думку, чи повинен слідчий знати можливості тої експертизи, яку він збирається призначити?		
102.	102.1.- Так;	94	94
	102.2.- Ні.	6	6
	Які фактори на Ваш погляд, негативно впливають на якість розслідування крадіжок особистого майна у пасажирів, скоєних на залізничному транспорті?		
103.	103.1.- Відсутність необхідних методичних рекомендацій;	14	13,59
	103.2.- Брак професійного досвіду;	68	66,01
	103.3.- Незнання специфіки розслідування крадіжок особистого майна у пасажирів, скоєних на залізничному транспорті;	20	19,41
	103.4.- Інше	1	0,97

**МІНІСТЕРСТВО
ВНУТРІШНІХ СПРАВ
УКРАЇНИ
УПРАВЛІННЯ МВС
УКРАЇНИ НА ДОНЕЦЬКІЙ
ЗАЛІЗНИЦІ**

вул. Горна 4, м. Донецьк, 83018
Тел./факс (062) 305-70-00

25 04 2013 № 45934

На №13/135 від 27.06. 2013

Про проведення анкетування

Заступникові директора
Навчально – наукового інституту
права і психології
Національного університету
«Львівська політехніка»
Остапенку О.І.
Вул. Князя Романа, 1/3
м. Львів 79000

Шановний Олексію Івановичу!

На Ваш лист від 27.06.2013 № 13/135 надаємо матеріали проведеного анкетування працівників Управління МВС України на Донецькій залізниці з питання розслідування крадіжок особистого майна пасажирів, вчинених на залізничному транспорті.

Додаток: заповнені анкети – 100 примірників.

**З повагою
начальник**

О.А. Просолов

Онищенко
(062)319-09-13

**МВС УКРАЇНИ
УМВС УКРАЇНИ НА
ЛЬВІВСЬКІЙ ЗАЛІЗНИЦІ**

вул. Федьковича, буд. 50-а, м. Львів, 79015
тел. 032-226-52-06

29 липня 2013 року № 12 / 3243
на № 13/135 від 27.06.2013 року

Про надання матеріалів анкетування

Заступникові директора Інституту,
професору навчально-наукового
Інституту права та психології
Національного університету
«Львівська політехніка»

Остапенко О.І.

м. Львів, вул. Князя Романа, 1/3.
79000

Шановний Олексію Івановичу!

На Ваш лист від 27.06.2013 № 13/135 направляємо на Вашу адресу матеріали проведеного анкетування працівників УМВС України на Львівській залізниці.

Додаток: заповнені анкети працівників у кількості - 40 прим.

З повагою
перший заступник начальника
полковник міліції

М.П. Заставний

Мещулов 032-265206

**МІНІСТЕРСТВО
ВНУТРІШНІХ СПРАВ
УКРАЇНИ
УПРАВЛІННЯ МВС
УКРАЇНИ НА ДОНЕЦЬКІЙ
ЗАЛІЗНИЦІ**

вул. Горна 4, м. Донецьк, 83018
Тел./факс (062) 305-70-00

25 04 2013 № 45934

На №13/135 від 27.06. 2013

Про проведення анкетування

Заступникові директора
Навчально – наукового інституту
права і психології
Національного університету
«Львівська політехніка»
Остапенку О.І.
Вул. Князя Романа, 1/3
м. Львів 79000

Шановний Олексію Івановичу!

На Ваш лист від 27.06.2013 № 13/135 надаємо матеріали проведеного анкетування працівників Управління МВС України на Донецькій залізниці з питання розслідування крадіжок особистого майна пасажирів, вчинених на залізничному транспорті.

Додаток: заповнені анкети – 100 примірників.

**З повагою
начальник**

О.А. Просолов

Онищенко
(062)319-09-13

**МВС УКРАЇНИ
УПРАВЛІННЯ
МВС УКРАЇНИ
НА ПІВДЕННО-ЗАХІДНІЙ
ЗАЛІЗНИЦІ**

вул. Чапаєва, 6, м. Київ, 01030,
тел. ЧЧ управління 465-1502, 465-1515,

80 04 № 3717 - 4869
На № 13/135 від 27.06.2013

Директорові Навчально -
наукового Інституту права і
психології Національного
університету «Львівська
політехніка»
Ортинському В.Л.

Шановний Володимире Львовичу!

У зв'язку із проведенням дисертаційного дослідження на тему: «Методика розслідування крадіжок особистого майна пасажирів, вчинених на залізничному транспорті України» направляємо Вам, матеріали проведеного анкетування підпорядкованих працівників, які здійснюють свою діяльність на Південно-Західній залізниці.

Додаток: анкети - 100 прим.

**З повагою
т.в.о. начальника
полковник міліції**

В.А. Слободянюк

Гринь
465-1540

Виконано у 2 прим.
1 - до справ
2 - ННП
30.07.2013
Гринь
465-1540

МВС УКРАЇНИ
УПРАВЛІННЯ МВС УКРАЇНИ НА ПІВДЕННІЙ ЗАЛІЗНИЦІ

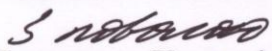
вул. Карпівська, 3, м. Харків, 61093
тел. (057) 724-35-18, факс (057) 724-30-35
www.umvspz.gov.ua

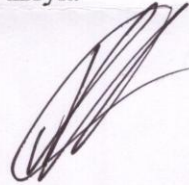
31.07.13 № 36/8/6903 На № 13/135 від 27.06.2013 року

Заступникові директора
Навчально – наукового інституту
права та психології
Остапенку О.І.

Направляємо Вам матеріали, заповнені працівниками Управління МВС України на Південній залізниці, що взяли участь в ініційованому Вами анкетуванні співробітників ОВС України.

Додаток: анкети у кількості 100 штук.

Начальник Управління
генерал - майор міліції

А.М. Мельниченко

м. Харків, вул. Карпівська, 3
т. (057) 724-35-18
ф. (057) 724-30-35
www.umvspz.gov.ua

МВС УКРАЇНИ
УПРАВЛІННЯ МВС УКРАЇНИ
НА ОДЕСЬКІЙ ЗАЛІЗНИЦІ

вул. Середньофонтанська, 14, м. Одеса, 65007,
тел. 724-71-78, ascher@ouvdft.odes.ua

13.08.2013 № 3/4092
На № 13/135 від 27.06.2013

Заступникові директора
навчально-наукового Інституту
права та психології
Національного університету
«Львівська політехніка»
професору
Остапенко О.І.

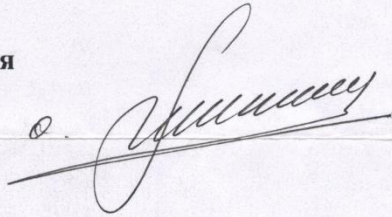
Шановний Олександр Івановичу!

Направляємо Вам, примірники анкетувань особового складу підрозділів карного розшуку Управління.

У зв'язку з тим що більшість особового складу знаходиться у відпустці, інші анкети в подальшому будуть надіслані на Вашу адресу.

Додаток: анкети особового складу ВКР 61 прим.

З повагою
Т.в.о. начальника Управління
полковник міліції

О.П. Майстро

Лещенко
727-41-12

**МВС УКРАЇНИ
УПРАВЛІННЯ МВС УКРАЇНИ
НА ПРИДНІПРОВСЬКІЙ
ЗАЛІЗНИЦІ
Відділ карного розшуку**

проспект К.Маркса, 108, м. Дніпропетровськ, 49038,
телефон 793-21-70, 793-21-71

О.В. Аржевічев № *1/6045*
На № 13/135 від 27.06.2013

Заступникові директора
навчально - наукового Інституту
права та психології
професору
Остапенко О.І.

Шановний Олексію Івановичу!

На Ваш вих. від 27.06.2013 № 13/135 направляємо результати анкетування працівників карного розшуку УМВС України на Придніпровській залізниці.

Додаток: 65 анкет

**З повагою
т.в.о. начальника УМВС України
на Придніпровській залізниці**

О.В. Аржевічев

Зубова А.В.
(056) 793-24-06

Підсумкові показники результату дослідження вироків суду по кримінальних провадженнях (кримінальних справах) щодо крадіжок особистого майна пасажирів, вчинених на залізничному транспорті України (обсяг вибіркового емпіричного спостереження становить 100 вироків суду в період часу від 2010 до жовтня 2014 року).

№ п/п	Перелік заданих запитань (критерій) та відповідей	Загальна кількість відповідей	Сума відповідей у відсотках, %
1.	Громадянство особи злочинця:		
	1.1 – громадянин України;	99	99
	1.2 – громадянин іншої держави;	1	1
2.	Сімейний стан особи злочинця:		
	2.1 – неодружена;	70	70
	2.2 – одружена;	23	23
	2.3 – розлучена;	7	7
3.	Рід заняття особи злочинця:		
	3.1 – працює;	17	17
	3.2. – не працює;	70	70
	3.3 – навчається.	13	13
4.	Освіта особи злочинця:		
	4.1 – загальна середня освіта;	75	75
	4.2 – професійно-технічна освіта (коледж, ПТУ);	16	16
	4.3. – вища.	9	9
5.	Наявність судимості у особи злочинця:		
	5.1 – не судима;	72	72
	5.2 – раніше судима;	28	28
6.	Перебування на обліку особи злочинця у лікаря психіатра:		
	6.1 – Так;	0	0
	6.2 – Ні;	100	100
7.	Перебування на обліку особи злочинця в наркологічному диспансері:		

	7.1 – Так;	0	0
	7.2 – Ні;	100	100
8.	Крадіжку вчинено групою осіб:		
	8.1 – так;	1	1
	8.2 – ні.	99	99
9.	Мотив злочину:		
	9.1 – корисливий;	100	100
	9.2 – помста;	0	0
	9.3 – наслідування більш дорослим особам;	0	0
	9.4 – інший.	0	0
10.	Рецидив злочину:		
	10.1 – вчинений вперше;	76	76
	10.2 – повторно;	24	24
	10.3 – загальний;	0	0
	10.4 – спеціальний.	0	0
11.	Час вчинення крадіжки:		
	11.1 – з 6 до 12 години;	27	27
	11.2 – з 12 до 18 години;	10	10
	11.3 – з 18 до 24 години;	19	19
	11.4 – з 24 до 6 години.	44	44
12.	Місяць вчинення крадіжки:		
	12.1 – січень;	12	12
	12.2 – лютий;	7	7
	12.3 – березень;	8	8
	12.4 – квітень;	12	12
	12.5 – травень;	5	5
	12.6 – червень;	8	8
	12.7 – липень;	9	9
	12.8 – серпень;	9	9
	12.9 – вересень;	6	6
	12.10 – жовтень;	6	6
	12.11 – листопад;	6	6

	12.12 – грудень.	12	12
13.	Місце вчинення крадіжки:		
	13.1 – в тамбурі;	1	1
	13.2 – в проході вагона;	2	2
	13.3 – у вагоні;	43	43
	13.4 – в купе;	53	53
	14.5 – на платформі під час посадки.	1	1
14.	Предмет злочинного посягання:		
	14.1 – мобільний телефон;	64	57,7
	14.2 – гроші;	14	11,96
	14.3 – радіо-, теле-, відеоапаратура;	5	4,27
	14.4 – ювелірні вироби;	2	1,7
	14.5 – одяг;	1	0,85
	14.6 – валізи, портфелі, барсетки, сумки;	22	18,8
	14.7 – інші предмети.	9	7,69
15.	Місце знаходження особистого майна пасажирів:		
	15.1 – багажне відділення полки;	8	8
	15.2 – кишеня куртки або штанів;	35	35
	15.3 – сітка для речей пасажирів;	3	3
	15.4 – на столику в купе;	28	28
	15.5 – під подушкою;	5	5
	15.6 – інше місце.	21	21
16.	Спосіб вчинення крадіжки		
	16.1 – вільним доступом;	48	48
	16.2 – кишенькова крадіжка;	11	11
	16.3 – під час сну пасажирів;	23	23
	16.4 – під час відсутності сторонніх осіб.	18	18
17.	Розмір заподіяної майнової шкоди:		
	17.1 – від 1 до 1000 гривень;	54	54
	17.2 – від 1000 до 5000 гривень;	40	40
	17.3 – понад 5000 гривень.	6	6
18.	Пом'якшуючі обставини при обранні покарання:		

	18.1 – щире каяття;	95	43,57
	18.2 – активне сприяння розслідуванню;	60	57,52
	18.3 – утримання малолітніх (неповнолітніх) дітей;	7	3,21
	18.4 – позитивна характеристика з роботи (місця проживання);	24	11
	18.5 – явка з повинною;	1	0,46
	18.6 – відшкодування шкоди;	29	13,3
	18.7 – судом не встановлено.	2	0,92
19.	Обтяжуючі обставини при обранні покарання:		
	19.1 – рецидив злочинів;	24	24
	19.2 – негативна характеристика з роботи (місця проживання);	3	3
	19.3 – стан алкогольного сп'яніння;	8	8
	19.4 – стан наркотичного сп'яніння;	0	0
	19.5 - судом не встановлено.	65	65
20.	Проводились судові експертизи:		
	20.1 – почеркознавча і авторознавча експертиза;	0	0
	20.2 – дактилоскопічна документів;	1	1
	20.3 – трасологічна експертиза;	1	1
	20.4 – експертиза відео-, звукозапису;	0	0
	20.5 – товарознавча експертиза;	32	32
	20.6 – психологічна експертиза;	0	0
	20.7 – не проводились.	66	66

ДАНІ
про кількість облікованих кримінальних правопорушень (проваджень) щодо крадіжок у пасажирів
за статтею 185 КК України у 2015 році

		Донецька залізниця	Львівська залізниця	Одеська залізниця	Південна залізниця	Південно-Західна залізниця	Придніпровська залізниця	
Обліковано кримінальних правопорушень у звітному періоді		2	53	44	28	70	34	
Кримінальні правопорушення, у яких особам вручено повідомлення про підозру		0	9	7	4	13	18	
Кримінальні правопорушення у провадженні, досудове розслідування у яких зупинено відповідно до ст. 280 КПК України	у зв'язку з захворюванням підозрюваного	0	0	0	0	0	0	
	коли місце-знаходження підозрюваного невідомо	0	0	0	0	0	0	
	у зв'язку з виконанням процесуальних дій в межах міжнародного співробітництва	0	0	0	0	0	0	
Кримінальні правопорушення, за якими провадження направлено до суду	з обвинувальним актом	0	9	5	4	12	16	
	з клопотанням про звільнення від кримінальної відповідальності	0	0	0	0	0	0	
	з клопотанням про застосування примусових заходів медичного характеру	0	0	1	0	0	0	
	з клопотанням про застосування примусових заходів виховного характеру	0	0	0	0	0	0	
	вчинені	особами, які раніше вчинили кримінальні правопорушення	0	5	3	2	8	8
		групою осіб	0	0	0	1	0	0
		у стані алкогольного сп'яніння	0	2	0	0	1	3
		неповнолітними або за їх участю	0	0	0	0	0	0
Кримінальні правопорушення, у яких провадження закрито	Усього	6	56	71	21	35	40	
	у т.ч. за ч. 1 п.п. 1, 2, 4, 6 ст. 284 КПК України	6	56	71	21	35	38	
Кримінальні правопорушення, у яких на кінець звітного періоду рішення не прийнято (про закінчення або зупинення)		2	44	38	24	58	16	

ДАНІ
про кількість облікованих кримінальних правопорушень (проваджень) щодо крадіжок у пасажирів
за статтею 185 КК України у 2014 році

		Донецька залізниця	Львівська залізниця	Одеська залізниця	Південна залізниця	Південно-Західна залізниця	Придніпровська залізниця	
Обліковано кримінальних правопорушень у звітному періоді		41	93	123	69	112	77	
Кримінальні правопорушення, у яких особам вручено повідомлення про підозру		4	26	26	31	31	15	
Кримінальні правопорушення у провадженнях, досудове розслідування у яких зупинено відповідно до ст. 280 КПК України	у зв'язку з захворюванням підозрюваного	0	0	0	0	0	0	
	коли місце-знаходження підозрюваного невідомо	0	0	1	1	0	0	
	у зв'язку з виконанням процесуальних дій в межах міжнародного співробітництва	0	0	0	0	0	0	
Кримінальні правопорушення, за якими провадження направлено до суду	з обвинувальним актом	4	24	21	27	31	13	
	з клопотанням про звільнення від кримінальної відповідальності	0	0	0	0	0	0	
	з клопотанням про застосування примусових заходів медичного характеру	0	1	0	1	0	1	
	з клопотанням про застосування примусових заходів виховного характеру	0	0	0	0	0	0	
	вчинені	особами, які раніше вчиняли кримінальні правопорушення	2	7	10	14	18	8
		групою осіб	0	0	0	0	0	0
		у стані алкогольного сп'яніння	1	2	1	1	3	1
		неповнолітніми або за їх участю	0	0	0	0	0	0
Кримінальні правопорушення, у яких провадження закрито	Усього	32	113	195	55	84	37	
	у т.ч. за ч. 1 п.п. 1, 2, 4, 6 ст. 284 КПК України	32	112	194	55	84	37	
Кримінальні правопорушення, у яких на кінець звітного періоду рішення не прийнято (про закінчення або зупинення)		37	67	100	40	81	63	

40951

Прокуратура України
ГЕНЕРАЛЬНА ПРОКУРАТУРА УКРАЇНИ

вул. Різницька, 13/15, Київ-11, 01011

факс: 280-26-03

23.03.2016 № 271-73вих-16
від _____

Ковалю Ю.Є.
м. Львів,
вул. Хмельницького, 243/48
(kuznec_ura2015@ukr.net)

Ваше звернення від 25.02.2016 щодо надання статистичних даних про вчинені крадіжки особистого майна пасажирів на залізничному транспорті у період з 01.01.2013 по 31.12.2015 року, яке надійшло до Генеральної прокуратури України 21.03.2016 розглянуто.

Повідомляємо, що відповідь на Ваше попереднє звернення з аналогічних питань, яке надійшло 29.02.2016 року, направлено за вказаною Вами адресою: м.Львів, вул.Хмельницького, 243/48, 16.03.2016 за № 27/1-63вих-16 (додається).

При цьому повторно скеруємо запитовані відомості на вищевказану поштову та електронну (kuznec_ura2015@ukr.net) адреси.

Додаток: на 4 арк.

**В.о. начальника управління
організаційного забезпечення
Єдиного реєстру досудових розслідувань
та інформаційно-аналітичної роботи**

І. Бакай

ЗАТВЕРДЖУЮ

Начальник Залізничного ВП ГУ
НП у Львівській області
підполковник поліції

П.С. Герасим

2016

15.03

АКТ

15.03 2016

м. Львів

№ 3164

Про впровадження результатів дисертації
Коваль Юрія Євгеновича на здобуття наукового
ступеня кандидата юридичних наук за темою
«Методика розслідування крадіжок особистого
майна пасажирів, вчинених на залізничному
транспорті України» у практичну діяльність.

ПІДСТАВА:

Уклала експертна комісія з виявлення, узагальнення та впровадження
позитивного досвіду роботи у складі:

- начальника СВ Залізничного відділу поліції ГУ НП у Львівській області Білика Р.В.
- начальника ВКМ Залізничного відділу поліції ГУ НП у Львівській області Бондар Ю.В.
- старшого оперуповноваженого ВКП Залізничного відділу поліції ГУ НП у Львівській області Оконь Я.В.

Комісія розглянула й узагальнила подані наукові публікації
Коваль Ю. Є. за темою дисертації «Методика розслідування крадіжок
особистого майна пасажирів, вчинених на залізничному транспорті України».

Наукові праці, в яких опубліковані основні наукові результати дисертації:

1. Коваль Ю.Є. Анализ криминалистической профилактики краж
личного имущества пассажиров, совершенных на железнодорожном
транспорте Украины. / Ю.Є. Коваль //Ligea si viata – 2013 - №8/1(260).
[Електронний ресурс]. – Режим
доступу:<http://www.legeasiviata.in.ua/archive/2013/8-1m/14.pdf>

2 Коваль Ю. Є. Особа потерпілого (пасажира) як елемент
криміналістичної характеристики крадіжок, вчинених на залізничному

транспорті / Ю. Є. Коваль // Науковий вісник Ужгородського національного університету. – 2012. – № 20. Частина 1, Том 4 – С. 179-181.

3. Коваль Ю. Є. Спосіб вчинення крадіжок у пасажирів залізничного транспорту / Ю. Є. Коваль // Наукові записки Львівського університету бізнесу та права. – 2013. – № 10. – С. 194-197.

4. Коваль Ю. Є. Предмет злочинного посягання в системі криміналістичної характеристики крадіжок особистого майна пасажирів залізничного транспорту / Ю. Є. Коваль // Науковий вісник Ужгородського національного університету. – 2012. – № 20. Частина 2, Том 4.– С. 39-41.

5. Коваль Ю. Є. Предмет злочинного посягання в системі криміналістичної характеристики крадіжок особистого майна пасажирів залізничного транспорту / Ю. Є. Коваль // Актуальні питання публічного та приватного права. – березень – квітень, 2012. – № 2.– С. 127-130.

6. Коваль Ю. Є. Аналіз поняття та структури елементів криміналістичної характеристики крадіжок особистого майна пасажирів залізничного транспорту / Ю. Є. Коваль // Науковий вісник Херсонського державного Університету, 2013. – № 3.– С. 134-136.

Опубліковані праці апробаційного характеру:

1. Коваль Ю. Є. Окремі аспекти організації взаємодії слідчих та оперативних підрозділів МВС України на залізничному транспорті / Ю. Є. Коваль // Кримінальний процесуальний кодекс України 2012 р.: кримінально-правові та процесуальні аспекти: тези доповідей та повідомлень учасників Міжнародної науково-практичної конференції (19–20 вересня 2013 р.). – Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2013. – С. 465-469.

2. Коваль Ю. Є. Специфіка крадіжок вчинених на залізничному транспорті / Ю. Є. Коваль // Реформування національного та міжнародного права: перспективи та пріоритети: Матеріали міжнародної науково-практичної конференції (м. Одеса, Україна, 1-2 лютого 2013 р.) – у 2-х частинах. Одеса: ГО «Причорноморська фундація права», 2013. – Ч. II – С. 96-98.

3. Коваль Ю. Є. Виконання доручення слідчих органів досудового розслідування оперативними підрозділами в кримінальному провадженні / Ю. Є. Коваль // Актуальні питання розвитку державності та правотворчої діяльності в Україні: Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, м. Харків, 02-03 лютого 2013 року. – у 2-х томах. – Х. : ГО «Асоціація аспірантів-юристів», 2013. – Т.2. – С. 69-71.

4. Коваль Ю. Є. Криміналістичне визначення поняття та структури елементів слідчої ситуації / Ю. Є. Коваль // Сучасні наукові дослідження представників юридичної науки – прогрес законодавства України майбутнього : Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, м. Дніпропетровськ, 24 лютого 2013 р. – Дніпропетровськ : ГО «Правовий світ», 2013. – С. 106-108.

На основі проведеного аналізу комісія дійшла висновку, що подані публікації запроваджені у методичних рекомендаціях, які використовуються слідчим відділом та оперативними підрозділами Залізничного відділу поліції ГУ НП у Львівській області щодо виявлення та припинення протидії під час розслідування крадіжок особистого майна пасажирів, вчинених на залізничному транспорті України.

Голова комісії

Члени комісії:

Р.В. Білик

Ю.В. Бондар

Я.В. Оконь